

Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana

T: 01 478 70 00
F: 01 478 74 25
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

Številka: 007-312/2016/73

Ljubljana, 6.7.2017

EVA: 2016-2550-0034

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE
SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti – predlog za obravnavo – novo gradivo št. 1

1. Predlog sklepov vlade:

(Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na svoji ... seji dne ... sprejela sklep:

Vlada Republike Slovenije določi besedilo predloga Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (EVA 2016-2550-0034) in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

dr. Andrej Stritar, direktor Uprave RS za jedrsko varnost,
dr. Damijan Škrk, direktor Uprave RS za varstvo pred sevanji,
Aleš Škraban, sekretar na Upravi RS za jedrsko varnost,
Igor Osojnik, podsekretar na Upravi RS za jedrsko varnost,
dr. Nina Jug, podsekretarka na Upravi RS za varstvo pred sevanji.
Igor Sirc, podsekretar na Upravi RS za jedrsko varnost.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

Irena Majcen, ministrica za okolje in prostor,
dr. Andrej Stritar, direktor Uprave RS za jedrsko varnost,
dr. Damijan Škrk, direktor Uprave RS za varstvo pred sevanji,
Aleš Škraban, sekretar na Upravi RS za jedrsko varnost,
Igor Osojnik, podsekretar na Upravi RS za jedrsko varnost,
dr. Nina Jug, podsekretarka na Upravi RS za varstvo pred sevanji
Igor Sirc, podsekretar na Upravi RS za jedrsko varnost.

5. Kratek povzetek gradiva:

Veljavni Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 70/08 – ZVO-1B, 60/11 in 74/15) je bil sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije 11. 7. 2002 in je nadomestil prejšnja, zastarela zakona, Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o posebnih varnostnih ukrepih pri uporabi jedrske energije (Uradni list SFRJ, št. 62/84), ki je veljal za celotno ozemlje nekdanje federativno urejene Republike Jugoslavije, ter hkrati veljaven slovenski predpis, Zakon o izvajanju varstva pred ionizirajočimi sevanji in o ukrepih za varnost jedrskih objektov in naprav (Uradni list SRS, št. 28/80). Veljavni zakon je prilagodil slovensko zakonodajo na področju varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti tedaj veljavnim pravnim aktom EU (zlasti aktom Evropske skupnosti za atomsko energijo — EURATOM) in mednarodnim sporazumom, katerih pogodbenica je Republika Slovenija (zlasti pogodbam, katerih depozitar je Mednarodna agencija za atomsko energijo).

Poglavitne novosti, ki jih prinaša novi zakon glede na obstoječega in so posledica novih temeljnih varnostnih standardov na področju varstva pred sevanji, se nanašajo zlasti na:

- varstvo pred sevanji zaradi naravnih virov sevanja, vključujoč varstvo zaradi radona na delovnih mestih in v bivalnih prostorih ter ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti zaradi gradbenih materialov ter ozaveščanje vseh deležnikov,
- nadzor predmetov splošne rabe s stališča varstva pred sevanji,
- upravljanje s kontaminiranimi območji, ki jih ni mogoče očistiti,
- jasno ločevanje med obstoječo in načrtovano izpostavljenostjo ter izpostavljenostjo med izrednim dogodkom,
- sodelovanje in usklajeno ukrepanje vseh držav članic EU v primeru izrednega dogodka,
- izenačenje vrednosti za izvzetje in odpravo nadzora nad radioaktivnimi snovmi in
- vključenost medicinskih fizikov v izvedbo radioloških posegov, ki povzročajo višje izpostavljenosti pacientov,
- specializacija iz medicinske fizike,
- zahteve za ugotavljanje in preverjanje upravičenost medicinskih radioloških posegov,
- ocenjevanje izpostavljenosti pacientov glede na starost in spol,
- zahteve za poročanje upravnim organom v primeru nenamerne izpostavljenosti v zdravstvene namene,
- zahteva, da izvid radiološkega posega vsebuje podatek, potreben za oceno doze.

Ob tem so predlagane še nadaljnje poenostavitve glede izvajanja sevalnih dejavnosti, saj novi zakon za nekatere manj nevarne oblike sevalnih dejavnosti prinaša tudi možnost zgolj registracije, namesto pridobitve dovoljenja.

Predlaganih je še več manjših sprememb, ki predstavljajo manjše ne vsebinske redakcijske popravke ter odpravo manjših nedoslednosti in pomanjkljivosti, ki so se pokazale v času uporabe sedaj veljavnega zakona.

S predlaganim zakonom se v slovenski pravni red prenašajo zlasti zahteve Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja, ki je strokovni javnosti bolj znana kot t.i. EU BSS direktiva (Basic Safety Standards). EU BSS direktiva je bila sprejeta že leta 2013, prehodno obdobje za njeno transpozicijo v nacionalne pravne rede držav članic EU pa se bo izteklo 6. februarja 2018.

EU BSS direktiva nadomešča dosedanjih pet direktiv s področja varstva pred sevanji (poleg dosedanje direktive o temeljnih standardih iz leta 1996 še direktivo o varstvu zdravja posameznikov pred nevarnostjo ionizirajočega sevanja zaradi izpostavljenosti sevanju v zdravstvu iz leta 1997, direktivo o obveščanju prebivalstva o ukrepih zdravstvenega varstva, ki jih je treba sprejeti, in o pravih ravnanja v primeru radiološkega izrednega dogodka iz leta 1989, direktivo o operativni zaščiti zunanjih delavcev, ki so med svojimi aktivnostmi na kontroliranih območjih izpostavljeni nevarnosti ionizirajočega sevanja, iz leta 1990 in direktivo o nadzoru visokoaktivnih zaprtih radioaktivnih virov in virov neznanega izvora iz leta 2003), ki so bile prenesene v naš pravni red z do sedaj veljavnim zakonom in podzakonskimi akti. Posodobljena direktiva temelji na priporočilih združenja ICRP iz leta 2007 (Publikacija ICRP 103), vključuje izsledke novjših znanstvenih raziskav in prepoznane dobre prakse ter sledi dokumentu Mednarodne agencije za atomsko energijo IAEA BSS GSR PART 3.

Ker so spremembe na področju varstva pred sevanji precej obširne, poglavja zakona, ki urejajo ta področja pa predstavljajo pomemben del zakona, se je Uprava RS za jedrsko varnost v sodelovanju z Upravo RS za varstvo pred sevanji odločila za pripravo novega zakona, ne pa za novelo obstoječega.

Na ta način se nadaljuje kontinuirani postopek prilagajanja slovenske zakonodaje najnovejšim spoznanjem na področju urejanja varstva pred sevanji in jedrske varnosti. Ob tem namreč velja omeniti, da se z osnutkom novega zakona uvajajo tudi nekatere manjše spremembe na področju jedrske varnosti, ki izhajajo iz določil Direktive Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (t.i. spremenjena direktiva o jedrski varnosti), ki je bila izdana v času post-Fukušimskih akcij v EU. Skrajni rok za prenos te direktive v domači pravni red je 15. avgust 2017. Prenos najbolj bistvenih zahtev te direktive je bil že izveden s sprejetjem novih pravilnikov o dejavnih sevalne in jedrske varnosti ter o zagotavljanju varnosti po začetku obratovanja sevalnih ali jedrskih objektov. Nekaj določb direktive, zlasti glede mednarodnega sodelovanja in zagotavljanja javnosti podatkov, pa bo prenesenih s tem novim zakonom.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	DA
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/	+280.000 EUR	+280.000 EUR	+280.000 EUR
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	/	/	/	/

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
------------------------------	---------------------------------	-------------------------------------	---------------------------	-----------------

/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
/	/	/	/	/
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/
/	/	/
/	/	/
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:

– **Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu**

Sprejetje zakona in njegovo izvajanje bosta imela sledeče finančne posledice za državni proračun v skupni vrednosti 280.000 EUR:

- Za izvedbo meritev vsebnosti radona v vzgojnovarstvenih, kulturnih, zdravstvenih zavodih 50.000 EUR/letno, kar približno pomeni 100 meritev (62. in 66. člen),
- Za izvedbo nadzora v industrijah, v katerih so prisotni materiali, ki vključujejo naravne radionuklide, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti 20.000 EUR/leto,
- Za izvedbo meritev vsebnosti radona v stanovanjih 50.000 EUR/letno (62. in 66. člen),
- Za ozaveščanje prebivalstva o problematiki radona 20.000 EUR/letno (63. člen),
- Za pripravo ocene izpostavljenosti prebivalstva zaradi izvedbe radioloških posegov glede na spol in starost 20.000 EUR/letno (83. člen),
- Za ozaveščanje na področju upravičenosti izvedbe radioloških posegov 10.000 EUR/letno (75. in 76. člen),
- Za ozaveščanje na področju materialov, ki vključujejo naravne radionuklide, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti 10.000 EUR/ leto,
- Za ozaveščanje o nevarnostih virov, nad katerimi je izgubljen nadzor in za finančne spodbude za njihovo iskanje 10.000 EUR/leto,
- Za dodatni zaposlitvi inšpektorja in upravnega delavca za področje radona 60.000 EUR, ter upravnega delavca za področje naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti 30.000 EUR/leto.

Za predvidene nove naloge na področju nadzora radona, naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti in radioloških posegov ter za vzpostavljjanje nadzora nad izgubljenimi viri sevanj bo potrebno v proračunu RS zagotoviti dodatnih 280.000,00 EUR/letno, ki jih bosta dva pristojna organa skupaj potrebovala od prihodnjega leta dalje, kar bo potrebno upoštevati pri pripravi proračuna za leto 2018.

Od tega bo PU Ministrstvo za zdravje, Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji, na svojem področju (radon, radiološki posegi) potreboval dodatnih 210.000,00 EUR. Od tega bo dodatnih 60.000,00 EUR potrebno zagotoviti na obstoječi proračunski postavki 2316, Plače, in

sicer za dodatni zaposlitvi enega inšpektorja in enega upravnega delavca za področje radona, za 150.000,00 EUR pa bo potrebno povečati obstoječo PP 2320, Sevanje, za izvajanje novih nalog države na področjih nadzora radona in radioloških posegov. Dodatni zaposlitvi še nista upoštevani v kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2017 in 2018.

PU Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost, bo za izvajanje vseh novih nalog na področju nadzora naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti, potrebovala dodatnih 70.000,00 EUR proračunskih sredstev, od tega 30.000,00 za dodatno zaposlitev enega upravnega delavca (povečanje obstoječe PP 153354, Plače), 40.000,00 EUR pa za izvajanje novih nalog države na področjih nadzora naravnih radionuklidov in iskanja izgubljenih virov sevanja (za ta znesek bo potrebno povečati obstoječo PP 153358, Radiološka varnost). Dodatna zaposlitev še ni upoštevana v kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2017 in 2018.

– **Finančne posledice za državni proračun**

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev v zdaj veljavnem proračunu še niso zagotovljene in jih bo potrebno zagotoviti v okviru proračuna za leto 2018.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Glede na to, da gre za nove naloge, ki jih zakon (na podlagi zahtev iz Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom) prinaša upravnima organoma dodatno k vsem nalogam, ki jih organa že izvajata, proračunske postavke obeh organov pa so bile v preteklosti že okleščene na minimum, ki komaj zagotavlja izvajanje že obstoječih obveznosti, prerazporeditev med obstoječimi ukrepi teh dveh upravnih organov ne pride v poštev, saj sredstev, ki bi jih bilo mogoče prerazporejati med različnimi ukrepi oz. projekti ni. Za izvajanje novih nalog bo potrebno zagotoviti dodatna sredstva upravnima organoma v okviru proračuna za leto 2018.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

/

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

/

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Uprava RS za jedrsko varnost je zainteresirano in splošno javnost na svoji spletni strani www.ursjv.gov.si dne 11. 10. 2016 obvestila o pripravi novega zakona, osnutek zakona objavila in javnost pozvala, naj pošlje svoje predloge, pripombe in mnenja glede osnutka zakona. Na poziv se je s svojimi predlogi, mnenji in pripombami odzvalo dvanajst zainteresiranih subjektov.

Javna obravnava je trajala več kot mesec dni (od 11. 10. 2016 do 1. 12. 2016), svoje predloge, mnenja in pripombe pa je v času javne razprave podalo ena fizična oseba ter naslednjih enajst pravnih oseb: NE Krško, ZVD, Westinghouse Krško, Onkološki Inštitut, ZEG, Sklad za financiranje razgradnje NEK, Plan B za Slovenijo, GEN Energija, IJS, Posavsko jedrsko lokalno partnerstvo in Hidria.

Po zaključeni javni obravnavi sta Uprava RS za jedrsko varnost in Uprava RS za varstvo pred sevanji vse prejete predloge, pripombe in mnenja zbrali v enoten dokument, ki je seveda vključeval tudi odgovore in stališča obeh upravnih organov ter v manjšem delu, ki se nanaša na fizično varovanje objektov, tudi odgovor in stališča pristojnega Ministrstva za notranje zadeve.

Uprava RS za jedrsko varnost je 23. 1. 2017 ta dokument po elektronski pošti poslala vsem, ki so podali svoje predloge, pripombe in mnenja v javni obravnavi, istega dne pa je celotno gradivo (pregled vseh prejetih pripomb, mnenj in predlogov s podanimi odgovori in stališči predlagatelja in čistopis zakona z vidnimi spremembami) objavila na svoji spletni strani (http://www.ursjv.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/predpisi_v_pripravi/).

Poleg splošnih predlogov in pripomb, ki se niso nanašali na noben z osnutkom zakona predlagani člen, je bilo med javno obravnavo obravnavanih še 63 členov.

Mnenja, predlogi in pripombe navedenih predlagateljev so bila delno upoštevana. V nadaljevanju so na kratko povzeti razlogi za neupoštevanje posameznih mnenj, predlogov in pripomb. Podrobneje so vsi razlogi za neupoštevanje dostopni na zgoraj navedeni spletni povezavi pod »javna obravnava«.

Med splošnimi pripombami, ki se ne nanašajo na noben konkreten člen predloga zakona, je največje število takih, ki predlagatelju očitajo nepopolno transpozicijo evropskih direktiv, pri čemer smo pojasnili, da bodo manjkajoče določbe le-teh prenesene v naš pravni red v okviru ustreznih podzakonskih predpisov, izdanih na podlagi zakona. Predloga, da se poenostavi postopek pregledovanja projekta jedrske elektrarne v primerih, ko je podobna elektrarna že zgrajena kje drugje v razvitih državah, predlagatelj ni mogel sprejeti, saj se država ne more odreči samostojnemu in celovitemu pregledu vsega, kar je povezano z jedrsko varnostjo, mednarodni poskusi, ki bi uvedli splošno priznan sistem standardizacije, pa so propadli. Delno pa je investitorju dana že sedaj možnost, da se v predlaganih projektnih osnovah sklicuje na zakonodajo in standarde bodisi države dobaviteljice ali na mednarodno uveljavljene standarde, katerih uporabo bi pristojni upravni organ v posameznih fazah projekta lahko odobril. Prav tako predlagatelj ni mogel sprejeti predloga, po katerem se zakon, ki ureja javno naročanje, ne uporablja za naročila, ki jih oddaja upravljavec jedrskega objekta in ki posredno ali neposredno vplivajo ali lahko vplivajo na vsebino varnostnega poročila, saj je tako določbo vključil že v zadnjo novelo zakona, pa jo je, na podlagi mnenja Ministrstva za finance, kasneje umaknil.

V okviru dela zakona, ki ureja splošne določbe, se je največ pripomb in predlogov nanašalo na člen predloga zakona, ki opredeljuje v zakonu uporabljene izraze. Večje število predlogov je bilo upoštevanih in besedilo zakona ustrezno dopolnjeno, številnih pa prav zaradi skladnosti z izrazi v spodaj navedeni EU direktivi ni bilo mogoče podpreti. Prav tako predlagatelj ni mogel upoštevati še

nekaterih drugih prispelih predlogov, kot npr. predlog, da je potrebno dodati v 1. člen (namen in vsebina zakona) določbo, ki bo odražala nacionalni interes in bi določala, da lahko naloge pooblaščenih izvajalcev monitoringa in dozimetrije izvajajo le tisti pravni subjekti, ki zaposlujejo ustrezno izobražene strokovnjake, imajo ustrezno infrastrukturo in so ustrezno opremljeni ter bi opredeljevala prednostne pogoje. Soroden predlog je bil podan tudi na nekatere druge določbe zakona, ki urejajo pooblaščenje posameznih kategorij izvedencev. Vsebinsko so zahteve že vključene v veljavnem zakonu, podrobneje so pogoji razdelani v ustreznih podzakonskih predpisih, varovanje nacionalnega interesa pa seveda ne sme kršiti temeljnih načel EU, kot so prostega pretoka blaga in ljudi ter načela svobodne konkurence. Prav tako predlagatelj ni mogel slediti predlogu, da naj se črta tisti del načela o primarni odgovornosti upravljavca jedrskega objekta, po kateri le-ta svoje odgovornosti ne more prenesti na drugo osebo in odgovarja tudi za svoje pogodbene izvajalce oziroma podizvajalce. Določba predstavlja eno temeljnih načel jedrskega prava in je vključena v konvencijske ureditve tega področja, predstavlja pa tudi prenos ustrezne določbe EU direktive o jedrski varnosti. Predlagatelj tudi ni sledil predlogom o črtanju besedilu določbe, ki ureja posebne pogoje dela javnih uslužbencev organa, pristojnega za jedrsko varnost, pristojnega za varstvo pred sevanji ter inšpektorata, pristojnega za notranje zadeve, saj so identične določbe že vsebovane v veljavnem zakonu, iz enakega razloga pa je zavrnil tudi predlagano črtanje določb, ki urejajo regulirane poklice.

Glede na dejstvo, da se s predlaganim zakonom v veliki meri prenaša v naš pravni red Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom seveda ni presenetljivo, da se je glavnina pripomb, mnenj in predlogov, prejetih v javni obravnavi, nanašala na del zakona, ki ureja varstvo ljudi pred ionizirajočimi sevanji, saj je prav to področje s predlaganim zakonom doživelo največje število sprememb, glede na do sedaj veljavni zakon. Predlagatelj ni mogel podpreti predloga, po katerem naj bi oceno varstva pred sevanji, kot enega najpomembnejših dokumentov v postopku izdaje dovoljenj za izvajanje sevalne dejavnosti, izdelal izključno pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji. Tako predlagatelj še naprej vztraja pri rešitvi, kot jo pozna že veljavni zakon in po kateri mora tako oceno zagotoviti izvajalec sevalne dejavnosti, ki jo lahko zaupa v izdelavo pooblaščenemu izvedencu za varstvo pred sevanji, lahko pa jo naredi tudi sam, le da mora v tem primeru pooblaščenec zanjo izdelati strokovno mnenje. Tudi predloga, da bi pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, ki dela za upravljavca jedrskega ali sevalnega objekta, o svojem delu poročal upravnemu organu zgolj vsakih pet let, predlagatelj ni mogel sprejeti, saj je redno letno poročanje, kot je že določeno v veljavnem zakonu in ki ga predvideva tudi predlog zakona, potrebno zaradi letne ocene stanja, o katerem se poroča vladi in Državnemu zboru.

V delu predloga zakona, ki ureja vprašanja sevalne in jedrske varnosti, predlagatelj ni sledil predlagani rešitvi, po kateri naj bi se rok za izdajo soglasja (mnenja) k gradnji nove jedrske elektrarne ali odlagališča radioaktivnih odpadkov skrajšal iz 24 mesecev (kot to določa že veljavni zakon in predlog novega zakona) na 90 dni, saj imajo druge države primerljivi rok še precej daljši. Že po veljavni ureditvi, ki jo ohranjamo tudi v predlogu novega zakona, pa ima investitor možnost izrabiti določbo, po kateri dostavlja vso potrebno dokumentacijo in pridobiva mnenja upravnega organa po tematskih sklopih in si tako sam optimizirati svoj terminski plan. Nadalje predlagatelj tudi ni sledil predlogu, po katerem bi upravni organ pri odobritvi začasne prekoračitve obratovalnih pogojev in omejitev presojal, poleg okoliščin, povezanih z ogroženostjo zdravja oziroma varnosti prebivalstva ali osebja objekta, tudi predlagano stabilnost obratovanja jedrskega objekta, saj je določba predvidena za izjemne oziroma izredne razmere, ko je močno ogrožen javni interes, nikakor pa ne za zagotavljanje nemotenega in stabilnega obratovanja.

Na del zakona, ki ureja financiranje ukrepov varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti, je predlagatelj prejel zgolj en predlog, ki pa ga (v pretežni meri) ni sprejel. Po predlogu naj bi izvajalec sevalne dejavnosti in upravljavec ali uporabnik vira sevanja ne krila stroškov izvedbe mednarodnih

misij na njihovem objektu, saj naj bi bila podpisnica mednarodnih aktov, iz katerih izhaja obveznost, država. Taka argumentacija se zdi neprepričljiva in ji predlagatelj zakona ni mogel slediti, saj negira temeljni načeli zakona, t.j. načelo primarne odgovornosti in načelo povzročitelj plača.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

DA

IRENA MAJCEN
MINISTRICA

ZAKON
O VARSTVU PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI IN JEDRSKI VARNOSTI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

Veljavni Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 67/02, 110/02-ZGO-1, 24/03, 50/03-UPB1, 46/04, 102/04-UPB2, 70/08-ZVO-1B, 60/2011 in 74/15) je bil v Državnem zboru Republike Slovenije sprejet 11. julija 2002. Ta zakon je nadomestil prejšnja, zastarela zakona, Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in o posebnih varnostnih ukrepih pri uporabi jedrske energije (Uradni list SFRJ, št. 62/84), ki je veljal za celotno ozemlje nekdanje federativno urejene države, in vzporedno veljaven slovenski predpis, Zakon o izvajanju varstva pred ionizirajočimi sevanji in o ukrepih za varnost jedrskih objektov in naprav (Uradni list SRS, št. 28/80). Veljavni zakon je prilagodil slovensko zakonodajo na področju varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti tedaj veljavnim in zavezujočim pravnim aktom EU (zlasti Evropske skupnosti za atomsko energijo – EURATOM) in mednarodnim sporazumom, katerih pogodbenica je Republika Slovenija (zlasti pogodbam, katerih depozitar je Mednarodna agencija za atomsko energijo), uveljavil pa je tudi vrednote »trajnostnega razvoja« na področju sevalne in jedrske varnosti, utemeljenega razmerja do narave in v zvezi z njo do zdravja ljudi ter še posebej do javnega dostopa do informacij o pomenu in vplivih ionizirajočih sevanj na zdravje ljudi in okolje. Zakon je prav tako uredil nekatera podobna področja, ki do tedaj niso bila ustrezno urejena v zakonodaji o sevalni in jedrski varnosti (na primer zaščitni ukrepi ob izrednih dogodkih, fizično varovanje objektov in snovi, nadomestila za omejeno rabo prostora zaradi jedrskih objektov), natančno pa je razmejil tudi pristojnosti med različnimi upravnimi organi in ministrstvi na področjih, ki jih zajema zakon.

Leta 2003 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Zakon o dopolnitvi Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 24/03, ZVISJV-A), s katerim je dopolnil določbe zakona glede zagotovitve lokacije in obratovanja odlagališča nizko- in sredneradioaktivnih odpadkov.

Leta 2004 je bil zakon ponovno spremenjen in dopolnjen (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti, Uradni list RS, št. 46/04, ZVISJV-B), razlog za te spremembe in dopolnitve pa je bilo usklajevanje naše zakonodaje s tedaj veljavnimi predpisi EU na področju pošiljanja radioaktivnih snovi med državami članicami EU ter na področju nadzora in kontrole pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva. Ob tem so se spremenile tudi kazenske določbe zakona, in sicer so se uskladile z določbami Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03, ZP-1).

Z novelo zakona o varstvu okolja (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja, Uradni list RS, št. 70/2008, ZVO-1B) sta bili razveljavljeni določbi ZVISJV, ki se nanašata na umeščanje sevalnega ali jedrskega objekta v prostor (določba o sodelovanju organa, pristojnega za jedrsko varnost, pri določanju pogojev, obsega in vsebine poročila o vplivih na okolje v delu, ki se nanaša na sevalno in jedrsko varnost, ter zahteva za pridobitev predhodnega soglasja o sevalni in jedrski varnosti pred izdajo okoljevarstvenega soglasja za jedrski in sevalni objekt).

Novela zakona (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti, Uradni list RS, št. 60/11, ZVISJV-C) je ob številnih manjših nevsebinskih in redakcijskih popravkih, s katerimi so bile odpravljene manjše nedoslednosti in pomanjkljivosti, ki so se pokazale med uporabo zakona, prinesla tudi nekaj pomembnih vsebinskih novosti. V zakon je bila uvedena ena od zahtev Direktive Sveta 2009/71/Euratom, in sicer zahtevano samoocenjevanje pristojnih organov glede usklajenosti lastne organiziranosti in domače zakonodaje z mednarodno uveljavljenimi standardi na področju, ki ga ureja ta zakon, ter zaveza glede mednarodnega strokovnega ocenjevanja posameznih delov področja varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti. Z zakonom je bila na novo urejena omejitev pravice do stavke zaradi varovanja javnega interesa. Določbe o fizičnem varovanju so se zaradi spremenjenih in dopolnjenih mednarodnopравниh zavez in zavez iz evropskih direktiv bistveno spremenile, saj je poleg jedrskih snovi treba zagotoviti tudi varovanje radioaktivnih snovi. Pri izdajanju dovoljenj za izvajanje sevalne dejavnosti in dovoljenj za uporabo vira sevanja je bilo ugotovljeno in odpravljeno nepotrebno podvajanje nekaterih zahtev. V delih, kjer se je zakon navezoval na druge zakone, ga je bilo treba prilagoditi spremembam teh (na primer zakon o varstvu okolja, zakon o graditvi objektov, zakon o prostorskem načrtovanju, zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij, zakon o prekrških). Prav tako je zaradi posebnosti področja jedrske in sevalne varnosti zakon posebej uredil tudi primere t. i. nadurnega dela, ki se lahko odredi za uslužbence pristojnih organov, določil pa je tudi stalno dosegljivost inšpektorjev in strokovnih uradnih oseb, ki lahko hitro in ustrezno ukrepajo ob izgubi ali najdbi neznanega vira sevanja, v primeru izrednih dogodkov ali drugih podobnih primerih.

Z zadnjo novelo zakona (Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti, Uradni list RS, št. 74/15, ZVISJV-D) so se poenostavili nekateri upravni postopki, ki zadevajo največje število uporabnikov zakona – izvajalce sevalne dejavnosti. Tako se ocena varstva pred sevanji, ki je ključni dokument za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, ne potrjuje več v posebnem upravnem postopku, ampak njeno ustreznost pregleda organ, ki izdaja dovoljenje. Zakon je precej poenostavil tudi izdajo dovoljenj za vire sevanja, ki se uporabljajo pri izvajanju sevalne dejavnosti. Tako je bila odpravljena pridobitev potrdila o vpisu v register virov sevanja kot posebne upravne odločbe, namesto tega pa je določen le vpis v register po precej poenostavljenem postopku. Kot posebni upravni postopek je bila ukinjena tudi odobritev programa radioloških posegov, s katerim se opredelijo načrtovanje, napotitev odobritev in izvajanje posegov v zdravstvu. Program radioloških posegov se odobri v okviru izdaje dovoljenja za vir sevanja, ki se uporablja v zdravstvu. Dodana sta bila nova člena o projektnih osnovah jedrskega objekta, prvi o »običajnih«, drugi o razširjenih projektnih osnovah jedrskega objekta, dopolnjene so bile spremembe določb in dodana določba o nadziranju ustreznosti nabavljene opreme. Poleg drugih sprememb in dopolnitev je treba posebej omeniti spremembe določb, ki urejajo izvajanje različnih državnih javnih služb (ravljanje z radioaktivnimi odpadki, odlaganje radioaktivnih odpadkov, dolgoročni nadzor in vzdrževanje odlagališč rudarske in hidrometalurške jalovine). Predlagane spremembe jasneje določajo obveznosti Agencije za radioaktivne odpadke, ki izvaja vse navedene javne službe, in tudi njene pravice v postopkih, kjer je nedvomno izražen njen pravni interes (na primer zaprtje odlagališča, kjer bo pozneje izvajala javno službo dolgoročnega nadzora in vzdrževanja). Z zakonom so bile vnesene tudi spremembe določb o varnostnem preverjanju oseb, ki delajo v jedrskih objektih, zlasti za tuje delavce. Kot je razvidno iz zgornjega kratkega opisa zakonodajnega urejanja področja varstva pred sevanji in jedrske varnosti v državi, se je leta 2002 s sprejetjem Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 67/02) prekinila navezanost na zakonodajno ureditev nekdanje države, področje pa se je popolnoma uskladilo s pravnim redom Evropske unije, zavezujočimi mednarodnimi pravnimi akti in tedanjimi najnovejšimi standardi. Po več kot petnajstletni uporabi zakona, nekajkratnih večjih novelah, s katerimi so se spremenile in dopolnile nekatere ključne rešitve

(predvsem z zadnjo novelo zakona iz leta 2015), predvsem pa zaradi novosprejetih evropskih direktiv s področja varstva pred sevanji in jedrske varnosti (najpomembnejši direktivi, ki urejata področji jedrske in sevalne varnosti, je treba v naš pravni red prenesti do leta 2017 oziroma do leta 2018) predlagatelj ocenjuje, da je potrebna celovitejša ureditev področja jedrske in sevalne varnosti, ki bo temeljila na sprejetju novega zakona in novih podzakonskih predpisov. Pri tem predlagatelj poudarja, da poglavitni cilji, načela in predlagane rešitve, vključno s sestavo in sistematiko zakona, ostajajo nespremenjeni in v tem pogledu prijazni svojim uporabnikom.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

S predlaganim zakonom se ne posega v cilje, ki so bili opredeljeni v veljavnem zakonu. Tako je temeljni cilj predlaganega Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti ustrezno in učinkovito pravno urejanje varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti za zagotavljanje zadovoljevanja človekovih gospodarskih, družbenih in drugih potreb, ki jih nudi uporaba virov sevanja, in miroljubna uporaba jedrske tehnologije, izhajajoč iz omejitev zaradi varstva pred ionizirajočimi sevanji.

Cilj predlaganega zakona je tudi zagotoviti kar največjo usklajenost zakona s predpisi EU in priporočili mednarodne skupnosti na področju varstva pred ionizirajočimi sevanji.

2.2 Načela

S predlaganim zakonom se bistveno ne posega v že obstoječa temeljna načela zdaj veljavnega zakona, ki so v skladu z Resolucijo o jedrski in sevalni varnosti v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2023 (Uradni list RS, št. 56/2013).

Določbe predlaganega zakona temeljijo na načelu celovitosti (država mora pri sprejemanju predpisov, izdajanju soglasij in dovoljenj ter pri odločanju v drugih upravnih zadevah, izvajanju nadzora in drugih nalog iz svoje pristojnosti zagotoviti vse mogoče primerne in razumne ukrepe za preprečitev mogoče škode za zdravje ljudi in radioaktivne kontaminacije življenjskega okolja), načelu upravičenosti (uporabo nove vrste ali načina dejavnosti, ki povzroča izpostavljenost ljudi ionizirajočim sevanjem, in vsakega zaščitnega ukrepanja je treba predhodno upravičiti glede na gospodarske, družbene ali druge učinke v primerjavi s škodo za zdravje, ki jo lahko povzroči taka dejavnost zaradi izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem), načelu optimizacije varstva pred sevanji (vsaka sevalna dejavnost sme povzročiti izpostavljenost ionizirajočim sevanjem na kar najnižji ravni, ki jo je mogoče doseči z razumnimi ukrepi ob upoštevanju gospodarskih in družbenih dejavnikov), načelu mejnih doz (pri izvajanju sevalne dejavnosti ali dejavnosti, pri kateri izpostavljenost ionizirajočim sevanjem zaradi naravnih virov sevanja presega mejno vrednost za posamezne prebivalce, mora biti zagotovljeno zmanjšanje izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem delavcev tako, da vsota prejetih doz zaradi izvajanja vseh mogočih sevalnih dejavnosti ne presega mejnih doz), načelu preprečevanja nesreč (sevalne in jedrske objekte je treba načrtovati, umestiti v prostor, graditi, preizkusiti, z njimi obratovati in jih razgraditi tako, da so preprečene nesreče in da so, če do njih vendarle pride, ublažene njihove posledice tako, da so preprečeni zgodnji izpusti radioaktivnosti, ki bi zahtevali hitre zaščitne ukrepe v okolici, ter veliki izpusti radioaktivnosti, ki bi prizadeli velika območja in trajali dolgo), načelu miroljubne uporabe (jedske snovi in jedrske tehnologije je treba uporabljati tako, da so izpolnjene obveznosti mednarodnih sporazumov o preprečevanju širjenja jedrskega orožja in

nepooblaščenno razpolaganje z jedrskim blagom, vključno z izrabljenim jedrskim gorivom), načelu primarne odgovornosti (izvajalec sevalne dejavnosti, vključno z upravljavcem sevalnega ali jedrskega objekta, je odgovoren za varstvo pred sevanji in sevalno varnost, upravljavec jedrskega objekta pa tudi za jedrsko varnost, pri čemer upravljavec objekta svoje odgovornosti ne more prenesti na drugo osebo ter je odgovoren tudi za vse dejavnosti pogodbenih izvajalcev in podizvajalcev, katerih dejavnosti bi lahko vplivale na jedrsko ali sevalno varnost objekta), načelu povzročitelj plača (izvajalec sevalne dejavnosti krije stroške ukrepov, potrebnih za zagotavljanje varstva pred ionizirajočim sevanjem po tem zakonu, vzdrževanja pripravljenosti in zaščitnih ukrepov ter stroške odprave posledic izrednega dogodka), načelu pripravljenosti (upravljavec sevalnega objekta in upravljavec jedrskega objekta morata zagotoviti pripravljenost za izvedbo zaščitnih ukrepov ob izrednih dogodkih), načelu subsidiarnega ukrepanja (če odprave posledic izrednega dogodka in kritja stroškov odprave posledic ni mogoče pripisati določenim ali določljivim povzročiteljem ali so ti sporni ali kadar posledic ni mogoče odpraviti drugače, zagotovi sredstva za odpravo posledic izrednega dogodka država), načelu javnosti (podatki o radioaktivnosti v okolju, o izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem delavcev in prebivalstva ter postopkih in dejavnostih državnih organov, izvajalcev javnih služb in nosilcev pooblastil, ki se nanašajo na varstvo pred ionizirajočimi sevanji in na sevalno ali jedrsko varnost, so javni), načelu stopenjskega pristopa (pri obravnavanju jedrske in sevalne varnosti se zadeve obravnavajo primerno njihovim tveganjem, in sicer tako, da se bolj tveganim zadevam namenja več pozornosti kakor manj tveganim) in načelu stalnega izboljševanja (upravljavci sevalnih in jedrskih objektov in izvajalci sevalnih dejavnosti morajo nenehno iskati in uvajati možnosti za izboljšave sevalne in jedrske varnosti.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev:

Kot smo že poudarili, se s predlaganim zakonom ne posega v cilje in načela, vsebovana v do zdaj veljavnem zakonu. Tudi poglavitne rešitve so urejene podobno.

Tako splošne določbe opredeljujejo namen in vsebino zakona, jasno določajo primere, za katere ta zakon ne velja (glede vsebnosti radioaktivnih snovi ali glede varstva ljudi pred ionizirajočimi sevanji ob izpostavljenosti naravnemu sevanju), in definirajo kar 120 strokovnih izrazov; skoraj 40 teh je opredeljenih na novo, največkrat kot posledica prenosa direktiv EU. Splošne določbe vsebujejo tudi temeljna načela, pri čemer sta v primerjavi z veljavnim zakonom dodani dve novi načeli (načelo preprečevanja nesreč in načelo stalnega izboljševanja), nekatera že veljavna pa so terminološko in vsebinsko usklajena z mednarodnimi zahtevami. Ta del predloga zakona se nadaljuje v določbo o mednarodnem sodelovanju, ki povzema vse bistvene zahteve dveh direktiv (o jedrski varnosti in ravnanju z radioaktivnimi odpadki) glede samoocenjevanja, t. i. pregledovalnih sestankih, in ocenjevanja posameznih pomembnih vprašanj jedrske varnosti. Tudi določbe o strokovnih svetih (za jedrsko in sevalno varnost ter varstvo ljudi pred sevanji), javnosti podatkov, varstvu in hrambi dokumentarnega gradiva, stavki in prepovedi izvajanja sevalne dejavnosti ali uporabe vira sevanja brez dovoljenj so nespremenjene, v primerjavi z veljavnim zakonom pa so določbe o posebnih delovnih pogojih in reguliranih poklicih prenesene med splošne določbe, saj je to glede na sestavo zakona primernejše.

Sestava predloga zakona tudi v nadaljevanju sledi sestavi veljavnega zakona. Izvajanje sevalne dejavnosti tako v uvodu predpiše sistem priglasitve namere izvajanja sevalne dejavnosti, ki mu sledi registracija take sevalne dejavnosti v register sevalnih dejavnosti ali pa je potrebno posebno dovoljenje. Zakon zapoveduje, da Vlada Republike Slovenije z uredbo

določi merila in pogoje za uvrstitev sevalnih dejavnosti med tiste, za katere je potrebna samo registracija, in tiste, za katere je potrebno dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti. Zakon predvideva podobno dvojno ureditev tudi glede uporabe virov sevanja, po kateri je na podlagi uredbe Vlade Republike Slovenije potreben le vpis takih virov sevanja v register virov sevanja ali pa je treba za njihovo uporabo pridobiti posebno dovoljenje. Zaradi logične ureditve zakonske materije so v ta del zakona prenesene tudi prepovedi, ki so prevzete iz evropskih direktiv (na primer prepoved redčenja radioaktivnih snovi, da bi se tako izpolnili pogoji za opustitev nadzora, ali prepoved radioaktivnih strelvodov, če navedemo le nekatere), in določba o organiziranem iskanju virov neznanega izvora ali virov iz preteklih dejavnosti.

Eden največjih sklopov predloga zakona se nanaša na varstvo ljudi pred ionizirajočimi sevanji. Določbe tega dela zakona urejajo kakršno koli načrtovano ali obstoječo izpostavljenost in izpostavljenost ob izrednem dogodku, ki vsebuje tveganje zaradi ionizirajočih sevanj in ga ne smemo zanemariti z vidika varstva pred sevanji niti z vidika okolja, upoštevajoč dolgoročno varstvo zdravja ljudi; sestava in vsebina tega dela zakona sledita dosednji, s tem da splošnim načelom in zavezam izvajalca sevalnih dejavnosti ali delodajalca do izpostavljenih delavcev, zunanjih delavcev, prostovoljcev in izvajalcev zaščitnih ukrepov sledijo določbe, ki s presojo upravičenosti izvajanja sevalne dejavnosti natančneje opredelijo eno temeljnih načel zakona, to je načelo upravičenosti, pri čemer predlog zakona še posebej ureja vprašani upravičenosti nameravane rabe predmetov splošne rabe, katerih predvidena uporaba je nova vrsta sevalne dejavnosti, in upravičenosti slikanja v nemedicinske namene. Kot nadaljnji ključni element presoje nameravanega izvajanja sevalne dejavnosti rešitve predloga zakona ohranjajo oceno varstva pred sevanji, ki jo mora izvajalec sevalne dejavnosti priložiti svoji vlogi za izdajo dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti. Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti, da se redno ugotavlja osebna izpostavljenost (dozimetrija) delavcev pri opravljanju del v okviru sevalne dejavnosti, da se rezultati izpostavljenosti hranijo in da se o njih poroča upravnemu organu. Predlog zakona je v tem delu uvedel tudi novost, to je osebna sevalna izkaznica, ki jo prejmejo delavci, ki so zaposleni pri delodajalcu v Republiki Sloveniji ali v tujini kot zunanji delavci opravljajo dela, pri katerih so izpostavljeni ionizirajočim sevanjem. Osebna sevalna izkaznica je osebni neprenosljiv dokument. Določbe, ki urejajo zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev, ostajajo nespremenjene. Dodane so določbe, ki zahtevajo vključenost medicinskih fizikov v izvedbo radioloških posegov, ki povzročajo višje izpostavljenosti pacientov, in določba o specializaciji iz medicinske fizike. Treba pa je opozoriti, da je področje varstva pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom sevanja in zaradi primerov obstoječe izpostavljenosti v predlogu zakona zelo razširjeno. Opredeljeni so ukrepi, ki jih lahko odredi pristojni organ izvajalcu poletov, če člani letalskih ali vesoljskih posadk prejmejo previsoke doze zaradi vesoljskega sevanja. Izpostavljenost je lahko tudi posledica radioaktivne kontaminacije območij zaradi preostalega radioaktivnega materiala (iz preteklih dejavnosti, ki niso bile pod nadzorom ali za katere pravna oseba ni več pravno odgovorna; kot posledice izrednega dogodka ali izpostavljenosti proizvodom, ki vsebujejo radionuklide s takih kontaminiranih območij). Vlada Republike Slovenije bo za te primere sprejela strategijo upravljanja ter program sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja za območja in dejavnosti, kjer se bodo izvajale meritve hitrosti doz, ki jih izvajajo pooblaščen izvedenci varstva pred sevanji. Zakon med mogoče ukrepe, če izpostavljenost posameznikov zaradi naravnih in drugih virov sevanja presega vrednosti mejnih doz za posameznika iz prebivalstva, prišteva tudi zahtevo za prigrasitev sevalne dejavnosti s strani delodajalca ali upravljavca objektov in naprav. Sistematično pregledovanje in izvajanje ustreznih meritev zakon tudi še naprej zagotavlja za radon; organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vodi zbirko podatkov o meritvah radona (v objektih, namenjenih vzgojno-varstvenemu, izobraževalnemu, kulturnemu ali zdravstvenemu programu, kletnih in pritličnih bivalnih prostorih, objektih, v katerih je zaradi uporabljenih gradbenih materialov mogoče pričakovati višje koncentracije radona, toplicah, jamah, rudnikih in drugih mestih pod zemljo, kjer je tudi večja verjetnost

povišanih koncentracij radona).

Radon prispeva največ k izpostavljenosti ljudi zaradi ionizirajočih sevanj in je poleg kajenja drugi najpogostejši povzročitelj pljučnega raka. Medicinska stroka trdi, da radon povzroči okoli 10 % primerov te bolezni, zato so v novi evropski direktivi v primerjavi s tisto iz leta 1996 predpisani precej strožja merila in izvajanje programov, ki naj bi ta delež smrti znižali. Ker v Sloveniji na leto zaradi pljučnega raka umre nekaj več kot 1.000 ljudi, lahko sklepamo, da jih okoli 100 umre zaradi radona. Z določili novega zakona poskušamo vpeljati nova merila in pravila, s katerimi želimo zmanjšati to število nepotrebnih in prezgodnjih smrti.

Za obvladovanje dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu sprejme Vlada Republike Slovenije nacionalni radonski program za deset let. Z njim bo med drugim določila strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti zaradi radona, ki vključuje cilje in kazalnike uspešnosti za zmanjšanje tveganja za zdravje; referenčne ravni koncentracij radona v delovnem in bivalnem okolju, merila za določitev območji z več radona in posebne ukrepe za varstvo pred sevanji na teh območjih ter način in metodologijo za določitev letnega povprečja koncentracij radona.

V treh letih po razglasitvi območij z več radona morajo delodajalci zagotoviti meritve radona na delovnih mestih v pritličjih ali kletnih prostorih, prav tako morajo te zagotoviti delodajalci na lokacijah, kjer je mogoče pričakovati povišane koncentracije radona, na primer v toplicah, kopališčih in ob drugih vodnih virih radona, v jamah, rudnikih in na drugih deloviščih pod zemljo. Če se na podlagi sistematičnega pregledovanja bivalnega in delovnega okolja ali na podlagi meritev radona na delovnih mestih ugotovi, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni, je treba oceniti izpostavljenost delavcev ali prebivalcev, ki jo izvede pooblaščen izvajalec meritev radona, zagotovi pa delodajalec. Če ocena izpostavljenosti pokaže, da lahko ljudje v javnih stavbah ali delavci na delovnih mestih zaradi izpostavljenosti radonu prejmejo letno efektivno dozo, večjo kot 6 mSv, je treba izvesti ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti (na primer prezračevanje prostorov, premestitev ljudi v druge prostore, prenehanje uporabe prostorov in gradbeni posegi). Posebne pogoje je zakon predvidel za novogradnje in rekonstrukcije objektov. Te morajo biti načrtovane in izvedene tako, da koncentracije radona v njih ne presegajo referenčnih ravni. Posegi v obstoječi objekt, ki bi lahko vplivali na koncentracije radona v objektu (na primer energijska sanacija objekta), morajo biti načrtovani in izvedeni tako, da zaradi izvedenega posega v objekt ne bo treba izvajati ukrepov za znižanje koncentracij radona za zavarovanje zdravja ljudi.

Novost zakona je tudi določba, ki ureja ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti zaradi gradbenih materialov. Zakon predvideva sprejetje uredbe, s katero bodo določeni referenčne ravni za gradbene materiale, seznam vrst gradbenih materialov, zaradi katerih je lahko presežena referenčna raven za gradbene materiale, in metodologija za odločanje o primernosti uporabe teh gradbenih materialov. Pred prosto prodajo gradbenega materiala bo treba z meritvami določiti specifične aktivnosti naravnih radionuklidov v tem materialu in primernost tega materiala za uporabo, določeno v skladu z metodologijo, ki je predpisana z uredbo. Če meritve in ocena primernosti pokažejo, da bi referenčna raven lahko bila presežena, lahko organ, pristojen za jedrsko varnost, določi ustrezne ukrepe za zmanjšanje obsevanosti ljudi pri uporabi takega materiala in pod določenimi pogoji dovoli njegovo uporabo.

Sorazmerno obsežen del zakona, ki obravnava in ureja področje sevalne in jedrske varnosti, se s tem predlogom ne spreminja bistveno v primerjavi z veljavno ureditvijo. Poleg nekaterih manjših popravkov veljavnega zakona se, kot smo že poudarili, določbe zakona usklajujejo s sistemskimi rešitvami in ureditvami v zakonodaji s področja graditve objektov in urejanja prostora, zato so soglasja (h gradnjam, ki vplivajo na jedrsko ali sevalno varnost)

preimenovana v mnenja, zakon pa tudi zaradi navedene uskladitve ne predpisuje več izdaje okoljevarstvenega soglasja ter predhodnega soglasja k sevalni in jedrski varnosti. Poleg tega zakon uvaja drobno novost, ki temelji na zahtevi dopolnjene direktive o jedrski varnosti, po kateri se zaveže za vzpostavitev, izvajanje, ocenjevanje in nenehno izboljševanje sistema vodenja, ki sicer zavezujejo zlasti investitorja ali upravljavca sevalnega in jedrskega objekta, smiselno uporabljajo tudi za organ, pristojen za jedrsko varnost.

Samo nekoliko so se spremenile določbe, ki se nanašajo na ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, in določbe, ki urejajo zaščitne ukrepe v primeru izrednega dogodka. Pri zadnjem ne spreminja osnovni koncept odzivanja na izredni dogodek, je pa zakon dopolnjen v delu, ki obravnava obveščanje (predhodno obveščanje izvajalcev zaščitnih ukrepov in tudi obveščanja tiste javnosti, ki bi lahko bila prizadeta med izrednim dogodkom, ali obveščanja javnosti med izrednim dogodkom). Določbe povzemajo in prenašajo pravni red EU, vendar niso nove, saj so bile že vsebovane v ustreznem pravilniku, zdaj pa jih je predlagatelj opredelil tudi na ravni zakonske norme.

Metodološko so se nekoliko spremenile določbe, ki urejajo spremljanje stanja radioaktivnosti okolja, saj določbam o monitoringu radioaktivnosti okolja sledijo določbe, ki urejajo ukrepe, ki jih je treba izvajati zaradi povečane radioaktivne kontaminacije. Tudi določbe nekaterih drugih delov zakona so se nekoliko spremenile zaradi usklajevanja s pravnim redom EU, vendar so ključne rešitve in temeljni instituti ostali nespremenjeni.

b) Način reševanja:

Predlagani zakon bistveno ne posega v že vzpostavljeni način zagotavljanja varstva pred sevanji ter jedrske in sevalne varnosti v državi. S predlaganim zakonom se uvajajo najnovejša spoznanja na področju zagotavljanja jedrske varnosti kot posledica standardov oziroma referenčnih ravni (Reference Levels), sprejetih v okviru neformalnega združenja predstavnikov jedrskih upravnih organov evropskih držav z jedrskim programom (WENRA), predvsem pa se prenašajo določbe pravnega reda EU, ki jih v nadaljevanju posebej naštevamo. Prenos seveda s sprejetjem zakona ne bo popoln, saj namerava predlagatelj nekatere zahteve prenesti v naš pravni red na ravni podzakonskih predpisov. Tako zakon predvideva sicer sprejetje več podzakonskih predpisov (na ravni uredb in pravilnikov), s katerimi se bodo prenesli tisti deli direktiv, ki niso preneseni na ravni zakonske norme, veliko podzakonskih aktov, izdanih na podlagi zdaj veljavnega zakona, pa bo ostalo v veljavi nespremenjenih.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je tako kakor obstoječi zakon povezan s številnimi področji, ki jih urejajo drugi predpisi (o prostorskem načrtovanju, varstvu okolja, gradnji, varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, rudarstvu, prevozu nevarnega blaga). Predlog zakona je popolnoma usklajen z veljavno zakonodajo, prav tako upošteva prostorsko in gradbeno zakonodajo, ki sta trenutno še v postopku sprejemanja. Predlog zakona je prav tako v celoti usklajen s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo na področju varstva pred ionizirajočimi sevanji, jedrske in sevalne varnosti in miroljubne uporabe jedrske energije.

č) Usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je delno usklajen s predlogi, mnenji in pripombami subjektov, ki so na poziv predlagatelja podali mnenje (znanstvene in strokovne ustanove, nevladne

organizacije, posamezni strokovnjaki in predstavniki zainteresirane javnosti). Podrobnejše poročilo o predlogih, mnenjih in pripombah zainteresirane javnosti ter nesprejetih predlogih in razlogih za njihovo neupoštevanje je navedeno v 7. točki te priloge.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Zakon ureja finančne posledice za državni proračun (t.i. javni stroški varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti) v 173. In 174. členu predloga zakona. Kot tako je določeno zagotavljanje sredstev za financiranje naslednjih dejavnosti:

1. upravnih, strokovnih in nadzornih nalog države na področju varstva pred sevanji in jedrske varnosti;
2. delovanja strokovnih svetov;
3. izvajanja ukrepov pripravljenosti na vire neznanega izvora;
4. vodenja centralne evidence doz;
5. delovanja zdravniške komisije za presojo ocene zdravstvene delazmožnosti in odrejenih ukrepov zdravstvenega nadzora;
6. zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev in prebivalstva v primeru izrednega dogodka;
7. sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja zaradi varstva pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom sevanja in obstoječih izpostavljenosti, ki jih ni mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem;
8. sistematičnega pregledovanja in izvajanja meritev radona;
9. izvedbe ukrepov zmanjševanja izpostavljenosti radonu v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa;
10. vodenja zbirke podatkov o meritvah radona;
11. izdelave poročila o ocenah prejetih doz za prebivalstvo;
12. komisije za preverjanje izpolnjevanja predpisanih pogojev kvalificiranih delavcev ter priprave programov za preverjanje strokovne usposobljenosti, psihofizičnih lastnosti delavcev in razpoložljivosti v zvezi z odsotnostjo alkohola in mamil kvalificiranih delavcev v jedrskem objektu;
13. za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom, če povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva ni znan;
14. vodenja centralne evidence radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva;
15. izvajanja obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki v delu, ki ga ne krije uporabnik vira sevanja;
16. izvajanja obvezne državne službe upravljanja, dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtih odlagališč;
17. načrtovanja zaščitnih ukrepov, če uporabnik sevanja ni določljiv ali če povzročitelja ni na ozemlju Republike Slovenije;
18. vodenja evidenc jedrskih snovi;
19. monitoringa radioaktivnosti okolja, monitoring zaprtega odlagališča, izrednega monitoringa radioaktivnosti in monitoringa učinkov sanacijskih ukrepov, odrejenih v primeru izrednega dogodka;
20. odrejenih ukrepov sanacije posledic izrednega dogodka ali opustitve predpisanega ravnanja z radioaktivnimi snovmi, če oseba, ki je uporabljala ali upravljala vir sevanja ali opustila predpisano ravnanje z virom sevanja ali radioaktivnimi odpadki, ni določljiva ali

če posledic ni mogoče odpraviti drugače;

21. obvezne državne javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki, s katero se zagotavljajo storitve, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva;
22. režima celovite sanacije na območju trajne izpostavljenosti;
23. izdelave poročila o varstvu pred sevanji in jedrski varnosti;
24. vodenja registrov sevalnih dejavnosti, virov sevanja ter sevalnih in jedrskih objektov kot javne knjige;
25. načrtovanje in izvajanje zaščitnih ukrepov po predpisih s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
26. drugih ukrepov sevalne in jedrske varnosti, kadar jih zaradi javnih koristi zagotavlja država po tem zakonu;
27. usposabljanja pooblaščenih izvedencev varstva pred sevanji,
28. usposabljanja pooblaščenih izvedencev medicinske fizike,
29. usposabljanja pooblaščenih izvedencev za sevalno in jedrsko varnost,
30. razvojnih študij in neodvisnih strokovnih preveritev ter mednarodnega strokovnega sodelovanja na področju varstva pred sevanji in jedrske varnosti,
31. usposabljanje javnih uslužbencev pristojnih organov po tem zakonu.

Vsi naštetih javni stroški predstavljajo finančne posledice za državni proračun. V bistvenem delu predlagani zakon ne prinaša novih finančnih posledic glede na sedaj veljavno ureditev, saj večina finančnih posledic ostaja primerljiva tistim, ki jih je uveljavil že sedaj veljavni zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti.

Na področju jedrske in sevalne varnosti najpomembnejše finančne posledice za državni proračun predstavlja zagotavljanje upravnih, strokovnih in nadzornih nalog države na tem področju. Za to področje je odgovorna Uprava RS za jedrsko varnost (v nadaljevanju URSJV), ki je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Za izvajanje vseh z zakonom predpisanih nalog je na URSJV zaposlenih 42 javnih uslužbencev. Struktura zaposlenih je sledeča: direktor - sekretar, direktor inšpekcije - inšpektor višji svetnik, podsekretar/sekretar (vodje služb in sektorjev) - 6, podsekretar – 6, inšpektor svetnik – 2, višji svetovalec – 18 (od tega 1 projektno), svetovalec – 3, inšpektor – 2, poslovni sekretar, administrator in svetovalec-pripravnik. V sprejetem proračunu za leto 2018 znašajo stroški za plače zaposlenih skupaj 1.607.791,00 EUR. K strošku za redno delovanje URSJV je poleg plač potrebno prišteti še materialne stroške v višini 252.600,00 EUR. Poleg stroškov za pisarniški material in tiskanje so v materialnih stroških zajeti tudi stroški rednega vzdrževanja baz in registrov, ki jih upravlja URSJV - registri sevalnih dejavnosti, virov sevanja, sevalnih in jedrskih objektov ter centralna evidenca radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva. Poleg baz in registrov je temeljni del sistema tudi platforma za komuniciranje v primeru jedrskega ali radiološkega izrednega dogodka, t.i. MKSID – medresorski komunikacijski sistem med izrednim dogodkom. MKSID predstavlja spletno platformo, ki omogoča enostavno, pregledno, varno, zanesljivo in hitro komunikacijo med vsemi deležniki, ki sodelujejo pri odzivu na jedrsko ali radiološko nesrečo. Del sistema je tudi MZO – mreža zgodnjega obveščanja, to je avtomatski merilni sistem, namenjen sprotnemu zaznavanju povišanega sevanja v okolju. MZO vključuje 78 merilnikov sevanja, razporejenih po celotnem ozemlju Slovenije, podatki pa se stalno analizirajo in omogočajo takojšnje urepanje v primeru morebitnega povečanega radioaktivnega sevanja. Povprečni letni stroški vzdrževanja informacijskega sistema URSJV znašajo 30.000,00 EUR. Prav tako se za potrebe nadgradenj informacijskega sistema URSJV namenja tudi precejšen del sredstev za investicije in investicijsko vzdrževanje, ki znaša 28.000,00 EUR. Tudi sredstva na proračunski postavki »Jedrsko varnost« so bila v preteklih letih namenjena zagotavljanju rednih dejavnosti URSJV, v precejšnji meri tudi za

kritje izdatkov za službena potovanja za udeležbo na delovnih telesih EU, Mednarodne agencije za atomsko energijo in OECD/NEA. Šele v letu 2017 je po več letih povečanje proračunskih sredstev v manjšem obsegu omogočilo tudi naročanje nekaj strokovnih študij s področja jedrske varnosti. Za leto 2018 so sredstva za te namene ocenjena na 45.000,00 EUR. Pri tem velja poudariti, da država s tem vsaj v manjši meri zagotavlja razvoj in vzdrževanje strokovnjakov ter znanja na področju jedrske in sevalne varnosti. Na postavki »Radiološka varnost« so sredstva v višini 110.000,00 EUR, ki so skoraj v celoti namenjeni zagotavljanju monitoringa radioaktivnosti okolja.

Predvidene finančne posledice, ki jih prinaša zakon in za katere so že zagotovljena finančna sredstva v veljavnem proračunu so tako na področju jedrske in sevalne varnosti naslednje:

- upravne, strokovne in nadzorne naloge države na področju jedrske in sevalne varnosti, fizičnega varovanja, neširjenja jedrskega orožja, prometa, prevoza in ravnanja z jedrskimi in radioaktivnimi materiali, ukrepanja ob izrednih jedrskih ali radioloških dogodkih, mednarodno sodelovanje na teh področjih, delovanje strokovnih svetov in komisij, priprava letnih in drugih poročil, vzdrževanje strokovnega znanja javnih uslužbencev na področje jedrske in sevalne varnosti – 1.875.391 EUR letno;
- vzdrževanje in nadgrajevanje informacijskega sistema, ki vključuje register in baze URSJV, medresorski komunikacijski sistem med izrednim dogodkom ter mrežo zgodnjega obveščanja v primeru povišanega radioaktivnega sevanja – 50.000 EUR letno;
- vzdrževanje visoke ravni strokovnega znanja pooblaščenih izvedencev preko naročanja strokovnih študij s področja jedrske in sevalne varnosti – 45.000 EUR letno;
- monitoring radioaktivnosti okolja – 110.000 EUR letno.

Na področju varstva pred sevanji delavcev v zdravstvu in veterini ter pacientov in prebivalstva najpomembnejše finančne posledice za državni proračun predstavlja zagotavljanje upravnih, strokovnih in nadzornih nalog države na tem področju. Za to področje je odgovorna Uprava RS za varstvo pred sevanji (v nadaljevanju URSVS), ki je organ v sestavi Ministrstva za zdravje. Za izvajanje vseh z zakonom predpisanih nalog je na URSVS zaposlenih 5 javnih uslužbencev. Struktura zaposlenih je sledeča: direktor - sekretar, direktor inšpekcije - inšpektor višji svetnik, podsekretar, inšpektor svetnik in poslovni sekretar. V sprejetem proračunu za leto 2018 znašajo stroški za plače zaposlenih skupaj 221.000,00 EUR. K strošku za redno delovanje URSVS je poleg plač potrebno prišteti še materialne stroške v višini 27.000,00 EUR, ki predstavljajo stroške za pisarniški material, tiskanje, komunikacije in izdatke za službena potovanja, namenjena zlasti udeležbi delovnih telesih EU in Mednarodne agencije za atomsko energijo. Prav tako med stroške za redno delovanje URSVS sodijo tudi stroški za investicije in investicijsko vzdrževanje v višini 12.000,00 EUR za nakup pisarniške opreme in merilnikov sevanja za delo inšpektorjev. S proračunske postavke »Sevanja« 160.000,00 EUR pa se zagotavlja financiranje naslednjih nalog, ki jih določa zakon: za pripravo poročila o prejetih dozah za prebivalstvo 11.000,00 EUR, za izvajanju monitoringa radioaktivne kontaminacije živil in pitne vode 75.000,00 EUR, za meritve aktivnosti sevalcev alfa in beta v pitni vodi na podlagi EURATOM direktive 2013/51 2.000 EUR ter za izvajanje sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja zaradi izpostavljenosti ljudi naravnim virom sevanja 40.000,00 EUR in s tem povezano ozaveščanje 10.000,00 EUR

Predvidene finančne posledice, ki jih prinaša zakon in za katere so že zagotovljena finančna sredstva v veljavnem proračunu so tako na področju varstva pred sevanji v medicini in veterini naslednje:

- upravne, strokovne in nadzorne naloge države na področju varstva pred sevanji v medicini in veterini, mednarodno sodelovanje na teh področjih, vodenje evidenc in registrov, delovanje strokovnih svetov in komisij, priprava letnih in drugih poročil,

- vzdrževanje strokovnega znanja javnih uslužbencev na področje varstva pred sevanji – 260.000 EUR letno;
- poročilo o prejetih dozah za prebivalstvo – 11.000 EUR letno;
- monitoring radioaktivne kontaminacije živil in pitne vode – 75.000 EUR letno;
- meritve aktivnosti sevalcev alfa in beta v pitni vodi – 24.000 EUR letno;
- sistematično pregledovanje delovnega in bivalnega okolja zaradi izpostavljenosti ljudi naravnim virom sevanja - 40.000 EUR;
- ozaveščanje na področju varstva pred sevanji – 10.000 EUR

Tretji sklop finančnih posledic, ki jih zakon prinaša za proračun in za katere so že zagotovljena finančna sredstva v veljavnem proračunu, so na področju izvajanja obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ter upravljanja, dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtih odlagališč. Za izvajanje obvezne državne javne službe na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki in njihovih odlagališč je bila že leta 1991 kot javno podjetje ustanovljena Agencija za radioaktivne odpadke (ARAO), trenutno pa ARAO izvaja svoja javna pooblastila kot javni gospodarski zavod. ARAO ima za izvajanje svoje javne službe tri vire financiranja. Prvi vir predstavljajo prihodki od poslovanja, to so stroški, ki jih za oddajo vira sevanja izvajalcu javne službe po ceniku plačujejo imetniki virov sevanja, drugi vir so sredstva iz sklada za financiranje razgradnje NEK in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NEK, in ki ga ureja poseben zakon, tretji vir pa predstavljajo proračunska sredstva, ki jih izvajalcu javne službe vsako leto zagotavlja Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. V letu 2017 bodo tako prihodki ARAO iz proračuna znašali 1.569.476,00 EUR, in sicer 872.014,00 EUR za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, 11.910,00 EUR za dolgoročni nadzor in vzdrževanje odlagališča rudarske in hidrometalurške jalovine Jazbec, 87.204,00 EUR za izvajanje nalog na področju dogoročnega ravnanja z izrabljenim gorivom in visoko radioaktivnimi odpadki, 498.347,00 EUR pa za izvajanje nalog trajne in varne rešitve odlaganja nizko in srednje radioaktivnih odpadkov.

Poleg zgoraj opisanih finančnih posledic, za katere so že zagotovljena finančna sredstva v veljavnem proračunu, pa predlagani zakon zaradi povsem novih zahtev, ki izhajajo iz določb Direktive BSS, prinaša tudi nekatere nove finančne posledice za državni proračun, za katere sredstva v veljavnem proračunu še niso zagotovljena, in sicer v skupni vrednosti 280.000 EUR:

1. za izvedbo meritev vsebnosti radona v vzgojno-varstvenih, kulturnih in zdravstvenih zavodih 50.000 EUR letno, kar je približno 100 meritev;
2. za izvedbo nadzora v industrijah, v katerih so prisotni materiali, ki vključujejo naravne radionuklide, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti, 20.000 EUR letno;
3. za izvedbo meritev vsebnosti radona v stanovanjih 50.000 EUR letno;
4. za ozaveščanje prebivalstva o problematiki radona 20.000 EUR letno;
5. za pripravo ocene izpostavljenosti prebivalstva zaradi izvedbe radioloških posegov glede na spol in starost 20.000 EUR letno;
6. za ozaveščanje na področju upravičenosti izvedbe radioloških posegov 10.000 EUR letno;
7. za ozaveščanje na področju materialov, ki vključujejo naravne radionuklide, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti, 10.000 EUR letno;
8. za ozaveščanje o nevarnostih virov, nad katerimi je izgubljen nadzor, in za finančne spodbude za njihovo iskanje 10.000 EUR letno;
9. za dodatni zaposlitvi inšpektorja in upravnega delavca za področje radona 60.000 EUR letno in za dodatno zaposlitev upravnega delavca za področje naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti, 30.000 EUR letno.

Za predvidene nove naloge na področju nadzora radona, naravnih radionuklidov, ki jih s

stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti in radioloških posegov ter za vzpostavljanje nadzora nad izgubljenimi viri sevanj bo tako potrebno v proračunu RS zagotoviti dodatnih 280.000,00 EUR/letno, ki jih bosta dva pristojna organa skupaj potrebovala od prihodnjega leta dalje. Manjkajoča sredstva se bo skušalo zagotoviti v okviru rebalansa proračuna za leto 2018 oziroma v okviru morebitnih prerazporeditev proračunskih sredstev resornih ministrstev.

Od tega bo PU Ministrstvo za zdravje, Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji, na svojem področju (radon, radiološki posegi) potreboval dodatnih 210.000,00 EUR. Od tega bo dodatnih 60.000,00 EUR potrebno zagotoviti na obstoječi proračunski postavki 2316, Plače, in sicer za dodatni zaposlitvi enega inšpektorja in enega upravnega delavca za področje radona, za 150.000,00 EUR pa bo potrebno povečati obstoječo PP 2320, Sevanje, za izvajanje novih nalog države na področjih nadzora radona in radioloških posegov. Dodatni zaposlitvi še nista upoštevani v kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2017 in 2018. V kolikor dodatnih zaposlitev ne bo možno realizirati v okviru prerazporeditev znotraj resornega ministrstva, bodo potrebe glede dodatnih zaposlitev upoštevane pri pripravi kadrovskega načrta organov državne uprave za leto 2019.

PU Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost, bo za izvajanje vseh novih nalog na področju nadzora naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti, potrebovala dodatnih 70.000,00 EUR proračunskih sredstev, od tega 30.000,00 za dodatno zaposlitev enega upravnega delavca (povečanje obstoječe PP 153354, Plače), 40.000,00 EUR pa za izvajanje novih nalog države na področjih nadzora naravnih radionuklidov in iskanja izgubljenih virov sevanja (za ta znesek bo potrebno povečati obstoječo PP 153358, Radiološka varnost). Dodatna zaposlitev še ni upoštevana v kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2017 in 2018. V kolikor dodatnih zaposlitev ne bo možno realizirati v okviru prerazporeditev znotraj resornega ministrstva, bodo potrebe glede dodatne zaposlitve upoštevane pri pripravi kadrovskega načrta organov državne uprave za leto 2019.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za predvidene nove naloge na področju nadzora radona, naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti in radioloških posegov ter za vzpostavljanje nadzora nad izgubljenimi viri sevanj bo potrebno v proračunu RS zagotoviti dodatnih 280.000,00 EUR/letno, ki jih bosta dva pristojna organa skupaj potrebovala od prihodnjega leta dalje. Manjkajoča sredstva se bo skušalo zagotoviti v okviru rebalansa proračuna za leto 2018 oziroma v okviru morebitnih prerazporeditev proračunskih sredstev resornih ministrstev.

Od tega bo PU Ministrstvo za zdravje, Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji, na svojem področju (radon, radiološki posegi) potreboval dodatnih 210.000,00 EUR. Od tega bo dodatnih 60.000,00 EUR potrebno zagotoviti na obstoječi proračunski postavki 2316, Plače, in sicer za dodatni zaposlitvi enega inšpektorja in enega upravnega delavca za področje radona, za 150.000,00 EUR pa bo potrebno povečati obstoječo PP 2320, Sevanje, za izvajanje novih nalog države na področjih nadzora radona in radioloških posegov. Dodatni zaposlitvi še nista upoštevani v kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2017 in 2018. V kolikor dodatnih zaposlitev ne bo možno realizirati v okviru prerazporeditev znotraj resornega ministrstva, bodo potrebe glede dodatnih zaposlitev upoštevane pri pripravi kadrovskega načrta organov državne uprave za leto 2019.

PU Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost, bo za izvajanje vseh novih nalog na področju nadzora naravnih radionuklidov, ki jih s stališča varstva pred sevanji ne moremo zanemariti, potrebovala dodatnih 70.000,00 EUR proračunskih sredstev, od tega 30.000,00 za dodatno zaposlitev enega upravnega delavca (povečanje obstoječe PP 153354, Plače), 40.000,00 EUR pa za izvajanje novih nalog države na področjih nadzora naravnih radionuklidov in iskanja izgubljenih virov sevanja (za ta znesek bo potrebno povečati obstoječo PP 153358, Radiološka varnost). Dodatna zaposlitev še ni upoštevana v kadrovskem načrtu organov državne uprave za leti 2017 in 2018. V kolikor dodatnih zaposlitev ne bo možno realizirati v okviru prerazporeditev znotraj resornega ministrstva, bodo potrebe glede dodatne zaposlitve upoštewane pri pripravi kadrovskega načrta organov državne uprave za leto 2019.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Tako kakor v veljavnem zakonu so tudi poglavitne temeljne rešitve in instituti tega zakona primerljivi z ureditvami v drugih pravnih sistemih, predvsem seveda tistih v državah članicah Evropske unije. Na področju jedrske varnosti je pravni red Evropske unije dokaj skromen, saj vprašanja jedrske varnosti obravnava samo Direktiva Sveta 2009/71/Euratom z dne 25. junija 2009 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za varnost jedrskih objektov, ki je bila leta 2014 spremenjena z Direktivo Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov, nekoliko širši kontekst pa še Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki. Tako poudarjamo, da s predlaganim zakonom med drugim sistemsko urejamo zahteve, vsebovane v zgoraj navedenih direktivah, ki določajo, da države članice zagotovijo dejansko neodvisnost pristojnega upravnega organa pred neupravičenimi vplivi na odločanje o upravnih in inšpekcijskih zadevah in funkcionalno ločenost od vsakega drugega organa ali organizacije, ki se ukvarja s pospeševanjem ali uporabo jedrske energije in uporabo radioaktivnih izotopov ali z ravnanjem z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, tako da je zagotovljena dejanska neodvisnost od vsakega neprimerne vpliva na njegovo upravno in inšpekcijsko pristojnost.

Hkrati velja tudi ugotovitev, da na ravni organov, pristojnih za jedrsko varnost, v zadnjih letih poteka izjemno intenzivno sodelovanje, formalno na primer na ravni Skupine evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG), ki je neodvisna strokovna svetovalna skupina, ustanovljena leta 2007 na podlagi sklepa Evropske komisije zato, da vse države članice EU, v katerih obratujejo jedrske naprave, sledijo enakim osnovnim načelom, kot so določena z mednarodno dogovorjenimi standardi za zagotavljanje jedrske varnosti in varnega ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom. Podobna je povezanost upravnih organov (ki pa ne združuje vseh 28 držav članic EU), pristojnih za varovanje jedrskih objektov in jedrskih snovi, združenih v neformalnem združenju ENSRA, medtem ko na področju varstva pred sevanji deluje združenje HERCA, ki od leta 2007 združuje evropske upravne organe, pristojne za varstvo pred sevanji. Predvsem je v kontekstu zakonodaje treba omeniti WENRA, neformalno združenje predstavnikov jedrskih upravnih organov evropskih držav z jedrskim programom. Glavno delo združenja WENRA, ustanovljenega leta 1999, obsega razvoj skupnega pristopa k jedrski varnosti v obliki standardov, ki jih imenujejo referenčne ravni (Reference Levels). WENRA se vse bolj uveljavlja kot vodilno svetovno združenje na področju jedrske varnosti. Za Slovenijo in tudi za druge države članice EU z aktivnim jedrskim programom so njegove referenčne ravni temeljno vodilo pri razvoju domače zakonodaje. Delovanje zajema določitev dosegljivih varnostnih zahtev, ki temeljijo na standardih

Mednarodne agencije za atomsko energijo in najvišjih standardih, doseženih v posamezni državi članici, učinkovit sistem primerjave nacionalnih standardov z referenčnimi ravnmi in njihove uveljavitve pa dejansko zagotavlja, da so temeljna načela, poglavitni instituti in vzpostavljen sistem zagotavljanja jedrske varnosti v vseh pravnih redih držav članic EU zelo podobni in poenoteni. Osnovne referenčne ravni WENRA so bile po jedrski nesreči v Fukušimi na Japonskem dopolnjene, harmonizacija in postopek preverjanja nacionalnih zakonodaj pa pospešeno potekata. Razlike, ki jih posamezne nacionalne zakonodaje vsekakor poznajo, so povezane predvsem s sistemom izdajanja dovoljenj in s tem povezane upravne organiziranosti področja. Nekatere države so v zadnjih letih združile pristojnosti na celovitem področju jedrske varnosti in varstva pred sevanji v enem upravnem organu. Tako je na Finskem pristojnost za jedrsko in sevalno varnost v državi v celoti dodeljena upravi za sevalno in jedrsko varnost (STUK), izjemno centralizirano je pristojnost na tem področju tradicionalno urejena na primer v Češki republiki, podobno se je z zadnjimi spremembami zakonodaje odločila Francija, enako velja tudi za Švedsko z upravnim organom, pristojnim za jedrsko varnost (SKI), in upravnim organom, pristojnim za varstvo pred sevanji (SSI), ki sta zdaj združena. Nekatere ureditve pa imajo še vedno deljeno pristojnost, na primer v Avstriji (z izrazito drobljeno delitvijo pristojnosti) in na Madžarskem. Kljub ohranitvi ločenosti med pristojnostmi Uprave RS za jedrsko varnost (kot organa v sestavi Ministrstva za okolje in prostor) in Uprave RS za varstvo pred sevanji (kot organa v sestavi Ministrstva za zdravje) po dosednji praksi pri izvajanju veljavnega zakona sedanja ureditev zagotavlja visoko raven jedrske in sevalne varnosti in varstva pred sevanji.

Veliko obsežnejši je pravni red EU na širšem področju varstva pred sevanji. Prav uskladitvi in prenosu določb nove Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja (v nadaljnjem besedilu: nova direktiva BSS) je namenjen največji del določb, ki so glede na veljavni zakon zdaj spremenjene ali dopolnjene. Nova direktiva BSS združuje več doslej ločenih direktiv (Direktiva Sveta 96/29/Euratom z dne 13. maja 1996, ki določa temeljne varnostne standarde za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izhajajo iz ionizirajočih sevanj; Direktiva Sveta 97/43/Euratom z dne 30. junija 1997 o varstvu zdravja posameznikov pred nevarnostjo ionizirajočega sevanja zaradi izpostavljenosti sevanju v zdravstvu; Direktiva Sveta 90/641/Euratom z dne 4. decembra 1990 o operativni zaščiti zunanjih delavcev, ki so med svojimi dejavnostmi na nadzorovanih območjih izpostavljeni nevarnosti ionizirajočega sevanja; Direktiva Sveta 2003/122/Euratom z dne 22. decembra 2003 o nadzoru visokoaktivnih zaprtih radioaktivnih virov in virov neznanega izvora in Direktiva Sveta 89/618/Euratom z dne 27. novembra 1989 o obveščanju prebivalstva o ukrepih za varovanje zdravja, ki jih je treba izvajati, in o ravnanju ob radiološkem izrednem dogodku). Zaradi obsežnosti področja urejanja ima nova združena direktiva BSS tudi daljši (večletni) rok za prenos v domače pravne sisteme držav članic, to je 6. februar 2018.

Področje varstva pred ionizirajočimi sevanji se v pravu EU ureja že dolgo. Poleg zgoraj že omenjenih predpisov EU je pogodba EURATOM podlaga za urejanje posameznih področij, ki jih zajema ta zakon. Tako je bilo na podlagi pogodbe Euratom izdano večje število uredb, direktiv in odločb s posameznih področij, ki jih ureja tudi ta zakon:

predpisi Euratom na področju varnega ravnanja z radioaktivnimi odpadki:

- Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki;

predpisi Euratom na področju uvoza, izvoza in tranzita radioaktivnih odpadkov:

- Direktiva Sveta 2006/117/Euratom z dne 20. novembra 2006 o nadzorovanju in kontroli pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva;

- Odločba Komisije z dne 5. marca 2008 o določitvi standardne listine za nadzorovanje in kontrolo pošilk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva iz Direktive Sveta 2006/117/Euratom;

predpisi Euratom na področju varovanja jedrskih snovi:

- Uredba Komisije (Euratom) št. 302/2005 z dne 8. februarja 2005 o uporabi določb Euratom o nadzornih ukrepih;
- Priporočilo Komisije z dne 11. februarja 2009 o izvajanju sistema knjigovodstva in kontrole jedrskih snovi upravljavcev jedrskih objektov.

S tem predlogom zakona je ureditev področja jedrske in sevalne varnosti popolnoma usklajena s pravnim redom EU, nekatera operativna določila pravnega reda EU pa bodo v naš pravn red prenesena s podzakonskimi predpisi (uredbe in pravilniki), izdanimi na podlagi tega zakona.

V nadaljevanju opisujemo zakonske ureditve v treh državah EU, v Belgiji, na Finskem in na Slovaškem:

Belgija

Belgija je zvezna država, sestavljena iz treh regij. Jedrsko energijo in varstvo pred sevanji ureja zvezna zakonodaja, ki pa se deloma prepleta z regionalnimi. Glavni upravni organ za jedrsko varnost je Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle - Agence fédérale de Contrôle nucléaire – FANC/AFCN, ki je del ministrstva za notranje zadeve. Strokovno pomoč na področju varstva pred sevanji pa so leta 2007 ustanovili privatno organizacijo Bel V. Veljavni zakon varstvu prebivalcev pred ionizirajočimi sevanji in o zvezni agenciji za nadzor jedrskih zadev je bil sprejet leta 1994 in kasneje večkrat dopolnjen.

Leta 2001 je njihov kralj sprejel uredbo, ki podrobneje ureja varstvo pred sevanji in jedrsko varnost. Tudi ta je bila večkrat dopolnjena predvsem zaradi usklajevanja z evropskimi direktivami.

Izdaja dovoljenj in inšpekcije

Uredba iz leta 2001 določa, da morajo vsak jedrski objekt razvrstiti v eno od štirih kategorij glede na stopnjo sevalnega tveganja. Za najbolj tvegane objekte kategorije 1, npr. za jedrske elektrarne, dovoljenje izdajo v obliki kraljeve uredbe. Za manj tvegane objekte kategorij 2 in 3 (npr. pospeševalniki ali rentgenske naprave) dovoljenje izda FANC. Objektom oziroma dejavnostim četrte kategorije, ki predstavljajo majhno tveganje, pa dovoljenja sploh ni treba pridobiti.

Vlogo za dovoljenje za objekte prve kategorije morajo vložiti upravnemu organu FANC. Poglavitna dela vloge sta osnutek varnostnega poročila objekta in pa poročilo o presoji vplivov na okolje. FANC vlogo pregleda in pridobi tudi mnenje strokovnega sveta. Lahko zaprosi tudi za mnenje zunanjih neodvisnih domačih ali tujih strokovnjakov. Pregledano vlogo skupaj z mnenjem strokovnega odbora pošljejo lokalnim skupnostim okoli objekta v javno obravnavo. Vzporedno poteka tudi mednarodno usklajevanje, v določenih primerih pa tudi z Evropsko komisijo. Ko so zbrana vsa mnenja, strokovni svet sprejme končno odločitev. Dovoljenje se izda kot kraljeva uredba, ki jo podpiše tudi minister za notranje zadeve.

Za ostale objekte je postopek enostavnejši in ga v celoti izpelje FANC. Za najenostavnejše objekte četrte kategorije, za katere ni treba dovoljenja, pa FANC zgolj predpiše pogoje obratovanja.

FANC ima svoje inšpektorje, ki nadzirajo objekte in dejavnosti na področju jedrske energije in

sevalnih dejavnosti.

Upravljalci jedrskih objektov morajo organizirati tudi lastno službo varstva pred sevanji.

Varstvo okolja pred ionizirajočimi sevanji

Objekti prve kategorije in nekateri objekti druge kategorije morajo pripraviti oceno vpliva na okolje. V dovoljenju jim tudi predpišejo pogoje glede izpustov radioaktivnosti v okolje. V državi imajo vzpostavljen sistem stalnega monitoringa radioaktivnosti. Podatki so vedno dostopni domači in tuji javnosti na spletni strani.

Prepovedano je izpuščanje tekočih in plinskih radioaktivnih odpadkov v okolje. Predpisane imajo tudi ustrezne ravni radioaktivnosti, pod katerimi je možno opustiti nadzor nad radioaktivnimi snovmi.

Pripravljenost za izredne dogodke

Ministrstvo za notranje zadeve mora skupaj z upravnim organom FANC pripraviti državni načrt zaščite in reševanja v primeru jedrske ali radiološke nesreče. Kraljeva uredba iz leta 2003 podrobneje določa vsebino takega načrta. Predvsem so določene naloge posameznih državnih organov, pa tudi povezave s podobnimi načrti na nižjih ravneh (regije, občine, objekti). Predpisan je tudi način alarmiranja, komunikacij in obveščanja.

Razgradnja objektov

Od leta 1981 imajo organizacijo ONDRAF/NIRAS, ki je zadolžena za razgradnjo jedrskih objektov in ravnanje z radioaktivnimi odpadki. Vsi upravljalci objektov morajo sporočiti ONDRAF vse podatke, pomembne za razgradnjo in za ravnanje z RAO. ONDRAF skupaj z upravljalci določi potrebna finančna sredstva. Vsak operater pa je odgovoren za zbiranje teh sredstev in za izvedbo razgradnje, razen če se ne dogovori drugače z ONDRAF. Za upravljalce jedrskih elektrarn velja posebna ureditev, po kateri morajo finančna sredstva posredovati posebni organizaciji Synatom, zadolženi za jedrsko gorivo. Razgradnjo jedrskih elektrarn pa bodo izvajali njihovi upravljalci, financiral pa Synatom. Posebna komisija, ustanovljena leta 2003, nadzira primernost in zadostnost zbranih finančnih sredstev.

Uvoz in izvoz radioaktivnih snovi

Belgija precej trguje z radioaktivnimi in jedrskimi snovmi, zato je tudi podpisnica večine pomembnih mednarodnih instrumentov, ki urejajo to področje. Vse poteka v skladu s pogodbo NPT ali pa po pravilih EURATOM. Nadzor uvoza in izvoza opravlja FANC.

Varstvo pred sevanji

Temelji varstva pred sevanji so urejeni z zakonom iz leta 1994 in kraljevo uredbo iz leta 2001. Sledijo ustreznim evropskim direktivam. Uveljavljena so načela upravičenosti, optimizacije varstva pred sevanji, mejnih doz ter referenčnih ravni za izpostavljene delavce in za prebivalce. Uveljavljen je koncept doznih ograd, referenčnih ravni za NORM, urejena je radiološka zaščita v jedrskih objektih in pri izvajanju sevalnih dejavnosti, predpisano je zdravstveno varstvo izpostavljenih delavcev, dozimetrij, posebna pozornost pa je namenjena nosečnicam in doječim materam.

Posebno poglavje zakona ureja uporabo virov ionizirajočega sevanja v medicini in veterini. FANC lahko izda dovoljenje zgolj ustrezno usposobljenim osebam.

Radioaktivni odpadki

Zakonske podlage za ravnanje z RAO so uveljavljene že od leta 1980. Leta 1981 so ustanovili ONDRAF/NIRAS kot organizacija za ravnanje z RAO, tj. za njihovo zbiranje,

predelavo, skladiščenje in končno odlaganje. Prevoze RAO opravljajo podjetja, ki imajo za to ustrezna dovoljenja. Skladiščenje in obdelavo RAO opravlja firma Belgoprocess, ki jo je ustanovila ONDRAF. ONDRAF tudi postavlja in preverja merila sprejemljivosti RAO. Za primer, da lastniki RAO ne bi bili finančno sposobni, imajo poseben sklad. S sredstvi tega sklada financirajo tudi ravnanje z viri brez znanega lastnika.

FANC je predpisal, da je treba umakniti vse strelovode z viri sevanj in vse javljalnike požarov z viri sevanj. Prav tako je predpisal, da morajo premeriti vse odpadne kovine pred odpadi ali predelovalnimi obrati.

Finska

Na Finskem jedrsko energijo in varstvo pred sevanji urejajo trije glavni zakoni (Zakon o jedrski energiji, Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji ter Zakon o odgovornosti za jedrsko škodo), ki jih dopolnjuje podzakonska zakonodaja. Večkrat so bili spremenjeni in dopolnjeni tudi zaradi zahtev evropske zakonodaje. Finska premore štiri jedrske reaktorje; dva se nahaja v jedrski elektrarni Olkiluoto, katere upravljavec je privatno podjetje Teollisuuden Voima Oy (TVO) 1, dva pa sta v jedrski elektrarni Loviisa in ju upravlja Fortum Power and Heat Oy.2, katerega večinski lastnik je država. Tretji reaktor za elektrarno Olkiluoto naj bi bil priključen v omrežje leta 2018, medtem ko se gradi tudi nova jedrska elektrarna Hanhikivi. Raziskovalni reaktor Triga Mark II upravlja Tehnični raziskovalni center. Glavni upravni organ za jedrsko varnost je Finnish Radiation and Nuclear Safety Authority (Säteilyturvakeskus – STUK), ki je neodvisen organ, na administrativni ravni povezan z Ministrstvom za socialne zadeve in zdravstvo, pomembno vlogo pri izdaji dovoljenj pa ima še Ministrstvo za trgovino in industrijo (KTM).

Izdaja dovoljenj in inšpekcije

Izdajo dovoljenja za gradnjo in obratovanje jedrskih objektov ureja Zakon o jedrski energiji. Dovoljenje se lahko dodeli le fizični ali pravni osebi, ki je podvržena jurisdikciji države članice EU. Za pridobitev dovoljenja za gradnjo jedrskega objekta s kapaciteto močjo nad 50 MW je potrebno soglasje vlade, nakar se predloži v odločitev parlamentu. Preden Vlada sprejme odločitev o vsebini, steče dolgotrajen in obsežen postopek posvetovanja, ki vključuje presojo v skladu z Zakonom o presoji vplivov na okolje. Ministrstvo za trgovino in industrijo (KTM) mora pridobiti predhodno oceno varnosti glede varstva pred ionizirajočimi sevanji od organa za jedrsko varnost (STUK), izjavo ministrstva za okolje in izjavo iz občinskega sveta, pristojnega za področje, predvideno za lokacijo objekta. Nadaljnje izjave je treba pridobiti tudi iz sosednjih občinskih svetov. Poleg tega mora prosilec za izdajo dovoljenja zagotavljati informacije za javnost v obliki publikacij, ki jih odobri KTM. Uredba o jedrski energiji dodaja zahteve glede posvetovanja s številnimi vladnimi agencijami ter pregled, ki posebej obravnava vprašanja o ravnanju z jedrskimi odpadki. Vlada predlog zavrne, če pristojni občinski svet temu nasprotuje. Vlada sama lahko vlogo zavrne, če meni, da namestitve ni mogoče izpeljati na varen način. Če je odločitev vlade pozitivna, jo je treba predložiti v odločitev parlamentu. Kljub odobritvi parlamenta je dodelitev gradbenega dovoljenja še vedno odvisna od številnih podrobnih meril, ki se nanašajo na splošno varnost ljudi, varstvo zaposlenih, varstva okolja, prostorsko načrtovanje, ravnanje z jedrskimi odpadki, načrte za razgradnjo, strokovno znanje in ustrezna finančna sredstva. Če prosilec izpolnjuje vse te zahteve, gradbeno dovoljenje za predlagani objekt izda vlada. Ko se gradnja objekta konča, je potrebna pridobiti ločeno obratovalno dovoljenje. To dovoljenje izda vlada po nadaljnjem pregledu zgoraj navedenih meril. Za začetek obratovanja je potrebno še dovoljenje KTM in STUK. Dovoljenje se podeli za določen čas in se lahko prekliče, če upravljavec krši zakonodajo. Zahteve za izdajo dovoljenja iz zakona o jedrski energiji so podkrepjene s kazenskopravnimi določbami. Organ, odgovoren za nadzor nad dejavnostmi povezanimi z

jedrsko energijo je STUK. Med drugim ima pooblastila za preiskave in vstop, dostop do evidenc, odvzem vzorcev in monitoring; pravico ima zahtevati predložitev poročil od upravljavca in dajati navodila o načinu proizvodnje goriva ali opreme, ki se uporablja v jedrski dejavnosti.

Pripravljenost za izredne dogodke

Zakon o jedrski energiji postavlja kot predpogoj za kakršno koli uporabo jedrske energije načrt pripravljenosti na izredne dogodke. Gre za ukrepe, ki so potrebni za zmanjšanje jedrske škode na objektu ali v njegovih prostorih. Za nadzor in načrtovanje ukrepov v sili je pristojen STUK. Na ravni sekundarne zakonodaje je vlada pooblaščen, da izda splošne predpise o načrtovanju sili, Splošna pravila za načrtovanje ukrepov v jedrskih elektrarnah pa vsebujejo podrobnejša določila ukrepov, ki jih morajo sprejeti upravljavci glede jedrske škode v primeru nezgode.

Uvoz in izvoz radioaktivnih snovi

Seznam ne-jedrskih materialov, naprav in opreme je bil sestavljen z uredbo o jedrski energiji. Seznam je združljiva s t.i. Trigger List v prilogi k IAEA INFCIRC/254/Rev.2/Part 1. Uvoz in izvoz teh predmetov je prepovedan brez predhodnega dovoljenja. Dovoljenja se lahko dodeli fizičnim ali pravnim osebam ter organom, ki so predmet pristojnosti države članice EU. Ostalim subjektom se lahko dodeli dovoljenje iz posebnih razlogov, zlasti v primerih, ko je Finska samo tranzitna država. Dovoljenja načeloma izdaja STUK.

Varstvo pred sevanji

Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji ureja vse dejavnosti, ki povzročajo ali lahko povzročijo izpostavljenost sevanju. Namen zakona je varovanje zdravja ljudi pred škodljivimi učinki sevanja. Zakon loči različne zahteve za izdajo dovoljenja, ki ga izda STUK: lahko se nanaša na dejavnosti, ki vključujejo izpostavljenost ionizirajočemu sevanju, lahko gre za dejavnosti, ki ne vključujejo ionizirajočega sevanja ali pa gre za naravno sevanje. STUK preveri, ali oprema, ki se uporabljajo pri dejavnostih, izpolnjuje tehnične standarde, ali delovne prakse sledijo pravilnim standardom ter ali je vsak radioaktivni odpadki ustrezno odstranjen. Kakršnakoli "uporaba" jedrske energije, kot je opredeljena v zakonu o jedrski energiji, je izvzeta iz določb v zvezi z zahtevami za izdajo dovoljenja iz Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji. Ne glede na to veljajo splošna načela za uporabo jedrske energije.

Radioaktivni odpadki

Ravnanje z radioaktivnimi odpadki ureja Zakon o jedrski energiji. Zakon porazdeljuje odgovornost med proizvajalce odpadkov in državne organe, vključuje kriterije za izdajanje dovoljenj ter določa načela za financiranje. Vsi jedrski odpadki, ki so nastali na Finskem, morajo biti shranjeni in na koncu odloženi na Finskem. Izjema velja za gorivo iz raziskovalnega reaktorja in za majhne količine, ki se lahko pošljejo v tujino za raziskovalne namene. Tujih jedrskih odpadkov ni mogoče obdelovati, shranjevati ali skladiščiti na Finskem. Zakon o jedrski energiji predpisuje zahteve glede izgradnje odlagališča, odgovornost za državni nadzor nad načrtovanjem ravnanja z odpadki in aktivnostmi na tem področju pa so razdeljene med KTM in STUK. Zakon natančno določa tudi program financiranja RAO ter sklad, v katerega vplačujejo sredstva »jedska« podjetja.

Slovaška

Do leta 1998 je tudi na področju jedrske in sevalne varnosti na Slovaškem še veljala

zakonodaja nekdanje Češkoslovaške republike. Tedaj sprejeti Zakon o miroljubni uporabi jedrske energije (v nadaljevanju »jedrski zakon«) se je spremenil leta 2004 (s sprejemom Slovaške v EU), nato pa v naslednjih letih še devetkrat, nazadnje leta 2013. Na podlagi zakona je izdanih trinajst podzakonskih predpisov za njegovo izvajanje. Te podzakonske akte sprejema Slovaški jedrski regulatorni organ (Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky – UJD), ki predstavlja upravni organ Slovaške, pristojen za jedrsko varnost. Varstvo pred sevanji delavcev in prebivalstva (kot tudi pacientov pri medicinski uporabi virov sevanja) ureja Zakon o varstvu, podpori in razvoju javnega zdravstva, za njegovo izvajanje pa je pristojna Agencija za javno zdravje v okviru Ministrstva za zdravje. Taka delitev pristojnosti pomeni, da za uporabo virov sevanja v medicini dovoljenja izdaja Agencija za javno zdravje, ki je pristojna tudi za nadzor radioaktivnih odpadkov iz tega področja dejavnosti, medtem ko je za vse druge radioaktivne odpadke (iz jedrskih elektrarn in drugih nejedrskih objektov) pristojen Jedrski regulatorni organ - UJD. Med pristojnosti Agencije za javno zdravje sodijo tudi ukrepi varstva pred sevanji v in izven jedrskih objektov.

Izdaja dovoljenj in inšpekcije

V skladu z jedrskim zakonom je za vsako uporabo jedrske energije (kot je izbira lokacije, gradnja, zagon in obratovanje jedrskih objektov in njihovih faz razgradnje; zaprtje odlagališča; institucionalni nadzor in upravljanje jedrskega materiala znotraj ali zunaj jedrskega objekta; ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom; uvoz in izvoz jedrskega materiala; izvoz blaga z dvojno rabo na jedrskem področju; pošiljanje radioaktivnih snovi in strokovno usposabljanje zaposlenih, lastnikov dovoljenj na specializiranih ustanovah) potrebno dovoljenje, ki ga izda UJD. UJD lahko spremeni ali prekliče vsako dovoljenje, če imetnik dovoljenja krši svoje zakonske obveznosti, splošno zavezujoče predpise s tega področja ali pogoje, določene v dovoljenju. UJD izda dovoljenje praviloma brez časovne omejitve. UJD ima seveda tudi inšpekcijske pristojnosti na področju jedrske varnost v jedrskih objektih, ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom, ravnanja z jedrskimi materiali, posebni materiali in opremo (dual-use goods), fizičnega varovanja jedrskih objektov in načrtovanja v primeru jedrske nesreče. Pristojnosti in pooblastila so sorodna tistim, ki jih poznamo po slovenski zakonodaji s tega področja. Inšpektorji UJD imajo opravljen tudi poseben izpit.

Varstvo okolja pred ionizirajočimi sevanji

Ministrstvo za okolje je odgovorno za vprašanja presoje vplivov na okolje v skladu z Zakonom o presoji vplivov na okolje. To ministrstvo prav tako vzdržuje in upravlja sistem radiološkega monitoringa, ki meri in spremlja stanje radioaktivnosti na celotnem ozemlju Slovaške. Regijske okolijske pisarne zagotavljajo UJD s podatki in mnenji glede varstva okolja, pomembnimi v postopkih izdaje dovoljenj.

Pripravljenost za izredne dogodke

Pripravljenost na izredne dogodke, kot je opredeljena v jedrskem zakonu, pomeni niz ukrepov in postopkov za prepoznavanje in obvladovanje nezdgod in nesreč v jedrskih objektih, za prepoznavanje, ublažitev in odpravo posledic izpustov radioaktivnih snovi v okolje in za upravljanje z radioaktivnimi snovmi, radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom. Načrt za primer nesreče je sestavljen iz tehničnih in organizacijskih ukrepov, ki so potrebni, da bi bil dogodek pod nadzorom in za ublažitev posledic nezgode oz. nesreče. Upravljevec jedrskega objekta je odgovoren za pripravo načrta za primer nesreče, ki ga je treba predložiti UJD v odobritev vsaj osem mesecev pred predvidenim začetkom obratovanja jedrskega objekta ter potem, koga pregleda in z njim predhodno soglašata Ministrstvo za zdravje. Enak postopek se ponovi vsakih naslednjih pet let. Tudi območne enote (lokalne skupnosti) morajo pripraviti sorodne načrte za svoje območje. Tudi ti načrti morajo biti pripravljeni vsaj osem mesecev

pred predvidenim začetkom obratovanja jedrskega objekta in revidirani na vsakih pet let. Načrte območnih enot mora odobriti Ministrstvo za notranje zadeve, ki je pristojno za civilno zaščito pri radioloških nesrečah za pomoč v primeru jedrske nesreče ali radiološke nevarnosti. Upravljevec jedrskega objekta in državni organi so dolžni posredovati UJD vse podatke, potrebne za napoved in oceno nesreč, kot so tehnološki podatki jedrskega objekta, podatki monitoringa sevanja, meteorološki in drugi podatki, ki jih lahko UJD dodatno zahteva.

Razgradnja objektov

V skladu z jedrskim zakonom je upravljevec odgovoren za razgradnjo jedrskega objekta in mora zagotoviti, da so v ta namen na voljo potrebna finančna sredstva. Ministrstvo za gospodarstvo upravlja (nacionalni jedrski) Sklad za razgradnjo jedrskih objektov in ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, ki izhajajo iz njihove razgradnje, ki je ustanovljen z zakonom kot samostojna pravna oseba. Pred začetkom dela na kateri koli fazi razgradnje, je izvajalec dolžan predložiti posodobljen konceptualni načrt za razgradnjo, skupaj z oceno vplivov na okolje. Razgradnja se lahko začne le na podlagi pogojev, navedenih v dovoljenju za razgradnjo.

Uvoz in izvoz radioaktivnih snovi

Za uvoz in izvoz jedrskih materialov je potrebno posebno dovoljenje, medtem ko je uvoz in izvoz radioaktivnih snovi urejen z sistemom dovoljenj, kot jih določa zakonodaja s področja varstva pred sevanji. Uvoz radioaktivnih odpadkov v Slovaško je (praviloma) prepovedan, prav tako pa zakonodaja prepoveduje odlaganje takih odpadkov, ki so nastali na ozemlju Slovaške, v tretjih državah. Odstopanja so možna, npr. na podlagi sklenjene mednarodne pogodbe.

Varstvo pred sevanji

Kot smo že pojasnili, je upravna organiziranost področja na Slovaškem urejena dvotirno, tako na nivoju pristojnega upravnega organa, kot na nivoju zakonodaje; za varstvo pred sevanji delavcev in prebivalstva (kot tudi pacientov pri medicinski uporabi virov sevanja) je pristojna Agencija za javno zdravje v okviru Ministrstva za zdravje, področje pa ureja Zakon o varstvu, podpori in razvoju javnega zdravstva predvsem pa tudi vladni Odlok o osnovnih varnostnih zahtevah za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva pred ionizirajočimi sevanji, s katerim sev celoti prenaša Direktiva Sveta 96/29 / Euratom (BSS) v nacionalno zakonodajo. Prej omenjeni zakon določa zahteve za izdajo dovoljenj za dejavnosti, ki bi lahko povzročile izpostavljenost sevanju ali zaščito pred tako izpostavljenostjo. V zvezi s slednjim, mora imetnik dovoljenja zagotoviti, da se izpostavljenost delavcev in drugih oseb v vseh obratovnih stanjih jedrskega objekta in pri vseh sevalnih dejavnostih ohrani pod predpisanimi mejnimi vrednostmi, na najnižji razumno dosegljivi ravni.

Radioaktivni odpadki

Varno odlaganje radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva na ozemlju Slovaške je odgovornost pravne osebe, ki jo imenuje ali pooblasti v ta namen Ministrstvo za gospodarstvo. Imenovana pravna oseba mora biti imetnik dovoljenja za obratovanje odlagališča, država pa, mora imeti 100% lastniški delež v podjetju. Odlagališče radioaktivnih odpadkov se lahko nahaja le na zemljiščih, ki so v lasti države. Povzročitelj radioaktivnih odpadkov je odgovoren za zagotavljanje njenega varnega upravljanja v skladu z nacionalnim programom pred njihovo sprejetje v odlagališču, medtem ko je imetnik dovoljenja za ravnanje z radioaktivnimi odpadki odgovoren za varnost objektov za ravnanje z radioaktivnimi odpadki. Enaka načela veljajo tudi glede odgovornosti za izrabljeno gorivo. Stroške, povezane z ravnanjem z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom, vključno s tem povezanimi raziskavami in razvoj, nosi povzročitelj odpadkov. Če ta ni znan ali ni sposoben

za varno upravljanje z odpadki, nosi stroške (nacionalni jedrski) Sklad.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlagani zakon ohranja ureditev, vpeljano z zadnjo novelo zakona, po kateri je ukinjen upravni postopek pridobitve potrdila ocene varstva pred sevanji, saj to oceno preverja pristojni organ, ki izdaja dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti. Navedena rešitev pomeni zmanjšanje administrativnih bremen za stranke in tudi spoštovanje načela »vse na enem mestu«, saj lahko uporabniki svoje pravice v celoti uveljavljajo le pri enem pristojnem organu. Podobno se ohranja tudi odobritev programa radioloških posegov v okviru izdaje dovoljenja za uporabo vira sevanja v zdravstvu. Prav tako tudi še naprej velja izjema od zahteve po priglasitvi namere izvajanja sevalne dejavnosti, če stranka neposredno vloži ustrezno vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti.

Predlagani zakon uvaja tudi registracijo tistih sevalnih dejavnosti, za katere ob izpolnjevanju kriterijev, meril in pogojev iz uredbe Vlade Republike Slovenije, fizični ali pravni osebi ni treba pridobiti dovoljenja. Taka možnost bo razbremenila pritisk na delo organov, pristojnih za vodenje upravnih postopkov, obenem pa zmanjšuje administrativna bremena za stranke.

Predlagani zakon ohranja poenostavljen postopek vpisa virov sevanja v register virov in s tem uporabo virov, ki jih imetnik potrebuje za izvajanje svoje sevalne dejavnosti, kot je bil uveljavljen z zadnjo novelo veljavnega zakona. Tako pristojni organi ne izdajajo potrdil o vpisu v obliki upravnih odločb, ampak le izpis iz registra virov sevanja.

Predlagani zakon ohranja tudi poenostavljene rešitve za potrjevanje tujih tipsko odobrenih naprav, če je bila naprava predhodno že tipsko odobrena v drugi državi članici EU.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlagani zakon ohranja več institutov, ki pomenijo poenostavitev obveznosti strank do javne uprave, predvsem v smislu izpolnjevanja zahtev v okviru vodenja upravnih postopkov, kar je podrobneje predstavljeno v zgornji točki gradiva: ni posebnega upravnega postopka za pridobitev potrdila ocene varstva pred sevanji ali odobritve programa radioloških posegov; stranka se posebnemu postopku priglasitve namere lahko izogne s tem, da za nameravano sevalno dejavnost neposredno vloži ustrezno vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti; olajšano je vpisovanje virov sevanj v register; poenostavljen postopek tipske odobritve. Zakon prinaša tudi dodatno razbremenitev strank s tem, da uvaja institut registracije sevalnih dejavnosti, kar bo omogočilo tudi hitrejši začetek uporabe virov sevanja pri njihovi dejavnosti.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlagani zakon nima posledic za okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Radioaktivni plin radon prispeva največ k izpostavljenosti ljudi zaradi ionizirajočih sevanj. Izpostavljenosti radonu sicer ne moremo preprečiti, lahko pa jo zmanjšamo, predvsem na

mestih, kjer se ljudje dalj časa zadržujemo, torej v domovih in na delovnih mestih. Mednarodna agencija za raziskave raka (IARC) je leta 1988 radon uvrstila v skupino rakotvornih snovi. Ocenjujejo, da je vsak deseti rak na pljučih posledica radona ali njegovih razpadnih produktov. Zelo pomembno je zavedanje povezave med izpostavljenostjo radonu in kajenjem. Evropske študije kažejo, da znaša kumulativno tveganje smrti za pljučnim rakom do 75. leta starosti za nekadilce 0,41 odstotka, za trajne kadilce pa 10,1 odstotka. Zaradi izpostavljenosti radonu pri koncentraciji 100 Bqm-3 se pri nekadilcih tveganje poveča na 0,47 odstotka, pri trajnih kadilcih pa na 11,6 odstotka. Pri koncentraciji 400 Bqm-3 se tveganje pri nekadilcih poveča na 0,67 odstotka, pri trajnih kadilcih pa na 16,03 odstotka. Z drugimi besedami, pri rednih kadilcih je relativno tveganje za pljučnega raka 25-krat večje kot pri nekadilcih, če niso izpostavljeni radonu. Pri nekadilcih se relativno tveganje za pljučnega raka pri koncentraciji radona 400 Bqm-3 poveča na 1,6, medtem ko za redne kadilce znaša že 40. Povečano tveganje za pljučnega raka ostaja še veliko let po prenehanju kajenja.

Z izvedbo predlaganega nacionalnega radonskega programa želimo zmanjšati količino vdihanega radona. V Sloveniji letno za pljučnim rakom zboli več kot 1.200 ljudi, umre pa jih 1.100. To pomeni, da zaradi radona pri nas umre več kot 100 ljudi letno.

Delovne organizacije na območjih z več radona bodo morale izvesti meritve vsebnosti radona v delovnih prostorih. Glede na predvidena območja z več radona bo to pomenilo izvedbo meritev v 20.000 delovnih organizacijah v kletnih in pritličnih prostorih. Ocenjuje se, da bo približno v polovici objektov treba izvesti le po eno meritev, v drugi polovici pa po dve, kar v povprečju pomeni 1,5 meritve na objekt po ceni 100 EUR, kar pomeni 3 milijone EUR.

Ocenjujemo, da bo v 20 odstotkih primerov vsebnost radona tako visoka, da bo treba izvesti sanacijske ukrepe, ki so lahko preprostejši ali tudi zahtevnejši in vključujejo gradbene posege. Ocenjuje se, da taka sanacija v povprečju stane 2.000 EUR. Skupaj to znaša 8 milijone EUR za sanacijo.

Glede na zahtevo po vključenosti medicinskih fizikov v radiološke posege, ki vključujejo višje izpostavljenosti, na primer nuklearna medicina, računalniška tomografija in intervencijska tomografija, se ocenjuje, da bo v zdravstvenih ustanovah treba zaposliti deset medicinskih fizikov, kar znaša 350.000 EUR letno.

Delovnih organizacij, v katerih uporabljajo materiale z vsebnostjo naravnih radionuklidov, ki niso zanemarljivi s stališča varstva pred sevanji, je v Sloveniji do 100. Predvidevamo, da bo po izvedenih meritvah v 20 odstotkih organizacij treba izvesti ukrepe varstva pred sevanji. Ocenjujemo, da bodo za eno organizacijo taki ukrepi stali okoli 50.000 EUR, kar pomeni skupno 1 milijon EUR.

Upravljalci večjih poštnih centrov, letališč in pristanišč, prek katerih poteka uvoz blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano ali bi lahko vsebovalo vire neznanega izvora, ter odpadki in predelovalni obrati odpadnih kovin, ki še nimajo sistemov za detekcijo ionizirajočih sevanj, jih bodo morali vgraditi, kar ocenjujemo, da bo stalo okoli 500.000 EUR.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlagatelj predvideva, da bo izvajanje zakona na področju radona v nekaj letih pozitivno prispevalo k zmanjšanju števila umrlih za pljučnim rakom zaradi radona v Sloveniji, ki je zdaj ocenjeno na več kot 100 na leto.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlagani zakon nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlagani zakon nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Posebna predstavitev sprejetega zakona ni predvidena, saj je zainteresirana javnost (strokovna in laična) pri njegovem nastajanju intenzivno sodelovala od začetka zakonodajnega procesa. K temu je bila pozvana na spletni strani Uprave RS za jedrsko varnost, in svoje predloge je poslalo več zainteresiranih subjektov.

Uprava RS za jedrsko varnost je v vseh fazah zakonodajnega postopka na svoji spletni strani obveščala zainteresirano in splošno javnost o predlaganem zakonu in bistvenih novostih, ki jih prinaša zakon glede na dosedanjo ureditev. Podobno bo javnost obvestila tudi glede sprejetega zakona.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Uprava RS za jedrsko varnost, drugi pristojni državni organi in drugi subjekti bodo o izvajanju sprejetega zakona tako kakor doslej redno letno poročali Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in javnosti. Zaveza glede poročanja o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v državi za preteklo leto se glede na zdaj veljavni zakon ne spreminja, pristojni organi morajo svoje poročilo pripraviti vsako leto do 31. julija.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Uprava RS za jedrsko varnost je 11. oktobra 2016 zainteresirano in splošno javnost na svoji spletni strani www.ursjv.gov.si obvestila o pripravi novega zakona, objavila osnutek zakona ter javnost pozvala, naj pošlje svoje predloge, pripombe in mnenja glede osnutka zakona. Na poziv se je s predlogi, mnenji in pripombami odzvalo 12 zainteresiranih subjektov.

Javna obravnava je trajala več kot mesec dni (od 11. oktobra do 1. decembra 2016), svoje predloge, mnenja in pripombe pa je v času javne razprave ob eni fizični osebi podalo še 11 pravnih oseb: NE Krško, ZVD, Westinghouse Krško, Onkološki inštitut Ljubljana, ZEG, Sklad za financiranje razgradnje NEK, Plan B za Slovenijo, GEN energija, IJS, Posavsko jedrsko lokalno partnerstvo in Hidria.

Po končani javni obravnavi sta Uprava RS za jedrsko varnost in Uprava RS za varstvo pred

sevanji vse prejete predloge, pripombe in mnenja zbrali v enoten dokument, ki je vključeval tudi odgovore in stališča obeh upravnih organov ter v manjšem delu, ki se nanaša na fizično varovanje objektov, tudi odgovor in stališča pristojnega Ministrstva za notranje zadeve.

Uprava RS za jedrsko varnost je 23. januarja 2017 ta dokument po elektronski pošti poslala vsem, ki so dali svoje predloge, pripombe in mnenja v javni obravnavi, istega dne pa je celotno gradivo (pregled vseh prejetih pripomb, mnenj in predlogov z odgovori in stališči predlagatelja in čistopis zakona z vidnimi spremembami) objavila na svoji spletni strani (http://www.ursjv.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/predpisi_v_pripravi/).

Poleg splošnih predlogov in pripomb, ki se niso nanašali na noben člen, predlagan z osnutkom zakona, je bilo med javno obravnavo obravnavanih še 63 členov.

Med splošnimi pripombami, ki se ne nanašajo na noben določen člen predloga zakona, je največje število takih, ki predlagatelju očitajo nepopolno transpozicijo evropskih direktiv, pri čemer smo pojasnili, da bodo manjkajoče določbe teh v naš pravni red prenesene v okviru ustreznih podzakonskih predpisov, izdanih na podlagi zakona. Predlog za jasneje izraženo zahtevo za izobraževanje in specialistični študij iz medicine fizike, ki bo v celoti zadostil zahtevam evropske direktive, je predlagatelj sprejel in ustrezno dopolnil besedilo zakona. Predloga, da se poenostavi postopek pregledovanja projekta jedrske elektrarne, če je podobna elektrarna že zgrajena kje drugje v razvitih državah, predlagatelj ni mogel sprejeti, saj se država ne more odreči samostojnemu in celovitemu pregledu vsega, kar je povezano z jedrsko varnostjo, mednarodni poskusi, ki bi uvedli splošno priznan sistem standardizacije, pa so propadli. Delno je investitorju že zdaj dana možnost, da se v predlaganih projektnih osnovah sklicuje na zakonodajo in standarde države dobaviteljice ali na mednarodno uveljavljene standarde, katerih uporabo bi pristojni upravni organ v posameznih fazah projekta lahko odobril. Prav tako predlagatelj ni mogel sprejeti predloga, po katerem se zakon, ki ureja javno naročanje, ne uporablja za naročila, ki jih oddaja upravljavec jedrskega objekta in posredno ali neposredno vplivajo ali lahko vplivajo na vsebino varnostnega poročila, saj je tako določbo vključil že v zadnjo novelo zakona, vendar jo je na podlagi mnenja Ministrstva za finance pozneje umaknil.

V okviru dela zakona, ki ureja splošne določbe, se je največ pripomb in predlogov nanašalo na člen predloga zakona, ki opredeljuje v zakonu uporabljene izraze. Večje število predlogov je bilo upoštevano in besedilo zakona ustrezno dopolnjeno, številnih pa prav zaradi skladnosti z izrazi v spodaj navedeni evropski direktivi ni bilo mogoče upoštevati. Prav tako predlagatelj ni mogel upoštevati še nekaterih drugih prispelih predlogov, na primer predloga, da je v 1. člen (namen in vsebina zakona) treba dodati določbo, ki bi izražala nacionalni interes in bi določala, da lahko naloge pooblaščenih izvajalcev monitoringa in dozimetrije izvajajo le tisti pravni subjekti, ki zaposlujejo ustrezno izobražene strokovnjake, imajo ustrezno infrastrukturo in so ustrezno opremljeni, ter bi opredeljevala prednostne pogoje. Podoben predlog je bil dan tudi na nekatere druge določbe zakona, ki urejajo pooblaščenje posameznih kategorij izvedencev. Vsebinsko so zahteve že vključene v veljavnem zakonu, podrobneje so pogoji obravnavani v ustreznih podzakonskih predpisih, varovanje nacionalnega interesa pa seveda ne sme kršiti temeljnih načel EU, na primer prostega pretoka blaga in ljudi in načela svobodne konkurence. Prav tako predlagatelj ni mogel slediti predlogu, naj se črta tisti del načela o primarni odgovornosti upravljavca jedrskega objekta, po kateri ta svoje odgovornosti ne more prenesti na drugo osebo in odgovarja tudi za svoje pogodbene izvajalce ali podizvajalce. Ta določba je eno temeljnih načel jedrskega prava in je vključena v konvencijske ureditve tega področja, pomeni pa tudi prenos ustrezne določbe evropske direktive o jedrski varnosti. Predlagatelj prav tako ni sledil predlogom o črtanju besedilu določbe, ki ureja posebne pogoje dela javnih uslužbencev organa, pristojnega za jedrsko varnost, organa, pristojnega za varstvo pred sevanji, in inšpektorata, pristojnega za

notranje zadeve, saj so enake določbe že vsebovane v veljavnem zakonu, iz istega razloga pa je zavrnil tudi predlagano črtanje določb, ki urejajo regulirane poklice.

Del zakona, ki ureja vloge in sistem registracije in dovoljenj za izvajanje sevalnih dejavnosti ali uporabo virov sevanja, je bil deležen le nekaj splošnih komentarjev in vprašanj, ki jih je predlagatelj pojasnil, nekatere vsebinske predloge in predvsem redakcijske pa je sprejel in ustrezno popravil besedilo predloga zakona.

Glede na to, da se s predlaganim zakonom v naš pravni red prenaša pretežno Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom, seveda ni presenetljivo, da se je največ pripomb, mnenj in predlogov, prejetih v javni obravnavi, nanašalo na del zakona, ki ureja varstvo ljudi pred ionizirajočimi sevanji, saj je bilo prav na tem področju s predlaganim zakonom uvedeno največ sprememb glede na do zdaj veljavni zakon. Veliko prejetih mnenj k temu delu predloga zakona vključuje vprašanja o posameznih predlaganih rešitvah, na katera je predlagatelj lahko samo odgovarjal, saj niso vključevala niti splošnih predlogov za urejanje posameznega področja. Vsaj polovico konkretnih predlogov je predlagatelj upošteval in ustrezno spremenil ali dopolnil predlagane določbe zakona, na primer predlog, naj se namesto sklicevanja na predpisane ekvivalentne doze za očne leče, kožo in okončine v zakon vpišejo dejanske vrednosti teh doz, predlog, naj zakon jasneje opredeli kategorijo B izpostavljenih delavcev, ali predlog, naj se pregled ocene varstva pred sevanji pri izvajalcu sevalne dejavnosti, ki upravlja sevalni ali jedrski objekt, opravi v okviru občasnega varnostnega pregleda objekta, in predlog za izenačitev zahtev za domačo in tujo pravno ali fizično osebo glede pridobitve pooblastila izvedenca varstva pred sevanji, če navedemo le nekatere. Nasprotno pa predlagatelj ni mogel sprejeti predloga, da bi oceno varstva pred sevanji, ki je eden najpomembnejših dokumentov v postopku izdaje dovoljenj za izvajanje sevalne dejavnosti, lahko izdelal izključno pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji. Tako predlagatelj še naprej vztraja pri rešitvi, ki jo pozna že veljavni zakon in po kateri mora tako oceno zagotoviti izvajalec sevalne dejavnosti, ki jo lahko zaupa v izdelavo pooblaščenemu izvedencu za varstvo pred sevanji, lahko pa jo naredi tudi sam, le da mora v tem primeru pooblaščenec zanjo izdelati strokovno mnenje. Tudi predloga, da bi pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, ki dela za upravljavca jedrskega ali sevalnega objekta, o svojem delu poročal upravnemu organu le vsakih pet let, predlagatelj ni mogel sprejeti, saj je redno letno poročanje, ki je že določeno v veljavnem zakonu in ga predvideva tudi predlog zakona, potrebno zaradi letne ocene stanja, o katerem se poroča Vladi Republike Slovenije in Državnemu zboru Republike Slovenije.

V delu predloga zakona, ki ureja vprašanja sevalne in jedrske varnosti, je bilo več komentarjev in predlogov, s katerimi so predlagatelji poudarjali potrebo po uskladitvi tega predloga zakona z zakonodajo s področja graditve objektov in urejanja prostora. Glede na precej dinamično noveliranje področne zakonodaje so prejeti komentarji popolnoma ustrezni, pri čemer se je predlagatelj zavezal, da bodo rešitve usklajene na ravni resornega ministrstva, v postopku medresorskega usklajevanja (ki šele sledi javni obravnavi) pa tudi z drugimi resorji. Predlagani rešitvi, po kateri naj bi se rok za izdajo soglasja (mnenja) h gradnji nove jedrske elektrarne ali odlagališča radioaktivnih odpadkov s 24 mesecev (kot to določa že veljavni zakon in predlog novega zakona) skrajšal na 90 dni, predlagatelj ni upošteval, saj so v drugih državah primerljivi roki veliko daljši. Že po veljavni ureditvi, ki jo ohranjamo tudi v predlogu novega zakona, pa ima investitor možnost, da po tematskih sklopih dostavlja vso potrebno dokumentacijo in pridobiva mnenja upravnega organa, s čimer si sam optimizira svoj terminski načrt. Prav tako predlagatelj ni upošteval predloga, da bi upravni organ pri odobritvi začasne prekoračitve obratovalnih pogojev in omejitev poleg okoliščin, povezanih z ogroženostjo zdravja ali varnosti prebivalstva ali osebja objekta,

presojal tudi predlagano stabilnost obratovanja jedrskega objekta, saj je določba predvidena za izjemne ali izredne razmere, kadar je močno ogrožen javni interes, nikakor pa ne za zagotavljanje nemotenega in stabilnega obratovanja.

Predloga, ki sta se v javni obravnavi nanašala na del zakona, ki ureja področje fizičnega varovanja jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi, sta se nanašala na postopek in izvedbo varnostnega preverjanja. Predlagatelj zakona ju je upošteval in ustrezno spremenil predlagane določbe zakona.

Na del zakona, ki ureja financiranje ukrepov varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti, je predlagatelj prejel samo en predlog, ki pa ga (pretežno) ni sprejel. Po predlogu naj izvajalec sevalne dejavnosti in upravljavec ali uporabnik vira sevanja ne bi krila stroškov izvedbe mednarodnih misij na svojem objektu, saj naj bi bila podpisnica mednarodnih aktov, iz katerih izhaja obveznost, država. Taka utemeljitev se ne zdi prepričljiva, saj izključuje temeljni načeli zakona, to je načelo primarne odgovornosti in načelo povzročitelj plača, zato je predlagatelj zakona ni mogel upoštevati.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu Državnega zbora Republike Slovenije in delovnih teles

- Irena Majcen, ministrica za okolje in prostor,
- dr. Andrej Stritar, direktor Uprave RS za jedrsko varnost,
- dr. Damijan Škrk, direktor Uprave RS za varstvo pred sevanji,
- Aleš Škraban, sekretar na Upravi RS za jedrsko varnost,
- Igor Osojnik, podsekretar na Upravi RS za jedrsko varnost,
- dr. Nina Jug, podsekretarka na Upravi RS za varstvo pred sevanji,
- Igor Sirc, podsekretar na Upravi RS za jedrsko varnost.

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O VARSTVU PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI IN JEDRSKI VARNOSTI

1. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (namen in vsebina zakona)

- (1) Ta zakon ureja varstvo pred ionizirajočimi sevanji, da se kar najbolj zmanjšata škoda za zdravje ljudi zaradi izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem in radioaktivna kontaminacija življenjskega okolja ter da se hkrati omogočijo razvoj, proizvodnja in uporaba virov sevanj in izvajanje sevalnih dejavnosti. Za vir sevanja, ki je namenjen pridobivanju jedrske energije, zakon ureja izvajanje ukrepov jedrske in sevalne varnosti, če gre za uporabo jedrskega blaga, pa tudi posebnih ukrepov varovanja.
- (2) Ta zakon določa pristojnosti organa, pristojnega za jedrsko varnost, organa, pristojnega za varstvo pred sevanji, ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, in inšpektorata, pristojnega za notranje zadeve, za izvajanje določb in nadzor po tem zakonu, vključno s pristojnostmi inšpektorjev za inšpekcijski nadzor nad izvajanjem tega zakona.
- (3) S tem zakonom se v pravni red prenašajo Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 13 z dne 17. 1. 2014, str. 1), zadnjič popravljena s Popravkom Direktive Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L 72, 17.3.2016, str. 69), (v nadaljnjem besedilu Direktiva 2013/59/Euratom), Direktiva Sveta 2009/71/Euratom z dne 25. junija 2009 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L št. 172 z dne 2. 7. 2009, str. 18), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L št. 219 z dne 25. 7. 2014, str. 42; v nadaljnjem besedilu Direktiva 2014/87/Euratom), (v nadaljnjem besedilu Direktiva 2009/71/Euratom), Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki (UL L št. 119 z dne 2. 8. 2011, str. 48; v nadaljnjem besedilu Direktiva 2011/70/Euratom) ter Direktiva Sveta 2006/117/Euratom z dne 20. novembra 2006 o nadzorovanju in kontroli pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva (UL L št. 337 z dne 5. 12. 2006, str. 21; v nadaljnjem besedilu Direktiva 2006/117/Euratom).

2. člen (izključitev uporabe)

- (1) Določbe tega zakona, ki se nanašajo na vsebnost radioaktivnih snovi, se ne uporabljajo za živila in njihove sestavine, za katere vsebnost določajo predpisi o zdravstveni ustreznosti živil.
- (2) Določbe tega zakona se ne uporabljajo za vnos iz držav članic Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), iznos vanje, uvoz in izvoz zdravil, za katera je to urejeno s predpisi, ki urejajo ravnanje z zdravili in medicinskimi pripomočki.
- (3) Določbe tega zakona se glede varstva ljudi pred ionizirajočimi sevanji ne uporabljajo za izpostavljenost:

- naravnemu sevanju, kot so obsevanost zaradi radionuklidov, ki jih vsebuje človeško telo, in izpostavljenost kozmičnemu sevanju na površini zemeljske skorje;
- posameznikov iz prebivalstva ali delavcev kozmičnemu sevanju med letom ali v vesolju, razen če gre za izpostavljenost letalske ali vesoljske posadke;
- na površju tal kot posledici prisotnosti radionuklidov, ki so v nedotaknjeni zemeljski skorji.

3. člen (izrazi)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo ta pomen:

1. **Aktivnost** je aktivnost danega števila radionuklidov v izbranem energijskem stanju ob določenem času in je določena kot količnik $A = dN/dt$, pri čemer je dN pričakovano število spontanih jedrskih prehodov iz tega energijskega stanja v časovnem intervalu dt . Enota za aktivnost je bekerel.
2. **Čezmerna izpostavljenost** je izpostavljenost ionizirajočim sevanjem, ki povzroči preseganje predpisanih mejnih doz za posameznike ali prebivalstvo ali mejnih aktivnosti ali koncentracij aktivnosti za zrak, vodo, tla, živila, krmo in druge izdelke ali materiale.
3. **Dekontaminacija** je zmanjšanje ali odstranjevanje radioaktivnih snovi iz posameznih delov življenjskega okolja, ljudi, obleke, opreme in predmetov.
4. **Diagnostične referenčne ravni** so vrednosti dozimetričnih količin ionizirajočih sevanj ali aktivnosti odmerkov radiofarmakov pri standardnih diagnostičnih ali intervencijskih radioloških posegih za skupine pacientov standardnih velikosti ali standardne fantome in ob uporabi posameznih skupin radiološke opreme.
5. **Dovoljenje** je odločba, s katero pristojni organ v skladu z zahtevami tega zakona dovoli in določi pogoje za izvajanje sevalne dejavnosti, uporabo vira sevanja, obratovanje ali razgradnjo jedrskih ali sevalnih objektov, kakršno koli ravnanje z izrabljenim gorivom ali radioaktivnimi odpadki, zaprtje odlagališč po tem zakonu ali druge dejavnosti, določene s tem zakonom.
6. **Doza** je merilo za absorbirano energijo na enoto mase ali škodo za zdravje. Doze so absorbirane, ekvivalentne ali efektivne. Absorbirana doza izraža absorbirano energijo na enoto mase. Ekvivalentna doza izraža različne učinke, ki jih ima posamezna vrsta ionizirajočih sevanj na posamezno tkivo ali organ, efektivna doza pa stopnjo škode za zdravje ljudi, ki nastane zaradi izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem in se izračuna kot vsota vseh ekvivalentnih doz, uteženih glede na posamezno tkivo ali organ.
7. **Dozna ograda** je najvišja še sprejemljiva vnaprej določena doza sevanja, ki jo prejme posameznik zaradi določenega vira sevanja v okviru izvajanja načrtovane sevalne dejavnosti, pod katero je treba optimizirati izpostavljenost.
8. **Fizično nadzorovano območje** je območje ali objekt pod stalnim fizičnim in tehničnim nadzorom. Obdano je z mehansko oviro in ima omejeno število vhodov, ki so pod ustreznim nadzorom.
9. **Fizično varovanje** so ukrepi fizičnega in tehničnega varovanja v objektu ali na napravi z jedrsko ali radioaktivno snovjo in prevozov jedrskih snovi, s katerimi se preprečujejo kazniva ravnanja, ter načrt ukrepov ob takih ravnanjih.
10. **Gradbeni material** je vsak gradbeni proizvod, ki je namenjen trajni vgradnji v gradbeni objekt ali njegove dele in od katerega lastnosti je odvisno, kakšna bo izpostavljenost posameznika ionizirajočemu sevanju v tem gradbenem objektu.
11. **Ionizirajoče sevanje** (v nadaljnjem besedilu: sevanje) je prenos energije v obliki delcev ali elektromagnetnih valov z valovno dolžino 100 nanometrov ali manj ali frekvenco 3×10^{15} Hz ali več, ki lahko neposredno ali posredno povzroči tvorbo ionov.
12. **Izrabljeno gorivo** je jedrsko gorivo, ki je bilo obsevano v reaktorski sredici in je iz nje trajno odstranjeno. Izrabljeno gorivo se lahko obravnava kot koristna snov, ki jo je mogoče predelati, ali kot radioaktivni odpadek, ki ga je treba odložiti.
13. **Izpostavljeni delavec ali izpostavljena delavka** (v nadaljnjem besedilu: izpostavljeni delavec) je oseba, ki pri delodajalcu ali kot samozaposleni opravlja delo v okviru sevalne dejavnosti, pri katerem je lahko izpostavljena ionizirajočim sevanjem in lahko prejme dozo, ki presega katero koli

predpisano mejno dozo za prebivalce. Izpostavljeni delavec opravlja dela na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali na kakršni koli drugi podlagi.

14. **Izpostavljenost ionizirajočim sevanjem** (v nadaljnjem besedilu: izpostavljenost) pomeni biti obsevan z ionizirajočim sevanjem. Izpostavljenost je lahko zunanja, če je vir sevanja zunaj telesa, ali notranja, če je vir sevanja v telesu.
15. **Izpostavljenost izvajalcev zaščitnih ukrepov** je izpostavljenost izvajalca zaščitnih ukrepov ob izrednem dogodku zaradi njegovega dela.
16. **Izpostavljenost ob izrednem dogodku** je izpostavljenost zaradi izrednega dogodka. Ta izpostavljenost ne vključuje izpostavljenosti izvajalcev zaščitnih ukrepov.
17. **Izpostavljenost pri delu** je izpostavljenost ionizirajočim sevanjem delavcev, praktikantov in študentov med opravljanjem njihovega dela.
18. **Izpostavljenost prebivalcev** je izpostavljenost posameznikov, ki ne vključuje poklicne izpostavljenosti ne izpostavljenosti v zdravstvene namene.
19. **Izpostavljenost radonu** pomeni izpostavljenosti radonovim potomcem.
20. **Izpostavljenost v zdravstvene namene** je izpostavljenost pacientov ali asimptomatičnih posameznikov kot del njihove diagnostike ali zdravljenja, ki naj bi koristilo njihovu zdravju, kot tudi izpostavljenost negovalcev ter prostovoljcev pri medicinskih in biomedicinskih raziskavah.
21. **Izpostavljenost zaradi slikanja v nemedicinske namene** je vsaka namerna izpostavljenost ljudi pri slikanju, katere osnovni namen ni zdravstvena korist izpostavljenega posameznika.
22. **Izredni dogodek** je okoliščina ali dogodek, ki ni običajen in pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost ali je zmanjšana raven varstva pred sevanji. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka, je treba začeti takojšnje priprave ali izvajanje ukrepov za preprečitev ali odpravo posledic za zdravje in varnost ljudi ter kakovost njihovega življenja, za preprečitev posledic na premoženje in okolje ali za odpravo tveganj, ki vodijo do takih resnih posledic.
23. **Izvajalec ali izvajalka zaščitnih ukrepov** (v nadaljnjem besedilu: izvajalec zaščitnih ukrepov) je oseba, ki ob izrednem dogodku ukrepa v skladu s svojo določeno vlogo ob takem dogodku in je pri tem lahko izpostavljena ionizirajočim sevanjem.
24. **Izvajalec ali izvajalka radiološkega posega** (v nadaljnjem besedilu: izvajalec radiološkega posega) je oseba, ki pri radiološkem posegu upravlja radiološko opremo. Razen v izjemnih primerih, določenih s tem zakonom ali v podzakonskih predpisih, izdanih na njegovi podlagi, je izvajalec radiološkega posega radiološki inženir ali zdravnik.
25. **Izvajalec ali izvajalka sevalne dejavnosti** (v nadaljnjem besedilu: izvajalec sevalne dejavnosti) je fizična ali pravna oseba, ki je po določbah tega zakona registrirala svojo sevalno dejavnost ali zanjo pridobila dovoljenje za izvajanje.
26. **Izvoz** je vsak iznos radioaktivnih ali jedrskih snovi iz carinskega območja EU v skladu s carinskimi predpisi.
27. **Jedrska varnost** so tehnični in organizacijski ukrepi, s katerimi se doseže varno obratovanje jedrskega objekta, preprečujejo izredni dogodki ali ublažijo posledice teh dogodkov ter prispeva k varstvu izpostavljenih delavcev, prebivalstva in okolja pred ionizirajočimi sevanji.
28. **Jedrske snovi** so rude, snovi vira ali posebne cepljive snovi, opredeljene v 197. členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL C št. 84 z dne 30. 3. 2010, str. 1).
29. **Jedrski objekt** je objekt za predelavo in obogatitev jedrskih snovi ali izdelavo jedrskega goriva, jedrski reaktor v kritični ali podkritični sestavi, raziskovalni reaktor, jedrska elektrarna, objekt za skladiščenje, predelavo, obdelavo ali odlaganje jedrskega goriva ali visokoradioaktivnih odpadkov in objekt za skladiščenje, obdelavo ali odlaganje nizko- ali sredneradioaktivnih odpadkov. Jedrski objekt lahko sestoji tudi iz več jedrskih objektov, če so funkcionalno povezani na istem geografsko zaokroženem območju in jih upravlja ena oseba.
30. **Jedrsko blago** so jedrske snovi ter oprema in tehnologije, ki so načrtovane in izdelane za proizvodnjo ali uporabo jedrskih snovi.

31. **Jedrsko varovanje** so ukrepi, ki obsegajo preprečevanje, zaznavanje in ukrepanje v primeru kraje, sabotaže, nepooblaščenega dostopa, nedovoljenega prenosa ali drugih zlonamernih dejanj, ki vključujejo jedrske ali radioaktivne snovi in objekte ali dejavnosti, povezane z njimi
32. **Klinična odgovornost** za radiološki poseg je odgovornost zdravnika, ki se nanaša na upravičenost in optimizacijo izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem pacienta pri radiološkem posegu. V okviru tega je zdravnik odgovoren za: klinično oceno izida posega, sodelovanje z drugimi specialisti ali zdravstvenim osebjem glede primerne radiološke prakse, pridobivanje podatkov o predhodnih posegih, zagotavljanje obstoječih informacij ali dokumentacije o radioloških posegih napotnim ali drugim zdravnikom, ustrezno poučitev pacienta in drugih prizadetih posameznikov o tveganjih zaradi posegov ali ionizirajočih sevanj.
33. **Klinična presoja** je sistematični pregled izvedbe in rezultatov radioloških posegov s ciljem dvigniti kakovost in rezultate oskrbe pacienta. Temelji na primerjavi postopkov in rezultatov posegov z dogovorjenimi standardi dobre radiološke prakse ter vodi do sprememb postopkov oziroma uskladitev s sodobnimi standardi, kjer je to potrebno in primerno.
34. **Kontrolirano območje** je območje na zunanem robu varovanega območja. Kontroliran je lahko tudi prostor znotraj objekta ali objekt, ki je pod občasnim fizičnim in stalnim tehničnim nadzorom.
35. **Kultura varovanja** sestoji iz značilnosti, naravnosti in vedenja pri posameznikih v organizacijah ali ustanovah, katerih cilj so podpora, izboljšanje in trajnostni pristop do jedrskega varovanja.
36. **Manj pomemben sevalni objekt** je objekt, v katerem se uporabljajo viri sevanja, ki bi brez vnaprej ustrezno načrtovane zaščite objekta lahko povzročili izpostavljenost ionizirajočim sevanjem delavcev ali drugih oseb v objektu nad predpisanimi mejnimi dozami.
37. **Mejna doza** je največja vrednost učinkovite doze (če je to primerno, predvidene učinkovite doze) ali največja vrednost ekvivalentne doze v določenem časovnem intervalu, ki je doza posameznika ne sme preseči.
38. **Mejne vrednosti radioaktivne kontaminacije** so vrednosti specifičnih aktivnosti, ki so izvedene na podlagi modelov letnega vnosa radionuklidov v človeški organizem z zaužitjem ali vdihavanjem, na podlagi modelov zunanje izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem in na podlagi pretvorbenih količnikov, t. i. doznih faktorjev. Določijo se za posamezne radionuklide ali vrste radionuklidov na površinah, v snoveh in za referenčne osebe.
39. **Monitoring radioaktivnosti v okolju** so meritve hitrosti doz zaradi radioaktivnih snovi v okolju ali meritve koncentracije radionuklidov v okolju.
40. **Načrt zaščite in reševanja organizacije** je dokument, ki ga pripravi upravljavec jedrskega ali sevalnega objekta po predpisih o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in v skladu z določili tega zakona. Opisuje ukrepe, s katerimi se načrtuje ustrezen odziv pri izpostavljenosti ob izrednem dogodku. Tak odziv temelji na pričakovanih dogodkih in scenarijih.
41. **Načrtovana izpostavljenost** je izpostavljenost zaradi načrtovane uporabe vira sevanja ali načrtovane človekove dejavnosti, ki spremeni prenosne poti, povezane z izpostavljenostjo. Načrtovana izpostavljenost povzroči ali bi lahko povzročila izpostavljenost ljudi in okolja. Zajema lahko pričakovane in potencialne izpostavljenosti.
42. **Nadzorovano območje** je območje, za katero veljajo posebna pravila, s katerimi se zagotovi ustrezno varstvo pred ionizirajočim sevanjem ali prepreči širjenje radioaktivne kontaminacije, in do katerega je dostop nadzorovan.
43. **Napotni zdravnik ali napotna zdravnica** (v nadaljnjem besedilu: napotni zdravnik) je zdravnik ali zobozdravnik, ki napoti posameznika na radiološki poseg.
44. **Naravni vir** sevanja je vir ionizirajočega sevanja naravnega, zemeljskega ali kozmičnega izvora.
45. **Navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka** je dokument, ki ga pripravi izvajalec sevalne dejavnosti, ki ne potrebuje načrta zaščite in reševanja. Opisuje ukrepe, s katerimi se načrtuje ustrezen odziv pri izpostavljenosti ob izrednem dogodku. Tak odziv temelji na pričakovanih dogodkih in scenarijih.
46. **Nenamerna izpostavljenost** je izpostavljenost v zdravstvene namene, ki se pomembno razlikuje od nameravane izpostavljenosti za izbrani namen.

47. **Območja z več radona** so območja, na katerih je zaradi sestave in geološke sestave tal mogoče pričakovati, da letno povprečje koncentracije radona v zaprtih prostorih presega referenčno raven.
48. **Območje materialne bilance** je območje znotraj jedrskega objekta ali zunaj njega, v katerem je kadar koli mogoče opraviti popis jedrskih snovi in določiti količino teh snovi, ki se vnašajo v to območje ali iznašajo iz njega.
49. **Obratovalna doba** objekta je čas, v katerem se objekt uporablja v predvidene namene. Če gre za odlagališče, se ta čas začne s prvo odložitvijo odpadkov v objekt in konča z zaprtjem odlagališča.
50. **Obstoječa izpostavljenost** je izpostavljenost, ki že obstaja, ko je treba sprejeti odločitev o njenem nadzoru. Zaradi obstoječe izpostavljenosti ni treba ali ni več treba izvajati nujnih ukrepov.
51. **Preverjanje kakovosti** so vsi postopki (načrtovanje, usklajevanje in uvajanje), s katerimi se zagotavlja ali izboljšuje kakovost. Vključuje nadzor, vrednotenje in vzdrževanje zahtevanih ravni vseh tistih lastnosti delovanja opreme, ki se lahko določijo, merijo in nadzorujejo.
52. **Ocena varstva pred sevanji** je dokument, s katerim se oceni naravo in velikost sevalnega tveganja ter izpostavljenost delavcev in prebivalstva zaradi izvajanja sevalne dejavnosti in opredelijo ukrepi varstva pred sevanji ter način optimizacije varstva pred ionizirajočimi sevanji v okoliščinah in delovnih pogojih, ki so pomembni z vidika varstva pred sevanji.
53. **Odgovorna oseba za varstvo pred sevanji** je posameznik, ki ima ustrezno znanje, usposobljenost in izkušnje iz varstva pred sevanji s področja določene vrste sevalne dejavnosti, da lahko nadzoruje ali izvaja ukrepe varstva pred sevanji.
54. **Odlaganje radioaktivnih odpadkov** je namestitev radioaktivnih odpadkov na odlagališče ali na določeno mesto brez namena, da bi jih ponovno prevzeli. Za odlaganje radioaktivnih odpadkov se šteje tudi, če pristojni organ odobri izpuščanje odpadnih radioaktivnih snovi v okolje, ki se pozneje razredčijo.
55. **Odprti vir sevanja** je vir sevanja, katerega oblika in zgradba ne ustrežata zahtevam varstva pred sevanji, ki veljajo za zaprti vir sevanja, tako da je mogoča razpršitev radioaktivnih snovi v okolje.
56. **Opazovano območje** je območje, ki je ustrezno nadzorovano zaradi varstva pred sevanji.
57. **Pooblaščen izvedenec ali izvedenka medicinske fizike** (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen izvedenec medicinske fizike) je fizična oseba, ki jo je pooblastil pristojni organ ter ima zahtevano izobrazbo, znanje, usposobljenost in izkušnje za optimizacijo radioloških posegov, merjenje in ocenjevanje izpostavljenosti pacientov, zagotavljanje in preverjanje kakovosti radioloških posegov ter svetovanje na področju medicinske fizike.
58. **Pooblaščen izvedenec ali izvedenka varstva pred sevanji** (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji) je pravna ali fizična oseba, ki je pridobila pooblastilo pristojnega organa ter ima zahtevano znanje, usposobljenost, izkušnje in opremo, da svetuje o ukrepih varstva pred sevanji, izvaja preverjanje delovnih pogojev in sevalnih razmer na nadzorovanih in opazovanih območjih, preglede virov sevanj in osebne varovalne opreme ter usposabljanja iz varstva pred sevanji.
59. **Pooblaščen izvedenec ali izvedenka za sevalno in jedrsko varnost** (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen izvedenec za sevalno in jedrsko varnost) je pravna oseba, ki jo je pooblastil pristojni organ, ima zahtevano znanje ter je usposobljena za ocenjevanje sevalne in jedrske varnosti.
60. **Pooblaščen izvajalec ali izvajalka dozimetrije** (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen izvajalec dozimetrije) je pravna oseba, ki jo je pooblastil pristojni organ ter ima ustrezne merilne metode in zaposlene usposobljene strokovnjake za oceno osebnih doz, vključno z umerjanjem, odčitavanjem in razlago odčitkov z instrumentov za merjenje osebnih doz ali merjenje radioaktivnosti v človekovem telesu ali bioloških vzorcih.
61. **Pooblaščen izvajalec ali izvajalka medicine dela** (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen izvajalec medicine dela) so zdravniki, ki so pooblaščen za izvajanje zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov.
62. **Posameznik ali posameznica iz prebivalstva** (v nadaljnjem besedilu: posameznik iz prebivalstva) je posameznik, ki je lahko kot prebivalec izpostavljen ionizirajočemu sevanju.

63. **Pospeševalnik delcev** je oprema ali naprava, ki zaradi pospeševanja delcev oddaja ionizirajoče sevanje z energijo, večjo kot 1 MeV.
64. **Potencialna izpostavljenost** je izpostavljenost, ki je ni mogoče pričakovati z gotovostjo, ampak je posledica morebitnega dogodka ali niza dogodkov, vključujoč odpovedi opreme in napake pri obratovanju.
65. **Povzročitelj ali povzročiteljica radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva** (v nadaljnjem besedilu: povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva) je fizična ali pravna oseba, ki pri izvajanju svoje dejavnosti, svojem delovanju ali izvajanju storitev drugim stalno ali občasno povzroča nastajanje radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva, in vsaka oseba, ki radioaktivne odpadke ali izrabljeno gorivo obdeluje tako, da se spreminjajo njihove lastnosti in sestava.
66. **Praktikant ali praktikantka** (v nadaljnjem besedilu: praktikant) je oseba, ki se usposablja ali uči za opravljanje posebnih strokovnih opravil pri pravni ali fizični osebi, ki v okviru svoje dejavnosti izvaja sevalno dejavnost.
67. **Predelava** pomeni kemično ali fizično obdelavo radioaktivnega materiala, vključno z izkopavanjem, pretvorbo, obogatitvijo cepljivega ali oplodnega jedrskega materiala ter ponovno predelavo izrabljenega goriva.
68. **Predmet splošne rabe** je naprava ali predmet, v katerega so namenoma vgradili radionuklid ali več radionuklidov ali so ti nastali z aktivacijo, ali naprava ali predmet, ki oddaja ionizirajoče sevanje. Tak predmet je v prosti prodaji ali dostopen posameznikom iz prebivalstva brez posebnega nadzora pristojnega organa med prodajo in po njej.
69. **Pričakovana izpostavljenost** je izpostavljenost ljudi, ki je posledica izvajanja sevalne dejavnosti (vključno z vzdrževanjem, nadzorom in razgradnjo) v običajnih, vnaprej predvidenih okoliščinah, in vključuje tudi manjše obvladljive nezgode.
70. **Priglasitev namere** je predložitev informacije pristojnemu organu o nameri za izvajanje sevalne dejavnosti.
71. **Program radioloških posegov** je program načrtovanja, napotitve, odobritve in izvajanja radioloških posegov.
72. **Projektne osnove objekta** opredeljujejo njegovo potrebno zmogljivost za obvladovanje določenega obsega stanj ob spoštovanju predpisanih zahtev sevalne in jedrske varnosti. Projektne osnove so prvi pogoj za zagotovitev preprečitve posledic pričakovanega obratovalnega ali projektnega dogodka, ali ublažitev teh posledic, če preprečitev ni mogoča.
73. **Radioaktivna kontaminacija** je onesnaženost zraka, vode, tal, snovi, izdelkov, površin bivalnega ali delovnega okolja ali posameznika z radionuklidi in se izraža kot specifične aktivnosti na enoto prostornine, mase ali površine. Radioaktivna kontaminacija človekovega telesa je zunanja radioaktivna kontaminacija kože in notranja radioaktivna kontaminacija organov zaradi vnosa radioaktivnih snovi.
74. **Radioaktivni material** je material, ki vsebuje radioaktivne snovi.
75. **Radioaktivni odpadki** so radioaktivni materiali v plinasti, tekoči ali trdni obliki, za katere ni predvidena ali načrtovana nadaljnja uporaba in ki so pod nadzorom pristojnega organa po tem zakonu.
76. **Radioaktivni vir** je vir sevanja, ki vsebuje radioaktivni material zaradi izrabe njegove radioaktivnosti.
77. **Radioaktivna snov** je vsaka snov, ki vsebuje radionuklid ali več radionuklidov, katerih aktivnosti ali specifične aktivnosti ne moremo zanemariti glede na merila varstva pred sevanji.
78. **Radiološki** se uporablja za oznako radiodiagnostičnih, radioterapevtskih in intervencijskih posegov ali drugačno uporabo ionizirajočega sevanja za načrtovanje, vodenje in spremljanje zdravljenja.
79. **Radiološki inženir ali inženirka** (v nadaljnjem besedilu: radiološki inženir) je zdravstveni delavec z izobrazbo s področja radiološke tehnologije.
80. **Radiološka oprema** so naprave in viri sevanja, ki se uporabljajo za izvedbo radiološkega posega.

81. **Radiološki poseg** je vsak poseg, ki vključuje izpostavljenost pacientov ali drugih oseb ionizirajočim sevanjem v zdravstvene namene.
82. **Radon** je radionuklid Rn-222, in kjer je to primerno, njegovi potomci.
83. **Ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom** so vse organizacijske in fizične dejavnosti, ki se izvajajo pri shranjevanju, premeščanju, predelavi, skladiščenju ali odlaganju radioaktivnih odpadkov.
84. **Ravni izvzetja** so aktivnosti ali specifične aktivnosti, ki jih določi pristojni organ ali so določene s predpisi in pri katerih ali pod katerimi vira sevanja ni treba priglasiti niti zanj dobiti dovoljenja za uporabo po tem zakonu.
85. **Ravni opustitve** so aktivnosti, pri katerih ali pod katerimi se radioaktivne snovi ali materiali, izhajajoči iz izvajanja sevalne dejavnosti, ne obravnavajo več po tem zakonu.
86. **Razgradnja objekta** so vsi ukrepi za prenehanje nadzora po določbah tega zakona nad jedrskim ali sevalnim objektom. Taka razgradnja vključuje postopke dekontaminacije in odstranitve objekta ali postopke demontaže ter odstranitve radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz objekta.
87. **Razširjene projektne osnove objekta** opredeljujejo njegovo zmogljivost za preprečevanje nesprejemljivih radioloških posledic zaradi nesreč, težjih od tistih dogodkov, ki so podlaga za projektne osnove, ali vključujejo več odpovedi, kakor so predvidene pri projektih osnovah. Razširjene projektne osnove je treba pripraviti na podlagi inženirske ocene ter z determinističnimi in verjetnostnimi metodami, da se ugotovijo dodatni scenariji nesreč in načrtujejo praktične rešitve za njihovo preprečitev ali blaženje njihovih posledic.
88. **Referenčna oseba** je posameznik, ki prejme dozo, značilno za bolj izpostavljene posameznike iz prebivalstva, pri čemer niso upoštevane osebe s skrajnimi in redkimi navadami.
89. **Referenčna raven** je raven učinkovite doze ali ekvivalentne doze ali specifične aktivnosti, ki se uporablja v primeru izpostavljenosti ob izrednem dogodku ali v primeru obstoječe izpostavljenosti. Referenčne ravni ne veljajo kot omejitve, ki se ne sme preseči. Kljub temu se lahko le v posebnih primerih dovolijo učinkovite in ekvivalentne doze ter specifične aktivnosti, ki so nad referenčnimi ravni.
90. **Registracija** je poenostavljen postopek, s katerim pristojni organ dovoli izvajanje sevalne dejavnosti ali uporabo vira sevanja v skladu s predpisanimi pogoji.
91. **Sanacija kontaminiranega območja** je odstranjevanje virov sevanja ali zmanjšanje njihove aktivnosti ali količine ali prekinitve poti izpostavljenosti ali zmanjšanje njihovega vpliva, da bi se izognili dozam, ki bi jih sicer lahko prejeli zaradi obstoječe izpostavljenosti, ali da bi te doze zmanjšali.
92. **Sevalna dejavnost** je vsaka človekova dejavnost, ki lahko poveča izpostavljenost posameznikov ionizirajočemu sevanju zaradi vira sevanja, in se ta izpostavljenost obravnava kot načrtovana izpostavljenost. Za sevalno dejavnost se ne šteje izvajanje zaščitnih ukrepov in dejavnost, pri kateri so posamezniki izpostavljeni radonu v bivalnih prostorih.
93. **Sevalna varnost** so ukrepi, s katerimi se doseže varna uporaba vira sevanja ali obratovanje objekta, preprečujejo izredni dogodki ali ublažijo posledice teh dogodkov ter s tem prispeva k zagotavljanju varstva okolja in varstva pred sevanji.
94. **Sevalni objekt** je:
- objekt z virom sevanja ali več viri sevanja, ki so namenjeni obsevanju z ionizirajočimi sevanji in je zanje verjetno, da bi povzročili čezmerno izpostavljenost posameznikov iz prebivalstva;
  - objekt z odprtim virom sevanja ali več odprtimi viri sevanja, za katere je verjetno, da bi bila zaradi sproščanja radioaktivnih snovi v okolje izpostavljenost posameznikov iz prebivalstva čezmerna;
  - objekt, namenjen pridobivanju in predelavi jedrskih mineralnih surovin, in
  - odlagališče z rudarsko jalovino ali hidrometalurško jalovino, ki nastaja pri pridobivanju jedrskih surovin.

Sevalni objekt lahko sestoji tudi iz več sevalnih objektov, če so funkcionalno povezani na istem geografsko zaokroženem območju in jih upravlja ena oseba.

95. **Sistem vodenja** sestoji iz medsebojno povezanih in prepletenih dejavnikov, ki omogočajo nemoteno in učinkovito delovanje organizacije. Vzpostavljajo politiko in cilje ter omogočajo, da so cilji učinkovito in uspešno doseženi. Sistem vodenja združuje vse zahteve glede varnosti, zdravja, okolja, fizičnega varovanja, kakovosti in gospodarnosti.
96. **Skupinska doza** je vsota doz, ki so jih ali bi jih lahko prejeli posamezniki določene skupine ljudi zaradi izpostavljenosti viru sevanja. Enota za skupinsko dozo je človek sievert.
97. **Specialist ali specialistka medicinske fizike** v nadaljnjem besedilu: specialist medicinske fizike) je magister medicinske fizike, ki je opravil specializacijo in specialistični izpit na enem od področij medicinske fizike.
98. **Stopnja nevarnosti** je stopnja izrednega dogodka glede na stanje sevalnega ali jedrskega objekta. Stanje pomeni obratovalno sposobnost sistemov, stopnjo preseganja obratovalnih parametrov ipd. Vsaka razglasitev stopnje nevarnosti sproži ukrepe, ki jih je upravljavec objekta predhodno načrtoval.
99. **Škoda za zdravje ljudi** so klinično ugotovljivi škodljivi učinki ionizirajočih sevanj s tveganjem za zdravje ljudi ali njihovih potomcev in skrajšanjem njihovih življenj ali znižanjem kakovosti teh, ki se lahko pojavijo takoj ali z zakasnitvijo. Pri učinkih, ki se pojavijo z zakasnitvijo, škodo izrazimo z verjetnostjo za pojav teh učinkov in ne z gotovostjo njihove pojavnosti.
100. **Študent ali študentka** (v nadaljnjem besedilu: študent) je oseba, ki ne opravlja dela, vendar je v izobraževalni ustanovi ali pri drugem izvajalcu sevalne dejavnosti izpostavljena ionizirajočim sevanjem v okviru izobraževalnega procesa.
101. **Toron** je radionuklid Rn-220, in kjer je to primerno, njegovi potomci.
102. **Tranzit** je vsak prenos radioaktivnih snovi ali jedrskih snovi preko območja Republike Slovenije.
103. **Upravljavac ali upravljavka** (v nadaljnjem besedilu: upravljavec) je oseba, ki upravlja objekt in mora imeti odločbo o poskusnem obratovanju ali dovoljenje za obratovanje objekta. Če gre za rudarska dela, mora upravljavec imeti tudi rudarsko pravico po predpisih o rudarstvu.
104. **Uvoz** je vsak vnos iz tretjih držav na carinsko območje EU, razen tranzita.
105. **Varnostna analiza** je analiza varnosti jedrskega ali sevalnega objekta, izvedena na podlagi determinističnih ali verjetnostnih metod. Namen varnostne analize je preveriti projektne zasnove in spremembe jedrskega ali sevalnega objekta glede jedrske in sevalne varnosti in ugotoviti, ali je jedrski ali sevalni objekt načrtovan tako, da so zagotovljene zahteve v zvezi z mejnimi dozami za izpostavljenost ionizirajočim sevanjem in v zvezi z omejitvami za izpuste odpadnih radioaktivnih snovi v okolje v vsakem stanju jedrskega ali sevalnega objekta.
106. **Varnostna kultura** so značilnosti in vedenje v organizaciji ali pri posameznikih, ki namenjajo varstvu in varnosti največjo pozornost in jima dajejo prednost, ustrezno njuni pomembnosti. Za sevalno ali jedrsko področje se varnostna kultura nanaša na osebno zavzetost in odgovornost vseh vpletenih v katero koli dejavnost, ki vpliva na delovanje in varnost sevalnega ali jedrskega objekta. Ključni za varnostno kulturo so odprta izmenjava informacij, ki vključuje neomejeno obravnavo varnostnih in drugih z njimi povezanih vprašanj, preprečevanje samozadostnosti, predanost popolnosti, osebna in skupinska odgovornost in dvig ravni sevalne ali jedrske varnosti.
107. **Varnostni zadržek** je ugotovitev varnostnega preverjanja, ki izraža dvome o zanesljivosti in lojalnosti osebe, ki naj bi dobila dovoljenje za vstop v kontroliran objekt ali prostor, fizično nadzorovano ali vitalno območje in fizično nadzorovan ali vitalni prostor.
108. **Varnostno preverjanje osebe** je poizvedba, ki jo pred izdajo dovoljenja za vstop v kontroliran objekt ali prostor, fizično nadzorovano ali vitalno območje in fizično nadzorovan ali vitalni prostor opravi delodajalec in upravljavec jedrskega objekta in katere namen je zbrati podatke o morebitnih varnostnih zadržkih.
109. **Varovano območje** lahko obsega kontrolirano območje, kontroliran objekt, kontroliran prostor, fizično nadzorovano območje, fizično nadzorovan objekt, vitalno območje in vitalni objekt.
110. **Varstvo pred sevanji** so ukrepi, s katerimi se zagotavljata varstvo ljudi pred vplivi izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem.

111. **Vesoljsko plovilo** je plovilo, ki ima na krovu enega ali več posameznikov in je namenjeno delovanju na nadmorski višini 100 km in več.
112. **Vir sevanja** je vir, ki lahko povzroči izpostavljenost z oddajanjem ionizirajočih sevanj ali sproščanjem radioaktivnih materialov.
113. **Vir sevanja neznanega izvora** je radioaktivni vir sevanja, ki ni izvzet iz nadzora in ni pod nadzorom pristojnega organa, ker nikoli ni bil pod takim nadzorom ali je bil zapuščen, izgubljen, založen, ukraden ali kako drugače prenesen novemu imetniku brez ustreznega dovoljenja.
114. **Visokoaktivni vir sevanja** je zaprti vir sevanja, ki vsebuje radionuklid, katerega aktivnost je enaka ali večja kot aktivnost, določena v predpisu iz četrtega odstavka 21. člena tega zakona.
115. **Vitalno območje in vitalni objekt** sta znotraj fizično nadzorovanega območja pod stalnim fizičnim in tehničnim nadzorom.
116. **Zagotavljanje kakovosti** so vse načrtovane in sistematično izvajane dejavnosti, s katerimi se zagotavlja sprejemljiva stopnja zaupanja, da so sestava, sistem, komponenta, postopek ali organizacija ukrepa varstva pred ionizirajočimi sevanji ali jedrske varnosti ali kateri koli njihov sestavni del izvedeni zadovoljivo in v skladu z dogovorjenimi standardi. Zagotavljanje kakovosti je eden od delov sistema vodenja in mora vsebovati tudi postopke preverjanja kakovosti.
117. **Zaprti vir sevanja** je radioaktivni vir sevanja, pri katerem je radioaktivni material stalno zaprt v posodi ali je vgrajen v trdni obliki, da se pri predvidenih pogojih uporabe prepreči razpršitev radioaktivnih snovi.
118. **Zaprtje odlagališča** je dokončanje vseh ukrepov, ki jih je treba izvesti za zagotovitev dolgoročne varnosti odlagališča.
119. **Zaprto odlagališče** je zaprto odlagališče radioaktivnih odpadkov, rudarske jalovine ali hidrometalurške jalovine, za katero morata biti zagotovljena dolgoročni nadzor in vzdrževanje po tem zakonu.
120. **Zaščitni ukrepi** so ukrepi, ki se izvedejo za preprečevanje ali zmanjševanje doz, ki bi bile sicer prisotne ob izrednem dogodku ali obstoječi izpostavljenosti. Med izrednimi dogodki ima pojem zaščitni ukrep enak pomen kot v zakonu, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Zaščitni ukrepi ne vključujejo sanacije kontaminiranih območij.
121. **Zunanji delavec ali zunanja delavka** (v nadaljnjem besedilu: zunanji delavec) je vsak izpostavljen delavec, ki ni zaposlen pri izvajalcu sevalne dejavnosti, odgovornem za opazovana ali nadzorovana območja, vendar opravlja dejavnosti na teh območjih. Zunanji delavec je lahko tudi praktikant ali študent.
122. **Zunanji izvajalec** je pravna ali fizična oseba, ki ima v skladu s tem zakonom obveznosti do zunanjega delavca. Zunanji izvajalec je lahko delodajalec zunanjega delavca, v primeru študentov pa izobraževalna ustanova. Zunanji delavci, ki so samozaposlene osebe, morajo sami izpolniti zahteve tega zakona, ki se nanašajo na zunanjega izvajalca.

4. člen **(načela zakona)**

- (1) Pri sprejemanju predpisov, izdajanju soglasij in dovoljenj ter pri odločanju v drugih upravnih zadevah, izvajanju nadzora in drugih nalog iz svoje pristojnosti, je treba zagotoviti vse mogoče primerne in razumne ukrepe za preprečitev škode za zdravje ljudi in radioaktivne kontaminacije življenjskega okolja (**načelo celovitosti**).
- (2) Odločitev o uvedbi sevalne dejavnosti je upravičena, če je korist za posameznika ali družbo zaradi te sevalne dejavnosti večja kot škoda za zdravje, ki bi jo prinesla uvedba. Odločitev o uvedbi ali spremembi poti izpostavljenosti za obstoječo izpostavljenost ali izpostavljenost ob izrednem dogodku je upravičena, če prinaša več koristi kot škode (**načelo upravičenosti**).
- (3) Pri izpostavljenosti prebivalstva in poklicni izpostavljenosti je treba varstvo posameznikov optimizirati tako, da so velikost osebnih doz, verjetnost, da pride do izpostavljenosti, in število izpostavljenih ljudi tako nizki, kot je mogoče razumno doseči ob upoštevanju sedanjega tehničnega znanja ter upoštevanju gospodarskih in družbenih dejavnikov. Pri varstvu posameznikov pri medicinski izpostavljenosti se optimizira velikost doz posameznikov, pri čemer mora biti optimizacija skladna z medicinskim namenom izpostavljenosti. To načelo se ne

uporablja le za učinkovite doze, temveč tudi za ekvivalentne doze, kadar je to ustrezno, in sicer kot preventivni ukrep, da se tako zagotovi upoštevanje negotovosti, ki obstaja v zvezi s škodo za zdravje pod pragom, nad katerim so sicer znani učinki na tkivo (**načelo optimizacije varstva pred sevanji**). Načelo optimizacije varstva pred sevanji velja tudi za načrtovanje zaščitnih ukrepov tako, da se primerja izpostavljenost pri izvedbi zaščitnega ukrepa s koristmi tega ukrepa, to je z zmanjšanjem škode, povzročene z izrednim dogodkom.

- (4) Pri načrtovanih izpostavljenostih mora biti vsota vseh prejetih doz, ki jih prejme posameznik, manjša ali enaka mejni dozi, predpisani za delavce ali prebivalce. Za medicinsko izpostavljenost mejne doze ne veljajo (**načelo mejnih doz**).
- (5) Sevalne in jedrske objekte je treba projektirati, umestiti v prostor, graditi, preizkusiti, z njimi obratovati in jih razgraditi tako, da se preprečijo nesreče in da so, če do njih vendarle pride, ublažene njihove posledice tako, da so preprečeni zgodnji izpusti radioaktivnosti, ki bi zahtevali hitre zaščitne ukrepe v okolici, ter veliki izpusti radioaktivnosti, ki bi prizadeli velika območja in trajali dolgo (**načelo preprečevanja nesreč**).
- (6) Jedrsko blago je treba uporabljati tako, da so izpolnjene obveznosti mednarodnih sporazumov o preprečevanju širjenja jedrskega orožja in da se prepreči nepooblaščen razpolaganje z jedrskim blagom, vključno z izrabljenim gorivom (**načelo miroljubne uporabe**).
- (7) Izvajalec sevalne dejavnosti, vključno z upravljavcem sevalnega ali jedrskega objekta, je odgovoren za varstvo pred sevanji in sevalno varnost, upravljavec jedrskega objekta pa tudi za jedrsko varnost. Svoje odgovornosti ne more prenesti na drugo osebo. Odgovoren je tudi za vse dejavnosti pogodbenih izvajalcev in podizvajalcev, katerih dejavnosti bi lahko vplivale na jedrsko ali sevalno varnost (**načelo primarne odgovornosti**).
- (8) Izvajalec sevalne dejavnosti krije stroške ukrepov za zagotavljanje varstva pred sevanji po tem zakonu, vzdrževanja pripravljenosti na izredne dogodke in zaščitnih ukrepov ter stroške odprave posledic izrednega dogodka (**načelo povzročitelj plača**).
- (9) Upravljavec sevalnega objekta ali upravljavec jedrskega objekta morata biti pripravljena za izvedbo zaščitnih ukrepov v primeru izrednih dogodkov (**načelo pripravljenosti**).
- (10) Če odprave posledic izrednega dogodka in kritja stroškov odprave njihovih posledic ni mogoče pripisati določenim ali določljivim povzročiteljem ali so ti sporni ali kadar posledic ni mogoče drugače odpraviti, zagotovi sredstva za odpravo posledic izrednega dogodka država (**načelo subsidiarnega ukrepanja**).
- (11) Podatki o radioaktivnosti v okolju, o izpostavljenosti posameznikov iz prebivalstva ter o postopkih in dejavnostih državnih organov, izvajalcev javnih služb in nosilcev pooblastil, ki se nanašajo na varstvo pred sevanji in jedrsko varnost, so javni (**načelo javnosti**).
- (12) Pri obravnavanju jedrske in sevalne varnosti se prigravitve, izdaje dovoljenj, inšpekcije in druge upravne zadeve obravnavajo primerno njihovem pomenu za varnost in morebitno izpostavljenost zaradi izvajanja sevalne dejavnosti, in sicer tako, da se pomembnejšim zadevam namenja več pozornosti kakor manj pomembnim (**načelo stopenjskega pristopa**).
- (13) Upravljavci sevalnih ali jedrskih objektov in izvajalci sevalnih dejavnosti morajo nenehno iskati in uvajati možnosti za izboljšanje sevalne ali jedrske varnosti (**načelo stalnega izboljševanja**).

5. člen (mednarodno sodelovanje)

- (1) Pristojni organi iz drugega odstavka 1. člena tega zakona so kontaktne točke za komunikacijo z Evropsko komisijo in podobnimi organi v drugih državah, vsak s svojega področja pristojnosti.
- (2) Pristojni organi iz prejšnjega odstavka zaradi izpolnjevanja obveznosti Republike Slovenije po mednarodnih pogodbah s področja miroljubne uporabe jedrske energije in zaradi spodbujanja sodelovanja lahko skladno z zakonom, ki ureja zunanje zadeve, sklepajo dogovore za izmenjavo informacij s sosednjimi državami, drugimi zainteresiranimi državami in mednarodnimi organizacijami s tega področja.
- (3) Upravni organ, pristojen za jedrsko varnost, zagotovi izvedbo mednarodnih misij zaradi izpolnjevanja obveznosti Republike Slovenije po mednarodnih pogodbah s področja miroljubne

uporabe jedrske energije. Če je obseg misije pregled jedrskega ali sevalnega objekta, mora upravljavec takega objekta omogočiti tak pregled.

- (4) V skladu z Direktivo 2009/71/Euratom, Direktivo 2014/87/Euratom in Direktivo 2011/70/Euratom pristojni organi iz prejšnjega odstavka najmanj vsakih deset let izvedejo samoocenjevanje, ki zajema usklajenost lastne organiziranosti in domače zakonodaje z mednarodno uveljavljenimi standardi na področju, ki ga urejajo ta zakon in predpisi, izdani na njegovi podlagi, ter drugi predpisi s področja miroljubne uporabe jedrske energije.
- (5) Na podlagi opravljenega samoocenjevanja Vlada Republike Slovenije omogoči mednarodni strokovni pregled ustreznih delov področja varstva pred sevanji in jedrske varnosti, ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom in drugih področij miroljubne uporabe jedrske energije ter organov iz prvega odstavka tega člena, da se omogoči ter zagotovi trajno in nenehno izboljševanje jedrske in sevalne varnosti.
- (6) Upravni organ, pristojen za jedrsko varnost:
  - zagotovi, da se v dogovoru z drugimi državami članicami EU najmanj vsakih šest let izvede ocenjevanje posameznih pomembnih vprašanj, povezanih z jedrsko varnostjo jedrskih objektov na ozemlju Republike Slovenije;
  - omogoči državam članicam EU in Evropski komisiji kot opazovalki mednarodni strokovni pregled ocenjevanja iz prejšnje alineje;
  - zagotovi izvajanje ustreznih nadaljnjih ukrepov, ki izhajajo iz ugotovitev mednarodnega strokovnega pregleda iz prejšnje alineje.
- (7) Upravljavec jedrskega objekta mora:
  - izdelati oceno s področja jedrske varnosti iz prve alineje prejšnjega odstavka za svoj objekt ter pridobiti mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o njej;
  - poročati organu, pristojnem za jedrsko varnost, o rezultatih ocenjevanja;
  - izvesti ukrepe, ki jih predpiše upravni organ, pristojen za jedrsko varnost, in izhajajo iz ugotovitev mednarodnega strokovnega pregleda iz druge alineje prejšnjega odstavka.
- (8) Pri nesreči, v kateri bi bilo treba izvesti zaščitne ukrepe zunaj območja jedrskega objekta ali zaščitne ukrepe za prebivalstvo, vlada zagotovi, da se nemudoma omogoči mednarodni strokovni pregled.
- (9) Upravni organ, pristojen za jedrsko varnost, zagotovi, da se poročila in najpomembnejši rezultati vsakega strokovnega pregleda iz tega člena sporočijo državam članicam EU in Evropski komisiji.

6. člen **(strokovna sveta)**

- (1) Minister, pristojen za zdravje, in minister, pristojen za okolje, imenujeta za strokovno pomoč ministrstvu, pristojnemu za okolje, in ministrstvu, pristojnemu za zdravje, ter organom in inšpektorjem po tem zakonu strokovna sveta, in sicer:
  - strokovni svet za vprašanja sevalne in jedrske varnosti, varovanja jedrskih snovi, stanja radioaktivnosti okolja, varstva okolja pred sevanji, zaščitnega ukrepanja, sanacije posledic izrednih dogodkov in uporabe virov sevanja, ki se ne uporabljajo v zdravstvu in veterinarstvu;
  - strokovni svet za vprašanja varstva ljudi pred sevanji, radioloških posegov ter uporabe virov sevanja v zdravstvu in veterinarstvu.
- (2) Vsakega od strokovnih svetov iz prejšnjega odstavka sestavlja pet članov, strokovnjakov za posamezna področja iz prejšnjega odstavka.
- (3) Dvema članoma strokovnega sveta traja začetni mandat dve leti, trem pa štiri leta, v nadaljevanju pa na vsakih šest let izmenično poteče mandat članov strokovnega sveta.

7. člen (naloge strokovnih svetov)

- (1) Naloge strokovnih svetov iz prejšnjega člena so:
  - dajanje mnenj in predlogov pri pripravi predpisov po tem zakonu ter smernic po 104. členu tega zakona;
  - dajanje mnenja k letnemu poročilu o varstvu pred sevanji in jedrski varnosti;
  - dajanje mnenj na letni program dela upravnih organov in inšpektorjev, pristojnih za zadeve po tem zakonu;
  - dajanje mnenj in predlogov o drugih zadevah v zvezi s področji, za katera so zadolženi, za katere jih zaprosijo organi, pristojni za upravno in inšpekcijsko odločanje po tem zakonu.
- (2) Strokovna sveta o svojem delu izdelata letni poročili za preteklo leto in ju do 28. februarja tekočega leta pošljeta organu, pristojnemu za jedrsko varnost, in organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji.
- (3) Organ, pristojen za jedrsko varnost, poročili iz prejšnjega odstavka vključi v poročilo iz 168. člena tega zakona.
- (4) Kritje materialnih stroškov in strokovno-administrativna dela za strokovna sveta zagotavljata organ, pristojen za jedrsko varnost, in organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (5) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, predpišeta način delovanja strokovnih svetov, pogostnost sestajanja, roke za izdelavo mnenj in druge zadeve, pomembne za poslovanje strokovnih svetov, vključno z načinom zagotavljanja neodvisnosti članov strokovnega sveta.

8. člen (javnost podatkov)

- (1) Podatki o upravičenosti, izvajanju in vrstah sevalnih dejavnosti, uporabi virov sevanja, ukrepih varstva pred sevanji, podatki, povezani z jedrsko in sevalno varnostjo jedrskih in sevalnih objektov, podatki o ravnanju z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter podatki o rezultatih monitoringa radioaktivnosti so javni in morajo biti dostopni izvajalcem sevalnih dejavnosti, delavcem, pacientom ali drugim osebam, ki so obsevane v zdravstvene namene, in splošni javnosti, razen če ni drugače določeno s tem zakonom zaradi varovanja jedrskih snovi, fizičnega varovanja in varovanja virov sevanja in z zakonom, ki ureja dostop do informacij javnega značaja.
- (2) Podatki, povezani z jedrsko in sevalno varnostjo objektov iz prejšnjega odstavka, obsegajo podatke o pogojih ob običajnem obratovanju objekta in takojšnje informacije o izrednih dogodkih v objektu. Podatki in informacije morajo biti na voljo delavcem v objektu in splošni javnosti, zlasti še lokalnim skupnostim, prebivalcem in drugim deležnikom v okolici jedrskega ali sevalnega objekta.
- (3) Podatke iz prvega in drugega odstavka tega člena morajo zagotavljati pristojni organi iz drugega odstavka 1. člena tega zakona, vsak s področja svojih pristojnosti, podatke iz prejšnjega odstavka pa tudi upravljavec jedrskega ali sevalnega objekta.
- (4) Za dostop do informacij iz tega člena se uporabljajo določbe zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja. V primeru izrednih dogodkov se za informiranje javnosti uporabljajo določbe 134. in 135. člena tega zakona.

9. člen (varstvo in hramba dokumentarnega gradiva)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora shranjevati dokumentarno gradivo in voditi evidence o svoji sevalni dejavnosti.

- (2) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora v skladu s svojim sistemom vodenja varovati, hraniti in zagotavljati dostopnost do dokumentarnega gradiva o jedrskem ali sevalnem objektu, pomembnega za jedrsko in sevalno varnost.
- (3) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta, ki zapre odlagališče radioaktivnih odpadkov, rudarske ali hidrometalurške jalovine, za katero morata biti zagotovljena dolgoročni nadzor in vzdrževanje po tem zakonu, mora z dnem dokončnosti odločbe iz prvega odstavka 123. člena tega zakona izročiti dokumentarno gradivo, pomembno za zagotavljanje dolgoročnega nadzora in vzdrževanja po tem zakonu, izvajalcu obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena tega zakona.
- (4) Podrobnosti glede vrste in obsega dokumentacije ter načina in trajanja varstva in hrambe dokumentarnega gradiva iz prvega odstavka tega člena določita minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, tiste iz drugega in tretjega odstavka tega člena pa minister, pristojen za okolje.

10. člen

(izvajanje sevalne dejavnosti ali uporaba virov sevanja brez dovoljenj)

- (1) Prepovedano je izvajanje sevalne dejavnosti ali uporaba vira sevanja brez dovoljenj, predpisanih s tem zakonom.
- (2) Prepovedano je ravnanje z virom sevanja, radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom v nasprotju z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi ali opustitev predpisanih ravnanj.
- (3) Upravljanje jedrskega ali sevalnega objekta ali uporaba vira sevanja brez ustreznega dovoljenja po tem zakonu ne odveže fizične ali pravne osebe njene primarne odgovornosti za varstvo pred sevanji ter jedrsko in sevalno varnost ter izvajanja vseh predpisanih ukrepov varstva pred sevanji in jedrske in sevalne varnosti.
- (4) Če se ugotovi, da je prišlo do izvajanja sevalne dejavnosti ali uporabe vira sevanja brez dovoljenj oziroma do neizvajanja ali opustitve predpisanih ravnanj z virom sevanja ali z radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom, je potrebno z vsemi ukrepi zagotoviti takojšnjo zaustavitev kršitev določb tega zakona in preprečiti možnost nenadzorovane izpostavljenosti.

11. člen

(stavka)

- (1) Pravica do stavke delavcev, ki opravljajo dela in naloge upravljanja tehnološkega procesa v jedrskem ali sevalnem objektu in nadzor nad tem upravljanjem ter katerih dela in naloge so podrobneje določeni v predpisu, izdanem na podlagi 92. člena tega zakona, je omejena.
- (2) Omejitve stavke iz prejšnjega odstavka zavezujejo tudi delavce, ki izvajajo prevažanje jedrskih snovi, fizično varovanje jedrskih in radioaktivnih snovi in jedrskih ali sevalnih objektov ter katerih dela in naloge so podrobneje določeni v predpisu, izdanem na podlagi 146. člena tega zakona.
- (3) Delavci iz prvega in drugega odstavka tega člena morajo v času stavke zagotoviti nemoteno in varno obratovanje ali stanje sevalnega ali jedrskega objekta ali nemoten in varen prevoz jedrskih snovi v skladu z določbami tega zakona in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ter standardi in priporočili s področja jedrske in sevalne varnosti.

12. člen

(posebni delovni pogoji)

- (1) Za delovna razmerja in plače javnih uslužbencev organa, pristojnega za jedrsko varnost, organa, pristojnega za varstvo pred sevanji, in inšpektorata, pristojnega za notranje zadeve, veljajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja in plače javnih uslužbencev, če s tem zakonom ni urejeno drugače.

- (2) Zaradi stalnega zagotavljanja jedrske varnosti in varstva pred sevanji v državi se lahko javnemu uslužbencu določi pripravljenost na domu.
- (3) Javni uslužbenci, ki jih določi predstojnik in so v pripravljenosti na domu, morajo nositi s seboj tehnične naprave, prek katerih so lahko obveščeni o nevarnostih ali dogodkih iz petega odstavka tega člena. Nošenje tehničnih naprav v času pripravljenosti na domu je obvezno.
- (4) Pripravljenost na domu se ne všteva v tedensko ali mesečno delovno obveznost. Če mora javni uslužbenec v času pripravljenosti dejansko delati, se te ure vštevajo v število ur tedenske ali mesečne delovne obveznosti ali kot delo, opravljeno preko polnega delovnega časa.
- (5) Delo preko polnega delovnega časa se poleg primerov, določenih s splošnimi predpisi, odredi tudi zaradi:
  - neposredne nevarnosti izrednega dogodka po tem zakonu;
  - izrednega dogodka po tem zakonu;
  - jedrske ali radiološke nesreče v drugih državah;
  - vaje za primere iz prejšnjih alinej tega odstavka.
- (6) Delo iz prejšnjega odstavka se odredi pisno. Če zaradi nujnosti opravljanja nalog to ni mogoče, se odredi ustno. V tem primeru se pisna potrditev vroči javnemu uslužbencu do konca naslednjega tedna, ko je bilo delo odrejeno.
- (7) Javni uslužbenec mora na podlagi odločitve predstojnika nadaljevati delo, če je med rednim delovnim časom prišlo do nevarnosti ali dogodka iz petega odstavka tega člena, vendar po izteku rednega delovnega časa izvajanje zaščitnih ali drugih ukrepov ni končano, pri čemer se upoštevajo časovne omejitve, določene s splošnimi predpisi.
- (8) Tako opravljene ure se štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa. Javni uslužbenci so za delo preko polnega časa in za stalno pripravljenost na domu upravičeni do dodatka.
- (9) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za zaposlene pri izvajalcu obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena tega zakona, če zanje veljajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja in plače javnih uslužbencev.

13. člen

(pristojnost za izvajanje nalog v zvezi z opravljanjem reguliranih poklicev za državljane držav pogodbenic)

- (1) Tuje fizične osebe iz držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije ali države, s katero je sklenjen ustrezen mednarodni sporazum, lahko v Republiki Sloveniji opravljajo regulirane poklice iz 29., 43., 46., 51., 53., 54., 71., 78., 89. in 92. člena tega zakona pod enakimi pogoji, kot so s tem zakonom določeni za osebe v Republiki Sloveniji, razen če ni s tem zakonom določeno drugače.
- (2) Naloge pristojnega organa v skladu z zakonom, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev ali dejavnosti v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij), izvaja pristojni organ iz 18. člena tega zakona.
- (3) Organ iz 18. člena tega zakona ima kot pristojni organ v zvezi z izvajanjem nalog iz prejšnjega odstavka vse pravice in obveznosti, ki jih določa Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij za pristojni organ. Če s tem zakonom ni določeno drugače, se za izvajanje teh nalog uporabljajo določbe Zakona o priznavanju poklicnih kvalifikacij.

14. člen

(stalno opravljanje reguliranih poklicev za državljane držav pogodbenic)

- (1) Državljanji držav pogodbenic, ki želijo stalno opravljati regulirani poklic po tem zakonu, morajo pri pristojnem organu iz 18. člena tega zakona pridobiti odločbo o priznanju poklicne kvalifikacije.

- (2) Vloga za priznanje poklicne kvalifikacije se vložijo v skladu z Zakonom o priznavanju poklicnih kvalifikacij. Poleg dokazil, ki jih za prijavo določa Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij, mora vloga za priznanje poklicne kvalifikacije po tem zakonu vsebovati tudi dokazila o izpolnjevanju pogojev, ki so primerljivi s pogoji iz 30., 43., 46., 51., 53., 54., 71., 78., 89. in 92. člena tega zakona.
- (3) Zoper odločbo o priznavanju poklicne kvalifikacije, ki jo izda pristojni organ iz 18. člena tega zakona, ni pritožbe, mogoč pa je upravni spor.

15. člen

(občasno opravljanje reguliranih poklicev za državljane držav pogodbenic)

- (1) Državljan države pogodbenice, ki želijo občasno opravljati regulirani poklic po tem zakonu, morajo pri pristojnem organu iz 18. člena tega zakona vložiti pisno prijavo. Poleg dokazil, ki jih za prijavo določa Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij, mora prijava za občasno opravljanje reguliranih poklicev po tem zakonu vsebovati tudi dokazila o izpolnjevanju pogojev, ki so primerljivi s pogoji iz 30., 43., 46., 51., 53., 54., 71., 78., 89. in 92. člena tega zakona.
- (2) Pri reguliranih poklicih pristojni organ iz 18. člena tega zakona pred prvim opravljanjem storitev preveri poklicno kvalifikacijo ponudnika po določbah Zakona o priznavanju poklicnih kvalifikacij.
- (3) V postopkih v zvezi z občasnim opravljanjem reguliranih poklicev se ne uporablja določba o pravni domnevi iz zakona, ki ureja priznavanje poklicnih kvalifikacij, da posameznik zaradi molka organa lahko opravlja regulirani poklic v Republiki Sloveniji.
- (4) Posameznik, ki storitev opravlja več kot leto dni, svojo prijavo enkrat v koledarskem letu podaljša pri pristojnem organu iz 18. člena tega zakona in v njej obvesti o morebitni spremembi podatkov.

2. IZVAJANJE SEVALNIH DEJAVNOSTI

2.1 Priglasitev namere o izvajanju sevalne dejavnosti in uporabi vira sevanja

16. člen

(priglasitev namere)

- (1) Fizična ali pravna oseba mora priglasiti svojo namero (v nadaljnjem besedilu: priglasitev namere), če namerava:
  1. Izdelovati, proizvajati, predelovati, odlagati, uporabljati, skladiščiti, posedovati, prevažati, vnašati iz držav članic EU ali iznašati vanje, uvažati ali izvažati radioaktivne snovi ali kakor koli drugače ravnati z radioaktivnimi snovmi.
  2. Izdelovati ali uporabljati električno opremo, ki oddaja sevanje in vsebuje sestavine, ki delujejo pri električni napetosti, večji kot 5 kV.
  3. Opravljati dejavnosti, v katere so vključeni naravni viri sevanja in med katerimi lahko pride do pomembnega povečanja izpostavljenosti delavcev ali posameznikov iz prebivalstva, kot so:
    - upravljanje zračnih in vesoljskih plovil, upoštevajoč izpostavljenost posadk;
    - predelava materialov, ki vsebujejo naravno prisotne radionuklide.
- (2) Oseba iz prvega odstavka tega člena lahko začne izvajati svojo sevalno dejavnost po tem, ko od pristojnega organa dobi izpisek o registraciji ali dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (3) Dejavnost, ki že obstaja, je treba priglasiti kot sevalno dejavnost takoj po tem, ko so izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka tega člena za tako priglasitev.

- (4) Priglasiti je treba tudi namero za izvajanje dejavnosti, ki je bila med sistematičnim pregledovanjem delovnega in bivalnega okolja iz 62. in 65. člena tega zakona prepoznana kot dejavnost, nad katero je treba uvesti nadzor po tem zakonu.
- (5) Namero je treba priglasiti pristojnemu organu iz 18. člena tega zakona.
- (6) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena ni treba priglasiti namere, če oseba, ki namerava izvajati sevalno dejavnost, poda vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti iz 20. člena tega zakona.
- (7) Ne glede na določbe prvega do četrtega odstavka tega člena ni treba priglasiti namere, če gre za:
  1. uporabo naprav, ki vsebujejo zaprte vire sevanj, ki so tipsko odobreni, pri katerih pri normalnem obratovanju hitrost doze 10 cm od katere koli dostopne površine ne presega 1 $\mu\text{Sv/h}$ in za katere so izpolnjene zahteve za predelavo ali odlaganje po koncu uporabe;
  2. električno napravo:
    - ki je katodna cev, namenjena prikazovanju slik, ali druga električna naprava, ki deluje pri napetosti največ 30 kV ali je tipsko odobrena, in
    - pri kateri pri normalnem obratovanju hitrost doze 10 cm od katere koli dostopne površine naprave ne presega 1 $\mu\text{Sv/h}$;
  3. izvajanje dejavnosti z radioaktivno kontaminiranimi materiali, med katerimi prihaja do dovoljenih izpustov odpadnih radioaktivnih snovi v okolje ali opustitve nadzora nad njimi;
  4. uporabo radioaktivnih snovi ali materialov, ki vsebujejo radioaktivne snovi pod ravnmi izvzetja;
  5. uporabo radioaktivnih snovi ali materialov, ki vsebujejo radioaktivne snovi, nad katerimi je bil opušččen nadzor.
- (8) Vlada podrobneje določi vire sevanja in sevalne dejavnosti, za katere namere iz prvega odstavka tega člena ni treba priglasiti, ter z njimi povezane majhne količine radioaktivnih snovi ali nizke specifične aktivnosti, za katere niso presežene ravni izvzetja, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati katodne cevi iz 2. točke sedmega odstavka tega člena, in način ravnanja z izvzetimi viri sevanja.
- (9) Pri določitvi virov in sevalnih dejavnosti iz prejšnjega odstavka se upoštevajo raven aktivnosti vira sevanja, lastnosti vira sevanja glede varstva pred sevanji, verjetnost, da pride do nenadzorovane izpostavljenosti pri izvajanju sevalne dejavnosti, ter zahteve in pogoji glede nadzora zaradi varstva pred sevanji ali varovanja vira sevanja.
- (10) Vlada določi tudi podrobnejša merila za opustitev nadzora, na podlagi katerih se pristojni organ iz petega odstavka tega člena odloči, da se radioaktivne snovi ne obravnavajo več po tem zakonu.
- (11) Šteje se, da ravni izvzetja iz osmega odstavka tega člena in merila za opustitev nadzora iz prejšnjega odstavka izpolnjujejo vse te pogoje:
  1. tveganje za posameznike zaradi izpostavljenosti sevanjem je tako majhno, da ni potrebe po nadzoru pristojnega organa;
  2. dejavnost je prepoznana kot upravičena in
  3. dejavnost je sama po sebi varna.
- (12) Pristojni organ lahko na vlogo stranke ali po uradni dolžnosti določi ravni izvzetja tudi za radionuklide, ki niso vsebovani v predpisu iz osmega odstavka tega člena, pri čemer za njihove ravni izvzetja prevzame ravni izvzetja tistih radionuklidov iz predpisa iz devetega odstavka tega člena, ki so po radiotoksičnosti najbolj podobne tem radionuklidom, in upošteva pogoje iz prejšnjega odstavka. Pristojni organ objavi tako izvzete radioaktivne snovi na svoji spletni strani.
- (13) Pristojni organ lahko odloči, da kljub preseganju ravni izvzetja iz osmega odstavka tega člena, dejavnosti ali vira sevanja ni treba registrirati ali zanj pridobiti dovoljenja, če so hkrati izpolnjeni vsi pogoji iz enajstega odstavka tega člena. Upravni organ lahko v takem primeru od vlagatelja zahteva, da priloži strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji, iz katerega izhaja izpolnjevanje teh pogojev.
- (14) Naprave, ki vsebujejo zaprte vire sevanja, ter električne naprave iz 1. in 2. točke sedmega odstavka tega člena tipsko odobri pristojni organ iz petega odstavka tega člena.

- (15) Tipsko odobrene naprave, ki vsebujejo zaprte vire sevanja, ter tipsko odobrene električne naprave iz 1. in 2. točke sedmega odstavka tega člena se lahko uporabljajo v Republiki Sloveniji, če so tipsko odobrene v državi članici EU in če organ iz petega odstavka tega člena izda potrdilo o priznanju take tuje tipske odobritve.
- (16) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, določita tehnične zahteve za tipsko odobritev naprav, ki vsebujejo zaprte vire sevanja, in električnih naprav, pogoje za njihovo uporabo in način priznavanja tujih tipskih odobritev.

17. člen **(vsebina priglasitve namere)**

- (1) Priglasitev namere vsebuje najmanj te podatke:
- ime in sedež gospodarske družbe, zavoda ali druge organizacije ali samostojnega podjetnika posameznika, ki namerava izvajati sevalno dejavnost;
  - ime osebe, ki zastopa izvajalca sevalne dejavnosti;
  - podatke o sevalni dejavnosti in uporabljenem viru sevanja, vključno s podatki o lokaciji;
  - podatke o začetku in času trajanja izvajanja sevalne dejavnosti ali času vnosa iz držav članic EU, uvoza, nabave, odprodaje, iznosa iz države članice EU, o izvozu, opustitvi nadzora, odstranitvi ali razgradnji vira sevanja.
- (2) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, predpišeta podrobnejšo vsebino priglasitve namere.
- (3) Za priglasitev namere se šteje tudi:
- vloga za izdajo dovoljenja ali soglasja za vnos iz držav članic EU, iznos v države članice EU, uvoz, izvoz in tranzit jedrskih snovi, radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva ter tranzit virov sevanja s pomembno aktivnostjo;
  - vloga za izdajo dovoljenja za uvoz in izvoz radioaktivnih snovi;
  - vloga za uporabo vira sevanja, če gre za vir sevanja, ki je glede namena rabe in značilnosti sevanja enak viru sevanja, za katerega je zavezanec že pridobil dovoljenje za uporabo;
  - vloga za izdajo dovoljenja za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo.
- (4) Pristojni organ, ki prejme priglasitev namere, če ne gre za vlogo iz prejšnjega odstavka, obvesti priglasitelja o nadaljnjih obveznostih, ki jih mora izpolniti v zvezi z namero, če pa so izpolnjeni vsi pogoji, izda izpisek iz registra sevalnih dejavnosti v skladu z 18. členom tega zakona.

2.2 Izvajanje sevalne dejavnosti

18. člen **(registracija ali izdaja dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti)**

- (1) Organ, pristojen za jedrsko varnost, izda dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti za:
1. upravljanje in razgradnjo sevalnega ali jedrskega objekta;
  2. namerno dodajanje radioaktivnih snovi pri proizvodnji in izdelovanju predmetov splošne rabe ter uvoz takega predmeta v skladu s 33. členom tega zakona;
  3. uporabo virov sevanja, rentgenskih naprav in pospeševalnikov delcev, razen elektronskih mikroskopov, če ne gre za uporabo v zdravstvu ali veterinarstvu;
  4. odlaganje, predelavo ali ponovno uporabo radioaktivnih snovi ali materialov, ki vsebujejo radioaktivne snovi in izvirajo iz uporabe virov sevanja ali izvajanja sevalnih dejavnosti po tem zakonu, zanje pa se organ, pristojen za jedrsko varnost, ni odločil, da se ne obravnavajo več po tem zakonu;

5. dejavnosti, pri katerih prihaja do znatnih plinskih ali tekočinskih izpustov radioaktivnih snovi v okolje;
  6. mešanje radioaktivnih in neradioaktivnih snovi za njihovo ponovno uporabo ali predelavo;
  7. opravljanje tehničnih pregledov virov sevanja, ki se uporabljajo pri izvajanju sevalne dejavnosti, če ne gre za uporabo v zdravstvu ali veterinarstvu;
  8. dejavnost prevažanja jedrskih snovi,
  9. prevažanje radioaktivnih snovi, če ne gre za uporabo v zdravstvu ali veterinarstvu;
  10. vzdrževanje, proizvodnjo, umerjanje ali druga podobna dela, ki se izvajajo na virih sevanja, če ta niso vključena v izvajanje dejavnosti iz prejšnjih točk tega odstavka.
- (2) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, izda dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti za:
1. namerno dodajanje radioaktivnih snovi pri proizvodnji in izdelovanju zdravil ter za uvoz ali izvoz takega zdravila;
  2. namerno dajanje radioaktivnih snovi osebam v zdravstvene namene;
  3. namerno dajanje radioaktivnih snovi živalim za namen veterinarskega pregleda, zdravljenja ali raziskav, če to vpliva na izpostavljenost;
  4. uporabo rentgenskih naprav, virov sevanja in pospeševalnikov delcev v zdravstvu ali veterinarstvu, razen elektronskih mikroskopov;
  5. opravljanje tehničnih pregledov virov sevanja, ki se uporabljajo pri izvajanju sevalne dejavnosti v zdravstvu in veterinarstvu;
  6. dejavnosti v zdravstvu in veterinarstvu, pri katerih prihaja do znatnih plinskih ali tekočinskih izpustov radioaktivnih snovi v okolje;
  7. dejavnost prevažanja radioaktivnih snovi v zdravstvu ali veterinarstvu;
  8. vzdrževanje, umerjanje ali druga podobna dela, ki se izvajajo na virih sevanja, če ta niso vključena v izvajanje dejavnosti iz prejšnjih točk tega odstavka;
  9. upravljanje zračnih in vesoljskih plovil, upoštevajoč izpostavljenost posadk.
- (3) Organa iz prejšnjih dveh odstavkov izdeta tudi dovoljenje za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo.
- (4) Vlada določi vrsto in obseg dejavnosti, za katere ni potrebno pridobiti dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, pač pa je zanje potrebna samo registracija.
- (5) Vlada določi podrobnejša merila in pogoje iz prvih treh odstavkov tega člena za uvrstitev sevalnih dejavnosti med tiste, za katere je potrebna samo registracija, in tiste, za katere je potrebno dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (6) Pri določitvi meril in pogojev iz prejšnjega odstavka se upoštevajo verjetnost, da pride do nenadzorovane izpostavljenosti sevanjem, velikost pričakovanih ali potencialnih doznih obremenitev, zapletenost sevalne dejavnosti, pogostnost izvajanja določene vrste sevalne dejavnosti in podroben obseg predpisanih omejitev.
- (7) Če je za izvajanje sevalne dejavnosti treba upravljati ali razgraditi sevalni ali jedrski objekt, je dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti soglasje iz 108. člena tega zakona ali dovoljenje iz 109. člena tega zakona, razen če gre za sevalni objekt, v katerem se viri sevanja uporabljajo za izvajanje sevalne dejavnosti v zdravstvu ali veterinarstvu.
- (8) Izvajalec sevalne dejavnosti, ki je tuja pravna oseba, lahko to dejavnost izvaja na območju Republike Slovenije, če je pridobil dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti po tem zakonu ali je v svoji državi ali državi članici EU pridobil dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti ali je zanj registriran pod pogoji in po postopkih, ki so enakovredni pogojem in postopkom za pridobitev dovoljenja ali postopkom registracije za izvajanje sevalne dejavnosti iz tega zakona.

19. člen
(vloga za registracijo sevalne dejavnosti)

- (1) Vlogi za registracijo sevalne dejavnosti morajo biti priloženi podatki o sevalni dejavnosti, iz katerih mora biti razvidno, da so izpolnjeni pogoji za registracijo sevalne dejavnosti in da ni treba izdati dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (2) Če so izpolnjeni vsi pogoji, pristojni organ vlagatelju izda izpisek iz registra sevalne dejavnosti. Če pogoji niso izpolnjeni, registracijo sevalne dejavnosti zavrne in o tem izda odločbo.
- (3) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, podrobneje določita vsebino vloge za registracijo sevalne dejavnosti ter obseg in vsebino dokumentacije iz prvega odstavka tega člena.

20. člen
(vloga za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti)

- (1) Vlogi za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti je treba priložiti podatke o sevalni dejavnosti in virih sevanja v navedeni dejavnosti ter druge podatke in dokumentacijo, s katero se izkazuje varno izvajanje sevalne dejavnosti.
- (2) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, podrobneje določita vsebino vloge za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti ter obseg in vsebino podatkov in dokumentacije iz prejšnjega odstavka.

2.3 Uporaba virov sevanja

21. člen
(vpis v register in dovoljenje za uporabo vira sevanja)

- (1) Vir sevanja lahko uporablja samo oseba, ki ima dovoljenje ali izpisek iz registra sevalne dejavnosti iz 18. člena tega zakona in ki ima veljavno dovoljenje za uporabo tega vira sevanja ali je ta vir vpisan v register virov sevanja.
- (2) Vir sevanja vpiše v register virov sevanja ali izda zanj dovoljenje za uporabo organ, pristojen za jedrsko varnost, če gre za vir sevanja, ki se uporablja v zdravstvu ali veterinarstvu, pa organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (3) Ne glede na določbe iz prvega odstavka tega člena za uporabo javljalnikov požara z viri sevanj ni treba imeti registrirane sevalne dejavnosti ali dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (4) Vlada določi vrste virov sevanja, ki jih je pred uporabo treba le vpisati v register virov sevanja, za katere je pred uporabo treba pridobiti dovoljenje za uporabo, in merila za določitev visokoaktivnih virov sevanja.
- (5) Pri določitvi virov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo raven aktivnosti vira sevanja, lastnosti vira sevanja glede varstva pred sevanji, verjetnost, da pride do nenadzorovane izpostavljenosti, ter zahteve in pogoji glede nadzora zaradi varstva pred sevanji ali varovanja vira sevanja.
- (6) Izvajalec sevalne dejavnosti mora o vsaki odtujitvi ali prenosu lastništva vira sevanja iz prvega odstavka tega člena nemudoma obvestiti organ, ki je ta vir vpisal v register ali zanj izdal dovoljenje za uporabo.
- (7) Za vir sevanja v sevalnem ali jedrskem objektu je dovoljenje za uporabo vira sevanja ali vpis v register virov sevanja soglasje iz 108. člena tega zakona ali dovoljenje iz 109. člena tega zakona, razen če gre za sevalni objekt, v katerem se izvajajo sevalne dejavnosti v zdravstvu ali veterinarstvu.

22. člen
(vloga za vpis v register virov sevanja)

- (1) Vlogi za vpis v register virov sevanja je treba priložiti podatke o viru sevanja, dokazila o brezhibnosti vira in drugo dokumentacijo, s katero se izkazuje varna uporaba vira sevanja in se določi s predpisom iz prvega odstavka 30. člena.
- (2) Če se vir sevanja uporablja v sevalni dejavnosti iz 18. člena, je pogoj za njegov vpis v register virov sevanja, da je vlagatelj iz prejšnjega odstavka tudi registriran za izvajanje sevalne dejavnosti ali je imetnik dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, pri kateri se bo uporabljal vir sevanja, ki se vpisuje.
- (3) Če pristojni organ iz prvega in drugega odstavka 18. člena tega zakona iz predložene dokumentacije iz prvega odstavka tega člena ugotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji za nameravano uporabo vira sevanja, vlagatelju izda izpisek iz registra virov sevanj.
- (4) Če pristojni organ vpis v register virov sevanja zavrne, o tem izda odločbo.

23. člen
(vloga za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja)

- (5) Vlogi za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja je treba priložiti podatke o viru sevanja, dokazila o brezhibnosti vira in drugo dokumentacijo, s katero se izkazuje varna uporaba vira sevanja in se določi s predpisom iz prvega odstavka 30. člena.
- (6) Dovoljenje iz prejšnjega odstavka izda pristojni organ iz prvega in drugega odstavka 18. člena tega zakona, če iz predložene dokumentacije ugotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji za nameravano uporabo vira sevanja.
- (7) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, lahko za vire sevanja v zdravstvu in veterinarstvu za prehodno obdobje največ 12 mesecev do pridobitve ocene varstva pred sevanji in programa radioloških posegov izda začasno dovoljenje za uporabo, ki vključuje dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti s tem virom sevanja. Uporabnik mora predložiti vso dokumentacijo, potrebno za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, in dovoljenja za uporabo vira sevanja, razen ocene varstva pred sevanji in programa radioloških posegov.

24. člen
(opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo)

- (1) Dovoljenje za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo izda pristojni organ iz tretjega odstavka 18. člena tega zakona, če iz predložene dokumentacije ugotovi, da so izpolnjena vsa merila za nameravano opustitev nadzora, določena v predpisu iz desetega odstavka 16. člena tega zakona.
- (2) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, podrobneje določita vsebino vloge za pridobitev dovoljenja za opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo ter obseg in vsebino dokumentacije iz prejšnjega odstavka.

25. člen
(prepovedi)

- (1) Prepovedano je namerno redčenje radioaktivnih snovi, da bi se s tem izpolnili pogoji za opustitev nadzora nad njimi.
- (2) Prepoved iz prejšnjega odstavka ne velja za dejavnosti, pri katerih se snovi mešajo, vendar ne zaradi njihove radioaktivnosti.
- (3) Prepovedana je uporaba zaprtih virov sevanja, njihovih vsebnikov ali nosilcev vira, ki so mehansko poškodovani ali za katere se sumi, da bi lahko puščali ali so kako drugače okvarjeni.
- (4) Prepovedana je uporaba javljalnikov požara z viri sevanja, ki imajo potomce v plinastem stanju.
- (5) Prepovedana je uporaba radioaktivnih strelovodov.

- (6) Prepovedana je uporaba vira sevanja, ki ni v skladu s pogoji dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti ali dovoljenja za uporabo vira sevanja oziroma s tehnično dokumentacijo proizvajalca vira sevanja.

26. člen **(iskanje virov neznanega izvora)**

- (1) Organ, pristojen za jedrsko varnost, v sodelovanju z drugimi državnimi organi, ministrstvi in organizacijami občasno organizira dejavnosti za iskanje virov neznanega izvora ali iz preteklih dejavnosti.
- (2) Dejavnosti iz prejšnjega odstavka obsegajo namenske inšpekcijske preglede, finančne spodbude za iskanje takih virov, javne kampanje ozaveščanja prebivalstva o takih virih, preglede arhivskih zapisov upravnih organov in izvajalcev sevalnih dejavnosti, raziskovalnih ustanov, univerz ali bolnic in druge podobne dejavnosti, pri čemer pregledi arhivskih zapisov lahko vključujejo tudi zapise, ki vsebujejo osebne podatke.
- (3) Preglede zapisov iz prejšnjega odstavka, ki vsebujejo osebne podatke, lahko opravljajo uslužbenci organov iz prvega odstavka tega člena, pri čemer nadaljnja uporaba osebnih podatkov, s katerimi se seznanijo, ni dopustna.
- (4) Upravljalci večjih poštnih centrov, letališč in pristanišč, prek katerih poteka uvoz blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano ali bi vsebovalo vire neznanega izvora, ter odpadki in predelovalni obrati odpadnih kovin morajo vgraditi sisteme za detekcijo povečane radioaktivne kontaminacije ali povišanega ionizirajočega sevanja in vpeljati postopke za ukrepanje v takih primerih.
- (5) V primeru najdbe vira neznanega izvora mora oseba iz prejšnjega odstavka o tem obvestiti organ, pristojen za jedrsko varnost, in izvesti odrejene ukrepe varstva pred sevanji.
- (6) Organ, pristojen za jedrsko varnost, mora redno obveščati izvajalce dejavnosti, pri katerih je velika verjetnost, da bi naleteli na vire ionizirajočega sevanja neznanega izvora (odpadki in predelovalni obrati vseh vrst odpadkov, podjetja, ki se ukvarjajo z odpadki, transportna središča ipd.), o verjetnosti za najdbo takih virov, o njihovi potencialni nevarnosti in potrebnih ukrepih za zaščito pred njimi.
- (7) Organ, pristojen za jedrsko varnost, mora pomagati izvajalcem dejavnosti iz prejšnjega odstavka, da svoje delavce, ki bi lahko naleteli na vire neznanega izvora:
  - usposobijo, kako vizualno prepoznati take vire in njihove vsebnike;
  - seznanijo z osnovami o ionizirajočih sevanjih in njihovih posledicah;
  - usposobijo za ukrepanje, ko zaznajo vir neznanega izvora ali posumijo, da gre za tak vir.
- (8) Vlada podrobneje določi poštno centre, letališča in pristanišča, odpade in predelovalne obrate odpadnih kovin, način detekcije radioaktivne kontaminacije ali povišanega sevanja ter postopke za ukrepanje v primerih iz petega odstavka tega člena ter podrobneje opredeli izvajalce iz četrtega odstavka tega člena in njihove obveznosti glede meritev sevanj, ukrepanja in poročanja o najdbah.

3. VARSTVO LJUDI PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI

3.1 Splošna načela

27. člen **(splošno načelo)**

Določbe tega zakona veljajo za kakršno koli načrtovano in obstoječo izpostavljenost ter za izpostavljenost ob izrednem dogodku, ki vsebuje tveganje zaradi ionizirajočih sevanj in ki ga ne smemo zanemariti z vidika varstva pred sevanji ali pa z vidika okolja upoštevajoč dolgoročno varstvo

zdravja ljudi, pri tem pa zlasti ureja izvajanje sevalnih dejavnosti, izpostavljenost delavcev ali posameznikov iz prebivalstva radonu v zaprtih prostorih, zunanjo izpostavljenost sevanju, ki izvira iz gradbenih materialov in primere trajne izpostavljenosti kot posledice izrednih dogodkov ali preteklih človeških dejavnosti, pripravljenost in načrtovanje odzivanja in obvladovanja izpostavljenosti ob izrednih dogodkih, za katere se ocenjuje, da je smiselno predvideti ukrepe za varstvo zdravja posameznikov iz prebivalstva ali delavcev.

28. člen (odgovornosti)

- (1) Za varstvo izpostavljenega delavca je odgovoren izvajalec sevalne dejavnosti, ki mora zagotoviti ocenjevanje in izvajanje ukrepov varstva delavcev pred sevanjem skladno z določbami tega zakona.
- (2) Za varstvo zunanjega delavca sta odgovorna njegov delodajalec in izvajalec sevalne dejavnosti, pri katerem se dejavnost izvaja, skladno z določbami tega zakona.
- (3) Za varstvo izvajalcev zaščitnih ukrepov, tudi če so prostovoljci, je odgovorna fizična ali pravna oseba, ki vodi izvajanje zaščitnih ukrepov.
- (4) Za varstvo delavcev ali prostovoljcev, ki izvajajo sanacijo kontaminiranega zemljišča, stavb in drugih zgradb, je odgovorna oseba, ki vodi ta dela.
- (5) Za varstvo delavcev, izpostavljenih radonu med izvajanjem sevalne dejavnosti, je odgovoren izvajalec sevalne dejavnosti v skladu z določili 29. člena tega zakona. Za druge delavce, ki so pri delu izpostavljeni radonu, je odgovoren njihov delodajalec.
- (6) Določila tretjega do petega odstavka tega člena veljajo tudi za delavce, ki so samozaposleni.
- (7) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti zunanjemu izvajalcu dostop do informacij o potencialni izpostavljenosti delavcev zunanjega izvajalca.

29. člen (ukrepi varstva pred sevanji)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti:
  1. predhodno oceno narave in obsega tveganja iz 40. člena tega zakona (v nadaljnjem besedilu: ocena varstva pred sevanji);
  2. izdelavo pisnih postopkov za delo, povezanih z izvajanjem sevalne dejavnosti;
  3. upoštevanje obratovalnih omejitev in pisnih postopkov iz prejšnje točke med izvajanjem sevalne dejavnosti;
  4. seznanitev izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov o:
    - a. tveganjih za zdravje pri njihovem delu;
    - b. vsebini splošnih postopkov in varnostnih ukrepov, povezanih z izvajanjem sevalne dejavnosti;
    - c. vsebini postopkov in varnostnih ukrepov, povezanih z določenim delovnim mestom ali delom, ki ga opravljajo;
    - d. vsebini tistih delov načrtov za zaščito in reševanje ali navodil za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, s katerimi mora biti oseba seznanjena;
    - e. pomembnosti upoštevanja tehničnih, zdravstvenih in administrativnih zahtev;
    - f. nujnosti zgodnje naznanitve nosečnosti ali dojenja zaradi preprečevanja izpostavljenosti zarodka ali možnosti notranje radioaktivne kontaminacije ali vnosa radioaktivnosti v telo doječe matere z namenom varstva otroka;
  5. usposabljanje oseb, ki so vključene v izvajanje sevalne dejavnosti, obnavljanje njihovega znanja in redno preverjanje usposobljenosti iz varstva pred sevanji;

6. razvrstitev izpostavljenih delavcev v dve kategoriji glede na velikost pričakovane izpostavljenosti ter verjetnost in velikost potencialne izpostavljenosti, pri čemer bolj izpostavljeni delavci spadajo v kategorijo A, manj izpostavljeni pa v kategorijo B;
  7. ustrezno zaščitno in osebno varovalno opremo in preverjanje njene učinkovitosti;
  8. izvajanje nadzornih ukrepov in meritev na nadzorovanih in opazovanih območjih, vključno s predpisanimi pregledi virov sevanja, zaščitne opreme, osebne varovalne opreme, delovnih pogojev in sevalnih razmer in z osebno dozimetrijo;
  9. uporabo ustrezne opreme in postopkov za meritve ter oceno izpostavljenosti izpostavljenih delavcev, posameznikov iz prebivalstva in oceno radioaktivne kontaminacije okolja;
  10. preverjanje učinkovitosti in vzdrževanja opreme iz prejšnje točke in redno umerjanje merilne opreme;
  11. zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev;
  12. takojšnje obveščanje pristojnih organov v primeru preseganja mejnih doz, radioaktivne kontaminacije delovnega okolja, izgube, kraje ali nepravilne rabe vira sevanja in v primeru izrednega dogodka;
  13. izvajanje predpisanih ukrepov varovanja virov sevanja;
  14. izvedbo ukrepov po prenehanju uporabe vira sevanja ali prenehanju izvajanja sevalne dejavnosti;
  15. načrt zaščite in reševanja ob izrednem dogodku ali navodilo za ukrepanje ob izrednem dogodku;
  16. izvedbo ukrepov za sanacijo po izrednem dogodku;
  17. vodenje predpisanih evidenc;
  18. poročanje v skladu s predpisi.
- (2) Ukrepe varstva pred sevanji iz prejšnjega odstavka tega člena, ki se nanašajo na varstvo izpostavljenih delavcev, je treba izvesti pri sevalni dejavnosti, pri kateri letna izpostavljenost delavcev lahko preseže mejne doze za posameznike iz prebivalstva iz četrtega odstavka 35. člena tega zakona. Ukrepi morajo biti primerni vrsti objekta ali naprave, vrsti vira sevanja ter velikosti in vrsti s tem povezanega tveganja.
- (3) Ne glede na obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti iz prvega odstavka tega člena mora izpostavljeni delavec, zunanji delavec, praktikant in študent kar najbolj sam prispevati k izvajanju ukrepov varstva pred sevanji, kot jih določa ta zakon.
- (4) Ukrepe varstva pred sevanji iz prvega odstavka tega člena mora smiselno izvajati tudi letalski prevoznik za zaščito posadk svojih plovil pred kozmičnim sevanjem, kadar pričakovana izpostavljenost za posameznega člana posadke presega s predpisi določene doze za posameznika iz prebivalstva.
- (5) Posamezniki, ki se ukvarjajo z nalogami, katerih izvajanje zahteva kompetence s področja varstva pred sevanji, morajo imeti ustrezno izobrazbo, usposabljanje in informacije o varstvu pred sevanji, potrebne za izvajanje svojih nalog. Usposabljanje in obveščanje je treba izvajati v rednih obdobjih in dokumentirati.
- (6) Usposabljanje oseb, ki so vključene v izvajanje sevalne dejavnosti iz 5. točke prvega odstavka tega člena, lahko izvajajo osebe, ki so pridobile pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz 42. člena tega zakona. Dodatno usposabljanje za delavce organizacijskih enot varstva pred sevanji lahko izvajajo upravljavci sevalnih in jedrskih objektov. Usposabljanje delavcev, ki delajo pod nadzorom, lahko izvajajo upravljavci sevalnih in jedrskih objektov v sodelovanju z osebami, ki so pridobile pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz 42. člena tega zakona.
- (7) Izvajalci usposabljanj iz prejšnjega odstavka vodijo in obdelujejo zbirke podatkov o opravljenih usposabljanjih in preverjanjih usposobljenosti, ki vsebujejo: ime in priimek, EMŠO, datum in kraj rojstva, podatke o izobrazbi, datum in veljavnost izpita ter podatke o vsebini usposabljanja in vrsti

del, za katera je delavec usposobljen. Pooblaščen izvajalci usposabljanja poročajo navedene podatke o opravljenih usposabljanjih in izpitih organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, v zbirke podatkov iz 49. člena tega zakona.

- (8) Izvajalec sevalne dejavnosti, ki je odgovoren za visokoaktivni vir sevanja, mora zagotoviti, da seznanitev in usposabljanje iz 4. in 5. točke prvega odstavka tega člena zajemata tudi posebne zahteve za varno ravnanje in nadzor nad tovrstnimi viri. Izvajalec sevalne dejavnosti mora delavce v zvezi s tem pripraviti na dogodke, ki vplivajo na varstvo pred sevanjem. Pri seznanitvi in usposabljanju se morajo posebej poudariti varnostne zahteve in mogoče posledice, če se nad viri sevanja izgubi nadzor.

30. člen **(predpisi v zvezi z uporabo vira sevanja)**

- (1) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, določita pravila ravnanja za uporabo, vzdrževanje in shranjevanje posameznih vrst virov sevanja, ukrepe sevalne varnosti, ki jih morajo izvajati uporabniki teh virov sevanja, pravila ravnanja z viri sevanja po prenehanju uporabe in prenehanju izvajanja sevalne dejavnosti, navodila za varno delo z viri sevanja, navodila za ukrepanje ob izrednem dogodku, ukrepe varovanja virov sevanja za preprečevanje izgube vira sevanja, kraje ali drugega škodljivega ravnanja, podrobnejšo vsebino vloge za vpis vira sevanja v register virov sevanja in za pridobitev dovoljenja za uporabo vira sevanja, obseg in vsebino dokumentacije iz prvega odstavka 22. člena tega zakona ter obseg in vsebino dokumentacije iz prvega odstavka 23. člena tega zakona.
- (2) Minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, podrobneje določi: obveznosti delodajalca glede posebnega varstva pred sevanji za praktikante in študente; obseg, vsebine in pogoje usposabljanja, seznanjanja in preverjanja usposobljenosti oseb, ki so vključene v izvajanje sevalne dejavnosti, ter določi obliko, način in roke poročanja iz sedmega odstavka prejšnjega člena.
- (3) Minister, pristojen za zdravje, v zvezi s posamezno vrsto vira sevanja, ki se uporablja pri radioloških posegih, predpiše pogoje za osebe, ki izvajajo tehnične preglede virov sevanja, pogoje za usposobljenost oseb, ki vzdržujejo, umerjajo ali opravljajo druga podobna dela na teh virih sevanja, obveznost rednega tehničnega pregledovanja in druge pogoje za uporabo teh virov.

3.2 Upravičenost

31. člen **(upravičenost sevalne dejavnosti)**

Izvajalec sevalne dejavnosti mora:

1. upravičiti izvajanje vsake nove sevalne dejavnosti in dokazati, da bodo koristi zaradi izvajanja nove sevalne dejavnosti večje kot škoda za zdravje ljudi;
2. ponovno upravičiti izvajanje sevalne dejavnosti, za katero je že bilo izdano dovoljenje, če se pojavijo novi pomembni dokazi in spoznanja o njeni učinkovitosti ali posledicah za zdravje ljudi;
3. zagotoviti, da zaradi izvajanja dejavnosti doze izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov ter posameznikov iz prebivalstva ne presegajo predpisanih mejnih vrednosti;
4. optimizirati varstvo ljudi in okolja pred sevanji tako, da so izpostavljenosti ob upoštevanju gospodarskih in družbenih dejavnikov na kar najnižji, vendar razumno dosegljivi ravni;
5. uporabljati dozne ograde pri optimizaciji varstva pred sevanji.

32. člen **(ocena upravičenosti izvajanja sevalne dejavnosti)**

- (1) Vlogi za izdajo dovoljenja za:

- izvajanje nove vrste sevalne dejavnosti, kakršna še nikoli ni bila dovoljena v Republiki Sloveniji,
- uporabo nove vrste vira sevanja, katere uporaba še nikoli ni bila dovoljena v Republiki Sloveniji, ali
- izvajanje novega načina uporabe že preskušene vira sevanja, kakršen še nikoli ni bil dovoljen v Republiki Sloveniji,

je treba priložiti oceno upravičenosti izvajanja sevalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: ocena upravičenosti) in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca za varstvo pred sevanji.

- (2) Pristojni organ iz prvega in drugega odstavka 18. člena tega zakona lahko zahteva izdelavo ocene upravičenosti in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji tudi za izdajo dovoljenja za izvajanje že uveljavljenih sevalnih dejavnosti ali uporabo že preskušenihi virov sevanja, če ima nove pomembne dokaze o njihovih učinkih ali posledicah.
- (3) Pri izdelavi ocene upravičenosti iz prvega odstavka tega člena je za dejavnosti, ki vsebujejo poklicno izpostavljenost in izpostavljenost prebivalcev, treba upoštevati obe vrsti izpostavljenosti.
- (4) Pri izdelavi ocene upravičenosti iz prvega odstavka tega člena je treba za dejavnosti, ki vključujejo izpostavljenosti v zdravstvene namene, upoštevati izpostavljenost pacientov zaradi radioloških posegov, če je potrebno, pa tudi poklicno izpostavljenost in izpostavljenost prebivalstva. Poleg tega mora biti vsak radiološki poseg upravičen posamezno, kot je določeno v 75. členu tega zakona.
- (5) Minister, pristojen za zdravje, predpiše obseg in vsebino ocene upravičenosti za primere iz prvega in drugega odstavka tega člena.

33. člen

(upravičenost dejavnosti, ki vključuje predmete splošne rabe)

- (1) Proizvajalec, ki namerava proizvajati, ali uvoznik, ki namerava uvažati predmete splošne rabe, katerih predvidena uporaba lahko pomeni novo vrsto sevalne dejavnosti, mora pristojnemu organu iz prvega odstavka 18. člena tega zakona predložiti vlogo za odobritev te nameravane proizvodnje ali uvoza.
- (2) Vlogi iz prejšnjega odstavka je treba priložiti oceno upravičenosti izvajanja sevalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: ocena upravičenosti) in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji ob smiselni uporabi določil prejšnjega člena.
- (3) Pristojni organ po presoji na podlagi meril sprejemljivosti odloči o upravičenosti nameravane rabe predmeta splošne rabe.
- (4) Pristojni organ, ki je prejel vlogo iz prvega odstavka tega člena, mora o tem obvestiti pristojne organe drugih držav članic EU. Na zahtevo jih mora obvestiti tudi o svoji odločitvi in podlagi zanjo.
- (5) Prodaja ali kakršno koli razpolaganje s predmeti splošne rabe, katerih predvidena uporaba ni upravičena skladno z določbami tega člena ali ne izpolnjuje meril za izvzetje priglasitve iz 16. člena tega zakona, je prepovedana.
- (6) Ne glede na določbe pravilnika, ki ureja živila, obsevana z ionizirajočim sevanji, so neupravičene tiste sevalne dejavnosti, ki vključujejo aktivacijo materiala, zaradi katere se poveča aktivnost v predmetu splošne rabe tako, da te v trenutku sprostitve v promet ni mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem. Pristojni upravni organ lahko kljub temu oceni upravičenost in dovoli tovrstno sevalno dejavnost.
- (7) Vlada določi merila sprejemljivosti za upravičenost rabe predmetov splošne rabe.
- (8) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, podrobneje določita vsebino vloge iz prvega odstavka tega člena.

34. člen
(upravičenost izpostavljenosti zaradi nemedicinskega slikanja)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti, pri kateri pride do izpostavljenosti posameznikov zaradi slikanja v nemedicinske namene, mora organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, predložiti vlogo za njeno odobritev.
- (2) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, po presoji na podlagi meril sprejemljivosti odloči o upravičenosti slikanja v nemedicinske namene.
- (3) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, lahko odloči, da za upravičene sevalne dejavnosti iz prvega odstavka tega člena, ki se opravljajo z uporabo medicinske radiološke opreme, ni treba upoštevati zahtev, ki se nanašajo na dozne ograde iz 36. člena, in mejnih doz iz 35. člena tega zakona.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, določi merila sprejemljivosti za upravičenost slikanja v nemedicinske namene in okvirni seznam takih izpostavljenosti, ki jih je mogoče upravičiti.

3.3 Mejne doze in referenčne ravni

35. člen
(mejne doze)

- (1) Mejna efektivna doza za izpostavljene delavce je 20 mSv na leto. Pristojni organ iz prvega in drugega odstavka 18. člena tega zakona lahko v posebnih primerih ali za določene primere izpostavljenosti dovoli višjo efektivno dozo do 50 mSv v posameznem letu, če povprečna letna doza v katerih koli petih zaporednih letih, vključno z leti, v katerih je bila mejna efektivna doza presežena, ne presega 20 mSv.
- (2) Poleg omejitev efektivne doze iz prejšnjega odstavka je mejna ekvivalentna doza za izpostavljenega delavca:
  - za očesne leče 20 mSv na leto ali 100 mSv v katerih koli petih zaporednih letih, če je doza v posameznem letu nižja kot 50 mSv;
  - za kožo 500 mSv na leto za povprečno dozo na katerem koli delu kože velikosti 1 cm² ne glede na celotno površino kože, ki je izpostavljena ionizirajočim sevanjem;
  - za okončine 500 mSv na leto.
- (3) Vsota doz, ki jo zaradi izpostavljenosti pri delu med izvajanjem sevalnih dejavnosti, zaradi izpostavljenosti radonu na delovnem mestu v skladu s 67. členom tega zakona in zaradi izpostavljenosti, ki je posledica obstoječe izpostavljenosti v skladu s 63. členom tega zakona, prejme izpostavljeni delavec, praktikant ali študent, ne sme presežati predpisanih mejnih doz za izvajalce sevalnih dejavnosti.
- (4) Vsote letnih izpostavljenosti, ki jih posameznik iz prebivalstva prejme iz vseh odobrenih dejavnosti, ne smejo presežati mejnih doz za izpostavljenost prebivalstva.
- (5) Mejna efektivna doza za posameznike iz prebivalstva je 1 mSv na leto. Ne glede na velikost efektivne doze, ki jo prejme posameznik iz prebivalstva, je mejna ekvivalentna doza za očesne leče 15 mSv na leto, za kožo pa 50 mSv na leto, pri čemer se zadnja mejna ekvivalentna doza uporablja za povprečno dozo na katerem koli delu kože velikosti 1 cm² ne glede na celotno površino kože, ki je izpostavljena ionizirajočim sevanjem.
- (6) Predpisane mejne doze ne veljajo za izpostavljenost v zdravstvene namene.
- (7) Vlada določi natančnejše definicije absorbirane, ekvivalentne in efektivne doze in način njihovega izračuna, podrobnejše zahteve glede mejnih doz za izpostavljene delavce, praktikante, študente, nosečnice, doječe ženske in posameznike iz prebivalstva, z mejnimi dozami povezane obvezne ukrepe, način izračuna in uporabo doznih ograd pri načrtovanju in optimizaciji sevalne dejavnosti iz 36. člena tega zakona, merila za razvrstitev izpostavljenih delavcev v kategoriji A ali B, doze, nad katerimi mora letalski prevoznik izvajati ukrepe varstva pred sevanji za člane posadk svojih plovil, in vrste teh ukrepov ter način določanja posebnih primerov, kadar pristojni organ lahko dovoli efektivno dozo do 50 mSv v enem letu.

- (8) Minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, določi metodologijo za ocenjevanje doz zaradi zunanjih sevanj in doz zaradi vnosa radioaktivnih snovi v telo.

36. člen (dozne ograde)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora kot del ocene varstva pred sevanji iz 40. člena tega zakona določiti dozne ograde kot operativno orodje za optimizacijo poklicne izpostavljenosti doznih obremenitev svojih delavcev. Dozno ogrado za zunanjega delavca mora izvajalec sevalne dejavnosti določiti v sodelovanju z njegovim delodajalcem.
- (2) Dozna ograda za prebivalstvo se kot del ocene varstva pred sevanji iz 40. člena tega zakona določi kot osebna doza, ki jo posameznik iz prebivalstva prejme iz načrtovane uporabe določenega vira sevanja. Pristojni organ mora zagotoviti, da so vse dozne ograde določene tako, da je vsota vseh doz, ki bi jih isti posameznik prejel pri vseh dejavnostih, za katere je izdano dovoljenje, skladna z mejno dozo iz tretjega odstavka prejšnjega člena.
- (3) Pri izpostavljenosti v zdravstvene namene se dozne ograde uporabljajo le za varstvo posameznikov, ki pomagajo pri negi in oskrbi pacientov, ter prostovoljcev, ki sodelujejo v medicinskih in biomedicinskih raziskavah.
- (4) Dozne ograde so določene kot učinkovite ali ekvivalentne doze posameznika v določenem obdobju.

37. člen (referenčne ravni)

- (1) Za optimizacijo varstva pred sevanji pri izpostavljenosti ob izrednih dogodkih in pri obstoječi izpostavljenosti se uporabljajo referenčne ravni.
- (2) Referenčne ravni iz prejšnjega odstavka so odvisne od vrste izpostavljenosti in morajo upoštevati zahteve varstva pred sevanji in tudi druge družbene vidike.
- (3) Pri optimizaciji varstva pred sevanji iz prvega odstavka tega člena se prednostno obravnavajo izpostavljenosti nad referenčnimi ravnmi, vendar se optimizacija varstva izvaja tudi pod referenčnimi ravnmi.
- (4) Referenčne ravni za izpostavljenost radonu se določijo kot specifična aktivnost radona v zraku v okviru nacionalnega radonskega programa iz 73. člena tega zakona.
- (5) Vlada določi referenčne ravni iz prvega odstavka tega člena ter določi primere, v katerih lahko ob izrednih dogodkih upravni organ, pristojen za jedrsko varnost, priporoči tudi uporabo nižjih referenčnih ravnmi.

38. člen (varstvo mladoletnih, nosečnic in doječih žensk)

- (1) Varstvo praktikantov in študentov pred sevanji mora biti urejeno enako, kot je s tem zakonom določeno za izpostavljene delavce.
- (2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka je osebo, mlajšo od 18 let, prepovedano razporediti na delovno mesto, na katerem bi postala izpostavljeni delavec.
- (3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka lahko praktikanti, študenti in učenci srednjih ali poklicnih šol, ki so stari med 16 in 18 let in med študijem ali šolanjem uporabljajo vire sevanj, opravljajo dela in naloge, pri katerih so izpostavljeni sevanjem in zaradi katerih so razporejeni v kategorijo B, kot je to določeno v 6. točki prvega odstavka 29. člena tega zakona.
- (4) Varstvo nerojenega otroka mora biti primerljivo z varstvom posameznikov iz prebivalstva.

- (5) Takoj, ko noseča ženska, ki je izpostavljena delavka ali zunanja delavka, obvesti svojega delodajalca ali izvajalca sevalne dejavnosti o nosečnosti, ji je treba zagotoviti take pogoje, da bo ekvivalentna doza za nerojenega otroka tako nizka, kot je to razumno mogoče doseči, in da ta doza v preostalem obdobju nosečnosti ne bo preseгла mejne doze za posameznika iz prebivalstva. Če pa noseča ženska ne želi delati z viri sevanj, jo je treba premestiti na delovno mesto, kjer se ne dela z viri sevanja.
- (6) Takoj, ko doječa ženska, ki je izpostavljena delavka ali zunanja delavka, obvesti delodajalca ali izvajalca sevalne dejavnosti o svojem stanju, jo je treba premestiti na delovno mesto, kjer ni tveganja za znaten vnos radionuklidov v telo ali za radioaktivno kontaminacijo telesa.
- (7) Razporeditev po petem in šestem odstavku tega člena ne sme povzročiti noseči ali doječi ženski manj ugodnega položaja glede pogojev dela.

39. člen **(opravljanje izjemnih nalog)**

- (1) Ne glede na predpisane mejne doze lahko organ, pristojen za varstvo pred sevanji, za posameznega izpostavljenega delavca dovoli za opravljanje izjemnih nalog preseganje mejne doze, če gre za časovno omejeno izpostavljenost ter če se delovne naloge opravljajo na omejenem in vnaprej določenem delovnem območju ob naslednjih pogojih:
  1. izpostavljeni delavec mora biti razvrščen v kategorijo A v skladu s šesto točko prvega odstavka 29. člena tega zakona ali je član posadke vesoljskega plovila;
  2. izjemnih nalog ne sme opravljati praktikant, študent, nosečnica ali doječa mati, če za zadnjo obstaja možnost radioaktivne kontaminacije ali vnosa radioaktivnosti v telo;
  3. izvajalec sevalne dejavnosti mora vnaprej utemeljiti tako izpostavljenost in se o njej podrobno pogovoriti z delavcem, njegovim predstavnikom, pooblaščenim izvajalcem zdravstvenega nadzora in izvedencem za varstvo pred sevanji;
  4. delavec mora vnaprej dobiti informacije o tveganjih predvidene delovne naloge in o predvidenih previdnostnih ukrepih;
  5. delavec se mora strinjati z izvajanjem teh nalog;
  6. podatki o prejetih dozah med izvajanjem teh nalog se morajo v zbirkah podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev iz 49. člena tega zakona in v evidencah zdravstvenega varstva izpostavljenih delavcev iz 83. člena tega zakona voditi ločeno.
- (2) Preseganje mejnih doz zaradi nalog iz prejšnjega odstavka tega člena ne sme biti razlog za prepoved opravljanja delavčevega običajnega dela ali za premestitve na drugo delovno mesto brez njegove privolitve.
- (3) Izpostavljenost članov posadke vesoljskega plovila se obravnava kot opravljanje izjemnih nalog.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, določi pogoje za izdajo dovoljenja iz prvega odstavka tega člena in obvezne ukrepe, ki jih je treba izvesti zaradi zmanjšanja posledic čezmerne izpostavljenosti delavca.

3.4 Ocena in zagotavljanje varstva pred sevanji

40. člen **(ocena varstva pred sevanji)**

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti izdelavo ocene varstva pred sevanji, ki mora opredeliti:
  - ukrepe varstva pred sevanji;
  - celotno tveganje sevalne dejavnosti, ki je vsota sevalnih tveganj za posameznike in se izraža s skupinsko efektivno dozo;
  - načrt optimizacije varstva ljudi in okolja pred sevanji v vseh delovnih pogojih, vključno s poklicno izpostavljenostjo v zdravstvu.

- (2) Za vir sevanja, ki ni sevalni ali jedrski objekt, mora ocena varstva pred sevanji vsebovati tudi načrt ukrepov za preprečevanje izrednih dogodkov in navodilo za ukrepanje ob izrednem dogodku.
- (3) Oceno varstva pred sevanji mora izvajalec sevalne dejavnosti priložiti vlogi za izdajo dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (4) Če ocene varstva pred sevanji ni izdelal pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, mora vlogi iz prejšnjega odstavka priložiti strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz 42. člena zakona.
- (5) Če izvajalec sevalne dejavnosti upravlja sevalni ali jedrski objekt, morajo biti bistvene vsebine ocene varstva pred sevanji vključene v varnostno poročilo.
- (6) Minister, pristojen za zdravje, določi podrobnejšo vsebino in obseg ocene varstva pred sevanji.

41. člen **(pregled in sprememba ocene varstva pred sevanji)**

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti pregled ocene varstva pred sevanji:
  1. pred nameravanim podaljšanjem veljavnosti dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti;
  2. ob spremembah sevalne dejavnosti, ki lahko znatno vplivajo na pogoje varstva pred sevanji;
  3. na zahtevo pristojnega inšpektorja;
  4. neposredno po vsakem izrednem dogodku;
  5. po končanih sanacijskih delih za odpravo posledic izrednega dogodka.
- (2) Če je treba zaradi izboljšanja varstva izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov pred sevanji spremeniti ali dopolniti ukrepe varstva pred sevanji ali če se je sevalna dejavnost bistveno spremenila, mora izvajalec sevalne dejavnosti pripraviti predlog sprememb ukrepov varstva pred sevanji in v zvezi z njimi zagotoviti izdelavo spremenjene ocene varstva pred sevanji.
- (3) Če spremembe ukrepov varstva pred sevanji niso potrebne, se pregled ocene varstva pred sevanji konča s poročilom o pregledu ocene varstva pred sevanji.
- (4) Izvajalec sevalne dejavnosti spremenjeno oceno varstva pred sevanji ali poročilo o pregledu ocene varstva pred sevanji predloži pristojnemu organu iz 18. člena tega zakona skupaj z vlogo za:
  1. izdajo dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti,
  2. spremembo dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti ali
  3. podaljšanje dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (5) Če spremenjene ocene varstva pred sevanji ali poročila o pregledu ocene varstva pred sevanji ni izdelal pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji, je treba vlogi iz prejšnjega odstavka priložiti strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji.
- (6) Izvajalec sevalne dejavnosti mora začeti uvajati spremembe ukrepov varstva pred sevanji iz drugega odstavka tega člena, ko pristojni organ iz 18. člena tega zakona izda dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti iz četrtega odstavka tega člena.
- (7) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje določi pogoje in roke za pregled ocene varstva pred sevanji, obvezne vsebine pregledov ocene varstva pred sevanji in druge pogoje v zvezi z obveznostjo pregledovanja ocene varstva pred sevanji.

42. člen **(pooblaščen izvedenci varstva pred sevanji)**

- (1) Pooblaščen izvedenci varstva pred sevanji so pravne ali fizične osebe, ki imajo veljavno pooblastilo organa, pristojnega za varstvo pred sevanji.

- (2) Izvajalec sevalne dejavnosti se mora posvetovati s pooblaščenimi izvedenci o vseh okoliščinah izvajanja sevalne dejavnosti, ki so pomembne z vidika varstva pred sevanji, vključno z izpolnjevanjem zahtev tega zakona glede ukrepov varstva pred sevanji za izpostavljene delavce in prebivalce, zlasti pa o:
1. delovnih razmerah izpostavljenih delavcev,
  2. obsegu izvajanja ukrepov varstva pred sevanji na opazovanih in nadzorovanih območjih in preverjanju učinkovitosti teh ukrepov,
  3. rednem preverjanju uporabnosti zaščitne opreme,
  4. načrtovanih ukrepih varstva pred sevanji glede uporabe nove naprave,
  5. ukrepov varstva pred sevanji pred začetkom uporabe novega ali spremenjenega vira sevanja,
  6. rednem preverjanju učinkovitosti zaščitne opreme in zaščitnih ukrepov,
  7. izbiri merilne opreme, njenem rednem umerjanju, preverjanju njene operabilnosti in pravilne uporabe.
- (3) Pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji v sodelovanju z izvajalcem sevalne dejavnosti izdelava oceno varstva pred sevanji in poročilo o pregledu ocene varstva pred sevanji ali o njiju poda strokovno mnenje.
- (4) Pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji v predpisanih rokih preverja delovne pogoje in sevalne razmere na nadzorovanih in opazovanih območjih ter izvajajo pregled virov sevanj in osebne varovalne opreme.
- (5) Pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji izvajajo usposabljanja iz varstva pred sevanji iz 29. člena tega zakona.
- (6) Pooblastilo iz prvega odstavka tega člena se za največ pet let izda za posamezno področje varstva pred sevanji ali za več področij varstva pred sevanji skupaj.
- (7) Za obveščanje izvajalcev sevalnih dejavnosti, nadzor nad izvajanjem nalog pooblaščenih izvedencev varstva pred sevanji, izmenjavo podatkov in medsebojno priznavanje pooblastil z drugimi državami ter raziskave in statistično obdelavo podatkov organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vodi in obdeluje evidenco pooblaščenih izvedencev varstva pred sevanji, ki obsega:
- ime, priimek, strokovni naziv, rojstni datum in kontaktne podatke fizične osebe, ki je pridobila pooblastilo, področje pooblastila in oznako, datum izdaje in veljavnosti pooblastila;
  - podatke o pravni osebi, ki je pridobila pooblastilo, področje in obseg pooblastila, podatke o akreditacijskih listinah, ki se nanašajo na področje pooblastila, datum izdaje in veljavnosti pooblastila ter imena, priimke in strokovne nazive strokovnjakov, odgovornih za posamezna področja.
- (8) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, seznam fizičnih in pravnih oseb, ki so pridobile pooblastilo, objavi tako, da je dostopen javnosti. Objavijo se vsi osebni podatki iz prejšnjega člena, razen datuma rojstva.
- (9) Pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji morajo o svojem delu najmanj enkrat letno poročati organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, na njegovo zahtevo pa tudi pogosteje.

43. člen **(pridobitev pooblastila izvedenca varstva pred sevanji)**

- (1) Pravne ali fizične osebe pridobijo pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji, če za posamezno področje varstva pred sevanji izpolnijo pogoje, ki jih predpiše minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje.
- (2) Fizična oseba lahko pridobi pooblastilo izvedenca varstva pred sevanji, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- končala je vsaj magistrski študijski program druge stopnje, ki zagotavlja znanje fizikalnih in tehničnih osnov varstva pred sevanji, ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja;
  - ima ustrezna znanja in izkušnje ter je usposobljena s področja varstva pred sevanji;
  - ima po končanem študiju najmanj pet let delovnih izkušenj na področju ionizirajočih sevanj.
- (3) Pravna oseba lahko pridobi pooblastilo izvedenca varstva pred sevanji, če izpolnjuje te pogoje:
- zaposluje ustrezne pooblaščenec izvedence, ki so pridobili pooblastilo kot fizične osebe;
  - ima ustrezne akreditirane merilne metode;
  - razpolaga z ustrežno merilno in drugo opremo in prostori;
  - ima vzpostavljen sistem vodenja, ki mora ustrezati vrsti, področju in obsegu njenega dela.
- (4) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odvzame pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji, če je komisija za preverjanje izpolnjevanja pogojev za pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz sedmega odstavka tega člena pri izrednem pregledu na pobudo pristojnega inšpektorja ugotovila, da pooblaščenec ne izpolnjuje pogojev, na podlagi katerih je bilo izdano pooblastilo.
- (5) Tuji izvedenec varstva pred sevanji pridobi pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji, če ima po predpisih države, v kateri je registriran za opravljanje izvedeniških del varstva pred sevanji, pooblastila, pridobljena pod enakovrednimi pogoji, kot jih za pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji določa ta zakon.
- (6) V soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, minister, pristojen za zdravje, podrobneje določi:
- področja, obseg in način dela pooblaščenih izvedencev;
  - pogoje glede izobrazbe, usposobljenosti in izkušenj, ki jih morajo izpolniti fizične osebe za pridobitev pooblastila izvedenca varstva pred sevanji;
  - pogoje glede zaposlitve pooblaščenih izvedencev, akreditacije merilnih metod, merilne in druge opreme, ki jih morajo izpolnjevati pravne osebe za pridobitev pooblastila izvedenca varstva pred sevanji;
  - način in obseg rednega in izjemnega poročanja.
- (7) V soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, minister, pristojen za zdravje, imenuje posebno tričlansko komisijo, ki jo sestavljajo strokovnjaki na področju varstva pred sevanji, za preverjanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev pooblastila izvedenca varstva pred sevanji.

44. člen **(nadzorovana in opazovana območja)**

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti, da so območja, na katerih se izvaja sevalna dejavnost, razdeljena na nadzorovana in opazovana območja glede na pričakovano izpostavljenost ter velikost in verjetnost potencialne izpostavljenosti delavcev.
- (2) Izvajalec sevalne dejavnosti mora spremljati delovne pogoje in sevalne razmere na nadzorovanih in opazovanih območjih in zagotoviti, da se na nadzorovanih in opazovanih območjih izvajajo ukrepi varstva pred sevanji, vključno z nadzornimi meritvami. Nadzorne meritve morajo biti izbrane glede na naravo dela, vrsto sevanja in velikost tveganja.
- (3) Delovne pogoje in sevalne razmere na nadzorovanih in opazovanih območjih v predpisanih obdobjih preveri neodvisni pooblaščenec izvedenec varstva pred sevanji iz 42. člena tega zakona.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, in minister, pristojen za okolje, v zvezi z nadzorovanimi in opazovanimi območji podrobneje določita:
  1. merila za razvrstitev nadzorovanih in opazovanih območij;
  2. obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti na opazovanih in nadzorovanih območjih glede izvajanja ukrepov varstva pred sevanji;

3. način razmejitve in označitve nadzorovanih in opazovanih območij;
4. obveznosti izvajalcev sevalne dejavnosti glede zagotavljanja pisnih navodil;
5. usposabljanje delavcev glede posebnih lastnosti nadzorovanih in opazovanih območij;
6. obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti glede osebne varovalne opreme, ki se uporablja na nadzorovanih in opazovanih območjih;
7. obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti glede izvajanja nadzornih meritev;
8. roke in obveznosti izvajalca sevalne dejavnosti glede zagotavljanja preverjanja delovnih pogojev in sevalnih razmer s strani neodvisnega pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji.

45. člen **(ugotavljanje osebne izpostavljenosti delavcev)**

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti, da se redno ugotavlja osebna izpostavljenost delavcev pri opravljanju del v okviru sevalne dejavnosti, v primeru izpostavljenosti izvajalcev zaščitnih ukrepov ali izpostavljenosti ob izrednem dogodku ter da se rezultati ugotavljanja izpostavljenosti hranijo in da se o njih poroča organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji. Način ugotavljanja osebne izpostavljenosti delavcev mora biti izbran glede na naravo izpostavljenosti in vrsto sevanja. Če je v oceni varstva pred sevanji tako določeno, se lahko ugotavljanje osebne izpostavljenosti zunanjim sevanjem nadomesti s preverjanjem delovnega okolja.
- (2) Ugotavljanje izpostavljenosti delavcev lahko izvajajo pravne osebe, ki pri organu, pristojnem za varstvo pred sevanji, pridobijo pooblastilo za izvajanje nalog dozimetrije.
- (3) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje predpiše pogoje, način izvajanja, obseg in pogostnost ugotavljanja osebne izpostavljenosti delavcev.

46. člen **(pooblaščen izvajalci dozimetrije)**

- (1) Pravna oseba pridobi pooblastilo za izvajanje nalog dozimetrije, če ima organizirano službo za dozimetrijo, ima ustrezne akreditirane merilne metode, razpolaga z ustrezno merilno in drugo opremo in prostori, ima vzpostavljen sistem vodenja, ki mora ustrezati vrsti, področju in obsegu njegovega dela, in redno zaposlene strokovnjake za dozimetrijo.
- (2) Strokovnjak za dozimetrijo je lahko posameznik, ki izpolnjuje te pogoje:
  - končal je vsaj magistrski študijski program tehnične ali naravoslovne smeri druge stopnje ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja, in
  - ima po končanem študiju najmanj pet let delovnih izkušenj s področja izvajanja nalog dozimetrije.
- (3) Preverjanje pogojev za izvajanje nalog dozimetrije zagotavlja organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, določi osnove organiziranosti službe za dozimetrijo, podrobneje določi pogoje za pridobitev pooblastila iz prvega odstavka tega člena in imenuje posebno tričlansko komisijo za preverjanje izpolnjevanja teh pogojev, ki jo sestavljajo strokovnjaki na področju dozimetrije.
- (5) Pooblastilo iz prvega odstavka tega člena se izda za največ pet let.
- (6) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odvzame pooblastilo pooblaščenemu izvajalcu dozimetrije, če je komisija iz četrtega odstavka tega člena pri rednem pregledu ali pri izrednem pregledu na pobudo pristojnega inšpektorja ugotovila, da pooblaščen izvajalec dozimetrije ne izpolnjuje pogojev, na podlagi katerih je bilo izdano pooblastilo.

47. člen (izvajanje dozimetrije)

- (1) Pooblaščeni izvajalci dozimetrije ugotavljajo osebno izpostavljenost delavcev na podlagi meritev in izračunov, s katerimi se ocenijo osebne doze delavcev. Pooblaščeni izvajalci dozimetrije zbirajo podatke o osebnih dozah izpostavljenih delavcev, vključenih v dozimetrijo, in vodijo o njih evidenco v sodelovanju z izvajalcem sevalne dejavnosti ali zunanjim izvajalcem.
- (2) Pooblaščeni izvajalci dozimetrije morajo podatke o osebnih dozah izpostavljenih delavcev pošiljati izvajalcu sevalne dejavnosti in organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, vključno z rezultati meritev na delovnem mestu, če so bili ti uporabljeni za oceno osebnih doz.
- (3) Izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti, da se podatki o osebnih dozah izpostavljenega delavca pošljejo pooblaščenemu izvajalcu medicine dela, ki izvaja zdravstveni nadzor tega delavca, in da je izpostavljeni delavec tudi sam seznanjen o svoji prejeti dozi. Če izvajalec sevalne dejavnosti to izvaja z zunanjimi delavci, mora podatke o osebnih dozah izpostavljenega delavca sporočiti zunanjemu izvajalcu. Podatke o osebnih dozah zunanjih delavcev sporoča pooblaščenemu izvajalcu medicine dela zunanji izvajalec.
- (4) Pri izrednem dogodku ali preseganju mejnih doz mora izvajalec dozimetrije zagotoviti, da so podatki o osebnih dozah delavca v kar najkrajšem času na razpolago organu, pristojnemu za jedrsko varnost, organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, izvajalcu sevalne dejavnosti in pooblaščenemu izvajalcu medicine dela.
- (5) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje predpiše:
  - način vrednotenja prejetih doz tudi za primere, v katerih neposredne meritve prejetih doz niso mogoče;
  - način in obseg poročanja o osebnih dozah delavcev, prejetih pri izvajanju zaščitnih ukrepov in dovoljenem preseganju mejnih doz zaradi opravljanja izjemnih nalog;
  - način in čas hranjenja podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev, ki ga morata zagotoviti izvajalec sevalne dejavnosti in zunanji izvajalec.
- (6) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vodi seznam pooblaščenih izvajalcev dozimetrije in ga objavi tako, da je dostopen javnosti.
- (7) Kot del seznama pooblaščenih izvajalcev dozimetrije vodi organ, pristojen za varstvo pred sevanji, podatke o strokovnjakih, odgovornih za posamezna področja dozimetrije, ki obsegajo ime, priimek in strokovni naziv. Osebni podatki odgovornih strokovnjakov se vodijo za obveščanje izvajalcev sevalnih dejavnosti, nadzor nad izvajanjem ugotavljanja osebne izpostavljenosti, izmenjavo podatkov in medsebojno priznavanje pooblastil z drugimi državami.

48. člen (podatki o izpostavljenosti delavcev)

- (1) Podatki o osebnih dozah izpostavljenih delavcev se lahko samo na podlagi pisne privolitve izpostavljenega delavca pošljejo pooblaščenemu izvajalcu medicine dela, pooblaščenemu izvedencu varstva pred sevanji in v centralno evidenco osebnih doz iz 49. člena tega zakona.
- (2) Pisno izjavo izpostavljenega delavca o tem, da dovoli pošiljanje podatkov o svojih osebnih dozah v nadaljnjo uporabo v skladu z določbami tega zakona, zagotovi izvajalec sevalne dejavnosti.
- (3) Če izpostavljeni delavec, praktikant ali študent ne privoli v podpis izjave iz prejšnjega odstavka, ne sme biti razporejen na delovno mesto, na katerem je izpostavljen sevanju.

49. člen (zbirke podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev)

- (1) Zaradi izvajanja nadzora osebne izpostavljenosti, ukrepov optimizacije varstva pred sevanji in ocenjevanja upravičenosti posameznih sevalnih dejavnosti, izvajanja inšpekcijskega nadzora nad

izvajanjem sevalnih dejavnosti in upoštevanja predpisanih mejnih doz ter v znanstvenoraziskovalne namene in za statistično obdelavo se za izpostavljene delavce, ki so vključeni v izvajanje sevalne dejavnosti, vzpostavijo in vodijo zbirke podatkov o osebnih dozah.

- (2) Zbirke podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev upravljajo:
  1. pooblaščen izvajalci dozimetrije za delavce, za katere izvajajo dozimetrijo;
  2. izvajalci sevalne dejavnosti za svoje in zunanje delavce;
  3. zunanji izvajalci za svoje delavce ali študente, ki so v okviru izobraževanja izpostavljeni sevanjem;
  4. pooblaščen izvajalci medicine dela za izpostavljene delavce, za katere opravljajo zdravstveni nadzor;
  5. organ, pristojen za varstvo pred sevanji, za vse osebe, ki so vključene v izvajanje sevalnih dejavnosti (centralna evidenca osebnih doz).
- (3) Pooblaščen izvajalci dozimetrije morajo v predpisanih rokih poslati podatke o osebnih dozah izpostavljenih delavcev v centralno evidenco osebnih doz, ki jo vodi organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (4) Zbirke podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev vsebujejo naslednje podatke:
  1. ime in priimek delavca,
  2. EMŠO in kraj rojstva ali rojstni datum, kraj rojstva in spol,
  3. poklic in izobrazbo,
  4. podatke o izvajalcu sevalne dejavnosti,
  5. podatke o zunanjem izvajalcu,
  6. delovno mesto, opis delovnega mesta ter začetek in konec dela v okviru sevalne dejavnosti,
  7. podatke o opravljenem usposabljanju in izpitu iz varstva pred sevanji,
  8. podatke o oceni zdravstvene delazmožnosti,
  9. ocenjeno mesečno dozo, skupno dozo, način meritve ter podatke o prejetih dozah ob izrednih dogodkih, izvajanju zaščitnih ukrepov in dovoljenem preseganju mejnih doz zaradi opravljanja izjemnih nalog.
- (5) Podatki o osebnih dozah izpostavljenega delavca se hranijo, dokler delavec ne dopolni 75 let ali bi to starost dopolnil, vendar ne manj kot 30 let po prenehanju opravljanja del izpostavljenega delavca.
- (6) Dostop do podatkov o osebnih dozah iz centralne evidence osebnih doz imajo:
  - delavec – do svojih osebnih doz;
  - delodajalec – do osebnih doz svojih delavcev in osebnih doz delavcev zunanjega izvajalca sevalne dejavnosti, ki zanj opravlja dejavnosti, ki vključujejo izpostavljenosti sevanjem;
  - pooblaščen izvajalec medicine dela – do osebnih doz izpostavljenih delavcev, za katere izvaja zdravstveni nadzor;
  - osebni zdravnik izpostavljenega delavca – do osebnih doz svojih pacientov.
- (7) Osebe iz prejšnjega odstavka lahko dostopajo tudi do vseh podatkov, ki so bili uporabljeni za oceno doze, ali podatkov o okoliščinah izpostavljenosti.
- (8) Pooblaščen izvedenci varstva pred sevanji lahko na podlagi pisne vloge pri organu, pristojnem za varstvo pred sevanji, pridobijo zbirne podatke iz centralne evidence osebnih doz, ki ne vsebujejo osebnih podatkov, če teh podatkov niso mogli pridobiti pri delodajalcu.
- (9) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, mesečno pošilja podatke o dozah delavcev v dejavnostih zunaj zdravstva in veterine organu, pristojnemu za jedrsko varnost. Poročilo vsebuje podatke o prejeti dozi, podjetju zaposlitve, podjetju, v katerem je delavec prejel dozo, in delovnem mestu, vendar brez osebnih podatkov.

- (10) Če je izmerjena efektivna doza presegla 1,6 mSv, in to preseganje ni bilo načrtovano ali predvideno, organ, pristojen za varstvo pred sevanji, nemudoma pošlje podatke o prejeti dozi, delovnem mestu in okoliščinah izpostavljenosti, vendar brez osebnih podatkov delavca, organu, pristojnemu za jedrsko varnost, če je ta pristojen glede na določbe 18. člena tega zakona.
- (11) Za upoštevanje predpisanih mejnih doz in zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev organ, pristojen za varstvo pred sevanji, izmenjuje ustrezne podatke o dozah delavcev s pristojnimi organi drugih držav v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.
- (12) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje določi način upravljanja podatkov o osebnih dozah, roke za pošiljanje podatkov v centralno evidenco osebnih doz ter obveznosti in način pošiljanja podatkov iz centralne evidence osebnih doz organu, pristojnemu za jedrsko varnost, izvajalcem sevalne dejavnosti, zunanjim izvajalcem, izpostavljenim delavcem, pooblaščenemu izvajalcu medicine dela in pooblaščenemu izvedencu varstva pred sevanji.

50. člen **(osebna sevalna izkaznica)**

- (1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, izda osebno sevalno izkaznico delavcem, ki so zaposleni pri delodajalcu v Republiki Sloveniji in v tujini kot zunanji delavci opravljajo dela, pri katerih so izpostavljeni ionizirajočim sevanjem. Osebna sevalna izkaznica je osebni neprenosljiv dokument.
- (2) Osebna sevalna izkaznica vsebuje podatke iz četrtega odstavka prejšnjega člena in vanjo se vpisujejo doze sevanj, ki jih je prejel delavec, ter podatki o opravljenih zdravstvenih pregledih in opravljenih usposabljanjih iz varstva pred sevanji.
- (3) Delodajalec, pri katerem je delavec zaposlen, mora zagotoviti, da se v osebno sevalno izkaznico sprti vpisujejo vsi podatki iz prejšnjega člena.
- (4) Delodajalec, pri katerem je delavec zaposlen, je dolžen sporočiti organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, v centralno evidenco osebnih doz iz četrte točke drugega odstavka prejšnjega člena doze, ki jih je delavec prejel v tujini, v mesecu dni od takrat, ko se je delavec vrnil iz tujine, ali od takrat, ko je izvedel za dozo, prejeto v tujini.
- (5) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje predpiše obliko in vsebino osebne sevalne izkaznice, način izdaje te in vpisovanja podatkov vanjo ter obveznosti delodajalca glede sporočanja teh podatkov organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji.

51. člen **(organizacijska enota varstva pred sevanji)**

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti, ki upravlja jedrski ali sevalni objekt, mora za izvajanje in načrtovanje ukrepov varstva pred sevanji zagotoviti delovanje posebne organizacijske enote za varstvo pred sevanji, ki je odgovorna za izvajanje ukrepov varstva pred sevanji.
- (2) Organizacijska enota za varstvo pred sevanji mora delovati ločeno od drugih organizacijskih enot ter imeti na razpolago sredstva in opremo za izvajanje svojih nalog.
- (3) Več izvajalcev sevalne dejavnosti iz prvega odstavka tega člena lahko ustanovi za opravljanje nalog varstva pred sevanji skupno organizacijsko enoto za varstvo pred sevanji.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, predpiše organizacijsko zasnovo enote varstva pred sevanji v objektih iz prvega odstavka tega člena ter obseg in vsebino njenega dela.

52. člen
(odgovorna oseba za varstvo pred sevanji)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti, ki ne upravlja sevalnega ali jedrskega objekta, mora določiti odgovorno osebo za varstvo pred sevanji.
- (2) Odgovorna oseba za varstvo pred sevanji skrbi za izvajanje in načrtovanje ukrepov varstva pred sevanji ter varovanje virov sevanja in sodeluje s pristojnimi organi v zadevah varstva pred sevanji.
- (3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka je varovanje virov sevanja v ministrstvu, pristojnem za obrambo, v pristojnosti Vojaške policije.
- (4) Izvajalec sevalne dejavnosti mora odgovorni osebi za varstvo pred sevanji zagotoviti strokovno samostojnost pri delu in ustrezne delovne razmere. Odgovorna oseba za varstvo pred sevanji mora poročati neposredno vodstvu izvajalca sevalne dejavnosti.
- (5) Zunanji izvajalec iz 54. člena tega zakona mora za svojega delavca določiti svojo odgovorno osebo za varstvo pred sevanji ali pa se z izvajalcem sevalne dejavnosti, pri katerem dela zunanji delavec, dogovori, da dejavnosti iz drugega odstavka tega člena tudi za zunanjega delavca prevzame odgovorna oseba izvajalca sevalne dejavnosti.
- (6) Izvajalec sevalne dejavnosti mora v postopku pridobivanja dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti in ob vsaki spremembi odgovorne osebe za varstvo pred sevanji sporočiti organu iz 18. člena, koga je imenoval za odgovorno osebo za varstvo pred sevanji in kakšna so njegova pooblastila.

53. člen
(usposobljenost izvajalcev varstva pred sevanji)

- (1) Delavci, ki opravljajo naloge varstva pred sevanji v organizacijski enoti varstva pred sevanji, so posamezniki, ki so končali vsaj visokošolski ali univerzitetni študijski program naravoslovne ali tehnične smeri prve stopnje ali imajo raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja, in imajo opravljen izpit za izvajanje nalog varstva pred sevanji.
- (2) Vodja organizacijske enote varstva pred sevanji v jedrskih reaktorjih in jedrskih elektrarnah je lahko posameznik, ki je končal vsaj magistrski študijski program fizikalne smeri druge stopnje ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja, ima opravljen izpit za izvajanje nalog varstva pred sevanji in najmanj pet let delovnih izkušenj pri opravljanju nalog v zvezi z varstvom pred sevanji.
- (3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka je lahko vodja organizacijske enote varstva pred sevanji v drugih jedrskih in sevalnih objektih posameznik, ki je končal vsaj magistrski študijski program naravoslovne ali tehnične smeri druge stopnje ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja, ima opravljen izpit za izvajanje nalog varstva pred sevanji in najmanj tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju nalog v zvezi z varstvom pred sevanji.
- (4) Odgovorne osebe za varstvo pred sevanji so posamezniki z ustrežno izobrazbo, ki jim zagotavlja znanja, potrebna za opravljanje nalog varstva pred sevanji, in z opravljenim izpitom za izvajanje nalog varstva pred sevanji.
- (5) Stroške izvajanja izpitov iz prejšnjih dveh odstavkov krije delodajalec.
- (6) Minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, podrobneje predpiše izobrazbo, ki jo morajo imeti odgovorne osebe za varstvo pred sevanji, programe usposabljanj, preverjanja usposobljenosti za opravljanje nalog varstva pred sevanji in evidence o opravljenih preverjanjih.

54. člen
(varstvo delavcev zunanjega izvajalca)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti, pri katerem delajo delavci zunanjega izvajalca, je neposredno ali s pogodbenim razmerjem z zunanjim izvajalcem odgovoren za varstvo zunanjih delavcev pred

sevanji v obsegu, ki je neposredno povezan z značilnostmi njihove dejavnosti pri izvajalcu sevalne dejavnosti.

- (2) Izvajalec sevalne dejavnosti mora v sodelovanju z zunanjim izvajalcem zagotoviti, da je varstvo pred sevanji za zunanje delavce urejeno enako kot za delavce, ki so zaposleni pri izvajalcu sevalne dejavnosti, vključno s tem, da:
  - so dejavnosti, ki jih izvajajo zunanji delavci, upravičene z vidika varstva pred sevanji po načelih tega zakona;
  - se optimizira izpostavljenost zunanjih delavcev, vključno z vzpostavitvijo doznih ograd in referenčnih ravni, in da zanje niso presežene mejne doze;
  - se za zunanje delavce upoštevajo omejitve za noseče in doječe ženske ter praktikante in študente;
  - se v oceni varstva pred sevanji upoštevajo vidiki varstva pred sevanji, ki so povezani z naravo in vrsto dela, ki ga opravljajo zunanji delavci.
- (3) Izvajalec sevalne dejavnosti mora:
  - preveriti, ali je bil zunanji delavec zdravstveno pregledan in ali izpolnjuje posebne zdravstvene zahteve v zvezi z delom, na katero je razporejen;
  - preveriti, ali je zunanji delavec razvrščen v ustrezno kategorijo glede na naravo dela in velikost pričakovane izpostavljenosti ter verjetnost in velikost potencialne izpostavljenosti;
  - zagotoviti, da so zunanji delavci primerno usposobljeni in seznanjeni z ukrepi varstva pred sevanji glede na dela, ki jih opravljajo, podobno kot zaposleni pri izvajalcu sevalne dejavnosti;
  - zagotoviti, da zunanji delavci uporabljajo ustrezno osebno varovalno opremo;
  - zagotoviti, da se za zunanje delavce ugotavlja osebna izpostavljenost sevanjem glede na naravo izpostavljenosti in vrsto sevanja in da se podatki o njihovih osebnih dozah sporočajo organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, v centralno evidenco osebnih doz in zunanjemu izvajalcu.
- (4) Zunanji izvajalec mora sam ali prek pogodbe z izvajalcem sevalne dejavnosti zagotoviti:
  - da so zunanji delavci seznanjeni in usposobljeni v skladu z določbami 4. in 5. točke prvega odstavka 29. člena tega zakona;
  - da imajo zunanji delavci zdravstveni nadzor v obsegu, določenem v poglavju 3.5 tega zakona, in da se njihove osebne doze sporočajo pooblaščenemu izvajalcu zdravstvenega nadzora;
  - da se za zunanje delavce ugotavlja osebna izpostavljenost sevanjem;
  - izdelavo ocene varstva pred sevanji za dejavnosti, ki vključujejo zunanje delavce.
- (5) Zunanji izvajalec mora upravljavcu objekta ali izvajalcu sevalne dejavnosti pred začetkom del v nadzorovanem območju poslati podatke, določene v četrtem odstavku 49. člena tega zakona.
- (6) Izvajalec sevalne dejavnosti ne sme začeti del z izpostavljenimi delavci zunanjega izvajalca, če mu ta ni poslal podatkov iz prejšnjega odstavka ali če je iz poslanih podatkov razvidno, da delavci zunanjega izvajalca po določbah tega zakona ne morejo opravljati del v okviru izvajanja sevalne dejavnosti.

55. člen

(razporeditev delavca in ugovor na razporeditev)

- (1) Delavec ne sme biti razporejen na delo v nadzorovanem območju, če zanj ni zagotovljeno ugotavljanje osebne izpostavljenosti pri pooblaščenem izvajalcu dozimetrije.
- (2) Če organizacijska enota varstva pred sevanji ali odgovorna oseba za varstvo pred sevanji, delavec ali pooblaščen izvajalec medicine dela meni, da pri razporeditvi delavca na delovno mesto, kjer je izpostavljen sevanjem, niso bili upoštevani ukrepi varstva pred sevanji, lahko podajo ugovor na razporeditev.

- (3) Ugovor iz prejšnjega odstavka je treba podati organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, v osmih dneh po razporeditvi delavca.
- (4) O ugovoru na razporeditev delavca odloči organ, pristojen za varstvo pred sevanji, na podlagi mnenja komisije, ki jo za pripravo strokovnega mnenja za reševanje ugovorov imenuje minister, pristojen za zdravje.

3.5 Zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev

56. člen (zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev)

- (1) Zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov temelji na načelih, ki veljajo za medicino dela na splošno.
- (2) Zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov opravljajo pooblaščenih izvajalci medicine dela, ki so pridobili pooblastilo ministra, pristojnega za zdravje.
- (3) Delavec ne sme biti razporejen na delovno mesto izpostavljenega delavca, če po ugotovitvah zdravstvenega nadzora ni zmožen za to delovno mesto.
- (4) Zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev in praktikantov mora v celotnem predpisanem obsegu zagotoviti delodajalec, za študente pa izvajalec izobraževanja.
- (5) Izvajalec sevalne dejavnosti mora pooblaščenemu izvajalcu medicine dela na njegovo zahtevo poslati vse podatke v zvezi z delom, ki ga delavec opravlja v okviru sevalne dejavnosti.
- (6) Če je bil zdravstveni nadzor delavca opravljen v tujini, lahko pristojni organ pri izdaji dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti iz 18. člena tega zakona tak zdravstveni nadzor šteje za enakovreden zdravstvenemu nadzoru po tem zakonu, če so zahteve glede zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev v tuji državi, kjer je bil opravljen zdravstveni nadzor, primerljive z zahtevami tega zakona.
- (7) Izredni zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev je treba zagotoviti vsakokrat, ko je bila presežena ena od predpisanih mejnih doz ali obstaja sum, da je bila ta presežena, ali na zahtevo organa, pristojnega za varstvo pred sevanji, če ta oceni, da je prišlo do čezmerne izpostavljenosti.
- (8) Minister, pristojen za zdravje, določi obseg zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov, merila za določitev posebnega zdravstvenega nadzora, dekontaminacije in nadaljnega zdravljenja izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov v primerih preseganja mejnih doz in pogoje, ki jih morajo izpolnjevati pooblaščenih izvajalci medicine dela.

57. člen (zdravstveni nadzor po prenehanju dela)

- (1) Zdravstveni nadzor po prenehanju dela izpostavljenega delavca odredi organ, pristojen za varstvo pred sevanji, na podlagi pobude pooblaščenega izvajalca medicine dela, izvajanje tega nadzora pa mora zagotoviti delodajalec, pri katerem je bil delavec izpostavljen sevanjem.
- (2) Minister, pristojen za zdravje, določi merila, na podlagi katerih lahko pooblaščenih izvajalec medicine dela uveljavi zdravstveni nadzor po prenehanju dela izpostavljenega delavca v obliki nadaljnjih pregledov, ukrepov dekontaminacije ali drugih ukrepov zdravstvenega varstva.

58. člen (evidence zdravstvenega varstva izpostavljenih delavcev)

- (1) Pooblaščenih izvajalci medicine dela vodijo in dopolnjujejo evidence zdravstvenega varstva izpostavljenega delavca, kot je določeno za osnovno dokumentacijo v skladu z zakonom, ki ureja zbirke podatkov s področja zdravstvenega

varstva http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_ZAKO1419.html, dokler delavec opravlja dela izpostavljenega delavca, hranijo pa se, dokler izpostavljeni delavec ne dopolni 75 let ali bi to starost dopolnil, vendar ne manj kot 30 let po prenehanju opravljanja del izpostavljenega delavca, ki so povezana s sevalno dejavnostjo.

- (2) Evidence zdravstvenega varstva izpostavljenih delavcev morajo poleg podatkov, predpisanih za osnovno zdravstveno dokumentacijo, vsebovati tudi:
  1. podatke o vrsti opravljanja del v okviru sevalne dejavnosti;
  2. podatke iz izjave o varnosti z oceno tveganja za delavčevo delovno mesto glede na območje in kategorijo delavca, ki se upoštevajo pri oceni izpolnjevanja posebnih zdravstvenih zahtev za določeno delo v delovnem okolju;
  3. rezultate zdravstvenih pregledov pred zaposlitvijo ali razporeditvijo med izpostavljene delavce in rezultate rednih zdravstvenih pregledov;
  4. oceno izpolnjevanja posebnih zdravstvenih zahtev za določeno delo v delovnem okolju;
  5. podatke o prejetih osebnih dozah in
  6. predlagane ukrepe za varovanje zdravja pri delu.
- (3) Pooblaščen izvajalci medicine dela sporočajo podatke o izpolnjevanju posebnih zdravstvenih zahtev organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji. Podatki morajo vsebovati ime, priimek, EMŠO, datum zdravstvenega pregleda, veljavnost zdravstvenega pregleda in oceno izpolnjevanja posebnih zdravstvenih zahtev.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, določi obliko, način in roke sporočanja iz prejšnjega odstavka.

59. člen

(zahteva za presojo ocene zdravstvene delazmožnosti in odrejenih ukrepov zdravstvenega nadzora)

- (1) Izpostavljeni delavec in delodajalec lahko podata zahtevo za presojo ocene zdravstvene delazmožnosti, ki jo je za izpostavljenega delavca izdelal pooblaščen izvajalec medicine dela.
- (2) Osebi iz prejšnjega odstavka lahko podata zahtevo za presojo odreditve posebnih zdravstvenih pregledov zaradi preseganja mejnih doz, ki jih je za izpostavljenega delavca odredil pooblaščen izvajalec medicine dela.
- (3) Zahteva za presojo iz prejšnjih odstavkov se uveljavlja v skladu s predpisi na področju preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev.

60. člen

(zdravstveni nadzor v primeru izrednega dogodka)

- (1) Zdravstveni nadzor izvajalcev zaščitnih ukrepov in prebivalstva v primeru izrednega dogodka zagotavlja država.
- (2) Vlada določi nosilce izvajanja ukrepov zdravstvenega nadzora in obseg sredstev za izvedbo ukrepov zdravstvenega nadzora, obveznosti za izvajalce sevalne dejavnosti v zvezi s financiranjem zdravstvenega nadzora v primeru izrednih dogodkov in druge pogoje, pomembne za učinkovitost izvedbe ukrepov zdravstvenega nadzora.

3.5.1. Varstvo pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom sevanja in v primerih obstoječe izpostavljenost

61. člen (izpostavljenost letalskih posadk)

- (1) Če člani letalskih in vesoljskih posadk prejmejo letne efektivne doze zaradi kozmičnega sevanja, ki so večje kot 6 mSv, organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odredi izvajalcu poletov izvajanje ukrepov varstva pred sevanji za izpostavljene delavce, pri čemer se smiselno upoštevajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na varstvo izpostavljenih delavcev pri izvajanju sevalnih dejavnosti.
- (2) Če člani letalskih in vesoljskih posadk prejmejo letne efektivne doze zaradi kozmičnega sevanja, ki so večje kot 1 mSv, mora izvajalec poletov oceniti individualno izpostavljenost svojih posadk in to upoštevati pri organizaciji dela, seznaniti delavce z njihovo individualno dozo in tveganjem za zdravje, v primeru nosečih delavk pa upoštevati določbe četrtega in petega odstavka 38. člena tega zakona.

62. člen (izpostavljenost zaradi naravnih virov sevanja)

Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, in organ, pristojen za jedrsko varnost, zagotavljata prepoznavanje in oceno izpostavljenosti naravnim virom sevanja in obstoječih izpostavljenosti, ki jih ni mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem.

63. člen (obstoječa izpostavljenost zaradi radioaktivne kontaminacije in izpostavljenost zaradi izvajanja dejavnosti)

- (1) Organ, pristojen za jedrsko varnost, s sistematičnim pregledovanjem in izvajanjem meritev hitrosti doz ali drugih ustreznih količin zagotavlja:
  1. prepoznavanje izpostavljenosti, ki so posledica radioaktivne kontaminacije območij zaradi preostalega radioaktivnega materiala zaradi:
    - preteklih dejavnosti, ki niso bile predmet nadzora po tem zakonu;
    - posledic izrednega dogodka po tem, ko je bilo končano ukrepanje ob izrednem dogodku po zakonodaji o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami;
    - ostankov iz preteklih dejavnosti, za katere pravna oseba ni več pravno odgovorna;
    - izpostavljenosti proizvodom, razen hrani, krmu za živali in vodi, ki vsebujejo radionuklide iz kontaminiranih območij, določenih v prejšnjih alinejah tega odstavka, ali naravno prisotne radionuklide;
  2. prepoznavanje dejavnosti z materiali, ki vsebujejo naravno prisotne radionuklide.
- (2) Meritve iz prejšnjega odstavka izvaja pooblaščen izvedenec varstva pred sevanji iz 42. člena tega zakona, ki je pooblaščen za izvajanje takih meritev.
- (3) Vlada sprejme strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti iz prvega odstavka tega člena, ki vključuje tudi program sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja za območja in dejavnosti iz prvega odstavka in ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja izpostavljenosti v primerih iz prvega odstavka. Podrobneje določi tudi tiste dejavnosti in vrste obstoječih izpostavljenosti iz prvega odstavka tega člena, pri katerih je verjetnost izpostavljenosti večja. Pri tem upošteva tveganja in učinkovitost zaščitnih ukrepov. Pri pripravi in izvedbi strategije morajo sodelovati tudi vsi vpleteni deležniki.
- (4) Pregled delovnega in bivalnega okolja in pripravo ocene prejetih doz lahko delodajalcu ali upravljavcu objektov in naprav odredi tudi pristojni organ, če je verjetno, da bodo doze za

posameznike presegle mejne doze za posameznika iz prebivalstva, ali če je to potrebno za zavarovanje zdravja ljudi.

64. člen

(ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti zaradi gradbenih materialov)

- (1) Vlada določi referenčno raven za gradbene materiale, seznam vrst gradbenih materialov, zaradi katerih je lahko presežena referenčna raven za gradbene materiale, in metodologijo za odločanje o primernosti uporabe teh gradbenih materialov.
- (2) Pred prosto prodajo gradbenega materiala iz prejšnjega odstavka je treba z meritvami določiti specifične aktivnosti naravnih radionuklidov v tem materialu in primernost tega materiala za uporabo, določeno v skladu z metodologijo iz prejšnjega odstavka.
- (3) Meritve in oceno primernosti iz prejšnjega odstavka lahko izvede pooblaščen izvedenec za varstvo pred sevanji iz 42. člena tega zakona, ki je pooblaščen za izvajanje takih meritev.
- (4) Če meritve in ocena primernosti iz prejšnjega odstavka tega člena pokažejo, da bi lahko bila presežena referenčna raven iz prvega odstavka tega člena, lahko organ, pristojen za jedrsko varnost, določi ustrezne ukrepe za zmanjšanje obsevanosti ljudi pri uporabi takega materiala in pod določenimi pogoji dovoli njegovo uporabo.

65. člen

(ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev in posameznikov iz prebivalstva)

- (1) Če se na podlagi pregledovanj iz 63. člena tega zakona ugotovi, da izpostavljenost posameznikov zaradi naravnih ali drugih virov sevanja presega vrednosti mejnih doz za posameznika iz prebivalstva, pristojni organ odredi delodajalcu ali upravljavcu objektov in naprav izvedbo ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev in posameznikov iz prebivalstva in izvajanje ukrepov varstva izpostavljenih delavcev tako, da od njega zahteva prigrasitev sevalne dejavnosti v skladu s 17. členom tega zakona.
- (2) Pristojni organ lahko zahteva prigrasitev iz prejšnjega odstavka tudi, če so izpolnjena merila za izvzetje iz osmega odstavka 16. člena tega zakona, vendar lahko povečana izpostavljenost zaradi prisotnosti naravnih radionuklidov v vodi tako vpliva na vodovode s pitno vodo ali na katero drugo prenosno pot, da bi bilo treba ta vpliv obravnavati z vidika varstva pred sevanji.
- (3) Pristojni organ se lahko na podlagi presoje upravičenosti ob smiselni uporabi določil 31. člena tega zakona odloči, da zaščitni ali ureditveni sanacijski ukrepi niso potrebni, ker koristi njihove izvedbe ne bi odtehtale slabosti, ki jih prinaša obravnavana izpostavljenost.

66. člen

(izpostavljenost radonu)

- (1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, s sistematičnim pregledovanjem in izvajanjem meritev radona, hitrosti doz in drugih ustreznih količin zagotavlja prepoznavanje:
  - izpostavljenosti zaradi radona v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, izobraževalnega, kulturnega ali zdravstvenega programa;
  - izpostavljenosti zaradi radona v bivalnih prostorih, ki so v kleti ali pritličju, ali drugih prostorih, kjer je mogoče pričakovati, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni;
  - zunanje izpostavljenosti v zaprtih prostorih že obstoječih objektov zaradi uporabljenih gradbenih materialov;

- izpostavljenosti zaradi radona v primerih, kjer je mogoče pričakovati višje koncentracije radona, kot na primer v toplicah, jamah, rudnikih in drugih mestih pod zemljo.
- (2) Meritve iz prejšnjega odstavka izvajajo pooblaščen izvajalci meritev radona iz 71. člena tega zakona.

67. člen **(meritve radona na delovnih mestih)**

- (1) Delodajalec na območju z več radona mora v treh letih po razglasitvi območij z več radona zagotoviti meritve radona na delovnih mestih v pritličnih ali kletnih prostorih. Delodajalec mora zagotoviti meritve vsakič, ko se razmere, ki vplivajo na koncentracijo radona, bistveno spremenijo (na primer večji gradbeni posegi).
- (2) Delodajalec mora zagotoviti meritve radona na delovnih mestih na območju celotne Republike Slovenije na lokacijah, kjer je mogoče pričakovati povišane koncentracije radona, na primer v toplicah, kopališčih in ob drugih vodnih virih radona, v jamah, rudnikih in na drugih deloviščih pod zemljo.
- (3) Meritve radona iz prejšnjih dveh odstavkov izvajajo pooblaščen izvajalci meritev radona iz 71. člena tega zakona.
- (4) Delodajalcu ni treba zagotoviti meritev radona iz prvih dveh odstavkov tega člena, če je meritve tega delovnega mesta že opravil nekdanji lastnik, najemnik prostorov ali kdo drug in se razmere, ki vplivajo na koncentracijo radona, niso bistveno spremenile.

68. člen **(ukrepi v primeru povišanih koncentracij radona)**

- (1) Če se na podlagi sistematičnega pregledovanja iz 66. člena tega zakona ali na podlagi meritev radona na delovnih mestih iz prejšnjega člena ugotovi, da povprečne letne koncentracije radona presegajo referenčne ravni, je treba oceniti izpostavljenosti delavcev ali prebivalcev.
- (2) Izpostavljenost iz prejšnjega odstavka oceni pooblaščen izvajalec meritev radona iz 71. člena tega zakona, izdelavo ocene pa zagotovi zavezanec za zagotavljanje meritev iz prejšnjih dveh členov tega zakona.
- (3) Ocena izpostavljenosti delavcev se vključi v izjavo o varnosti z oceno tveganja skladno s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu.
- (4) Če ocena izpostavljenosti iz prvega odstavka tega člena pokaže, da lahko ljudje v javnih stavbah ali delavci na delovnih mestih zaradi izpostavljenosti radonu prejmejo letno učinkovito dozo, večjo kot 6 mSv, je treba izvesti ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti, kot so prezračevanje prostorov, premestitev ljudi v druge prostore, prenehanje uporabe prostorov in gradbeni posegi, če se oceni, da bodo gradbeni posegi zadostno prispevali k zmanjšanju izpostavljenosti, primerljivih rezultatov pa ni mogoče doseči z drugimi preprostejšimi ukrepi. Ukrepi za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev je lahko tudi reorganizacija delovnih nalog in delovnega časa.
- (5) Če ocena izpostavljenosti iz prvega odstavka tega člena pokaže, da kljub preseženim ravnam za povprečno letno koncentracijo radona ljudje v javnih stavbah ali delavci na delovnih mestih prejmejo letno učinkovito dozo, nižjo kot 6 mSv, ukrepi iz prejšnjega odstavka niso potrebni, treba pa je spremljati razmere, ki vplivajo na izpostavljenost, in ob spremembah ponovno oceniti doze.
- (6) Izvajanje ukrepov iz četrtega in petega odstavka tega člena za delavce zagotovi delodajalec, za prebivalce, ki so izpostavljeni v javnih stavbah, pa nosilec dejavnosti v taki stavbi.
- (7) Učinkovitost izvedenih ukrepov se preveri s ponovnimi meritvami v šestih mesecih od uvedbe ukrepov ali po končanih gradbenih posegih. Meritve zagotovi zavezanec za zagotavljanje meritev iz prejšnjih dveh členov, izvede pa pooblaščen izvajalec meritev radona iz 71. člena tega zakona.
- (8) Če otroci, mladostniki, bolniki ali druge občutljivejše skupine prebivalcev zaradi izpostavljenosti radonu prejmejo letne učinkovite doze, večje kot 6 mSv, v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-

varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa, zagotovi sredstva za izvedbo ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti država.

69. člen **(ukrepi varstva izpostavljenih delavcev)**

Če kljub izvedbi ukrepov iz četrtega odstavka prejšnjega člena delavci prejmejo letne učinkovite doze zaradi izpostavljenosti radonu, ki so večje kot 6 mSv, organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odredi delodajalcu izvajanje ukrepov varstva pred sevanji za izpostavljene delavce, pri čemer se smiselno upoštevajo določbe tega zakona, ki se nanašajo na varstvo izpostavljenih delavcev pri izvajanju sevalnih dejavnosti.

70. člen **(novogradnje in rekonstrukcija objektov)**

- (1) Novogradnje, v katerih bodo bivalni ali delovni prostori, morajo biti načrtovane in izvedene tako, da koncentracije radona v njih ne presegajo referenčnih ravni.
- (2) Posegi v obstoječi objekt, ki bi lahko vplivali na koncentracije radona v objektu (na primer energijska sanacija objekta), morajo biti načrtovani in izvedeni tako, da zaradi izvedenega posega v objekt ne bo treba izvajati ukrepov za znižanje koncentracij radona za zavarovanje zdravja ljudi.
- (3) Minister, pristojen za gradnje, in minister, pristojen za zdravje, določita zahteve za novogradnje in rekonstrukcije objektov iz prvega in drugega odstavka tega člena, s katerimi se zagotavlja varovanje zdravja ljudi pred škodljivimi učinki radona.

71. člen **(pooblaščenji izvajalci meritev radona)**

- (1) Pravna oseba lahko pridobi pooblastilo za izvajanje meritev radona, če ima redno zaposlene strokovnjake s področja radona in razpolaga z ustreznimi akreditiranimi merilnimi metodami na področju radona.
- (2) Strokovnjak s področja radona je lahko posameznik, ki:
  - je končal vsaj magistrski študijski program druge. stopnje, ki zagotavlja znanje fizikalnih osnov na področju izpostavljenosti radonu, ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja;
  - ima ustrezna znanja in izkušnje s področja izpostavljenosti radonu;
  - ima po končanem študiju najmanj pet let delovnih izkušenj na področju ionizirajočih sevanj.
- (3) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje določi področja, obseg in način dela pooblaščenih izvajalcev meritev radona, pogoje glede izobrazbe in izkušenj, ki jih morajo izpolniti strokovnjaki s področja radona, pogoje glede akreditacije merilnih metod, ter obseg, način in obliko sporočanja rezultatov meritev v zbirko podatkov o meritvah radona iz 72. člena tega zakona.
- (4) Pooblastilo iz prvega odstavka tega člena se izda za največ pet let.
- (5) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odvzame pooblastilo pooblaščenega izvajalca meritev radona, če na pobudo pristojnega inšpektorja ugotovi, da pooblaščenji izvajalec meritev radona ne izpolnjuje pogojev, na podlagi katerih je bilo izdano pooblastilo.

72. člen
(zbirka podatkov o meritvah radona)

- (1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vodi zbirko podatkov o meritvah radona. Vanjo so vključeni podatki o vseh izvedenih meritvah iz 66. in 67. člena ter petega odstavka 68. člena tega zakona. Zbirka podatkov obsega naslov objekta, katastrsko občino, številko stavbe in številko dela stavbe, koordinate GPS ali drugo ustrezno identifikacijo mesta, na katerem so bile izvedene meritve, izmerjene koncentracije radona, ocenjene doze zaradi izpostavljenosti radonu in podatke o morebitnih izvedenih ukrepih varstva pred sevanji. Podatke iz prejšnjega stavka v zbirko podatkov sporočajo pooblaščenji izvajalci meritev radona iz prejšnjega člena.
- (2) Podatki se v zbirki podatkov iz tega člena zbirajo, vodijo in obdelujejo zaradi zagotavljanja nadzora nad izpostavljenostjo delavcev in prebivalcev, zaradi ocene prejetih doz, za načrtovanja in optimizacije ukrepov varstva pred sevanji zaradi radona in zaradi izvajanja drugih nalog iz tega zakona. Podatki iz zbirke podatkov iz tega člena se lahko zbirajo, vodijo in obdelujejo tudi za izdelavo statističnih in zbirnih poročil ter v znanstvenoraziskovalne namene.

73. člen
(nacionalni radonski program)

- (1) Za obvladovanje dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu vlada sprejme nacionalni radonski program, s katerim določi:
  1. Strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti zaradi radona, ki vključuje cilje in kazalnike uspešnosti za zmanjšanje tveganja za zdravje in upošteva načelo optimizacije zaščitnih ukrepov.
  2. Referenčne ravni koncentracij radona v delovnem in bivalnem okolju.
  3. Merila za določitev območji z več radona in posebne ukrepe varstva pred sevanji na teh območjih.
  4. Način in metodologijo za določitev letnega povprečja koncentracij radona.
  5. Program sistematičnega pregledovanja iz 66. člena tega zakona.
  6. Način, vrsto in obseg meritev:
    - v okviru sistematičnega pregledovanja iz 66. člena,
    - izvajanja meritev na delovnih mestih iz 67. člena in
    - izvajanja ponovnih meritev za preverjanje izvedenih ukrepov iz petega odstavka 68. člena.
  7. Metodologijo za oceno doz zaradi izpostavljenosti radonu.
  8. Program za ozaveščanje delodajalcev, javnosti in strokovnjakov glede tveganj za zdravje, ki jih prinaša izpostavljenost radonu, in o dodatnih tveganjih v povezavi s kajenjem ter o pomembnosti izvajanja meritev radona in ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti.
- (2) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, redno preverja izvajanje nacionalnega radonskega programa, vrednoti izvedene meritve radona in prejete doze zaradi izpostavljenosti radonu ter poroča o tem v letnem poročilu o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti iz 168. člena tega zakona.
- (3) Nacionalni radonski program za deset let sprejme vlada, ki pred iztekom izvajanja nacionalnega radonskega programa tudi ovrednoti izvajanje programa ter pripravi predloge za nadaljnjo optimizacijo ukrepov varstva pred sevanji in zmanjšanje izpostavljenosti zaradi radona.

74. člen
(izpostavljenost toronu)

Določbe tega zakona, ki veljajo za izpostavljenost radonu, se smiselno uporabijo tudi za izpostavljenost toronu, če se ugotovi, da lahko izpostavljenost toronu znatno prispeva k skupni izpostavljenosti zaradi radona in torona.

3.5.2. Izpostavljenost v zdravstvene namene

75. člen

(izpostavljenost v zdravstvene namene)

- (1) Radiološki posegi zaradi diagnostike, zdravljenja in raziskovanja v zdravstvene namene morajo biti izvedeni skladno z odobrenim programom radioloških posegov, opravljajo pa jih lahko le osebe, ki imajo dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti.
- (2) Imetnik dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti mora zagotoviti, da je vsak radiološki poseg upravičen, torej da je pričakovana skupna korist zaradi diagnostičnega ali terapijskega posega večja kot tveganje ali škoda zaradi posega. Če radiološkega posega ni mogoče upravičiti, ne sme biti izveden.
- (3) Izpostavljenost pri diagnostičnih in intervencijskih radioloških posegih ter pri radioloških posegih, namenjenih načrtovanju, vodenju in preverjanju poteka zdravljenja, mora biti tako nizka, kot je razumno mogoče doseči ob upoštevanju pričakovanih ciljev posega ter gospodarskih in družbenih dejavnikov.
- (4) Imetnik dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti mora za ustrezno individualno obravnavo pacientov zagotoviti, da so pri radioloških posegih vključeni samo zdravstveni delavci z ustrezno strokovno usposobljenostjo, ter opredeliti odgovornosti in naloge napotnih zdravnikov, zdravnikov, odgovornih za radiološki poseg, radioloških inženirjev in medicinskih fizikov.
- (5) Izvajalci radioloških posegov zaradi diagnostike, zdravljenja in raziskovanja v zdravstvene namene morajo vsakih pet let opraviti usposabljanje in preverjanje usposobljenosti s področja varstva pacientov pred sevanji.
- (6) Pri radioloških posegih in posegih v veterinarstvu se lahko uporabljajo viri sevanja, ki jih je organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vpisal v register virov sevanja ali je zanje izdal dovoljenje za uporabo vira sevanja in izpolnjujejo merila sprejemljivosti za pravilno delovanje radiološke opreme, ki jih v poročilu o nadzoru in meritvah parametrov delovanja vira sevanja navede pooblaščen izvedenec medicinske fizike.
- (7) Imetnik dovoljenja za uporabo vira sevanja, ki se uporablja za izvajanje radioloških posegov, mora zagotoviti reden nadzor in meritve parametrov delovanja vira sevanja. Poročilo o nadzoru in meritvah parametrov delovanja vira sevanja izdelata pooblaščen izvedenec medicinske fizike.
- (8) Usposabljanje in preverjanje usposobljenosti izvajalcev radioloških posegov iz petega odstavka tega člena lahko izvajajo osebe, ki so pridobile pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji iz 42. člena tega zakona.
- (9) Izvajalci usposabljanj iz prejšnjega odstavka vodijo in obdelujejo zbirke podatkov o opravljenih usposabljanjih in preverjanjih usposobljenosti, ki vsebujejo: ime in priimek, EMŠO, datum in kraj rojstva, podatke o izobrazbi, datum in veljavnost izpita ter podatke o vsebini usposabljanja in vrsti radioloških posegov, za katere je izvajalec usposobljen. Pooblaščen izvajalci usposabljanja poročajo navedene podatke o opravljenih usposabljanjih in izpitih organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, v zbirke podatkov iz 49. člena tega zakona.
- (10) Minister, pristojen za zdravje, določi obseg, vsebine ter pogoje usposabljanja in preverjanja usposobljenosti s področja varstva pacientov pred sevanji ter način in pogostnost rednega nadzora in meritev parametrov delovanja radiološke opreme.

76. člen

(pogoji za izvedbo radiološkega posega)

- (1) Posamezen radiološki poseg se lahko izvede samo, če ga predpiše napotni zdravnik in odobri zdravnik, ki je odgovoren za radiološki poseg in nosi klinično odgovornost zanj. Imetnik dovoljenja za uporabo vira sevanja mora napotnim zdravnikom zagotoviti merila za napotitve s postopki načrtovanja radioloških posegov, ki morajo vsebovati tudi podatek o dozi, ki jo pri posegu prejme pacient.
- (2) Pri optimizaciji radiološkega posega sodelujejo zdravnik, odgovoren za radiološki poseg, pooblaščen izvedenec medicinske fizike in izvajalec radiološkega posega. Zdravnik, odgovoren

za radiološki poseg, ob upoštevanju namena in cilja posega v sodelovanju z izvajalcem radiološkega posega določi take pogoje posega, da se ta opravi z najmanj škode za pacienta.

- (3) Imetnik dovoljenja mora zagotoviti, da je vsak radiološki poseg izveden v skladu s pisnimi postopki in da ga izvede oseba, ki izpolnjuje zahteve za izvajalca radiološkega posega. Pisni postopki morajo biti izdelani za vse standardne radiološke posege, vsako radiološko opremo in različne skupine pacientov.
- (4) Pri radioloških posegih je treba zagotoviti, da:
  - so izvedeni v skladu z dobro radiološko prakso;
  - je informacija o izpostavljenosti pacienta zaradi radiološkega posega sestavni del izvida;
  - je prejeta doza v radioterapiji načrtovana za vsakega pacienta posebej in tako, da je izpostavljenost zunaj kliničnih volumnov tako nizka, kot je razumno dosegljivo in izvedljivo v skladu z namenom terapije;
  - pri diagnostičnem posegu v povprečju niso presežene odobrene diagnostične referenčne ravni.
- (5) Ob sistematičnem preseganju diagnostičnih referenčnih ravni mora imetnik dovoljenja za uporabo nemudoma raziskati možnosti za optimizacijo radioloških posegov in uvesti ustrezne spremembe.
- (6) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, s sistematičnim pregledovanjem izpostavljenosti pacientov zagotavlja vzpostavitev, smernice za uporabo, redno posodabljanje in uporabo diagnostičnih referenčnih ravni za diagnostične radiološke posege, kjer je to primerno in izvedljivo, pa tudi za intervencijske posege. Pri tem upošteva evropska ali mednarodna priporočila s tega področja.
- (7) Diagnostične referenčne ravni določi organ, pristojen za varstvo pred sevanji, na podlagi rezultatov sistematičnega pregledovanja iz prejšnjega odstavka ter ob upoštevanju mnenja strokovnega sveta za vprašanja varstva posameznikov pred ionizirajočimi sevanji, radioloških posegov in uporabe virov sevanja v zdravstvu in veterinarstvu.
- (8) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje določi: pogoje glede izvajanja presejanja, biomedicinskih in medicinskih raziskav, posebnih radioloških posegov za otroke, nosečnice in doječe ženske ter glede prostovoljne pomoči pri negi in oskrbi pacientov; zahteve glede izobrazbe in obveznega usposabljanja in preverjanja usposobljenosti za zdravnike, odgovorne za radiološki poseg, in izvajalce radiološkega posega; merila sprejemljivosti radiološke opreme; posebne postopke za radioterapijo, diagnostično in intervencijsko radiologijo in nuklearno medicino; posebne pogoje glede vključevanja pooblaščenih izvedencev medicinske fizike; programe zagotavljanja kakovosti in oblike strokovnega nadzora.

77. člen **(program radioloških posegov)**

- (1) Program radioloških posegov iz prvega odstavka 75. člena mora vsebovati:
  1. seznam radioloških posegov, ki jih namerava izvajati imetnik dovoljenja, merila za napotitve na te posege, ključne elemente klinične presoje in oceno prejetih doz za vse standardne diagnostične radiološke posege kot merilo za tveganje zaradi teh posegov;
  2. seznam virov sevanja, ki jih nameravajo uporabljati;
  3. opis vodenja in shranjevanja podatkov o izvedenih radioloških posegih;
  4. program zagotavljanja in preverjanja kakovosti radioloških posegov;
  5. navedbo zdravnikov, odgovornih za radiološke posege;
  6. navedbo pooblaščenih izvedencev medicinske fizike, odgovornih za optimizacijo radioloških posegov, ocenjevanje obsevanosti pacientov in zagotavljanja kakovosti varstva pred sevanji;
  7. navedbo izvajalcev radioloških posegov.

- (2) Izvajalec sevalne dejavnosti v zdravstvene namene se mora o izdelavi programa radioloških posegov posvetovati s pooblaščenim izvedencem medicinske fizike. Program radioloških posegov kot del dovoljenja za uporabo vira sevanja odobri organ, pristojen za varstvo pred sevanji, za največ pet let.
- (3) Program radioloških posegov mora izvajalec sevalne dejavnosti priložiti vlogi za izdajo ali podaljšanje dovoljenja za uporabo vira sevanja.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, podrobneje določi radiološke posege, za katere je treba imeti odobren program radioloških posegov, in standardne diagnostične radiološke posege, za katere je treba dati oceno prejetih doz. Minister določi tudi obliko in obseg programa radioloških posegov, postopke načrtovanja, napotitve, odobritve in izvedbe radioloških posegov ter način in obseg poročanja o izpostavljenosti pacientov zaradi radioloških posegov.

78. člen **(pooblaščenici izvedenci medicinske fizike)**

- (1) Pooblaščenici izvedenci medicinske fizike so fizične osebe, ki imajo veljavno pooblastilo organa, pristojnega za varstvo pred sevanji.
- (2) Pooblaščenec izvedenec medicinske fizike je lahko posameznik, ki izpolnjuje naslednje pogoje:
  - je specialist medicinske fizike ter
  - ima znanje, usposobljenost in izkušnje s področja medicinske fizike.
- (3) Minister, pristojen za zdravje, natančneje določi pogoje iz prejšnjega odstavka in imenuje posebno strokovno komisijo za preverjanje izpolnjevanja teh pogojev.
- (4) Pooblastilo iz prvega odstavka tega člena se izda za največ pet let.
- (5) Pooblaščenici izvedenci medicinske fizike morajo o svojem delu najmanj enkrat letno poročati organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, na njegovo zahtevo pa tudi pogosteje.
- (6) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odvzame pooblastilo za opravljanje nalog s področja medicinske fizike, če je komisija za preverjanje izpolnjevanja pogojev iz tretjega odstavka tega člena pri izrednem pregledu na pobudo pristojnega inšpektorja ugotovila, da pooblaščenec ne izpolnjuje pogojev, na podlagi katerih je bilo izdano pooblastilo.

79. člen **(pripravnništvo in specializacija iz medicinske fizike)**

- (1) Magister medicinske fizike, ki je opravil program pripravništva s strokovnim izpitom, se lahko specializira na posameznem strokovnem področju medicinske fizike. Specializacija se konča s specialističnim izpitom.
- (2) Specializacijo odobri minister, pristojen za zdravje.
- (3) Usposabljanje specializanta se izvaja pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti, ki jih je za to s sklepom pooblastil minister, pristojen za zdravje, na predlog organa, pristojnega za varstvo pred sevanji. V sklepu se določita tudi število mest za usposabljanje medicinskih fizikov in čas veljavnosti pooblastila.
- (4) Magistru medicinske fizike se lahko v program specializacije delno ali v celoti všteva tisti del programa opravljenega pripravništva, ki po vsebini ustreza programu specializacije.
- (5) Za opredelitev programa specializacije ter za njeno spremljanje in pravilno izvajanje je odgovoren glavni mentor. Glavne mentorje imenuje organ, pristojen za varstvo pred sevanji, na predlog pooblaščenega izvajalca zdravstvene dejavnosti.
- (6) Pogoje za opravljanje nalog glavnega mentorja določi organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

- (7) Vsebino in potek programa pripravništva s strokovnim izpitom, vsebine, vrste in trajanje specializacij, postopek opravljanja specialističnega izpita in postopek imenovanja izpitne komisije sprejme minister, pristojen za zdravje.
- (8) V tujini opravljeno specializacijo prizna minister, pristojen za zdravje, če ta po vsebini in trajanju ustreza zahtevam tega zakona.
- (9) Minister, pristojen za zdravje, predpiše organizacijske, kadrovske, materialne in druge pogoje, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci pripravništva in specializacij na področju medicinske fizike.

80. člen (registri medicinskih fizikov)

- (1) Za zagotavljanje in preverjanje kakovosti pri posegih v zdravstvene namene, za obveščanje izvajalcev radioloških posegov, za zagotavljanje nadzora nad izvajanjem nalog pooblaščenih izvedencev medicinske fizike, za izmenjavo podatkov in medsebojno priznavanje pooblastil z drugimi državami ter za raziskave in statistično obdelavo podatkov organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vodi in obdeluje register specialistov medicinske fizike in pooblaščenih izvedencev medicinske fizike.
- (2) Vpis v register se opravi in posodablja na zahtevo medicinskega fizika.
- (3) Za vodenje registra medicinskih fizikov organ, pristojen za varstvo pred sevanji, zbira naslednje osebne podatke:
  - ime in priimek, rojstni datum in kraj rojstva;
  - datum strokovnega izpita;
  - datum in vrsto opravljene specializacije;
  - datum, vrsto in trajanje podeljenega pooblastila;
  - naziv in naslov delovnega mesta.

81. člen (nenamerna izpostavljenost)

- (1) Imetnik dovoljenja mora zagotoviti vse razumne ukrepe za zmanjšanje verjetnosti in velikosti nenamerne izpostavljenosti, pri čemer mora upoštevati tudi gospodarske in družbene dejavnike.
- (2) Imetnik dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti mora imeti vzpostavljen sistem spremljanja dogodkov, ki vključujejo dejansko ali potencialno nenamerno izpostavljenost. Sistem mora biti sorazmeren s tveganjem, povezanim s takimi dogodki, in mora vključevati ugotovitve analize dogodkov.
- (3) Imetnik dovoljenja mora o klinično pomembnih nenamernih izpostavljenostih in ugotovitvah analize teh dogodkov obvestiti napotnega zdravnika, zdravnika, odgovornega za radiološki poseg, in pacienta ali njegovega zastopnika.
- (4) Imetnik dovoljenja o pomembnih nenamernih izpostavljenostih nemudoma obvesti organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (5) Imetnik dovoljenja v šestih mesecih po nastopu takega dogodka obvesti upravni organ, pristojen za varstvo pred sevanji, o ugotovitvah preiskave dogodka in ukrepih, uvedenih za njihovo preprečevanje.
- (6) Minister za zdravje predpiše merila za določitev pomembnih nenamernih izpostavljenostih in podrobneje opredeli druge obveznosti imetnika dovoljenja v zvezi z nenamernimi ali naključnimi izpostavljenostmi.

82. člen
(klinična presoja izvedbe posega)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti, ki opravlja radiološke posege, mora redno izvajati klinične presoje. Izvajalec klinične presoje o svojih ugotovitvah sestavi poročilo.
- (2) Ne glede na predpisano pogostost klinične presoje mora izvajalec sevalne dejavnosti, ki izvaja radiološke posege, zagotoviti klinično presojo neposredno po vsakem izrednem dogodku ali nenamerni ali naključni izpostavljenosti, za katero je organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odredil klinično presojo.
- (3) Minister, pristojen za zdravje, določi pogostnost, obseg in način klinične presoje, način in roke poročanja o teh ter primere izrednih dogodkov pri radioloških posegih, ko organ, pristojen za varstvo pred sevanji, odredi klinično presojo.

83. člen
(zbirke podatkov o dozah zaradi radioloških posegov)

- (1) Zaradi nadzora nad optimizacijo radioloških posegov, ocene izpostavljenosti prebivalstva kot celote ali posameznih skupin prebivalstva zaradi radioloških posegov, v znanstvenoraziskovalne namene in za statistično obdelavo se vzpostavijo in vodijo zbirke podatkov o opravljenih radioloških posegih.
- (2) Zbirke podatkov o izvedenih radioloških posegih upravljajo izvajalci radioloških posegov in organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (3) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vodi centralno evidenco izvedenih radioloških posegov.
- (4) Centralna evidenca izvedenih radioloških posegov vsebuje naslednje podatke: naziv izvajalca radiološkega posega, leto rojstva in spol pacienta, leto posega, vrsto posega, podatke o izvedbi posega, ki so podlaga za izračun prejete doze.
- (5) Ustanove, ki izvajajo radiološke posege, morajo hraniti podatke iz prejšnjega odstavka v skladu s predpisom, ki ureja zbirke podatkov s področja zdravstvenega varstva za osnovno zdravstveno dokumentacijo, in jih sporočati v centralno evidenco izvedenih radioloških posegov v obsegu, obliki in rokih, navedenih v programu radioloških posegov.
- (6) Vsak pacient ali njegov zakoniti zastopnik ima pravico na način, ki ga za seznanitev z zdravstveno dokumentacijo določa zakon, ki ureja pacientove pravice, pri zdravniku, odgovornem za radiološki poseg, pridobiti podatke o dozah, ki jih je prejel med izvajanjem radioloških posegov.
- (7) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, izmenjuje agregirane podatke o izvedenih radioloških posegih z mednarodnimi ustanovami, strokovnimi združenji in pristojnimi organi drugih držav s področja varstva pacientov pri radioloških posegih.

3.5.3. Poročilo o ocenah prejetih doz za prebivalstvo

84. člen
(poročilo o ocenah prejetih doz za prebivalstvo)

- (1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vsako leto pripravi poročilo o ocenah prejetih doz za prebivalstvo kot sestavni del poročila o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti.
- (2) Poročilo o ocenah prejetih doz za prebivalstvo mora vsebovati:
  - realno oceno doz, ki jih zaradi izvajanja sevalnih dejavnosti prejmejo prebivalci kot celota in posamezne referenčne osebe;
  - opredelitev značilnih referenčnih oseb ob upoštevanju dejanskih poti prenosa radioaktivnih snovi;

- oceno doz zaradi zunanjega sevanja in oceno doz notranjega sevanja zaradi vnosa radionuklidov.
- (3) Pri izdelavi ocene doz za prebivalce se uporabijo podatki:
- monitoringa radioaktivnosti okolja iz 159. člena tega zakona in monitoringa v primeru povečane radioaktivne kontaminacije iz 162. člena tega zakona;
  - sistematičnega pregledovanja bivalnega in delovnega okolja iz 63. in 66. člena tega zakona;
  - obratovalnega monitoringa radioaktivnosti sevalnih objektov in jedrskih objektov zaradi dovoljenih izpustov odpadnih radioaktivnih snovi v okolje;
  - iz zbirk podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev;
  - iz zbirk podatkov o izvedenih radioloških posegih.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, določi v zvezi s pripravo poročila o ocenah doz za prebivalstvo način zbiranja podatkov, shranjevanje dokumentacije glede meritev doz, metodologijo za ocenjevanje vnosa radionuklidov in radioaktivne kontaminacije ter metodologijo za ocenjevanje doz, ki so jih prejele referenčne osebe in prebivalstvo kot celota.

4. SEVALNA IN JEDRSKA VARNOST

4.1 Razvrščanje objektov

85. člen (razvrščanje objektov)

- (1) Objekti se glede zahtevanih ukrepov zaradi sevalne ali jedrske varnosti razvrstijo na:
- jedrske objekte,
  - sevalne objekte,
  - manj pomembne sevalne objekte ali
  - zaprta odlagališča.
- (2) Vlada določi merila za razvrščanje objektov med sevalne in manj pomembne sevalne objekte.

86. člen (odločba o statusu objekta)

- (1) V postopku za pridobitev gradbenega dovoljenja ali soglasja po 105. členu tega zakona ali razgradnjo izda organ, pristojen za jedrsko varnost, po uradni dolžnosti investitorju ali upravljavcu objekta za sevalni ali jedrski objekt naslednje odločbe:
- odločbo o statusu jedrskega, sevalnega ali manj pomembnega sevalnega objekta pred začetkom gradnje hkrati z izdajo mnenja iz 97. ali 98. člena tega zakona ali soglasja iz 105. člena tega zakona;
  - odločbo o prenehanju statusa jedrskega ali sevalnega objekta po končani razgradnji po postopkih tega zakona ali po zaprtju odlagališča iz 103. in 106. člena tega zakona hkrati z izdajo dovoljenja iz 4., 5., 6., 7. in 9. točke prvega odstavka 109. člena tega zakona.
  - odločbo o prenehanju statusa manj pomembnega sevalnega objekta po prenehanju izvajanja sevalne dejavnosti po postopkih tega zakona hkrati z izdajo odločbe iz 143. člena tega zakona.
  - odločbo o statusu zaprtega odlagališča po zaprtju odlagališča iz 103. in 106. člena tega zakona hkrati z izdajo odločbe o prenehanju statusa jedrskega ali sevalnega objekta iz tretje alineje tega člena.

- (2) Za manj pomemben sevalni objekt, namenjen izvajanju sevalne dejavnosti v zdravstvu ali veterinarstvu, izda odločbo iz prve in tretje alineje prejšnjega odstavka organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

4.2 Zagotavljanje sevalne in jedrske varnosti

87. člen

(prepovedi in zagotavljanje varnosti objekta)

- (1) Jedrski, sevalni ali manj pomembni sevalni objekt se ne sme graditi ne preizkušati, ne sme obratovati niti se kako drugače uporabljati, prav tako ne sme trajno prenehati obratovati, če niso za to izdana mnenja, soglasja ali dovoljenja po tem zakonu.
- (2) Varnost objekta iz prejšnjega odstavka, vključno z varnostjo pri ravnanju z viri sevanja, radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, ki so v teh objektih ali v njih nastajajo, mora zagotoviti upravljavec objekta ali uporabnik vira sevanja.

88. člen

(pooblaščenici izvedenci za sevalno in jedrsko varnost)

- (1) Upravljavci jedrskih in sevalnih objektov morajo glede posameznih vprašanj sevalne in jedrske varnosti pridobiti mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost.
- (2) Pooblaščenici izvedenci za sevalno in jedrsko varnost so pravne osebe, ki pridobijo pooblastilo organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (3) Pooblastilo iz prejšnjega odstavka se za največ pet let izda za posamezno področje sevalne in jedrske varnosti ali za več področij sevalne in jedrske varnosti skupaj.
- (4) Pooblaščenici izvedenci za sevalno in jedrsko varnost morajo o svojem delu enkrat letno poročati organu, pristojnemu za jedrsko varnost, na njegovo zahtevo pa tudi pogosteje.
- (5) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka morajo pooblaščenici izvedenci za sevalno in jedrsko varnost organu, pristojnemu za jedrsko varnost, nemudoma poročati o zaznavi dogodkov ali stanj, ki bi utegnili vplivati na jedrsko varnost.
- (6) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odvzame pooblastilo za pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost po uradni dolžnosti ali na pobudo pristojnega inšpektorja, če pooblaščenec ne izpolnjuje pogojev, na podlagi katerih je bilo izdano pooblastilo.

89. člen

(pridobitev pooblastila pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost)

- (1) Pravne osebe pridobijo pooblastilo za izvajanje del pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost, če za posamezna področja jedrske in sevalne varnosti, za katera nameravajo pridobiti pooblastilo, imenujejo odgovorne strokovnjake in izmed njih določijo odgovornega vodjo področja jedrske in sevalne varnosti ter izpolnjujejo pogoje, predpisane za izvajanje del pooblaščenega izvedenca.
- (2) Odgovorni strokovnjak jedrske in sevalne varnosti je lahko posameznik, ki izpolnjuje naslednje pogoje:
  - končal je vsaj magistrski študijski program tehnične ali naravoslovne smeri druge stopnje ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja, ter
  - ima po končanem študiju najmanj sedem let delovnih izkušenj na področju sevalne in jedrske varnosti.
- (3) Pooblaščenec mora imeti vzpostavljen sistem vodenja, ki mora ustrezati vrsti, področju in obsegu njegovega dela s smiselno uporabo določb 93. člena tega zakona.
- (4) Preverjanje izpolnjevanja pogojev za izvajanje del pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost zagotavlja organ, pristojen za jedrsko varnost.

- (5) Minister, pristojen za okolje, določi program preverjanja izpolnjevanja pogojev iz prejšnjega odstavka.
- (6) Za postopek podaljšanja pooblastila se smiselno uporabljajo določbe, ki so s tem zakonom določene za njegovo izdajo.
- (7) Minister, pristojen za okolje, podrobneje določi evidence pooblaščenih izvedencev, način in obseg poročanja, obliko in vsebino strokovnega mnenja ter druge pogoje, ki jih morajo v zvezi z ocenjevanjem sevalne in jedrske varnosti izpolnjevati pooblašчени izvedenci za posamezno področje sevalne in jedrske varnosti.

90. člen
(uporaba izkušenj obratovalnih dogodkov)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora zagotoviti, da se izvajajo programi spremljanja obratovalnih izkušenj sevalnih ali jedrskih objektov.
- (2) Ugotovitve programov iz prejšnjega odstavka mora upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta upoštevati pri ocenjevanju, preverjanju in izboljšanju sevalne in jedrske varnosti.
- (3) Minister, pristojen za okolje, določi vsebino programov ter način in pogostnost poročanja o izvajanju programov spremljanja obratovalnih izkušenj sevalnih ali jedrskih objektov.

91. člen
(zagotovitev finančnih sredstev in jamstva)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora imeti za izvajanje predpisanih ukrepov sevalne ali jedrske varnosti, vključno z vsemi stroški ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, ki nastajajo zaradi obratovanja objekta in med njegovo razgradnjo, zagotovljena finančna sredstva v vsej obratovalni dobi objekta in do konca razgradnje, če je objekt odlagališče, pa tudi za njegov dolgoročni nadzor po njegovem zaprtju.
- (2) Finančna sredstva iz prejšnjega odstavka morajo upravljavcu objekta zagotavljati vsakokratni lastniki sevalnega ali jedrskega objekta v višini vseh stroškov obratovanja in investicijskega vzdrževanja, vključno z vlaganji v tehnološko obnovo, povezano z ukrepi sevalne ali jedrske varnosti.
- (3) Uporabnik visokoaktivnega vira sevanja mora imeti zagotovljena finančna sredstva za varno ravnanje z viri po prenehanju njihove uporabe, če uporabnik preneha poslovati ali postane dolgoročno plačilno nesposoben.
- (4) Upravljavec iz prvega odstavka tega člena mora v postopkih izdaje soglasja za poskusno obratovanje iz 108. člena tega zakona, izdaje dovoljenja za obratovanje sevalnega ali jedrskega objekta iz 109. člena tega zakona in potrditve poročila o občasnem varnostnem pregledu iz 114. člena tega zakona organu, pristojnemu za jedrsko varnost, predložiti dokazila o jamstvih za finančna sredstva, potrebna za zaustavitev obratovanja in razgradnjo sevalnega ali jedrskega objekta zaradi stečaja ali likvidacije upravljavca ali upravljavčeve opustitve izvajanja ukrepov sevalne ali jedrske varnosti.
- (5) Uporabnik iz tretjega odstavka tega člena mora v postopku izdaje dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti iz 18. člena tega zakona pristojnemu organu predložiti dokazila o jamstvih za finančna sredstva, potrebna za varno ravnanje z visokoaktivnim virom, ko se ta ne uporablja več, ker uporabnik preneha poslovati ali postane dolgoročno plačilno nesposoben.
- (6) Upravljavec iz prvega odstavka tega člena mora zagotoviti jamstva iz četrtega odstavka tega člena v višini, kot je določena v programu razgradnje tega sevalnega ali jedrskega objekta.
- (7) Uporabnik iz tretjega odstavka tega člena mora zagotoviti jamstva iz petega odstavka tega člena v višini, ki zadostuje za pokritje stroškov po veljavnem ceniku storitev obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena tega zakona.

- (8) Upravljavec iz prvega odstavka ali uporabnik iz tretjega odstavka tega člena mora jamstva za finančna sredstva iz prejšnjih dveh odstavkov zagotoviti v obliki zavarovanja, bančne garancije na prvi poziv ali kakšnega drugega finančnega jamstva in jih ohranjati v vsej obratovalni dobi objekta ali dokler visokoaktivnega vira sevanja ne preda obvezni državni službi za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena tega zakona, drugemu imetniku dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti ali ga ne vrne proizvajalcu ali dobavitelju.
- (9) Zavarovalnica ali drug finančni garant ne sme ustaviti ali preklicati zavarovanja ali drugega jamstva za finančna sredstva iz prejšnjega odstavka, ne da bi vsaj tri mesece vnaprej pisno obvestil upravljavca iz prvega odstavka ali uporabnika iz tretjega odstavka tega člena in pristojni organ iz 18. člena tega zakona.
- (10) Pristojni organ uveljavi jamstva za finančna sredstva, če je subsidiarno ukrepanje države potrebno za pokritje stroškov zaustavitve obratovanja sevalnega ali jedrskega objekta in njegovo morebitno razgradnjo ali za varno ravnanje z virom sevanja, če uporabnik preneha poslovati ali postane dolgoročno plačilno nesposoben:
  - po tem, ko je sklep pristojnega sodišča o uvedbi stečajnega postopka upravljavca ali uporabnika pravnomočen;
  - po dokončnosti odločbe, s katero je bilo odvzeto dovoljenje za uporabo vira sevanja na podlagi 140. člena tega zakona ali odrejena zaustavitev obratovanja objekta na podlagi 141. člena tega zakona zato, ker je uporabnik ali upravljavec opustil izvajanje ukrepov sevalne ali jedrske varnosti.
- (11) Če se gradnja odlagališča ali razgradnja jedrskega objekta financira iz sredstev namenskega sklada, ustanovljenega z zakonom, se finančna sredstva iz prvega odstavka tega člena, potrebna za zaustavitev obratovanja in razgradnjo objekta, zagotavljajo v skladu s predpisi o financiranju razgradnje jedrskega objekta, gradnje odlagališča radioaktivnih odpadkov, zato jamstva iz četrtega odstavka tega člena niso potrebna.
- (12) Za upravljavce iz prvega odstavka in uporabnike iz tretjega odstavka tega člena jamstva iz petega in šestega odstavka tega člena niso potrebna za njihove negospodarske dejavnosti oziroma dejavnosti, ki predstavljajo izvajanje javne službe ali javnih pooblastil.

92. člen **(kvalifikacije delavcev)**

- (1) V vseh fazah objekta, od umeščanja v prostor, projektiranja, gradnje, poskusnega obratovanja in obratovanja, prenehanja obratovanja do konca razgradnje sevalnega ali jedrskega objekta, mora investitor in kasneje upravljavec zagotoviti zadostno število delavcev s primernimi znanji in spretnostmi, ki so usposobljeni in dodatno šolani za vse dejavnosti v zvezi s sevalno in jedrsko varnostjo glede na fazo objekta. Upravljavec mora zagotoviti ustrezen odnos delavcev do sevalne in jedrske varnosti.
- (2) Dela in naloge upravljanja tehnološkega procesa v objektu iz prejšnjega odstavka in nadzora nad tem upravljanjem smejo opravljati delavci, ki izpolnjujejo predpisane pogoje glede strokovne usposobljenosti, psihofizičnih lastnosti in odvisnosti od alkohola, mamil ali drugih psihoaktivnih sredstev.
- (3) Delodajalec mora zagotavljati redno obnavljanje strokovnega znanja delavcev iz prejšnjega odstavka ter preverjati njihovo usposobljenost, psihofizične lastnosti in odvisnosti od alkohola, mamil ali drugih psihoaktivnih sredstev.
- (4) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora za vsakega delavca iz drugega odstavka tega člena hraniti zapise o opravljenem usposabljanju, vključno z ocenami dosežene strokovne usposobljenosti glede na zahteve za ustrezno delovno mesto. Upravljavec mora te zapise hraniti še leto dni po tem, ko je delavec prenehal delati pri upravljavcu.
- (5) Organ, pristojen za jedrsko varnost, vodi za vsak sevalni ali jedrski objekt evidenco oseb, katerih strokovna usposobljenost je bila preverjena in ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje določenih del in nalog ter jim je bilo izdano dovoljenje, in oseb, ki jim je prenehalo dovoljenje ali jim je bilo to odvzeto.

- (6) Pristojni organ vodi zbirko podatkov iz prejšnjega odstavka zaradi zagotavljanja zadostnega števila delavcev s primernimi znanji in spretnostmi, ki so usposobljeni in dodatno šolani za vse dejavnosti v zvezi s sevalno in jedrsko varnostjo objekta, ter ugotavljanja izpolnjevanja predpisanih pogojev glede predpisane izobrazbe, strokovne usposobljenosti in zdravstvene delazmožnosti delavcev iz prvega odstavka tega člena.
- (7) Evidenca oseb iz petega odstavka tega člena vsebuje naslednje podatke:
1. ime in priimek osebe,
  2. datum in kraj rojstva,
  3. številko dovoljenja,
  4. datum prve pridobitve dovoljenja,
  5. datumi vseh nadaljnjih podaljšanj dovoljenj,
  6. vrsto veljavnega dovoljenja,
  7. datum prenehanja ali morebitnega odvzema dovoljenja,
  8. zdravstvena delazmožnost,
  9. predpisana izobrazba,
  10. strokovna usposobljenost.
- (8) Podatki iz prejšnjega odstavka se hranijo ves čas opravljanja del iz prvega odstavka tega člena in še pet let po prenehanju ali odvzemu dovoljenja.
- (9) Izpolnjevanje pogojev za dela in naloge iz drugega odstavka tega člena izkazuje delavec z dovoljenjem, ki mu ga za opravljanje teh del in nalog za največ pet let izda organ, pristojen za jedrsko varnost.
- (10) Organ, pristojen za jedrsko varnost, imenuje posebno strokovno komisijo za preverjanje, ali delavci izpolnjujejo predpisane pogoje za opravljanje del in nalog iz drugega odstavka tega člena.
- (11) Za potrebe preverjanja izpolnjevanja predpisanih pogojev lahko komisija iz prejšnjega odstavka pri organu, pristojnem za jedrsko varnost, pridobi osebne podatke iz osmega odstavka tega člena, pri čemer nadaljnja uporaba osebnih podatkov, s katerimi se seznanijo člani komisije, ni dopustna.
- (12) Dovoljenje za opravljanje del in nalog iz drugega odstavka tega člena se izda za določen čas na podlagi poročila komisije za preverjanje izpolnjevanja predpisanih pogojev o uspešno opravljeni preveritvi delavca v zvezi s pogoji za opravljanje del in nalog iz drugega odstavka tega člena.
- (13) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odvzame dovoljenje za opravljanje del in nalog iz drugega odstavka tega člena, če je komisija za preverjanje izpolnjevanja predpisanih pogojev pri pregledu rednega preverjanja ali pri izrednem pregledu na pobudo pristojnega inšpektorja ugotovila, da delavec ne izpolnjuje pogojev, na podlagi katerih je bilo izdano dovoljenje.
- (14) Minister, pristojen za okolje, v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravje, določi dela in naloge, za katere morajo delavci izpolnjevati pogoje iz drugega odstavka tega člena, ter podrobneje opredeli pogoje glede strokovne usposobljenosti, psihofizičnih lastnosti in odvisnosti od alkohola, mamil ali drugih psihoaktivnih sredstev, način preverjanja teh pogojev, pogostnost pregledov rednega preverjanja in sestavo komisije za preverjanje izpolnjevanja predpisanih pogojev.

93. člen (sistem vodenja)

- (1) Investitor ali upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora zagotoviti, da se objekt vodi varno in v skladu z določbami tega zakona.
- (2) Investitor ali upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora vzpostaviti, izvajati, ocenjevati in nenehno izboljševati sistem vodenja, ki zagotavlja ustrezno izpolnjevanje zahtev glede sevalne in jedrske varnosti, jedrskega varovanja, pripravljenosti na izredne dogodke, zdravja, okolja, varnosti informacijskih sistemov in podatkov, kakovosti in gospodarnosti ter zagotavlja, da se

varnostni vidiki ustrezno upoštevajo pri vseh dejavnostih upravljavca sevalnega ali jedrskega objekta.

- (3) Investitor ali upravljavec objekta iz prejšnjega odstavka mora sistem vodenja opisati v dokumentih sistema vodenja.
- (4) Investitor ali upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora vzpostaviti odnos in obnašanje zaposlenih v svoji organizaciji, iz katerih bosta izhajali dobra varnostna kultura in kultura varovanja. Ti morata biti vključeni v sistem vodenja. Upravljavec mora s samoocenjevanjem in rednimi pregledi sistema vodenja preverjati ustreznost in učinkovitost varnostne kulture in kulture varovanja.
- (5) Investitor ali upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora kot del svojega sistema vodenja vzpostaviti nadzor nad dobavitelji opreme in izvajalci del, in sicer glede na njihov pomen za sevalno in jedrsko varnost. Preverjeni in odobreni dobavitelji in izvajalci del morajo biti uvrščeni na ustrezen seznam odobrenih dobaviteljev.
- (6) Investitor ali upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora kot del svojega sistema vodenja vzpostaviti nadzor nad pogodbenimi izvajalci in zagotavljati, da dela izvajajo podjetja, ki imajo vzpostavljen sistem vodenja kakovosti ter usposobljene in izkušene delavce na strokovnem področju naročenih del.
- (7) Investitor ali upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora kot del svojega sistema vodenja vzpostaviti postopke za zagotavljanje vnosa ali vgradnje samo take opreme, ki ustreza veljavnim standardom, specifikacijam ali tehničnim zahtevam.
- (8) Minister, pristojen za okolje, določi podrobnejše zahteve glede sistema vodenja ter vsebine in oblike dokumentacije sistema vodenja.

94. člen **(sistem vodenja organa, pristojnega za jedrsko varnost)**

Določbe prejšnjega člena o vzpostavitvi, izvajanju, ocenjevanju in nenehnem izboljševanju sistema vodenja se smiselno uporabljajo tudi za organ, pristojen za jedrsko varnost.

4.3 Posegi v prostor

95. člen **(umestitev jedrskega objekta v prostor)**

- (1) Za umestitev jedrskega objekta v prostor je treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje in presojo vplivov na okolje.
- (2) Za regionalne prostorske plane, s katerimi se načrtuje jedrski objekt, je potrebno pridobiti strokovne podlage in mnenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (3) Organ, pristojen za jedrsko varnost, v postopku priprave strokovnih podlag za regionalni prostorski plana iz prejšnjega odstavka predlaga vsebine, ki morajo biti vključene v okoljsko poročilo v delu, ki se nanaša na jedrsko in sevalno varnost.
- (4) Za državne prostorske načrte, s katerimi se načrtuje jedrski objekt, ali v združenem postopku po zakonu, ki ureja urejanje prostora, je treba pridobiti smernice in mnenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (5) Organ, pristojen za jedrsko varnost, v postopku priprave smernic iz prejšnjega odstavka predlaga obseg in natančnost informacij, ki morajo biti vključene v okoljsko poročilo v delu, ki se nanaša na jedrsko in sevalno varnost, pri čemer določi stopnje dovoljene obremenjenosti okolja zaradi sevanj.
- (6) V okoljskem poročilu je treba v delu, ki se nanaša na jedrsko in sevalno varnost, ovrednotiti:

- vse dejavnike na območju za umestitev jedrskega objekta v prostor, ki lahko vplivajo na jedrsko in sevalno varnost objekta med njegovo obratovalno dobo in razgradnjo, za odlagališče pa tudi po njegovem zaprtju;
  - vpliv zaradi obratovanja ali razgradnje objekta na prebivalstvo in okolje, za odlagališče pa tudi vpliv po njegovem zaprtju.
- (7) Za pridobitev mnenja organa, pristojnega za jedrsko varnost, na študijo variant in okoljsko poročilo, je poleg vsebin, ki jih določa zakon, ki ureja urejanje prostora, potrebno priložiti strokovno mnenje o sprejemljivosti variant oziroma predlagane najustreznejše variante, če se izvaja združen postopek po zakonu, ki ureja urejanje prostora z vidika sevalne in jedrske varnosti in o sprejemljivosti vplivov na okolje in prebivalstvo med njegovo obratovalno dobo in razgradnjo, za odlagališče pa tudi po njegovem zaprtju.
- (8) Za pridobitev mnenja organa, pristojnega za jedrsko varnost, na predlog državnega prostorskega načrta in okoljsko poročilo je poleg vsebin, ki jih določa zakon, ki ureja urejanje prostora, treba priložiti strokovno mnenje o sprejemljivosti nameravane gradnje z vidika sevalne in jedrske varnosti.
- (9) Organ, pristojen za jedrsko varnost, v mnenju iz prejšnjega odstavka določi tudi projektne pogoje v skladu s predpisi, ki urejajo graditev.

96. člen (občinski prostorski načrt)

- (1) Pripravlavec občinskega ali občinskega podrobnega prostorskega načrta mora po zakonu, ki ureja urejanje prostora, pri načrtovanju upoštevati območja omejene rabe prostora zaradi jedrskega objekta, na katerih je zaradi ukrepov sevalne in jedrske varnosti posameznega jedrskega objekta raba prostora omejena, in omejitve rabe tega prostora.
- (2) Za občinske ali občinske podrobne prostorske načrte, v katerih se načrtujejo posegi na območju omejene rabe prostora zaradi ukrepov sevalne in jedrske varnosti, je v postopku priprave sklepa o pripravi in spremembi občinskega prostorskega načrta treba pridobiti smernice in mnenja organa, pristojnega za jedrsko varnost.

4.4 Gradnje ali izvedbe rudarskih del

97. člen (mnenje h gradnjam, ki vplivajo na jedrsko varnost)

- (1) V postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja po zakonu, ki ureja graditev, za gradnje, zaradi katerih je treba izvajati ukrepe sevalne in jedrske varnosti, ali v postopku izdaje celovitega dovoljenja po zakonu, ki ureja urejanje prostora, mora investitor ali organ, pristojen za gradnje, pridobiti mnenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (2) Gradnja iz prejšnjega odstavka je:
- gradnja jedrskega objekta po določbah zakona, ki ureja graditev objektov;
  - gradnja ali sprememba namembnosti objekta v območju jedrskega objekta;
  - gradnja ali sprememba namembnosti objekta na območju omejene rabe prostora jedrskega objekta, ki vpliva na jedrsko varnost.
- (3) Za pridobitev mnenja iz prvega odstavka tega člena za gradnje po integralnem postopku izdaje gradbenega dovoljenja, kot ga določa zakon, ki ureja gradnje, ali v postopku izdaje celovitega dovoljenja po zakonu, ki ureja urejanje prostora, mora strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost iz prvega odstavka 101. člena tega zakona vsebovati tudi mnenje o sprejemljivosti nameravane gradnje z vidika sevalne in jedrske varnosti ter o ustreznosti poročila o vplivih na okolje in prebivalstvo med njegovo obratovalno dobo in razgradnjo, za odlagališče pa tudi po njegovem zaprtju.

- (4) Če gre za gradnjo jedrskega objekta, pogoje, obseg in vsebino poročila o vplivih na okolje v delu, ki se nanaša na sevalno in jedrsko varnost, določi organ, pristojen za izdajo okoljevarstvenega soglasja, na podlagi predloga organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (5) Če gre za gradnjo novega jedrskega objekta, mora organ, pristojen za jedrsko varnost, v mnenju iz prvega odstavka tega člena določiti obseg območja omejene rabe prostora zaradi izvajanja ukrepov sevalne in jedrske varnosti in omejitve rabe prostora na takem območju.
- (6) Vlada določi merila za določitev območij omejene rabe prostora zaradi jedrskega objekta, merila za prepovedi gradenj na teh območjih in vrste objektov, ki se smejo graditi na teh območjih in za katere je treba vlogi za izdajo gradbenega dovoljenja priložiti mnenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.

98. člen
(mnenje h gradnjam, ki vplivajo na sevalno varnost)

- (1) V postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja za gradnje, zaradi katerih je treba izvajati ukrepe sevalne varnosti, mora investitor ali organ, pristojen za gradnje, pridobiti mnenje organa, pristojnega za jedrsko varnost, razen za manj pomemben sevalni objekt, namenjen izvajanju sevalne dejavnosti v zdravstvu ali veterinarstvu, za katerega se mora priložiti mnenje organa, pristojnega za varstvo pred sevanji.
- (2) Gradnja iz prejšnjega odstavka je:
  - gradnja sevalnega objekta po določbah zakona, ki ureja graditev objektov;
  - gradnja manj pomembnega sevalnega objekta;
  - gradnja ali sprememba namembnosti objekta v območju sevalnega objekta.

99. člen
(projektne pogoje za gradnje, ki vplivajo na sevalno in jedrsko varnost)

- (1) Za gradnje iz 97., 98. in 105. člena tega zakona, za katere organ, pristojen za izdajo mnenja po tem zakonu, ni podal mnenja in projektne pogojev iz 95. člena tega zakona, mora investitor pridobiti projektne pogoje.
- (2) Organ, pristojen za jedrsko varnost oziroma organ pristojen za varstvo pred sevanji, izda projektne pogoje iz prvega odstavka tega člena v 60 dneh, razen za gradnje iz tretje alineje drugega odstavka 97. člena tega zakona, za katere mora izdati projektne pogoje v 30 dneh.

100. člen
(projektne osnove sevalnega ali jedrskega objekta)

- (1) Investitor, ki namerava graditi nov sevalni ali jedrski objekt, mora zanj pripraviti projektne osnove kot del:
  - okoljskega poročila v postopku priprave državnega prostorskega načrta iz 95. člena tega zakona,
  - poročila o vplivih na okolje v postopku pridobitve mnenja o jedrski in sevalni varnosti iz 97. ali 98. člena tega zakona ali
  - varnostnega poročila v vseh poznejših postopkih iz 101. člena tega zakona.
- (2) Projektne osnove morajo zagotoviti preventivne ukrepe, in če ti odpovedo, zaščitne ukrepe proti posledicam, ki lahko nastanejo zaradi prehodnih pojavov in projektnih nezdod. Projektne rešitve in ukrepi morajo zagotoviti, da doze sevanja, ki bi jih prejeli prebivalstvo v okolici objekta in zaposleni v objektu, ne presegajo predpisanih vrednosti ali da so te čim nižje.

- (3) Za preprečevanje izpustov radioaktivnih snovi in zaščito pred njimi je treba uveljaviti načelo obrambe v globino tako, da se s projektom zagotovi nabor fizičnih pregrad in varnostnih ukrepov, ki prispevajo k učinkovitemu omejevanju širjenja radioaktivnih snovi iz objekta.
- (4) Minister, pristojen za okolje, podrobneje določi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati projektne osnove sevalnega ali jedrskega objekta, način njihove priprave in njihovega vzdrževanja.

101. člen (varnostno poročilo)

- (1) Vlogi za pridobitev mnenja iz 97. ali 98. člena tega zakona ali soglasja iz 105. člena tega zakona mora investitor, ki namerava graditi nov sevalni ali jedrski objekt ali izvajati rudarska dela, priložiti projektno dokumentacijo, varnostno poročilo in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o sevalni in jedrski varnosti objekta na podlagi vseh priloženih dokumentov.
- (2) Varnostno poročilo za objekt, ki se gradi, mora prikazati:
  1. projektne osnove objekta in temeljne varnostne rešitve;
  2. lokacijo objekta z analizo lokacije glede sevalne in jedrske varnosti;
  3. tehnične značilnosti objekta, vključno z opisom radioaktivnih snovi ali jedrskih snovi in drugih virov sevanja;
  4. bistvene elemente varstva pred sevanji iz ocene varstva pred sevanji;
  5. oceno izpostavljenosti prebivalstva in okolja;
  6. organizacijo dela, vključno s programi strokovnega usposabljanja in organiziranostjo varstva pred sevanji;
  7. ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom;
  8. fizično varovanje objekta;
  9. načrt zaščite in reševanja organizacije po predpisih o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ali navodila za ukrepanje ob izrednih dogodkih objekta, če gre za objekt, za katerega načrta zaščite in reševanja organizacije po predpisih o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami ni treba izdelati;
  10. programe poskusnega obratovanja, če gre za gradnjo objekta;
  11. varnostno analizo, obratovalne pogoje in omejitve za varno obratovanje med poskusnim in rednim obratovanjem;
  12. sistem vodenja;
  13. predvidene izpuste radioaktivnih snovi v okolje;
  14. program meteoroloških meritev ter predobratovalnega in obratovalnega monitoringa radioaktivnosti;
  15. predvideno razgradnjo objekta;
  16. opis objekta in načrt dolgoročnega nadzora po zaprtju, če gre za odlagališče.
- (3) Oseba, ki namerava graditi objekt, mora zagotoviti, da se varnostno poročilo dopolni, če pride med gradnjo objekta ali poskusnim obratovanjem do sprememb stanja, na katero se nanaša varnostno poročilo.
- (4) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odobri varnostno poročilo in dokumentacijo iz prvega odstavka tega člena v postopku izdaje mnenja iz 97. ali 98. člena tega zakona ali soglasja iz 105. člena tega zakona.
- (5) Če se vloga iz prvega odstavka tega člena nanaša na gradbena ali druga dela na obstoječem jedrskem ali sevalnem objektu, njegovo rekonstrukcijo, dozidavo ali nadzidavo, mora upravljavec vlogi za pridobitev mnenja h gradnji priložiti projektno dokumentacijo in predlog morebitnih sprememb varnostnega poročila. V takem primeru se gradnja šteje za spremembo po 116. členu

tega zakona, zato mora upravljavec pred njeno uvedbo izpeljati varnostno oceno in morebitno odobritev organa, pristojnega za jedrsko varnost.

- (6) Minister, pristojen za okolje, podrobneje določi vsebino varnostnega poročila in vsebino dokumentacije iz prvega in petega odstavka tega člena, ki jo odobri organ, pristojen za jedrsko varnost, ter vsebino druge dokumentacije, ki jo je treba le priložiti vlogi.

102. člen **(načrt fizičnega varovanja)**

Varnostnemu poročilu iz prejšnjega člena mora investitor priložiti načrt fizičnega varovanja iz 145. člena tega zakona kot ločeni in tajni dokument v skladu s predpisi, ki urejajo tajne podatke.

103. člen **(odlaganje radioaktivnih odpadkov)**

- (1) Z varnostnimi analizami odlagališča se ocenijo vsa mogoča tveganja zaradi radioaktivnih odpadkov ter izpostavljenost delavcev in prebivalstva med obratovanjem in po zaprtju odlagališča, med vzdrževanjem odlagališča ter izvajanjem dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtega odlagališča.
- (2) Z načrtom dolgoročnega nadzora in vzdrževanja odlagališča po zaprtju se morajo prikazati:
  - obseg in vsebina monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča iz 158. člena tega zakona za odlagališče in monitoringa naravnih pojavov, ki vplivajo na dolgoročno stabilnost odlagališča in delovanje njegovih posameznih delov;
  - merila, na podlagi katerih se glede na rezultate monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča iz prejšnje alineje in inšpekcijskega nadzora odloča o izvedbi vzdrževalnih del na zaprtem odlagališču.
- (3) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odobri načrt dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtega odlagališča v postopku izdaje mnenja h gradnji iz 97. člena tega zakona in v postopku izdaje dovoljenja za zaprtje odlagališča iz 109. člena tega zakona.

104. člen **(drugi predpisi in smernice)**

- (1) Minister, pristojen za okolje, ali minister, pristojen za zdravje, lahko sam ali v soglasju z drugimi pristojnimi ministri, če se vsebina predpisa nanaša tudi na njihovo področje dela, določi za sevalne in jedrske objekte ter za manj pomembne sevalne objekte projektna načela, način priprave projektnih osnov, pravila ravnanja, tehnične zahteve in oblike obveznega ravnanja v zvezi s sevalno ali jedrsko varnostjo.
- (2) Organ, pristojen za jedrsko varnost, in organ, pristojen za varstvo pred sevanji, lahko skupaj ali vsak posebej na spletni strani ali na drug primeren način objavljata neobvezna navodila, priporočila ali praktične smernice v zvezi z jedrsko varnostjo in varstvom pred sevanji.

105. člen **(soglasje k rudarskim delom)**

- (1) Pred izdajo dovoljenj za pridobivanje ali opustitev pridobivanja jedrskih mineralnih surovin in z njimi povezanimi gradnjami na podlagi zakona, ki ureja rudarstvo, mora investitor pridobiti soglasje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (2) Vlogi za pridobitev soglasja iz prejšnjega odstavka je treba priložiti predvsem:

- dokumentacijo, določeno s predpisi o rudarstvu;
- varnostno poročilo iz 101. člena, iz katerega je razvidno, da so pri načrtovanju rudarskih del upoštevani predpisi s področja sevalne varnosti;
- če gre za odlagališče rudarske ali hidrometalurške jalovine, pa tudi načrt dolgoročnega nadzora po zaprtju odlagališča rudarske ali hidrometalurške jalovine;
- mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o sevalni ali jedrski varnosti objekta.

106. člen **(odlagališče rudarske in hidrometalurške jalovine)**

- (1) Vlogi za pridobitev soglasja h gradnji odlagališča rudarske ali hidrometalurške jalovine, ki nastane pri pridobivanju jedrskih mineralnih surovin, je treba poleg dokumentacije iz drugega odstavka prejšnjega člena priložiti tudi overjeno listino o brezplačnem prenosu zemljišč, ki jih zajema območje odlaganja, v last države in načrt njihovega prenosa.
- (2) Z varnostnim poročilom o odlagališču rudarske jalovine ali hidrometalurške jalovine se morajo oceniti vsa mogoča tveganja zaradi odloženih radioaktivnih snovi ter izpostavljenost prebivalcev in na odlagališču zaposlenih izpostavljenih delavcev med njegovim obratovanjem in po njegovem zaprtju.
- (3) Z načrtom dolgoročnega nadzora odlagališča rudarske ali hidrometalurške jalovine se prikažejo:
  - obseg in vsebina monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča in monitoringa naravnih pojavov, ki vplivajo na dolgoročno stabilnost zaprtega odlagališča in delovanje njegovih posameznih delov;
  - merila, na podlagi katerih se glede na rezultate monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča iz prejšnje alineje in inšpekcijskega nadzora odloča o izvedbi vzdrževalnih del na zaprtem odlagališču.
- (4) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odobri načrt dolgoročnega nadzora odlagališča rudarske ali hidrometalurške jalovine v postopku izdaje soglasja iz 105. člena tega zakona in postopku izdaje dovoljenja za zaprtje odlagališča rudarske ali hidrometalurške jalovine iz 109. člena tega zakona.
- (5) Organ, pristojen za jedrsko varnost, podrobneje določi vsebino varnostnega poročila in načrta dolgoročnega nadzora odlagališča v postopku izdaje soglasja iz 105. člena tega zakona.

107. člen **(izdaja mnenj ali soglasij)**

- (1) Mnenje iz 97. ali 98. člena tega zakona in soglasje iz 105. člena tega zakona se izdaja v 90 dneh po prejemu popolne vloge, razen za gradnje iz tretje alineje drugega odstavka 97. člena tega zakona, za katere se mnenje izda v 30 dneh.
- (2) Če gre za mnenje h gradnji objekta, se v mnenju lahko določijo tudi pogoji poskusnega obratovanja ter način in čas njegovega trajanja.
- (3) Če gre za gradnjo nove jedrske elektrarne ali odlagališča radioaktivnih odpadkov, se mnenje iz prvega odstavka tega člena izda v 24 mesecih.
- (4) Organ, pristojen za jedrsko varnost, lahko investitorju gradnje jedrske elektrarne ali odlagališča radioaktivnih odpadkov z odločbo odobri prošnjo za:
  - delitev vsebin, potrebnih za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev mnenja iz prvega odstavka tega člena na vsebinsko končane tematske sklope;
  - določitev obsega dokumentacije za posamezen tematski sklop;
  - določitev rokov za dostavo dokumentacije in mnenj pooblaščenih izvedencev za sevalno in jedrsko varnost za izdajo predhodnih mnenj k posameznim tematskim sklopom;

- določitev rokov za izdajo predhodnih mnenj k posameznim tematskim sklopom in izdajo končnega mnenja.
- (5) Organ, pristojen za jedrsko varnost, lahko na prošnjo investitorja podaljša roke iz tretje in četrte alineje prejšnjega odstavka.
- (6) V primeru iz četrtega odstavka tega člena so pozitivna predhodna mnenja pogoj za končno mnenje iz 97. in 98. člena tega zakona. Pri pripravi končnega mnenja mora organ, pristojen za jedrsko varnost, oceniti medsebojno skladnost posameznih tematskih sklopov, za katere so že bila izdana predhodna mnenja, ter celovito presoditi izpolnjevanje vseh pogojev za zagotavljanje jedrske in sevalne varnosti objekta.
- (7) Mnenje ali soglasje preneha veljati, če v treh letih od dneva pravnomočnosti mnenja ali soglasja ni bila začeta gradnja ali razgradnja objekta iz 97. in 98. člena tega zakona ali niso bila začeta rudarska dela iz 105. člena tega zakona.
- (8) Mnenje ali soglasje se lahko na podlagi vloge imetnika podaljša za največ 24 mesecev, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki so bili potrebni za njegovo izdajo.

4.5 Poskusno obratovanje sevalnih in jedrskih objektov

108. člen

(poskusno obratovanje sevalnih in jedrskih objektov)

- (1) Vsak sevalni in jedrski objekt mora po končani gradnji najprej poskusno obratovati.
- (2) Za začetek poskusnega obratovanja sevalnega ali jedrskega objekta je treba pridobiti soglasje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (3) Vlogi za pridobitev soglasja za začetek poskusnega obratovanja je treba priložiti varnostno poročilo, ki mora biti dopolnjeno v skladu s spremembami, ki nastanejo med gradnjo, mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o sevalni in jedrski varnosti objekta in drugo predpisano dokumentacijo.
- (4) Varnostno poročilo in predloženo dokumentacijo iz prejšnjega odstavka organ, pristojen za jedrsko varnost, odobri v postopku izdaje soglasja za začetek poskusnega obratovanja.
- (5) Minister, pristojen za okolje, podrobneje določi vsebino vloge za pridobitev soglasja za začetek poskusnega obratovanja in vsebino dokumentacije iz tretjega odstavka tega člena.
- (6) Ministrstvo, pristojno za graditev, odobri poskusno obratovanje za določen čas, vendar ne za več kot dve leti.
- (7) Soglasje za poskusno obratovanje se lahko na podlagi vloge imetnika podaljša za največ šest mesecev, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki so po izteku veljavnosti soglasja predpisani za njegovo izdajo.
- (8) Zoper odločbo o zavrnitvi ali odobritvi soglasja za začetek poskusnega obratovanja ni pritožbe.

4.6 Obratovanje sevalnih in jedrskih objektov

109. člen

(dovoljenje za obratovanje, razgradnjo, odlaganje in zaprtje odlagališča)

- (1) Investitor ali upravljavec objekta, ki namerava:
  1. začeti ali prenehati obratovanje jedrskega objekta;
  2. začeti ali prenehati obratovanje sevalnega objekta;
  3. začeti odlagati radioaktivne odpadke na odlagališču radioaktivnih odpadkov;
  4. zapreti odlagališče radioaktivnih odpadkov;
  5. začeti ali končati razgradnjo jedrskega objekta;
  6. začeti ali končati razgradnjo sevalnega objekta;

7. končati rudarska dela za opustitev pridobivanja jedrskih mineralnih surovin;
  8. začeti odlagati rudarsko in hidrometalurško jalovine, ki nastaja pri pridobivanju jedrskih surovin;
  9. zapreti odlagališče rudarske in hidrometalurške jalovine, ki nastaja pri pridobivanju jedrskih surovin;
  10. shranjevati sveže gorivo na gradbišču jedrske elektrarne ali raziskovalnega reaktorja; mora pridobiti dovoljenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (2) Dovoljenje za obratovanje objekta in konec razgradnje objekta, odlaganje ali zaprtje iz prejšnjega odstavka se izda:
1. po pridobljenem uporabnem dovoljenju, ki se izda v skladu s predpisi o graditvi objektov, če gre za začetek obratovanja iz 1. in 2. točke ali začetek odlaganja iz 3. točke prejšnjega odstavka;
  2. po izpolnitvi vseh pogojev za prenehanje obratovanja objekta ali odlagališča, če gre za prenehanje obratovanja iz 1. in 2. točke ali zaprtje odlagališča iz 4. točke prejšnjega odstavka;
  3. po izpolnitvi vseh pogojev razgradnje objekta, če gre za razgradnjo objekta iz 5. in 6. točke prejšnjega odstavka;
  4. po izpolnitvi vseh pogojev za končanje rudarskih del, če gre za končanje rudarskih del iz 7. točke in za zaprtje odlagališča iz 9. točke prejšnjega odstavka;
  5. po pridobljenem uporabnem dovoljenju za objekt za shranjevanje svežega goriva, ki se izda v skladu s predpisi o graditvi objektov, če gre za shranjevanje svežega goriva iz 10. točke prejšnjega odstavka.
- (3) Pogoje iz prejšnjega odstavka določi organ, pristojen za jedrsko varnost, v mnenjih iz 97. in 98. člena tega zakona ali soglasjih iz 105. ali 106. člena tega zakona.
- (4) Za sevalne in jedrske objekte se šteje, da je s pridobitvijo mnenja ali soglasja iz prejšnjega člena ali dovoljenja iz tega člena izdelano navodilo, ki določa pravila za uporabo ali obratovanje in vzdrževanje objekta po predpisih, ki urejajo graditev objektov.
- (5) Po koncu izvajanja rudarskih del pri gradnji objektov, ki se v skladu s tem zakonom štejejo za sevalni objekt, je dovoljenje iz prvega odstavka tega člena pogoj za pridobitev odločbe o prenehanju pravic in obveznosti po zakonu, ki ureja rudarstvo.

110. člen **(vloga za pridobitev dovoljenja)**

- (1) Vlogi za pridobitev dovoljenja iz prejšnjega člena je treba priložiti varnostno poročilo, mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o sevalni in jedrski varnosti objekta in drugo predpisano dokumentacijo iz petega odstavka tega člena.
- (2) Če gre za razgradnjo objekta, se vsebina varnostnega poročila nanaša na razgradnjo objekta in z njo povezanimi ukrepi sevalne ali jedrske varnosti.
- (3) Varnostno poročilo mora biti dopolnjeno v skladu s spremembami, ki nastanejo med poskusnim obratovanjem in med gradnjo ali razgradnjo objekta ali med izvajanjem rudarskih del, če gre za izkoriščanje ali opustitev izkoriščanja jedrskih mineralnih surovin.
- (4) Dovoljenje izda organ, pristojen za jedrsko varnost, v 90 dneh po prejemu popolne vloge, če iz predloženih poročil, načrtov in druge dokumentacije ter iz podatkov o poskusnem obratovanju ugotovi, da so izpolnjeni pogoji sevalne ali jedrske varnosti.
- (5) Minister, pristojen za okolje, podrobneje določi vsebino vloge za pridobitev dovoljenja in vsebino dokumentacije iz prvega odstavka tega člena, ki jo v postopku izdaje dovoljenja odobri organ, pristojen za jedrsko varnost, ter vsebino druge dokumentacije, ki jo je treba priložiti vlogi, glede na stopnjo tveganja za posamezno skupino objektov.

111. člen
(obratovanje objekta)

- (1) Upravljevec sevalnega ali jedrskega objekta mora v obratovalni dobi objekta zagotoviti, da:
1. ta obratuje ali poskusno obratuje v skladu z odobrenimi obratovalnimi pogoji in omejitvami;
  2. uporablja pisne postopke za obratovanje, poskusno obratovanje, prenehanje obratovanja ali razgradnjo objekta, ki morajo zajemati vsa stanja objekta, predvidena v varnostnem poročilu;
  3. spremlja svoje in tuje obratovalne izkušnje ter jih uporablja za načrtovanje in izvedbo varnostnih izboljšav;
  4. spremlja obratovalne kazalnike, ki prikazujejo varnost in obratovanje objekta, in jih uporablja za izboljšanje varnega obratovanja;
  5. spremlja procese staranja opreme in izvaja ukrepe za zmanjšanje ali odpravo učinkov teh procesov;
  6. vzdržuje, pregleduje in preizkuša sisteme in komponente objekta ter s tem zagotavlja njihovo razpoložljivost, zanesljivost in zmožnost izpolnjevanja njihovih funkcij;
  7. redno dopolnjuje varnostno poročilo tako, da so vanj vključene vse spremembe na objektu;
  8. če je objekt jedrska elektrarna, ob koncu vsakokratnih vzdrževalnih del ob menjavi goriva pridobi mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost iz 88. člena tega zakona o jedrski varnosti med temi deli in po njih;
  9. ima izdelan načrt optimizacije varstva pred sevanji ter ga upošteva, redno pregleduje in posodablja;
  10. v sevalni ali jedrski objekt vnaša ali vgrajuje opremo ter zagotavlja nadzor nad dobavitelji opreme, izvajalci del in pogodbenimi izvajalci v skladu z določbami 93. člena tega zakona;
  11. za preverjanje varnosti objekta uporablja varnostne analize;
  12. ima izdelan ter po potrebi izvaja načrt zaščite in reševanja ali navodila za ukrepanje ob izrednem dogodku, ki so usklajeni in se izvajajo v sodelovanju z drugimi organi in organizacijami, pristojnimi za ravnanje v primeru jedrske ali radiološke nesreče;
  13. zagotavlja usposabljanje in izpopolnjevanje zaposlenih in zunanjih delavcev v sevalnem ali jedrskem objektu;
  14. ravna z radioaktivnimi odpadki tako, da nastaja čim manj radioaktivnih odpadkov in njihovih izpustov v okolje po aktivnosti in po obsegu ter da se obdelajo in skladiščijo na način, ki je primeren za odlaganje ter skladen z nacionalnim programom ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom;
  15. zagotavlja monitoring radioaktivnosti v okolici sevalnega ali jedrskega objekta.
- (2) Minister, pristojen za okolje, podrobneje določi zahteve glede obratovanja in poskusnega obratovanja jedrskega ali sevalnega objekta, uporabe pisnih postopkov, spremljanja obratovalnih izkušenj, spremljanja obratovalnih kazalnikov, spremljanja procesov staranja in izvajanja ukrepov za zmanjšanje ali odpravo učinkov teh procesov, vzdrževanja, pregledovanja in preizkušanja sistemov in komponent objekta, posodabljanja varnostnega poročila, vnašanja ali vgrajevanja opreme, nadzora nad dobavitelji opreme, izvajalci del in pogodbenimi izvajalci, vsebine, kakovosti in načina uporabe varnostnih analiz, zagotavljanja usposabljanja in izpopolnjevanja zaposlenih in zunanjih delavcev v objektu, ravnanja z radioaktivnimi odpadki in zagotavljanja obratovalnega monitoringa radioaktivnosti v okolici sevalnega ali jedrskega objekta.
- (3) Podrobnejše zahteve za izdelavo načrtov zaščite in reševanja organizacij za jedrske ali sevalne objekte se določijo v predpisu, ki ureja vsebino in izdelavo načrtov zaščite in reševanja.

112. člen
(občasni varnostni pregled)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta (v nadaljnjem besedilu: upravljavec objekta) mora zagotavljati redno, celovito in sistematično ocenjevanje in preverjanje sevalne ali jedrske varnosti objekta z občasnimi varnostnimi pregledi.
- (2) Občasni varnostni pregled sevalnega ali jedrskega objekta mora vključevati tudi pregled ocene varstva pred sevanji iz 41. člena tega zakona.
- (3) Upravljavec objekta mora najpozneje 40 mesecev pred iztekom veljavnosti obratovalnega dovoljenja predložiti vsebino, obseg in časovni načrt izvedbe občasnega varnostnega pregleda v odobritev organu, pristojnemu za jedrsko varnost.
- (4) Upravljavec objekta mora med izvajanjem občasnega varnostnega pregleda o poteku in izvajanju pregleda poročati organu, pristojnemu za jedrsko varnost.
- (5) Minister, pristojen za okolje, določi pogostnost, merila za vsebino, obseg in čas trajanja, način izvajanja občasnih varnostnih pregledov in način poročanja o teh pregledih.

113. člen
(izredni varnostni pregled in izredni ukrepi)

- (1) V predpisu iz petega odstavka prejšnjega člena se določijo tudi primeri, v katerih organ, pristojen za jedrsko varnost, sam odredi izvedbo izrednega varnostnega pregleda ali ukrepov za izboljšanje sevalne in jedrske varnosti, če razpolaga z novimi in pomembnimi dokazi o sevalni ali jedrski varnosti objekta.
- (2) Organ, pristojen za jedrsko varnost, v odločbi, s katero odredi izvedbo izrednega varnostnega pregleda ali ukrepov iz prejšnjega odstavka, določi vsebino, obseg in roke te izvedbe ter način poročanja. Hkrati presodi vpliv na sevalno ali jedrsko varnost in lahko določi začasno spremembo obratovalnega dovoljenja sevalnega ali jedrskega objekta.
- (3) Zoper odločbo o izvedbi izrednega varnostnega pregleda iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.

114. člen
(poročilo o občasnem ali izrednem varnostnem pregledu)

- (1) Upravljavec objekta mora o občasnem varnostnem pregledu objekta iz 112. člena tega zakona ali izrednem varnostnem pregledu iz prejšnjega člena sestaviti poročilo in ga oddati v potrditev organu, pristojnemu za jedrsko varnost.
- (2) Če iz poročila iz prejšnjega odstavka izhaja, da je treba zaradi izboljšanja sevalne ali jedrske varnosti izvesti spremembe, mora upravljavec objekta pripraviti predlog teh sprememb ter ravnati, kot je določeno v 116. in 117. členu tega zakona.
- (3) Vlogi za potrditev poročila iz prvega odstavka tega člena mora upravljavec objekta priložiti tudi mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o izvedbi in rezultatih občasnega varnostnega pregleda ter vplivih predlaganih ukrepov na sevalno in jedrsko varnost objekta.
- (4) Organ, pristojen za jedrsko varnost, potrdi poročilo iz prvega odstavka tega člena v 60 dneh od prejema popolne vloge.
- (5) Upravljavec objekta mora v petih letih od dokončnosti odločbe iz prejšnjega odstavka tega člena izvesti spremembe iz drugega odstavka tega člena.
- (6) Organ, pristojen za jedrsko varnost, lahko na predlog upravljavca objekta rok iz prejšnjega odstavka tega člena za posamezne spremembe izjemoma podaljša za največ tri leta.
- (7) Potrjeno poročilo o občasnem varnostnem pregledu je pogoj za podaljšanje veljavnosti dovoljenja za obratovanje objekta iz 109. člena tega zakona.

115. člen
(razširjene projektne osnove jedrskega objekta)

- (1) Investitor ali upravljavec jedrskega objekta mora hkrati s pripravo projektnih osnov iz 100. člena tega zakona in v primeru novih spoznanj o sevalni ali jedrski varnosti objekta, sprememb pogojev lokacije ali drugih razlogov, ki kažejo na možnost izboljšanja že dosežene ravni varnosti objekta, določiti razširjene projektne osnove za objekt.
- (2) Razširjene projektne osnove iz prejšnjega odstavka je treba pripraviti na podlagi strokovne presoje in determinističnih ali verjetnostnih analiz, pri čemer se lahko uporabijo tudi realistične predpostavke.
- (3) Razširjene projektne osnove iz prvega odstavka tega člena morajo zagotoviti odpornost objekta tako, da je verjetnost za pomembne izpuste radioaktivnih snovi v okolje v primeru dogodka, predpostavljenega za razširjene projektne osnove, notranje ali zunanje nevarnosti, smiselno nizka.
- (4) Razširjene projektne osnove objekta morajo biti kot del varnostnega poročila o objektu sistematično določene in dokumentirane.
- (5) Minister, pristojen za okolje, določi obseg, metodologijo priprave in druge pogoje v zvezi z razširjenimi projektnimi osnovami jedrskega objekta.

116. člen
(odobritev sprememb)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora vsako nameravano spremembo v zvezi z objektom ali načinom upravljanja tega ali v zvezi z njegovim obratovanjem, vključno z vzdrževalnimi deli, pregledovanjem, preizkušanjem ali uvedbo tehnične, organizacijske ali druge spremembe v zvezi s temi deli (v nadaljnjem besedilu: sprememba), ki vpliva ali bi posredno lahko vplivala na vsebino varnostnega poročila, oceniti glede na njen pomen za sevalno ali jedrsko varnost in pri tem uporabiti varnostne analize.
- (2) Spremembe iz prejšnjega odstavka so lahko začasne ali stalne.
- (3) Spremembe so glede na pomen za sevalno ali jedrsko varnost lahko spremembe:
  - o katerih je treba organ, pristojen za jedrsko varnost, le obvestiti;
  - katerih izvedbo je treba organu, pristojnemu za jedrsko varnost, priglasiti;
  - ki so pomembne za sevalno ali jedrsko varnost in za izvedbo katerih je treba pridobiti odobritev organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (4) Predlogu sprememb iz tretje alineje prejšnjega odstavka mora upravljavec objekta priložiti predlog spremembe varnostnega poročila, oceno iz prvega odstavka tega člena in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o vplivu spremembe na sevalno ali jedrsko varnost objekta.
- (5) Predlogu sprememb iz druge alineje drugega odstavka tega člena mora upravljavec objekta priložiti oceno iz prvega odstavka tega člena in predlog morebitne spremembe varnostnega poročila. Upravljavec objekta lahko začne uvajati predlagane spremembe iz druge alineje tretjega odstavka tega člena po tem, ko je organ, pristojen za jedrsko varnost, na podlagi ocene iz prvega odstavka tega člena pisno potrdil, da ni treba pridobiti odobritve sprememb.
- (6) Če je upravljavec objekta uvedel spremembe na podlagi obvestila predloga sprememb iz prve alineje tretjega odstavka tega člena, mora najpozneje 12 mesecev po izvedenih delih obvestiti organ, pristojen za jedrsko varnost o izvedenih spremembah.
- (7) Upravljavec objekta mora najpozneje v 12 mesecih po izvedenih delih organu, pristojnemu za jedrsko varnost, poslati tudi spremembo varnostnega poročila.
- (8) Minister, pristojen za okolje, določi metodologijo ocenjevanja in razvrščanja sprememb, način in obliko obveščanja, priglasitve ali vloge za odobritev teh sprememb, zahteve glede določanja,

označevanja in obravnave začasnih sprememb, zahteve glede uporabe varnostnih analiz in zahteve glede načina izvedbe sprememb.

117. člen (odobritev pomembnih sprememb)

- (1) Če iz predloženih dokazil izhaja, da so izpolnjeni pogoji sevalne ali jedrske varnosti, organ, pristojen za jedrsko varnost, odobri predlog sprememb iz tretje alineje tretjega odstavka prejšnjega člena v 90 dneh po prejemu popolne vloge z odločbo, v kateri tudi odredi izdelavo sprememb varnostnega poročila, ter če je treba, določi tudi način, obseg in roke uvajanja sprememb iz varnostnega poročila.
- (2) Upravljavec objekta začne uvajati spremembe iz prejšnjega odstavka, ko mu organ, pristojen za jedrsko varnost, odobri spremembe varnostnega poročila.
- (3) Upravljavec lahko v vlogi za odobritev spremembe zaprosi za izvajanje posameznih del, ki pomenijo pripravo na uvajanje te spremembe, pred odobritvijo predloga spremembe iz prvega odstavka tega člena. Za taka dela mora upravljavec pripraviti oceno iz prvega odstavka prejšnjega člena, ki jo dostavi skupaj z vlogo za odobritev spremembe. Če iz predloženih dokazil izhaja, da izvajanje teh del ne spreminja pogojev in opisov iz varnostnega poročila ter da sevalna in jedrska varnost med takimi deli ne bosta ogroženi niti ne bi bili ogroženi ob morebitni zavrnitvi predlagane spremembe, lahko organ, pristojen za jedrsko varnost, z začasno odločbo odobri taka dela še pred pridobitvijo strokovnega mnenja pooblaščenega izvedenca iz petega odstavka prejšnjega člena.
- (4) Če po odobritvi spremembe iz prvega odstavka tega člena nastanejo nove okoliščine, zaradi katerih uvajanje te spremembe ne bi bilo primerno ali bi imelo negativen vpliv na sevalno ali jedrsko varnost, lahko organ, pristojen za jedrsko varnost, na predlog upravljavca razveljavi odobritev te spremembe.
- (5) Zoper odločbo o zavrnitvi ali odobritvi predloga sprememb, ki so pomembne za sevalno ali jedrsko varnost, ni pritožbe.

118. člen (začasna prekoračitev obratovalnih pogojev in omejitev)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta lahko zaprosi za odobritev začasne prekoračitve obratovalnih pogojev in omejitev iz 1. točke prvega odstavka 111. člena tega zakona, če bi bilo sicer ogroženo zdravje ali varnost prebivalstva ali osebja objekta.
- (2) Organ, pristojen za jedrsko varnost, mora nemudoma obravnavati vlogo iz prejšnjega odstavka in o njej odločiti v kar najkrajšem času, morebitni odobritvi prekoračitve obratovalnih pogojev ali omejitev pa določiti kar najkrajši čas veljavnosti.
- (3) Minister, pristojen za okolje, določi podrobnejše zahteve glede okoliščin iz prvega odstavka tega člena, v katerih upravljavec objekta lahko zaprosi za začasno prekoračitev obratovalnih pogojev in omejitev, ter obliko in vsebino vloge iz prvega odstavka tega člena.

119. člen (izjemni pregled varnostnega poročila)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora oceniti in preveriti varnost objekta ter zagotoviti pregled skladnosti varnostnega poročila z zaključki ocenjevanja in preverjanja varnosti:
  - neposredno po izrednem dogodku na objektu in
  - po končanih sanacijskih delih za odpravo posledic izrednega dogodka.
- (2) Ocena in preveritev varnosti iz prejšnjega odstavka morata vsebovati opis temeljnih vzrokov za izredni dogodek s predlogom za njihovo odpravo ali odpravo njihovih posledic.

- (3) Če iz ocenjevanja in preverjanja varnosti sledi, da je treba zaradi izboljšanja sevalne ali jedrske varnosti izvesti spremembe, mora upravljavec objekta izdelati predlog spremembe in spremembe varnostnega poročila in ravnati, kot je določeno v 116. in 117. členu tega zakona.
- (4) Upravljavec objekta mora poročati organu, pristojnemu za jedrsko varnost, o rezultatih ocenjevanja in preverjanja varnosti. Soglasje organa, pristojnega za jedrsko varnost, s tem poročilom je pogoj za ponovni zagon sevalnega ali jedrskega objekta.
- (5) Minister, pristojen za okolje, določi metodologijo ocenjevanja in preverjanja varnosti iz prvega odstavka tega člena.

120. člen **(poročanje o obratovanju objektov)**

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora organu, pristojnemu za jedrsko varnost, redno poročati o obratovanju objekta.
- (2) Ne glede na določbe prejšnjega člena mora upravljavec objekta organu, pristojnemu za jedrsko varnost, izredno poročati o:
  1. okvarah opreme, ki bi lahko povzročile izredni dogodek, in izrednih dogodkih ter sprejetih ukrepih za odpravo posledic okvar ali izrednih dogodkov;
  2. napakah delavcev pri ravnanju oziroma obratovanju z objektom, ki bi lahko povzročile izredni dogodek;
  3. odstopanjih od obratovalnih pogojev in omejitev;
  4. vseh drugih dogodkih ali obratovalnih okoliščinah, ki pomembno vplivajo na sevalno ali jedrsko varnost objekta.
- (3) Minister, pristojen za okolje, za posamezno vrsto jedrskega in sevalnega objekta določi vsebino, obseg in pogostnost rednega poročanja ter vsebino in obseg izrednega poročanja iz prejšnjega odstavka in roke poročanja.

4.7 Ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom

121. člen **(ravljanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom)**

- (1) Imetnik radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva mora zagotoviti, da se:
  - z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ravna na predpisan način;
  - upoštevajo določila nacionalnega programa ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom iz 124. člena tega zakona;
  - kar najbolj izogne prelaganju bremen odlaganja radioaktivnih odpadkov na prihodnje generacije.
- (2) Povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva mora z ustreznimi konstrukcijskimi ukrepi ter obratovanjem in razgradnjo, vključno s predelavo in ponovno uporabo snovi, zagotoviti, da radioaktivni odpadki nastajajo v najnižji meri, ki je razumno izvedljiva v smislu aktivnosti in količine.
- (3) Povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva mora zagotoviti varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki. Dolgoročno ravnanje mora zagotoviti tudi s pasivnimi varnostnimi lastnostmi.
- (4) Na vseh stopnjah ravnanja z radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom je treba uporabljati postopek odločanja, ki temelji na dokazih in je dokumentiran.
- (5) Povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva mora oddajati radioaktivne odpadke in izrabljeno gorivo v nadaljnje ravnanje izvajalcu obvezne državne službe za ravnanje z

radioaktivnimi odpadki, razen radioaktivnih odpadkov, nad katerimi je predvidena opustitev nadzora.

- (6) Ne glede na obveznost iz prejšnjega odstavka lahko radioaktivne odpadke in izrabljeno gorivo za določen čas skladišči in obdeluje upravljavec jedrskega objekta, ki je odpadke povzročil, če za tako ravnanje pridobi dovoljenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (7) Ne glede na določbo petega odstavka tega člena lahko inšpektor za jedrsko varnost odredi začasno shranjevanje radioaktivnih odpadkov na primernem mestu, če izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ne more takoj prevzeti radioaktivnih odpadkov (na primer zaradi industrijske nesreče ali nesreče pri prevozu radioaktivnih snovi).
- (8) Izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki lahko preda v ponovno uporabo ali predelavo vir sevanja, ki je skladiščen v centralnem skladišču radioaktivnih odpadkov kot radioaktivni odpadek, imetniku dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti. Ob predaji novemu imetniku se tak vir ne obravnava več kot radioaktivni odpadek.
- (9) Stroške ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom plača povzročitelj ali njihov imetnik, če jih je prevzel od povzročitelja.
- (10) Če povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva ni znan, prevzame odgovornost in stroške za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom država.
- (11) Organ, pristojen za jedrsko varnost, vodi centralno evidenco radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, ki nastajajo na ozemlju Republike Slovenije.
- (12) Imetnik radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva mora podatke o nastajanju radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva poslati v centralno evidenco radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.
- (13) Minister, pristojen za okolje, razvrsti radioaktivne odpadke glede na stopnjo in vrsto radioaktivnosti ter določi ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, obseg poročanja o nastajanju radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva, način in obseg vodenja centralne evidence nastajanja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva ter vodenja evidenc skladiščenih ali odloženih radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva.

122. člen

(obvezna državna javna služba za ravnanje z radioaktivnimi odpadki)

- (1) Zaradi zagotovitve pogojev izvajanja vseh organizacijskih in fizičnih dejavnosti, ki se opravljajo pri shranjevanju, premeščanju, predelavi, skladiščenju in odlaganju radioaktivnih odpadkov tako, da ne pride do nenadzorovanega širjenja radioaktivnosti v okolje ter da je zavarovano življenje in zdravje ljudi, se ustanovi obvezna državna javna služba za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.
- (2) Pogoje za izvajanje vseh organizacijskih in fizičnih dejavnosti, ki se izvajajo pri shranjevanju, premeščanju, predelavi, skladiščenju in odlaganju radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva, zagotovi država.
- (3) Izvajanje obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz prvega odstavka tega člena obsega:
  1. prevzemanje, zbiranje, prevažanje, predelavo in skladiščenje pred odlaganjem, priprave na izgradnjo odlagališča, izgradnjo odlagališča ter odlaganje radioaktivnih odpadkov, ki niso odpadki iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije;
  2. predelavo radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva pred odlaganjem, priprave na izgradnjo odlagališča, izgradnjo odlagališča ter odlaganje radioaktivnih odpadkov iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije;
  3. obratovanje odlagališč radioaktivnih odpadkov;
  4. upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtih odlagališč radioaktivnih odpadkov;
  5. upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtih odlagališč rudarske in hidrometalurške jalovine, ki nastane pri pridobivanju in izkoriščanju jedrskih mineralnih surovin.

- (4) Sestavni del dejavnosti iz prejšnjega odstavka je tudi skrb za razvoj stroke na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom in prenos znanja iz mednarodnega okolja v Republiko Slovenijo.
- (5) Način in pogoje izvajanja obvezne državne javne službe iz tretjega odstavka tega člena predpiše vlada.
- (6) S predpisom iz prejšnjega odstavka se določijo tudi:
  1. organizacijska oblika obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki;
  2. viri financiranja in način njihovega oblikovanja ter metodologija za oblikovanje virov financiranja;
  3. seznam objektov iz 125. člena tega zakona, ki jih izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki upravlja po tem zakonu;
  4. merila za oblikovanje cenika za storitve;
  5. druge vsebine, pomembne za izvajanje vseh organizacijskih in fizičnih dejavnosti, ki se izvajajo pri shranjevanju, premeščanju, predelavi, skladiščenju in odlaganju radioaktivnih odpadkov.
- (7) Vlada na podlagi predpisanih meril določi cenik storitev izvajanja obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.
- (8) V primeru iz desetega odstavka prejšnjega člena stroške ravnanja z radioaktivnimi odpadki krije izvajalec obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.
- (9) Storitve obvezne državne javne službe iz 2. točke tretjega odstavka tega člena se financirajo iz sredstev namenskega sklada, ki je ustanovljen z zakonom, ki ureja sklad za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in odlaganja radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško (v nadaljnjem besedilu: NE Krško). Iz istega sklada se financira tudi del stroškov iz 3. točke tretjega odstavka tega člena glede na delež radioaktivnih odpadkov iz jedrskih objektov za proizvodnjo energije.
- (10) Upravljevec jedrskega objekta lahko shranjuje, skladišči in obdeluje radioaktivne odpadke in izrabljeno gorivo za potrebe obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, če za tako ravnanje pridobi dovoljenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (11) Tehnični, oskrbovalni, stroškovni, organizacijski in drugi standardi in normativi se določijo z aktom o ustanovitvi obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki.
- (12) Z aktom o ustanovitvi iz prejšnjega odstavka se določijo:
  1. ustanovitelj, lastnosti in sedež;
  2. pravice ustanovitelja;
  3. firma;
  4. določilo, da je ustanovljena po tem zakonu;
  5. namen ustanovitve;
  6. naloge;
  7. obdobje, za katero je ustanovljena;
  8. odgovornosti za obveznosti;
  9. notranja organizacija in način poslovanja;
  10. navedba organov, število, način izvolitve in mandatna doba;
  11. pristojnosti in odgovornosti organov;
  12. imenovanja;
  13. varovanje poslovne skrivnosti;
  14. pooblastila za zastopanje;
  15. omejitve poslovodne osebe pri upravljanju in razpolaganju s sredstvi;

- 16.poročanje;
  - 17.revidiranje letnega poročila in izbira revizorja;
  - 18.notranji nadzor in izbira notranjega revizorja;
  - 19.vsebina statuta, njegova priprava in postopek potrjevanja;
  - 20.druga pomembna vprašanja v zvezi z organizacijo in poslovanjem.
- (13) Delovanje obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki zagotavlja ministrstvo, pristojno za energijo.

123. člen
(upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtih odlagališč)

- (1) Izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz prejšnjega člena začne izvajati upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtega odlagališča radioaktivnih odpadkov z dnem dokončnosti dovoljenja o zaprtju odlagališča iz 4. točke prvega odstavka 109. člena tega zakona, upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtega odlagališča rudarske in hidrometalurške jalovine pa z dnem dokončnosti odločbe o prenehanju pravic in obveznosti po zakonu, ki ureja rudarstvo.
- (2) Izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki mora izvajati upravljanje, dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtega odlagališča skladno s pogoji iz varnostnega poročila zaprtega odlagališča.
- (3) Varnostno poročilo iz prejšnjega odstavka se spreminja ob smiselni uporabi določb 116. člena tega zakona.
- (4) Če izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ni upravljal odlagališča iz prvega odstavka tega člena pred njegovim zaprtjem, sodeluje v postopku izdaje dovoljenja za zaprtje odlagališča iz 4. in 9. točke prvega odstavka 109. člena tega zakona kot stranski udeleženec.

124. člen
(nacionalni program ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom)

- (1) Nacionalni program ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom po tem zakonu pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za energijo, sprejme pa ga Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije.
- (2) Nacionalni program ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom se sprejema za 10 let.
- (3) Nacionalni program ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom mora vsebovati najmanj:
  1. politiko v zvezi z ravnanjem z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki in bistvene mejnike;
  2. lokacije, količine in razvrstitve izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov ter ocene prihodnjih količin, vključno s tistimi iz razgradnje;
  3. načrte in tehnične rešitve za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki od nastanka do odlaganja;
  4. načrte za obdobje po zaprtju odlagališč, tudi navedbo, koliko časa je še treba izvajati ustrezen nadzor in kakšna so potrebna sredstva za dolgoročno ohranitev poznavanja objekta;
  5. oceno stroškov za izvedbo nacionalnega programa;
  6. raziskovalne, razvojne in informacijske dejavnosti ter človeške vire, ki so potrebni za izvedbo nacionalnega programa;
  7. odgovornosti za izvajanje nacionalnega programa in ključne kazalnike uspešnosti za spremljanje napredka pri izvajanju.

- (4) Strokovne podlage nacionalnega programa iz prejšnjega odstavka s podrobnejšo razčlenitvijo ukrepov za zmanjšanje nastajanja radioaktivnih odpadkov, njihovo predelavo pred odlaganjem in njihovo odlaganje ter ukrepov za predelavo in odlaganje radioaktivnih odpadkov pripravi izvajalec obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena tega zakona in jih pošlje v soglasje organu, pristojnemu za jedrsko varnost.
- (5) Organ, pristojen za jedrsko varnost, pošlje strokovne podlage iz prejšnjega odstavka skupaj s svojim soglasjem ministrstvu, pristojnemu za okolje.

125. člen **(objekti državne infrastrukture)**

- (1) Skladišča, odlagališča in spremljajoči objekti, potrebni za izvajanje obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena, so v lasti države.
- (2) Za doseganje namena iz prejšnjega odstavka se lastninska pravica na nepremičninah, ki niso v lasti države, ležijo pa v območju, ki je v skladu z državnim prostorskim načrtom ali občinskim prostorskim načrtom ali občinskim podrobnim prostorskim načrtom predvideno za gradnjo ali prevzem objekta državne infrastrukture, lahko odvzame v korist Republike Slovenije.
- (3) Če upravljavec objektov, navedenih v prvem odstavku tega člena, v 30 dneh po vročitvi ponudbe za sklenitev pogodbe o pridobitvi lastninske pravice na teh nepremičninah te pogodbe ne uspe skleniti, vloži predlog za razlastitev v korist države. Odvzem lastninske pravice se izvede v skladu s predpisi, ki urejajo odvzem lastninske pravice v javno korist.
- (4) Gradnja in prevzem objektov in zemljišč iz prvega odstavka tega člena sta v javnem interesu.
- (5) Objekti iz prvega odstavka tega člena in zemljišča, na katerih so zgrajeni, pridobijo status objekta državne infrastrukture z odločbo, ki jo na podlagi sklepa Vlade Republike Slovenije izda organ, pristojen za jedrsko varnost, pred začetkom izvajanja obvezne državne službe iz 122. člena tega zakona:
  - za izvajanje obvezne državne javne službe iz 1. točke tretjega odstavka 122. člena tega zakona v fazi izdaje mnenja h gradnji skladišča ali odlagališča radioaktivnih odpadkov;
  - za izvajanje obvezne državne javne službe iz 2., 3. in 4. točke tretjega odstavka 122. člena tega zakona v fazi izdaje mnenja h gradnji odlagališča radioaktivnih odpadkov;
  - za izvajanje obvezne državne javne službe iz 5. točke tretjega odstavka 122. člena tega zakona v fazi izdaje odločbe o zaprtju odlagališča rudarske in hidrometalurške jalovine.
- (6) Nepremičnine iz prejšnjega odstavka niso v pravnem prometu.
- (7) Izvajalec obvezne državne javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ne plačuje najemnine za objekte iz prvega odstavka tega člena.
- (8) Lastninska ali druga stvarna pravica na nepremičnini, ki ne pridobi statusa objekta državne infrastrukture po petem odstavku tega člena, je pa potrebna za njegovo normalno uporabo, se lahko v korist služnostnega upravičenca omeji z ustanovitvijo služnosti v javno korist, če je to potrebno zaradi postavitve, vzdrževanja, upravljanja, obratovanja, dolgoročnega nadzora ali nemotenega delovanja objektov državne infrastrukture.
- (9) Pogodbe o ustanovitvi služnosti v javno korist se sklepajo za čas obratovanja, upravljanja, dolgoročnega nadzora in vzdrževanja objektov s statusom objekta državne infrastrukture in v korist vsakokratnega izvajalca obvezne državne javne službe ali v korist gospodujočega zemljišča, katerega lastnik je država.
- (10) Za vprašanja glede razlastitve in ustanovitve služnosti v javno korist, ki niso posebej urejena s tem zakonom, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja razlastitev in omejitev lastninske pravice v javno korist in določbe zakona, ki ureja umeščanje prostorskih ureditev državnega pomena v prostor.

4.8 Vnos iz držav članic EU in iznos vanje, uvoz, izvoz ter tranzit jedrskih in radioaktivnih snovi ter radioaktivnih odpadkov

126. člen

(dovoljenje za vnos iz držav članic EU in iznos vanje, uvoz in izvoz jedrskih in radioaktivnih snovi ter tranzit jedrskih in radioaktivnih snovi)

- (1) Za vnos jedrskih snovi iz držav članic EU in iznos teh snovi vanje ter za uvoz in izvoz jedrskih in radioaktivnih snovi je treba pridobiti dovoljenje organa, pristojnega za jedrsko varnost, razen za radioaktivne snovi, ki se uporabljajo v zdravstvu ali veterinarstvu in za katere izda dovoljenje organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (2) Dovoljenja za uvoz in izvoz radioaktivnih snovi ni treba pridobiti, če radioaktivne snovi uporablja Slovenska vojska, Policija ali Sile zaščite, reševanja in pomoči za svoje potrebe na mirovnih misijah, vajah v tujini ali na mednarodnih reševalnih intervencijah.
- (3) Vnos radioaktivnih snovi iz držav članic EU in iznos teh snovi vanje urejajo pravni akti EU, ki veljajo na območju EU neposredno.
- (4) Za tranzit jedrskih snovi in virov sevanja s pomembno aktivnostjo je treba pridobiti dovoljenje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (5) V postopku izdaje dovoljenja iz prvega in četrtega odstavka tega člena se presojuje ukrepi sevalne in jedrske varnosti v celotnem poteku odpošiljanja radioaktivnih in jedrskih snovi na območju Republike Slovenije.
- (6) Dovoljenje za vnos iz držav članic EU in za uvoz jedrskih snovi ter za uvoz radioaktivnih snovi se izda samo, če ima njihov prejemnik ustrezno dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti. Če gre za vnos ali uvoz jedrskega goriva za prvo polnjenje reaktorske sredice, se dovoljenje izda, če ima prejemnik dovoljenje iz 10. točke prvega odstavka 109. člena tega zakona.

127. člen

(dovoljenje ali soglasje za vnos iz držav članice EU in iznos vanje, uvoz, izvoz ter tranzit radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva)

- (1) Za vnos iz držav članic EU, iznos vanje, uvoz, izvoz ter tranzit radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva je treba pridobiti dovoljenje ali soglasje organa, pristojnega za jedrsko varnost.
- (2) V postopku izdaje dovoljenja ali soglasja iz prejšnjega odstavka organ, pristojen za jedrsko varnost, presoja ukrepe sevalne in jedrske varnosti v celotnem poteku odpošiljanja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva od kraja izvora do kraja prejema pošiljke.
- (3) Dovoljenje za iznos v državo članice EU in izvoz iz prvega odstavka tega člena izda organ, pristojen za jedrsko varnost, če je za pošiljko radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva pridobil soglasje pristojnega organa države, v katero so radioaktivni odpadki ali izrabljeno gorivo namenjeni, in soglasja pristojnih organov držav, preko katerih potuje pošiljka, in če oseba, ki pošilja radioaktivne odpadke ali izrabljeno gorivo v državo članice EU ali jih izvažata, izpolnjuje vse pogoje za prevzem radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva v primeru zavrnitve pošiljke.
- (4) Dovoljenje za tranzit preko EU, kadar je Republika Slovenija prva država članica tranzita, izda organ, pristojen za jedrsko varnost, če je za pošiljko radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva pridobil vsa soglasja pristojnih organov države izvora in države, v katero je pošiljka namenjena, ter tudi držav, preko katerih potuje pošiljka, in če ima pošiljatelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva dovoljenje države izvora za vrnitev pošiljke na mesto izvora v primeru zavrnitve pošiljke.
- (5) Dovoljenje za uvoz iz prvega odstavka tega člena izda organ, pristojen za jedrsko varnost, če uvoznik dokaže, da ima za radioaktivne odpadke ali izrabljeno gorivo dovoljenje države izvora za vrnitev pošiljke na mesto izvora v primeru zavrnitve pošiljke, za uvoženo pošiljko pa je organ, pristojen za jedrsko varnost, pridobil vsa soglasja pristojnih organov države izvora in držav, preko katerih potuje pošiljka.

- (6) Soglasje za vnos iz držav članic EU in tranzit preko območja Republike Slovenije za pošiljke znotraj EU izda organ, pristojen za jedrsko varnost, pod pogoji, ki ne smejo biti strožji kot tisti, ki so določeni za podobne pošiljke znotraj Republike Slovenije.

128. člen
(izdaja dovoljenja)

- (1) Dovoljenje iz prvega odstavka 126. člena tega zakona ter dovoljenje in soglasje iz prvega odstavka prejšnjega člena se izda za eno ali več pošiljk za največ tri leta.
- (2) Organ, pristojen za jedrsko varnost, ne dovoli izvoza radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva:
- v namembne kraje, ki so južno od 60° južne zemljepisne širine, ali
  - v državo, ki je pogodbenica sporazuma o partnerstvu med članicami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav na eni strani ter Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi (Sporazum AKP–ES iz Cotonouja) in ni država članica EU, ali
  - v tretjo državo, ki nima upravnih in tehničnih zmogljivosti niti upravne strukture za varno ravnanje z radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom, kakor je navedeno v Skupni konvenciji o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki.
- (3) Izdaja dovoljenja ali soglasja iz prvega odstavka tega člena ne vpliva na siceršnja odgovornost imetnika, prevoznika, lastnika ali prejemnika ali katere koli druge osebe, udeležene pri prevozu pošiljke, glede sevalne ali jedrske varnosti po tem zakonu.
- (4) Radioaktivni odpadki, izrabljeno gorivo ter jedrske in radioaktivne snovi se pošiljajo v embalaži, kot je določena s predpisi s področja prevoza nevarnega blaga.

129. člen
(drugi pogoji)

- (1) Minister, pristojen za okolje, določi vsebino vloge v zvezi s pošiljanjem radioaktivnih odpadkov, izrabljenega goriva, jedrskih snovi in radioaktivnih snovi, načine obveščanja pristojnih organov in organov drugih držav, ravnanje pri večkratnih pošiljkah, način in roke poročanja o izvedenih pošiljkah, pogoje glede jedrske in sevalne varnosti ter druge pogoje za vnos iz držav članic EU, iznos vanje, uvoz, izvoz in tranzit. Minister, pristojen za okolje, določi tudi vire sevanja s pomembno aktivnostjo, za katere je treba pred tranzitom pridobiti dovoljenje.
- (2) Minister, pristojen za okolje, lahko v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravje, s predpisom podrobneje uredi posamezna vprašanja, potrebna za izvrševanje pravnih aktov EU, ki urejajo pošiljanje radioaktivnih snovi na območju EU in veljajo na območju EU neposredno.

4.9 Pripravljenost na izredne dogodke

130. člen
(naloge upravljavcev in izvajalcev)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta, ki bi s svojo dejavnostjo lahko povzročil nesrečo, izdelava oceno ogroženosti in načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči skladno s predpisi s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Upravljalci drugih sevalnih ali jedrskih objektov in izvajalci sevalne dejavnosti izdelajo navodilo za ukrepanje ob izrednem dogodku.
- (2) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora v načrtu zaščite in reševanja organizacije prikazati razvrstitev verjetnih izrednih dogodkov na stopnje nevarnosti in glede na stopnjo nevarnosti izrednega dogodka načrtovati obseg izvajanja zaščitnih ukrepov.

- (3) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora na podlagi razvrstitve verjetnih izrednih dogodkov zagotoviti tehnične in druge pogoje, na primer usposobljene ekipe za izvajanje radioloških meritev, da se med izrednim dogodkom zagotovita ocenjevanje posledic izrednega dogodka in odločanje o obsegu potrebnih zaščitnih ukrepov. Usposobljenost upravljavca za izdelavo ocen in odločitev iz prejšnjega stavka se prikaže v varnostnem poročilu.
- (4) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta ali izvajalec sevalne dejavnosti z visokoaktivnim virom sevanja mora drugim nosilcem načrtovanja zaščite in reševanja predložiti vse njemu dostopne tehnične podatke o viru sevanja, podatke iz varnostnega poročila in obratovalne podatke.
- (5) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta ali izvajalec sevalne dejavnosti mora zagotoviti:
  - čim hitrejšo zaustavitev sproščanja radioaktivnosti ali radionuklidov v okolje,
  - zmanjšanje širjenja radioaktivnih snovi v okolico prek različnih prenosnih poti,
  - zmanjšanje izpostavljenosti ljudi.
- (6) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta mora zagotoviti in obnavljati zaloge tablet kalijevega jodida.
- (7) Izvajalec sevalne dejavnosti mora kot del vloge za registracijo ali pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti iz 18. člena tega zakona na podlagi ocene mogočih izrednih dogodkov pripraviti navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka. Če je to potrebno, se navodilo za ukrepanje ob izrednem dogodku izdelava tudi za posamezni vir sevanja.

131. člen **(optimizacija zaščitnih ukrepov)**

Pri izdelavi načrtov za zaščito in reševanje in pri izvajanju načrtovanih zaščitnih ukrepov je treba optimizirati zaščitne ukrepe tako:

- da intervencija zmanjša škodo za zdravje ljudi in upraviči stroške in škodo, ki jih povzročijo zaščitni ukrepi;
- da način, obseg in njihovo trajanje poteka tako, da se čim bolj zmanjša škoda za zdravje ljudi v primerjavi s škodo zaradi izvajanja zaščitnih ukrepov;
- da se pri izpostavljenosti izvajalcev zaščitnih ukrepov upoštevajo referenčne ravni in mejne doze.

132. člen **(načrtovanje zaščitnih ukrepov)**

- (1) Vlada določi:
  - referenčne ravni za izpostavljenost ob izrednem dogodku;
  - referenčne ravni za izpostavljenost izvajalcev zaščitnih ukrepov,
  - merila za določitev območja načrtovanja zaščitnih ukrepov glede na stopnjo nevarnosti izrednih dogodkov,
  - merila za prehod z izpostavljenosti ob izrednem dogodku na obstoječo izpostavljenost,
  - druge pogoje načrtovanja in izvajanja zaščitnih ukrepov v zvezi z referenčnimi ravnmi.
- (2) Vlada opredeli tudi merila za določitev višine nadomestila ali dajatve zaradi načrtovanja in izvajanja zaščitnih ukrepov, način odmere, obračunavanja in plačevanja nadomestil ali dajatev ter začetek in konec prejemanja nadomestil ali dajatev.
- (3) Določbe prvega odstavka tega člena veljajo tudi za načrtovanje zaščitnih ukrepov, kadar uporabnik vira sevanja ni določljiv ali če povzročitelja ni na ozemlju Republike Slovenije.

133. člen
(predhodno obveščanje izvajalcev zaščitnih ukrepov)

- (1) Izvajalci zaščitnih ukrepov morajo biti ustrezno usposobljeni in imeti vse informacije, potrebne za izvajanje svojih nalog.
- (2) Programi usposabljanj izvajalcev zaščitnih ukrepov morajo zagotoviti, da so izvajalcem zaščitnih ukrepov predložene ustrezne in redno posodobljene informacije o tveganjih za zdravje, ki bi jim lahko bili izpostavljeni med posredovanjem ob izrednem dogodku, in o potrebnih preventivnih ukrepih v takih primerih. Te informacije morajo upoštevati nabor mogočih izrednih dogodkov in načinov posredovanja.
- (3) Ob nastanku izrednega dogodka je treba informacije iz predhodnega odstavka dopolniti z aktualnimi podatki.
- (4) Odgovorni za varstvo izvajalcev zaščitnih ukrepov, mora zagotoviti izvajanje usposabljanja in obveščanja iz predhodnih dveh odstavkov, vključno s praktičnimi vajami, kadar je to potrebno. Usposabljanje mora vključevati tudi ustrezne vsebine s področja varstva pred sevanji.

134. člen
(obveščanje javnosti, ki bi lahko bila prizadeta med izrednim dogodkom)

- (1) Upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta in drugi nosilci načrtovanja morajo o pomembnih dejstvih iz načrtov zaščite in reševanja, zlasti pa o predvidenih zaščitnih ukrepih in načinu njihovega izvajanja, redno obveščati javnost.
- (2) Obveščanje iz predhodnega odstavka mora biti izvedeno brez izrecnega poizvedovanja javnosti, informacije pa morajo biti posodobljene v rednih časovnih presledkih ali ob večjih spremembah. Dostopne morajo biti stalno.

135. člen
(obveščanje javnosti in pristojnih organov v primeru izrednih dogodkov)

- (1) V primeru izrednega dogodka po tem zakonu mora upravljavec objekta ali izvajalec sevalne dejavnosti zagotoviti, da so o dogodku v kar najkrajšem času obveščeni organ, ki je izdal dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti, in drugi pristojni organi po predpisih varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki nemudoma obvestijo prebivalstvo na prizadetem območju o pomembnih dejstvih glede izrednega dogodka, predvsem pa o zaščitnih ukrepih.
- (2) Če gre za prevoz jedrskih snovi, radioaktivnih snovi, izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov, ima dolžnost obveščanja po prejšnjem odstavku prevoznik in organizator prevoza.
- (3) Za način in obseg obveščanja splošne javnosti, prebivalstva na prizadetem območju, pristojnih ministrstev in organov po tem členu ter za postopek rednega pregledovanja in potrjevanja obvestil javnosti o pomembnih dejstvih iz načrtov zaščite in reševanja se uporabljajo predpisi s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

136. člen
(mednarodno obveščanje in sodelovanje)

- (1) Pristojni organi, ki sodelujejo pri odzivu na izredni dogodek, morajo sodelovati s pristojnimi organi v državah članicah EU in tretjih državah, pri pripravi zaščitnih ukrepov, ki bi bili potrebni na ozemljih teh držav zaradi izrednih dogodkov na ozemlju Republike Slovenije.
- (2) Ob izrednem dogodku v Republiki Sloveniji ali ob izrednem dogodku, ki bi lahko imel radiološke posledice na ozemlju Republike Slovenije, morajo pristojni organi iz prejšnjega odstavka vzpostaviti kontakt z vsemi državami, ki bi lahko bile prizadete, poskrbeti za izmenjavo informacij

o ocenjeni izpostavljenosti s temi državami ter z njimi usklajevati zaščitne ukrepe in obvestila javnosti, pri čemer poteka izmenjava informacij prek bilateralnih ali mednarodnih sistemov za izmenjavo informacij in usklajevanje.

- (3) Dejavnosti iz prejšnjega odstavka ne smejo preprečevati ali ovirati izvedbe potrebnih ukrepov na ozemlju Republike Slovenije.
- (4) O sprejemanju pomoči tujih držav in Mednarodne agencije za atomsko energijo in dajanju pomoči tujim državam v primeru izrednih dogodkov odloči Vlada Republike Slovenije.
- (5) Če je treba, se pri načrtovanju prehoda od izpostavljenosti ob izrednem dogodku do obstoječe izpostavljenosti sodeluje z drugimi državami.

5. IZDAJA, PODALJŠANJE, SPREMEMBE, ODVZEM IN PRENEHANJE VELJAVNOSTI DOVOLJENJ

137. člen (vsebina dovoljenja)

- (1) Dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti iz 20. člena tega zakona mora vsebovati:
  1. podatke o imetniku dovoljenja;
  2. natančen opis sevalne dejavnosti;
  3. čas veljavnosti dovoljenja;
  4. posebne pogoje in obveznosti, ki jih mora izpolnjevati imetnik dovoljenja skladno s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi;
  5. ukrepe, ki jih mora imetnik dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti izvršiti po prenehanju veljavnosti dovoljenja.
- (2) Dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti z viri, za uporabo katerih v skladu z 21. členom tega zakona zadošča vpis v register virov sevanja, mora poleg vsebin iz prejšnjega odstavka vsebovati tudi:
  1. način uporabe virov sevanj;
  2. omejitve glede števila, aktivnosti in vrst virov sevanja, ki jih lahko uporablja;
  3. obveznosti glede tehničnih pregledov in vzdrževanja virov sevanja.
- (3) Dovoljenje za uporabo vira sevanja iz 21. člena tega zakona mora vsebovati:
  1. podatke o imetniku dovoljenja;
  2. natančen opis vrste, namena uporabe vira sevanja in evidenčne oznake iz registra vira sevanja;
  3. čas veljavnosti dovoljenja;
  4. način uporabe vira sevanja s primernimi obratovalnimi omejitvami in pogoji;
  5. obveznosti glede tehničnih pregledov in vzdrževanja vira sevanja;
  6. ukrepe, ki jih mora imetnik dovoljenja izvršiti po prenehanju veljavnosti dovoljenja;
  7. druge obveznosti, ki jih mora izpolnjevati imetnik dovoljenja skladno s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.
- (4) Dovoljenje za obratovanje objekta iz 109. člena tega zakona mora vsebovati:
  1. podatke o upravljavcu objekta;
  2. natančen opis vrste, velikosti in namena uporabe objekta ter evidenčne oznake iz registra sevalnih in jedrskih objektov;

3. čas veljavnosti dovoljenja;
  4. obratovalne pogoje in omejitve iz varnostnega poročila;
  5. obveznosti v zvezi z občasnimi varnostnimi pregledi;
  6. ukrepe, ki jih mora imetnik dovoljenja izvršiti po prenehanju veljavnosti dovoljenja;
  7. dokazila o ustreznosti zagotavljanja finančnih sredstev, višine in oblike jamstev ter načina uveljavljanja jamstev;
  8. roke in pogoje za ponovni pregled načrta ukrepov zaščite in reševanja v skladu s predpisi s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
  9. druge obveznosti, ki jih mora izpolnjevati imetnik dovoljenja skladno s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.
- (5) Odločba o statusu objekta iz 86. in 125. člena tega zakona mora vsebovati:
1. podatke o investitorju ali upravljavcu objekta;
  2. opis vrste, velikosti in namena uporabe objekta;
  3. pričakovano obratovalno dobo ali dobo vzdrževanja objekta;
  4. evidenčno oznako iz registra sevalnih, jedrskih, manj pomembnih sevalnih objektov in zaprtih odlagališč;
  5. grafični prikaz položaja objekta z vrisanimi mejami lokacije objekta in območja omejene rabe prostora zaradi izvajanja ukrepov sevalne in jedrske varnosti;
  6. koordinate oglišč poligonov, ki omejujejo območje objekta in območje omejene rabe prostora.
- (6) Imetnik dovoljenja mora vsako spremembo svojih podatkov nemudoma sporočiti organu, ki je izdal dovoljenje, kot podlago za spremembo dovoljenja po drugem odstavku 139. člena.

138. člen **(izdaja in podaljšanje dovoljenja in registracije)**

- (1) Dovoljenje iz prvega odstavka prejšnjega člena ali registracija sevalne dejavnosti velja največ deset let.
- (2) Dovoljenje iz prvega do četrtega odstavka prejšnjega člena (v nadaljnjem besedilu: dovoljenje) izda organ, ki je pristojen za zadevo po tem zakonu, za največ deset let, razen če gre za dovoljenje za konec razgradnje objekta ali zaprtje odlagališča.
- (3) Vlada določi merila za določitev časa veljavnosti posamezne registracije ali dovoljenja iz prejšnjih dveh odstavkov ter pri tem upošteva predvsem tehnološko dobo naprav ali objektov in čas, v katerem se pričakuje, da se bo za enako uporabo virov sevanja zaradi tehnoloških izboljšav bistveno izboljšala jedrska ali sevalna varnost.
- (4) Registracija ali dovoljenje se lahko na podlagi vloge imetnika podaljša, če so izpolnjeni vsi pogoji, ki so ob izteku veljavnosti registracije ali dovoljenja predpisani za njegovo pridobitev.
- (5) Za postopek podaljšanja dovoljenja ali registracije se smiselno uporabljajo določbe, ki so s tem zakonom določene za izdajo dovoljenja ali registracijo.

139. člen **(sprememba dovoljenja)**

- (1) Dovoljenje ali registracija se lahko spremeni na predlog njegovega imetnika ali po uradni dolžnosti.
- (2) Predlogu imetnika dovoljenja ali registracije za spremembo mora biti poleg sestavin, ki so zahtevane za vlogo za izdajo dovoljenja ali registracije, priložen tudi predlog, v katerem delu naj se spremeni dovoljenje ali registracija.

- (3) Kadar se postopek za spremembo začne po uradni dolžnosti, je treba o tem in razlogih za začetek postopka nemudoma obvestiti imetnika dovoljenja ali registracije.
- (4) Dovoljenje ali registracija se po uradni dolžnosti spremeni:
  - če se spremenijo predpisani pogoji sevalne ali jedrske varnosti ali varstva pred sevanji;
  - če to zahteva varstvo okolja ali življenja ali zdravja ljudi v javno korist;
  - če je zaradi zunanjih vplivov ali naravnih pojavov ogrožen vir sevanja tako, da je bistveno zmanjšana jedrska ali sevalna varnost.
- (5) V primeru iz prejšnjega odstavka se izda novo dovoljenje, v katerem se lahko določita tudi obseg in rok prilagoditve novim predpisanim pogojem sevalne ali jedrske varnosti ali varstva pred sevanji.
- (6) V primerih iz četrtega odstavka tega člena lahko pristojni organ iz 18. člena tega zakona v skladu z določbami 140. in 141. člena tega zakona:
  - dovoljenje tudi odvzame, če gre za dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti ali dovoljenje za uporabo vira sevanja, ali
  - odredi zaustavitev obratovanja objekta, če gre za sevalni objekt ali jedrski objekt.
- (7) Za spremembo dovoljenja se uporabljajo določbe, ki veljajo za njegovo izdajo.
- (8) Če imetnik dovoljenja, potrdila o registraciji, mnenja, soglasja ali drugega upravnega akta po tem zakonu želi prenesti pravice, ki izhajajo iz tega akta, na drugo osebo, se lahko na zahtevo novega imetnika upravni akt spremeni. Novi imetnik mora zahtevi za spremembo priložiti dokazila o spremembi lastništva ter vsa spremenjena dokazila in dokumentacijo, na podlagi katerih je predhodni imetnik pridobil svoj upravni akt. Če se spreminja samo lastništvo, upravni organ izda nov upravni akt novemu imetniku po skrajšanem postopku z enakimi pogoji, kot so bili določeni predhodnemu imetniku.

140. člen (odvzem dovoljenja)

- (1) Kadar se postopek za odvzem dovoljenja iz prvega do četrtega odstavka 137. člena začne po uradni dolžnosti, mora organ, ki je pristojen za izdajo dovoljenja po tem zakonu, o tem in razlogih za začetek postopka nemudoma obvestiti imetnika dovoljenja.
- (2) Pristojni organ odvzame dovoljenje na predlog pristojnega inšpektorja, če iz predloga sledi, da niso izpolnjeni predpisani pogoji sevalne in jedrske varnosti ali varstva pred sevanji, imetnik pa jih ni zagotovil v razumnem roku kljub zahtevi inšpektorja za odpravo pomanjkljivosti.

141. člen (postopek za zaustavitev obratovanja objekta)

- (1) Kadar se postopek za odreditev zaustavitve obratovanja sevalnega ali jedrskega objekta iz šestega odstavka 139. člena tega zakona začne po uradni dolžnosti ali na predlog pristojnega inšpektorja, je organ, pristojen za jedrsko varnost, dolžen o tem in razlogih za začetek postopka nemudoma obvestiti imetnika dovoljenja.
- (2) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odredi zaustavitev obratovanja sevalnega ali jedrskega objekta na predlog pristojnega inšpektorja, če iz predloga sledi, da niso izpolnjeni predpisani pogoji sevalne ali jedrske varnosti, imetnik dovoljenja pa jih ni zagotovil v razumnem roku kljub zahtevi inšpektorja za odpravo pomanjkljivosti.
- (3) Organ, pristojen za jedrsko varnost, odredi zaustavitev obratovanja sevalnega ali jedrskega objekta po uradni dolžnosti, če je imetnik dovoljenja za obratovanje objekta začel vzdrževalna dela, preizkušanje ali uvajanje sprememb iz 116. člena tega zakona, ki so pomembne za sevalno ali jedrsko varnost objekta, ne da bi organ, pristojen za jedrsko varnost, to predhodno odobril.

142. člen
(posledice odvzema dovoljenja in odreditve zaustavitve obratovanja)

- (1) Odvzem dovoljenja po uradni dolžnosti iz 140. člena tega zakona in odreditev zaustavitve obratovanja objekta iz prejšnjega člena učinkujeta od dneva dokončnosti odločbe, s katero je bilo odvzeto dovoljenje ali odrejena zaustavitev obratovanja.
- (2) Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka ni pritožbe.
- (3) V primerih kršitev svojih obveznosti, katerih posledica je odvzem dovoljenja po uradni dolžnosti ali odreditev zaustavitve obratovanja, je imetnik dovoljenja odškodninsko odgovoren.

143. člen
(prenehanje dovoljenja)

- (1) Dovoljenje preneha:
  - ko se izteče rok, za katerega je bilo dovoljenje izdano;
  - če imetnik preneha izvajati sevalno dejavnost;
  - če imetnik preneha uporabljati rentgensko napravo.
- (2) V primerih iz tretje alineje prejšnjega odstavka izda organ, ki je pristojen za izdajo dovoljenja, odločbo, s katero ugotovi, da je dovoljenje prenehalo, če je imetnik prenehanje izvajanja sevalne dejavnosti prijavil in izpolnil vse pogoje za prenehanje sevalne dejavnosti, predpisane po tem zakonu.
- (3) V primeru stečajnega izvajalca sevalne dejavnosti izda organ, ki je pristojen za izdajo dovoljenja, odločbo, s katero stečajnemu dolžniku naloži izpolnjevanje pogojev za prenehanje sevalne dejavnosti, predpisanih po tem zakonu.
- (4) Če po prenehanju uporabe rentgenske naprave imetnik to obdrži kot rezervo, organ, ki je pristojen za izdajo dovoljenja, v odločbi odredi zapečatenje rentgenske naprave. Rentgenska naprava se lahko zapečati tudi, če zanjo še niso pridobljena dovoljenja po tem zakonu.
- (5) Zoper odločbo iz drugega in tretjega odstavka tega člena ni pritožbe.
- (6) Pritožba zoper odločbo iz četrtega odstavka tega člena ne zadrži njene izvršitve.

6. FIZIČNO VAROVANJE JEDRSKIH OBJEKTOV TER JEDRSKIH IN RADIOAKTIVNIH SNOVI

144. člen
(zavezanci)

- (1) Upravljavca objekta, v katerem so jedrske ali radioaktivne snovi, prevoznik ali organizator prevoza jedrskih snovi mora zagotoviti izdelavo načrta fizičnega varovanja in izvajanje ukrepov fizičnega varovanja objektov ali snovi v skladu z njim.
- (2) Vlada določi radioaktivne snovi, za katere veljajo obveznosti upravljavca iz prejšnjega odstavka.
- (3) Če gre za prevoz radioaktivnih snovi iz prejšnjega odstavka, se glede fizičnega varovanja upoštevajo določbe predpisov, ki urejajo prevoz nevarnega blaga, za določitev ogroženosti, ki jo je treba upoštevati pri izdelavi varnostnega načrta pri prevozu radioaktivnih snovi, pa tudi določbe 145. člena tega zakona.
- (4) Če sta na isti lokaciji dva upravljavca objektov iz prvega odstavka tega člena ali več takih upravljavcev, lahko ti izdelajo enoten načrt fizičnega varovanja.

145. člen **(načrt fizičnega varovanja)**

- (1) Načrt fizičnega varovanja iz prvega odstavka prejšnjega člena potrdi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.
- (2) Vlogi za potrditev načrta fizičnega varovanja iz prejšnjega odstavka mora upravljavec objekta, prevoznik ali organizator prevoza jedrskih snovi priložiti soglasje pristojnega organa iz 18. člena tega zakona.
- (3) Če gre za sevalni ali jedrski objekt, se za pridobitev soglasja iz prejšnjega odstavka za spremembo načrta fizičnega varovanja smiselno uporabljajo določbe 116. člena tega zakona.
- (4) Načrtu fizičnega varovanja se stopnja tajnosti določi v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje tajnih podatkov.
- (5) Vrsto in obseg fizičnega varovanja je treba v načrtu fizičnega varovanja določiti na podlagi ocene ogroženosti, razvrstitve jedrskih in radioaktivnih snovi ter mogočih učinkov in posledic zaradi zlorab.
- (6) Ocena ogroženosti se prvič izdelava v fazi projektiranja jedrskega objekta ali pred namestitvijo radioaktivnih snovi v objekt, nato pa se vsako leto posodablja do odstranitve jedrskih in radioaktivnih snovi iz objekta ali ob nenadni spremembi varnostnih razmer. Ocena ogroženosti se izdelava tudi za prevoz jedrskih in radioaktivnih snovi.
- (7) Oceno ogroženosti iz prejšnjega odstavka izdelava Policija na podlagi varnostno pomembnih podatkov Slovenske obveščevalno-varnostne agencije, Obveščevalno varnostne službe Ministrstva za obrambo, organa, pristojnega za jedrsko varnost, organa, pristojnega za varstvo pred sevanji, upravljavec jedrskih objektov in imetnikov jedrskih ali radioaktivnih snovi in jo pošlje v predhodno mnenje komisiji iz 147. člena. Ocenijo ogroženosti se stopnja tajnosti določi v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje tajnih podatkov.
- (8) Upravljavec objekta, prevoznik ali organizator prevoza iz prvega odstavka prejšnjega člena mora spreminjati in dopolnjevati načrt fizičnega varovanja glede na spremembo ocene ogroženosti ali glede na spremembo na varovanem območju, ki neposredno vplivajo na fizično varovanje objekta. Vsako spremembo ali dopolnitev načrta fizičnega varovanja mora poslati v soglasje in potrditev v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.

146. člen **(predpisi v zvezi s fizičnim varovanjem)**

Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, in ministrom, pristojnim za zdravje, predpiše razvrstitev jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi in njihove uporabe glede na mogoče učinke in posledice ob zlorabah, glede na to razvrstitev pa tudi obseg fizičnega varovanja, pogoje za osebe, ki izvajajo fizično varovanje, pogoje za osebe, ki imajo dostop do jedrskih in radioaktivnih snovi, vsebino ocene ogroženosti in načrtov fizičnega varovanja, način in obseg poročanja, usposabljanje varnostnega osebja in oseb, ki imajo dostop do jedrskih ali radioaktivnih snovi, in druge pogoje za izvajanje ukrepov fizičnega varovanja.

147. člen **(komisija za fizično varovanje jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi)**

- (1) Za usklajevanje in spremljanje izvajanja nalog s področja fizičnega varovanja jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi vlada na predlog ministra, pristojnega za notranje zadeve, imenuje komisijo za fizično varovanje jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi (v nadaljnjem besedilu: komisija).
- (2) Komisijo sestavljajo predstavniki ministrstev, drugih organov državne uprave in agencij, ki so zaradi svojega delovnega področja vključeni v fizično varovanje jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi, ter predstavniki upravljavcev jedrskih objektov.
- (3) Pristojnosti komisije iz prvega odstavka tega člena so:

1. dajanje mnenj in predlogov pri pripravi predpisov s področja fizičnega varovanja,
  2. dajanje mnenj o oceni ogroženosti,
  3. spremljanje in usklajevanje izvajanja ukrepov fizičnega varovanja,
  4. dajanje priporočil za izboljšanje ukrepov fizičnega varovanja.
- (4) Minister, pristojen za notranje zadeve, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, in ministrom, pristojnim za zdravje, s poslovnikom natančneje določi naloge komisije in način njenega delovanja.

148. člen
(fizično varovanje jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi)

- (1) Za izvajanje fizičnega varovanja objektov iz prvega odstavka 144. člena tega zakona se poleg predpisov, izdanih na podlagi tega zakona, uporabljajo tudi predpisi, ki urejajo zasebno varovanje, posest in nošenje orožja ter varovanje tajnih podatkov.
- (2) Upravljevec objekta iz prvega odstavka 144. člena mora izvajati fizično varovanje jedrskih objektov, jedrskih snovi ali radioaktivnih snovi v skladu s potrjenim načrtom fizičnega varovanja.
- (3) Za jedrski objekt mora upravljavec zagotavljati ukrepe fizičnega varovanja od začetka izgradnje do trajne odstranitve jedrskih in radioaktivnih snovi, za odlagališče pa do zaprtja odlagališča.
- (4) Fizično varovanje jedrskega objekta je treba izvajati pri vstopu in izstopu, znotraj objekta in na varovanem območju.
- (5) Upravljevec objekta iz prvega odstavka 144. člena tega zakona mora zaradi zagotavljanja varnosti preprečiti nenadzorovan dostop do objekta in jedrskih ali radioaktivnih snovi. Za nadzor dostopa do objekta in jedrskih ali radioaktivnih snovi lahko upravljavec uporabi tehnična sredstva za registracijo vstopa in tehničnega varovanja in izvaja druge ustrezne ukrepe iz načrta fizičnega varovanja. Če gre za jedrski objekt, upravljavec za nadzor dostopa uporabi sisteme tehničnega varovanja ali tehnična sredstva, kot so sistemi za nadzor vstopa in izstopa, videonadzor, naprave in sredstva za protibombni pregled oseb, prtljage, tovora in prevoznih sredstev, sistemi protivlomnega varovanja, biometrične naprave za vstop in izstop, senzorski sistemi, sistemi fizičnih preprek, sredstva za nadzor pristopnih in komunikacijskih poti, in izvaja druge ustrezne ukrepe fizičnega varovanja. Upravljevec objekta podatke, pridobljene z biometričnim nadzorom, hrani pet let po zadnjem izstopu osebe, potem jih uniči.
- (6) Upravljevec jedrskega objekta mora za osebe, ki niso varnostno preverjene v skladu s 149. členom tega zakona, voditi evidenco vstopa v objekt in gibanja po njem. Evidenca vstopa in gibanja vsebuje te podatke: ime in priimek, datum in kraj rojstva, naslov prebivališča (državo, kraj, ulico in hišno številka), vrsto in številko osebnega identifikacijskega dokumenta, spol, državljanstvo in razlog vstopa. Upravljevec mora iz varnostnih razlogov zagotoviti petletno varno hrambo podatkov iz evidence vstopov od dneva zadnjega izstopa iz objekta v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.
- (7) Osebi, ki zavrne pošiljanje podatkov iz prejšnjega odstavka, se vstop v jedrski objekt ne dovoli.
- (8) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi pri prevozu jedrskih snovi.

149. člen
(varnostno preverjanje oseb, ki opravljajo ali bodo opravljale dela v jedrskem objektu)

- (1) V kontroliranem objektu ali prostoru, fizično nadzorovanem objektu ali območju in vitalnem objektu ali območju jedrskega objekta lahko delajo samo osebe, ki izpolnjujejo splošne pogoje, določene z zakonom in splošnimi akti delodajalca, in za katere ne obstajajo varnostni zadržki. Varnostni zadržki se ugotavljajo z varnostnim preverjanjem.
- (2) Varnostno preverjanje opravi delodajalec, pri katerem bo oseba zaposlena ali za katerega bo opravljala dela, in sicer pred začetkom dela v območju, objektu ali prostoru iz prejšnjega odstavka

ali pri prevozu jedrskih snovi, nato pa vsakih pet let, dokler opravlja dela v tem objektu ali pri prevozu.

- (3) Pred začetkom dela in ves čas izvajanja dejavnosti delavcev zunanjega izvajalca v jedrskem objektu mora upravljavec pri zunanjem izvajalcu zagotoviti, da ima ta vzpostavljen sistem varnostnega preverjanja v skladu s tem zakonom in splošnimi akti upravljavca.

150. člen **(vprašalnik za varnostno preverjanje)**

- (1) Za potrebe varnostnega preverjanja oseba, ki opravlja ali bo opravljala dela v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka prejšnjega člena, izpolni vprašalnik, ki vsebuje naslednje podatke:
1. ime in priimek, vključno s spremembami osebnega imena;
  2. datum in kraj rojstva;
  3. državljanstvo, vključno s prejšnjimi državljanstvi in dvojnimi državljanstvi;
  4. naslov stalnega in začasnega prebivališča;
  5. trenutno zaposlitev in prejšnje zaposlitve;
  6. neizbrisane pravnomočne obsodbe zaradi kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti;
  7. neizbrisane pravnomočne odločbe ali sodbe o prekrških zoper javni red in mir z znaki nasilja ter prekrški s področja proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami in orožjem;
  8. kazenski postopki v teku zaradi suma kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
  9. odvisnost od alkohola, drog ali druge zasvojenosti;
  10. članstvo v organizacijah ali skupinah, ki ogrožajo nacionalno varnost in vitalne interese Republike Slovenije, držav članic političnih in obrambno-varnostnih zvez, katerih članica je Republika Slovenija;
  11. ali ima osebne stike s tujimi obveščevalnimi službami;
  12. da daje delodajalcu in upravljavcem jedrskih objektov soglasje za izvedbo varnostnega preverjanja.
- (2) Navedba lažnih podatkov iz prvega odstavka tega člena, podatki o kazenskih postopkih v teku, pravnomočnih obsodbah in odločbah, odvisnostih in zasvojenostih, članstvo v organizacijah ali skupinah, ki ogrožajo nacionalno varnost in vitalne interese Republike Slovenije, držav članic političnih, obrambno-varnostnih zvez, katerih članica je Republika Slovenija in stiki s tujimi obveščevalnimi službami pomenijo varnostni zadržek.
- (3) Oseba iz prvega odstavka tega člena mora delodajalcu, ki je izvedel varnostno preverjanje, sporočiti vsako spremembo podatkov iz prvega odstavka tega člena, dokler zanj opravlja dela.
- (4) Verodostojnost podatkov iz 6. do 8. točke prvega odstavka tega člena se dokazuje s potrdili o nekaznovanosti ali obstoju odprtih postopkov, ki jih izdajo pristojni organi, verodostojnost podatkov iz 9. točke prvega odstavka pa z zdravniškim spričevalom, ki ga poda pooblaščen izvajalec zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev.

151. člen **(pridobitev podatkov iz uradnih evidenc za namen varnostnega preverjanja)**

- (1) Delodajalec za namen varnostnega preverjanja pridobi osebne podatke osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona, s strani naslednjih upravljavcev zbirk osebnih podatkov:
1. pri pristojnem državnem organu podatke iz centralnega registra prebivalstva (osebno ime, EMŠO, državljanstvo, stalno ali začasno prebivališče, državo bivanja, naslov za vročanje,

- spremembo osebnega imena, podatke o izrednem dovoljenju za prebivanje tujca, serijsko številko in vrsto dovoljenja, razlog in namen izdaje ter obdobje veljavnosti ter podatke o tem, ali dovoljenje za prebivanje velja ali je prenehalo veljati);
2. pri pristojnem državnem organu, ki vodi kazensko evidenco, pravnomočne obsodbe zaradi dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti;
  3. pri pristojnem državnem organu, ki vodi evidenco pravnomočnih odločb ali sodb, prekrške zoper javni red in mir z znaki nasilja ter prekrške s področja proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami in orožja;
  4. pri pristojnem sodišču iz vpisnikov ali evidenc o kazenskih postopkih v teku postopke zaradi suma storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
  5. pri Policiji podatek o morebitnem varnostnem zadržku za dostop ali delo na jedrskem objektu, ki ga Policija ugotovi v skladu s tem zakonom ter zakonom, ki ureja organiziranost in delo Policije;
  6. pri Slovenski obveščevalni-varnostni agenciji podatek o morebitnem varnostnem zadržku iz 10 in 11. točke prvega odstavka prejšnjega člena.
- (2) Delodajalec mora za pridobitev podatkov iz prejšnjega odstavka tega člena pri upravljavcih zbirk osebnih podatkov predložiti vlogo, ki mora vsebovati:
1. naslov delodajalca;
  2. ime in priimek osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v jedrskem objektu;
  3. EMŠO, če ta ni dodeljen, pa datum rojstva in spol osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v jedrskem objektu;
  4. stalno in začasno prebivališče osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v jedrskem objektu;
  5. državljanstvo osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v jedrskem objektu;
  6. naziv delovnega mesta;
  7. namen varnostnega preverjanja;
  8. kopijo podpisanega soglasja preverjane osebe k izvedbi varnostnega preverjanja;
  9. podpis odgovorne osebe, kraj in datum ter žig delodajalca.
- (3) Če delodajalec pri varnostnem preverjanju zbira osebne in druge podatke o preverjeni osebi, ki opravlja ali bo opravljala dela v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona, iz že obstoječih zbirk podatkov, mu morajo organi, organizacije in drugi subjekti iz prvega odstavka tega člena, ki na podlagi zakona vodijo zbirke podatkov, na podlagi pisne ali s pisno obliko izenačene zahteve iz prejšnjega odstavka poslati zahtevane osebne in druge podatke v 15 dneh od prejete popolne vloge. Ob pošiljanju osebnih podatkov mora upravljavec navesti delodajalca, ki mu pošilja podatke, ustrezno oznako njegove zahteve in pravno podlago za pošiljanje.
- (4) Policija in Slovenska obveščevalno-varnostna agencija, ki opravljata varnostno preverjanje po tem zakonu, delodajalcu nista dolžni obrazložiti varnostnega zadržka.

152. člen **(vodenje evidenc)**

- (1) Delodajalec mora voditi evidenco iz 150. in 151. člena tega zakona o vseh pridobljenih osebnih podatkih osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona, in hraniti pridobljene osebne podatke pet let po prenehanju dela osebe, ki je opravljala ali nameravala opravljati dela v takem območju, objektu ali prostoru, ter poslati podatke iz evidence osebnih podatkov organom, pristojnim za nadzor nad fizičnim varovanjem jedrskega objekta, če to zahtevajo.
- (2) Osebi, ki ne izjavi pisno, da je seznanjena s tem zakonom in drugimi predpisi, ki urejajo fizično varovanje jedrskega objekta, in delodajalcu ne da pisnega soglasja za varnostno preverjanje v

skladu s 150. in 151. členom tega zakona, se delo v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona ne dovoli.

153. člen
(vmesno varnostno preverjanje)

- (1) Če se v časovnem intervalu med posameznimi varnostnimi preverjanji pojavi utemeljen sum obstoja varnostnega zadržka iz drugega odstavka 150. člena tega zakona, mora delodajalec, pri katerem je oseba zaposlena, ali tisti, za koga oseba opravlja dela v jedrskem objektu, izvesti postopek vmesnega varnostnega preverjanja. Če je delodajalec zunanji izvajalec, mora o začetku vmesnega varnostnega preverjanja takoj obvestiti upravljavca jedrskega objekta.
- (2) Če oseba, ki opravlja dela v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona, odkloni vmesno preverjanje iz prejšnjega odstavka ali obdobjno petletno varnostno preverjanje z drugega odstavka 149. člena tega zakona, ne more več opravljati del v takem območju, objektu ali prostoru.

154. člen
(varnostno preverjanje za ravnanje z radioaktivnimi snovmi in pri prevozu jedrskih snovi)

Določbe 149., 150., 151., 152. in 153. člena tega zakona se uporabljajo tudi za osebe, ki že sodelujejo ali bodo sodelovale pri ravnanju z radioaktivnimi snovmi, fizičnem varovanju prevoza jedrskih snovi in prevozu jedrskih snovi.

155. člen
(varnostno preverjanje tujih državljanov)

- (1) V območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona, pri ravnanju z radioaktivnimi snovmi in prevozu jedrskih snovi lahko delajo le tisti tuji državljani, ki so ustrezno varnostno preverjeni.
- (2) Varnostno preverjanje tujega državljana obsega preveritev podatkov, ki so določeni s predpisi o varovanju tajnih podatkov za pridobitev dovoljenja za dostop do tajnih podatkov stopnje tajnosti najmanj ZAUPNO v državi, katere državljan je oseba, ki opravlja ali bo opravljala dela v območju, objektu ali prostoru iz prvega odstavka 149. člena tega zakona, pri ravnanju z radioaktivnimi snovmi in prevozu jedrskih snovi, če s tem zakonom ni določeno drugače.
- (3) Varnostno preverjanje tujih državljanov, ki bodo opravljali dela v jedrskih objektih, opravi na podlagi zaprosila delodajalca nacionalni varnostni organ države delodajalca.

7. NEŠIRJENJE JEDRSKEGA OROŽJA IN VAROVANJE JEDRSKEGA BLAGA

156. člen
(prepoved uporabe jedrskega blaga)

- (1) Jedrskega blaga ni dovoljeno uporabljati za jedrsko orožje ali za druge eksplozivne naprave ali za raziskave in razvoj jedrskega orožja ali takih naprav.
- (2) Jedrske snovi lahko poseduje le oseba, ki ima za te snovi dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti po tem zakonu.
- (3) Osebe, ki posedujejo jedrsko blago, morajo predstavnikom mednarodnih organizacij dovoliti pregled, če ga ti opravljajo skladno z mednarodnimi sporazumi, in sodelovati s predstavniki teh organizacij pri pregledu.

157. člen
(evidenca jedrskih snovi)

- (1) Zaradi nadzora nad mogočimi zlorabami jedrskih snovi vodi organ, pristojen za jedrsko varnost, centralno evidenco jedrskih snovi.
- (2) Centralno evidenco jedrskih snovi sestavljajo zbirke podatkov o jedrskih snoveh in z njimi povezane zbirke listin.
- (3) V centralno evidenco jedrskih snovi se vnašajo podatki iz evidenc jedrskih snovi, ki jih morajo voditi imetniki jedrskih snovi v skladu s pravnimi akti EU.
- (4) Podatki iz centralne evidence jedrskih snovi in evidenc jedrskih snovi imetnikov ter z njimi povezane zbirke listin niso javni, razen zbirnih podatkov o vrsti in količini jedrskih snovi v državi.
- (5) Do podatkov iz prejšnjega odstavka lahko dostopajo le pristojni uradniki organa, pristojnega za jedrsko varnost, in pristojni inšpektorji iz 178. člena tega zakona. Imetnik jedrskih snovi lahko dostopa do tistih podatkov iz prejšnjega odstavka, ki se nanašajo na njegove jedrske snovi.
- (6) Imetnik jedrskih snovi mora zagotoviti varovanje jedrskih snovi in organizirati njihovo hranjenje po območjih materialnih bilanc ter za vsako območje materialnih bilanc posebej voditi evidenco jedrskih snovi.
- (7) Imetnik jedrskih snovi mora zagotoviti nemoteno delovanje opreme za trajni nadzor varovanja in vodenje evidence jedrskih snovi ob neposrednem inšpekcijskem pregledu mednarodnih organizacij iz tretjega odstavka prejšnjega člena.
- (8) O vsaki izgubi nadzora nad jedrskimi snovmi ali odtujitvi mora imetnik jedrskih snovi takoj obvestiti policijo in organ, pristojen za jedrsko varnost, in izvesti vse, da ponovno vzpostavi celovit nadzor nad jedrskimi snovmi.
- (9) Vlada podrobneje določi seznam tistih jedrskih snovi, za katere veljajo določbe prejšnjih odstavkov tega člena, in obveznosti imetnikov jedrskih snovi v zvezi z obveščanjem o jedrskih snoveh. Vlada določi tudi način določanja območij materialnih bilanc, način, obliko in obseg vodenja evidenc jedrskih snovi po posameznih območjih materialnih bilanc v objektu z jedrskimi snovmi, obliko notranjega nadzora nad prometom teh snovi ter način in obliko prenosa podatkov o jedrskih snoveh v centralno evidenco jedrskih snovi.

8. SPREMLJANJE STANJA RADIOAKTIVNOSTI OKOLJA

8.1 Monitoring radioaktivnosti

158. člen
(monitoring radioaktivnosti v okolju)

- (1) Monitoring radioaktivnosti v okolju zagotavlja ocene doz, ki jih prejmejo posamezniki iz prebivalstva.
- (2) Monitoring radioaktivnosti v okolju sestavljajo:
  1. monitoring radioaktivnosti okolja;
  2. obratovalni monitoring radioaktivnosti;
  3. predobratovalni monitoring radioaktivnosti, s katerim se ugotovi začetno stanje radioaktivnosti okolja na predlagani lokaciji objekta;
  4. poobratovalni monitoring radioaktivnosti;
  5. monitoring zaprtega odlagališča;
  6. monitoring odpadnih kovin;
  7. monitoring uvoza blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano in

8. izredni monitoring radioaktivnosti.
- (3) Zavezanci za monitoring radioaktivnosti okolja so:
- organ, pristojen za jedrsko varnost: za zrak, površinske in podzemne vode, sedimente, tla, padavine in posamezne izdelke;
  - organ, pristojen za varstvo pred sevanji: za živila in pitno vodo;
  - ministrstvo, pristojno za kmetijstvo: za krmo.
- (4) Zavezanec za obratovalni monitoring radioaktivnosti je upravljavec sevalnega ali jedrskega objekta in izvajalec sevalne dejavnosti, ki ima dovoljenje za izpuščanje radioaktivne snovi v okolje, ter upravljavec vodovoda za obratovalni verifikacijski monitoring pitne vode.
- (5) Zavezanci iz prejšnjih dveh odstavkov so tudi zavezanci za izredni monitoring radioaktivnosti in monitoring učinkov sanacijskih ukrepov, odrejenih v primeru izrednega dogodka.
- (6) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka je zavezanec za izredni monitoring radioaktivnosti pitne vode upravljavec vodovoda.
- (7) Zavezanec za izvajanje predobratovalnega monitoringa radioaktivnosti, s katerim se ugotovi začetno stanje radioaktivnosti okolja na predlagani lokaciji objekta, je investitor jedrskega ali sevalnega objekta.
- (8) Zavezanec za izvajanje monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča je izvajalec obvezne državne službe iz 122. člena tega zakona.
- (9) Zavezance za izvajanje monitoringa odpadnih kovin in monitoring uvoza blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano, določa uredba, ki ureja preverjanje radioaktivnosti odpadnih kovin in blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano.

159. člen **(izvajanje monitoringov radioaktivnosti v okolju)**

- (1) Monitoring radioaktivnosti v okolju lahko izvajajo izvajalci monitoringa radioaktivnosti, ki pridobijo pooblastilo, ki ga izda organ, pristojen za jedrsko varnost, v soglasju z organom, pristojnim za varstvo pred sevanji.
- (2) Pravna oseba pridobi pooblastilo za izvajanje monitoringa radioaktivnosti v okolju, razen za izvajanje monitoringa radioaktivnosti pošiljk sekundarnih kovinskih surovin, če ima ustrezne akreditirane merilne metode, razpolaga z ustrežno merilno in drugo opremo, ki vsaj za tretjino presega predviden obseg meritev, za katerega prosi za pooblastilo, ima vzpostavljen sistem vodenja, ki mora ustrezati vrsti, področju in obsegu njenega dela, in redno zaposlene strokovnjake s področja monitoringa radioaktivnosti.
- (3) Strokovnjak s področja monitoringa radioaktivnosti iz prejšnjega odstavka je oseba, ki je končala vsaj magistrski študijski program tehnične ali naravoslovne smeri druge stopnje ali ima raven izobrazbe, ki v skladu z zakonom ustreza tej stopnji znanja, in ima po končanem študiju najmanj pet let delovnih izkušenj s področja monitoringa radioaktivnosti okolja.
- (4) Organ, pristojen za jedrsko varnost, izda pooblastilo za izvajanje monitoringa radioaktivnosti pošiljk sekundarnih kovinskih surovin.
- (5) Pravna ali fizična oseba pridobi pooblastilo iz prejšnjega odstavka, če ima vzpostavljen program meritev, s katerimi lahko zazna hitrost doze sevanja gama, ki je za 20 % višja kot hitrost doze sevanja zaradi naravnega ozadja.
- (6) Na podlagi rezultatov monitoringa radioaktivnosti okolja se:
- ugotavljajo trendi izpostavljenosti prebivalstva zaradi radioaktivnosti okolja,
  - zagotavlja pridobivanje podatkov za zgodnje ukrepanje v primeru nenadnega povečanja radioaktivnosti v okolju,
  - izdelava ocena prejete doze za prebivalstvo.
- (7) Monitoring radioaktivnosti okolja obsega trajno in občasno merjenje:

- radioaktivnosti v zunanjem zraku,
  - zunanjega sevanja gama,
  - radioaktivnosti v površinskih in podzemnih vodah ter sedimentih,
  - radioaktivnosti tal in padavin,
  - radioaktivnosti krme, pitne vode, živil in posameznih izdelkov.
- (8) Poročilo o monitoringu radioaktivnosti okolja vsebuje podatke iz prejšnjega odstavka in podatke izrednega monitoringa v primeru povečane radioaktivne kontaminacije med izrednim dogodkom iz 130. člena tega zakona.
- (9) Obratovalni monitoring radioaktivnosti je:
- emisijski monitoring radioaktivnosti sevalnega, jedrskega ali drugega objekta, vključno z monitoringom izpustov radioaktivnih snovi v okolje;
  - imisijski monitoring radioaktivnosti okolja kot posledica obremenitev zaradi sevalnega, jedrskega ali drugega objekta;
  - verifikacijski monitoring pitne vode za ugotavljanje njene zdravstvene ustreznosti in skladnosti.
- (10) Zavezanci za izvajanje monitoringov radioaktivnosti v okolju iz prejšnjega člena tega zakona morajo redno poročati organom iz tretjega odstavka prejšnjega člena o rezultatih meritev.
- (11) Minister, pristojen za okolje, minister, pristojen za zdravje, in minister, pristojen za kmetijstvo, določijo zasnovo monitoringov radioaktivnosti v okolju, podroben način in obseg vseh vrst monitoringov radioaktivnosti, metodologijo vzorčenja in merjenja, pogostnost in način poročanja rezultatov monitoringov radioaktivnosti, podrobnejše pogoje za pridobitev pooblastila izvajalcev monitoringa, metodologijo za izvajanje meritev in vzorčenja ter merila za usposobljenost izvajalcev monitoringa in njihove potrebne akreditive, kakovost merilne opreme, vrste objektov, za katere je treba izvajati obratovalni monitoring, način poročanja in obveščanja javnosti ter obseg in način priprave in sprejetja letnega programa izvajanja monitoringa.

8.2 Radioaktivna kontaminacija

160. člen (mejne vrednosti)

Vlada predpiše mejne vrednosti radioaktivne kontaminacije zraka, površinskih in podzemnih voda, namenjenih za pripravo pitne vode, živil, radioaktivne kontaminacije človekovega telesa, površin delovnega okolja, tal, krme, izdelkov za osebno higieno in nego, tobaka in tobačnih izdelkov, gradbenega materiala in drugih izdelkov.

161. člen (kontaminacija posameznih vzorcev)

Če se na podlagi monitoringa radioaktivnosti v okolju ugotovi, da posamezni vzorci zraka, pitne vode, vode, tal, živil, krme in posameznih izdelkov ali materialov presegajo mejne vrednosti iz prejšnjega člena, pristojni organ za monitoring radioaktivnosti okolja iz tretjega odstavka 158. člena tega zakona odredi izredni monitoring radioaktivnosti, ukrepe za ugotovitev vzroka kontaminacije in njegovo odpravo in ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi.

162. člen (kontaminirana območja zaradi izrednega dogodka)

- (1) V primeru povečane radioaktivne kontaminacije zraka, pitne vode, vode, tal, živil, krme in posameznih izdelkov ali materialov, ki je posledica izrednega dogodka, vlada določi:
1. strategijo in cilje sanacije kontaminiranega območja,

2. zasnovo in program izrednega monitoringa,
  3. razmejitev kontaminiranega območja in prepoznavanje prizadetega prebivalstva,
  4. morebitno uvedbo nadzora ali prepovedi dostopa do kontaminiranega območja,
  5. morebitne omejitve v zvezi z življenjskimi razmerami na kontaminiranem območju,
  6. presojo izpostavljenosti različnih skupin prebivalstva in presojo načinov za individualni nadzor izpostavljenosti posameznikov,
  7. predvidene zaščitne ukrepe ter
  8. način poročanja in obveščanja javnosti.
- (2) Minister, pristojen za okolje, minister, pristojen za zdravje, za živila in krmo, in tudi minister, pristojen za kmetijstvo, določijo vsebino in pogoje za pridobitev listine, s katero imetnik dokazuje, da živila, krma, posamezni izdelki, sekundarne kovinske surovine ali odpadki niso radioaktivno kontaminirani, ter pogoje za pridobitev pooblastila izvajalcev monitoringa.

163. člen **(drugi ukrepi zaradi povečane radioaktivne kontaminacije)**

- (1) V primeru povečane radioaktivne kontaminacije na ozemlju držav članic EU ali tretjih držav urejajo prepovedi,časne omejitve in ostrejše pogoje nadzora prometa znotraj EU, uvoza ali izvoza živil, krme in kmetijskih proizvodov ter zasnovo in nosilce izvajanja teh ukrepov pravni akti EU, ki veljajo na ozemlju EU neposredno.
- (2) Vlada določi organe, pristojne za izvajanje pravnih aktov EU iz prejšnjega odstavka.

164. člen **(prepoved uporabe)**

- (3) Namerno dodajanje radioaktivnih snovi v proizvodnji krmil, živil, igrač, osebnega nakita in kozmetike, vnašanje iz držav članic EU, iznašanje vanje in uvažanje ali izvažanje takega blaga niso dovoljeni.
- (4) Uporaba delovnih in bivalnih prostorov ter dajanje v promet in uporaba vode, živil, krme in izdelkov niso dovoljeni, če so ti onesnaženi z radionuklidi tako, da specifične aktivnosti presegajo mejne vrednosti iz 160. člena tega zakona.
- (5) Aktivacija materiala, iz katerega so narejene igrače ali osebni nakit, do te mere, da je v trenutku sprostitve v promet ni mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem, ni dovoljena. Prav tako nista dovoljena uvoz in izvoz takega blaga ali takih materialov.

9. SANACIJA POSLEDIC IZREDNEGA DOGODKA IN DEKONTAMINACIJA

165. člen **(sanacija)**

- (1) Uporabnik vira sevanja ali upravljavec objekta mora izvesti sanacijo kontaminiranih območij, če je radioaktivna kontaminacija nastala zaradi uporabe njegovega vira sevanja ali objekta ali zaradi izrednega dogodka, povezanega z njim. O tem mora obvestiti organ, pristojen za jedrsko varnost, ali organ, pristojen za varstvo pred sevanji, če gre za izvajanje sevalne dejavnosti v zdravstvu ali veterinarstvu.
- (2) Sanacijo posledic izrednega dogodka lahko odredi kot izjemni ukrep organ, pristojen za jedrsko varnost, izvajalcu sevalne dejavnosti, ki uporablja vir sevanja ali upravlja objekt, zaradi katerega je nastal izredni dogodek.

- (3) Sanacijo posledic opustitve predpisanega ravnanja iz prejšnjega odstavka lahko pristojni organ odredi tudi, če prenehanje uporabe vira sevanja ali upravljanja objekta ni bilo izvedeno skladno s predpisi.
- (4) Če gre za vir sevanja, ki se uporablja v zdravstvu ali veterinarstvu in se ne uporablja v sevalnem objektu, ali če gre za izredni dogodek pri radioloških posegih, odredi izjemne ukrepe iz prejšnjih odstavkov organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

166. člen
(subsidiarna odgovornost države)

- (1) Če upravljavec objekta ali uporabnik vira sevanja zaradi stečaja ali drugega razloga ne more zagotoviti izvedbe sanacije posledic izrednega dogodka ali posledic opustitve predpisanega ravnanja z radioaktivnimi snovmi ali če upravljavec objekta ali uporabnik vira sevanja ni določljiv ali če povzročitelja ni na ozemlju Republike Slovenije, država v celoti zagotovi izvedbo sanacijskih del, ki jih je odredil pristojni organ iz prejšnjega člena.
- (2) Če prenehajo razlogi iz prejšnjega odstavka, mora država od upravljavca objekta ali uporabnika vira sevanja zahtevati vračilo stroškov, ki jih je plačala namesto njega za kritje stroškov odrejenih izjemnih ukrepov. V primeru stečaja upravljavca objekta ali upravnika vira sevanja se višina stroškov odrejenih izjemnih ukrepov, ki jih je plačala država, vrne državi po pravilih, ki veljajo za plačilo stroškov stečajnega postopka po zakonu, ki ureja postopke zaradi insolventnosti.

167. člen
(sanacija v primeru trajne izpostavljenosti)

- (1) Vlada določi za območje, ki je trajno izpostavljeno zaradi izrednega dogodka, pretekle sevalne dejavnosti ali drugih preteklih gospodarskih dejavnosti, status ogroženega območja in režim celovite sanacije po predpisih na področju varstva okolja.
- (2) Vlada določi z režimom celovite sanacije tudi nosilce in ukrepe preprečevanja škodljivih vplivov sevanja na območju države, ki so nastali zaradi izrednega dogodka, ki ga je povzročil vir sevanja v tujini.
- (3) Za območja iz prejšnjih dveh odstavkov, na katerih je preostala kontaminacija dolgotrajna, vlada sprejme ureditve, s katerimi je po potrebi urejen stalni nadzor izpostavljenosti za vzpostavitev normalnih življenjskih pogojev, vključno z določitvijo ustreznih referenčnih ravni in vzpostavitev infrastrukture, ki omogoča podporo stalnim samozaščitnim ukrepom na prizadetih območjih, kot so obveščanje, svetovanje in nadzor, sanacijski ukrepi, če je to ustrezno, in označenimi območji, če je to ustrezno.

10. POROČILO O VARSTVU PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI IN JEDRSKI VARNOSTI

168. člen
(poročilo)

- (1) Organ, pristojen za jedrsko varnost, v sodelovanju z ostalimi organi vsako leto do 31. julija pripravi poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti za preteklo leto.
- (2) Poročilo iz prejšnjega odstavka obravnava in sprejme vlada ter ga pošlje v seznanitev Državnemu zboru Republike Slovenije.
- (3) Po sprejetju na vladi se poročilo objavi tako, da je dostopno javnosti.

169. člen
(podatki za poročilo)

- (1) Poročilo iz prejšnjega člena vsebuje podatke o:
1. obratovanju objektov, ki so pomembni za sevalno ali jedrsko varnost;
  2. radioaktivnosti v okolju iz poročila o monitoringu radioaktivnosti okolja, vključno s podatki monitoringa radioaktivne kontaminacije zraka v bivalnem in delovnem okolju, živil in krme;
  3. prejetih dozah iz poročila o ocenah prejetih doz za prebivalstvo, vključno s podatki o izpostavljenosti zaradi naravnih virov sevanja;
  4. izvedenih programih inšpekcijskih pregledov po tem zakonu in poglobitnih ugotovljenih najdbah med temi pregledi;
  5. izpostavljenosti pacientov iz poročila o izpostavljenosti zaradi radioloških posegov;
  6. vnosu iz držav članic EU, iznosu vanje, uvozu, izvozu in tranzitu radioaktivnih odpadkov, izrabljenega goriva in radioaktivnih snovi;
  7. ravnanju z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom;
  8. škodljivih vplivih radioaktivnosti na zdravje ljudi;
  9. izvajanju ukrepov sevalne in jedrske varnosti;
  10. mednarodnem sodelovanju na področju sevalne in jedrske varnosti;
  11. delu svetov in pooblaščenih izvedencev, imenovanih po določbah tega zakona;
  12. izvajanju sevalnih dejavnosti in uporabi jedrske energije v svetu;
  13. usposabljanju pooblaščenecv, razvojnih študijah, strokovnih preverjanjih ter mednarodnem strokovnem sodelovanju na področju varstva pred sevanji in jedrske varnosti;
  14. doseganju ciljev resolucije o jedrski in sevalni varnosti v Republiki Sloveniji ter resolucije o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom.
- (2) Poleg podatkov iz prejšnjega odstavka vsebuje poročilo o varstvu pred sevanji in jedrski varnosti tudi oceno o delovanju državnih organov, preprečevanju širjenja jedrskega orožja in nedovoljeni uporabi jedrskega blaga ter predloge nujnih in prednostnih nalog za izboljšanje stanja sevalne in jedrske varnosti.

11. ZBIRKE PODATKOV O VIRIH SEVANJA IN SEVALNIH DEJAVNOSTIH

170. člen
(zbirke podatkov)

- (1) Kot zbirke podatkov se vodijo po tem zakonu register sevalnih dejavnosti, register virov sevanja ter register sevalnih, jedrskih in manj pomembnih sevalnih objektov ter zaprtih odlagališč.
- (2) Kot del registra sevalnih dejavnosti pristojna organa iz šestega odstavka tega člena vodita tudi zbirko osebnih podatkov o odgovornih osebah iz 52. člena tega zakona in izpostavljenih delavcih izvajalca sevalne dejavnosti, organ, pristojen za jedrsko varnost, pa tudi zbirko osebnih podatkov o delavcih organizacijske enote varstva pred sevanji iz 51. člena tega zakona kot del registra sevalnih in jedrskih objektov.
- (3) Pristojna organa vodita zbirko podatkov iz prejšnjega odstavka zaradi zagotavljanja varstva pred sevanji izpostavljenih delavcev ter ugotavljanja izpolnjevanja predpisanih pogojev glede predpisane izobrazbe, strokovne usposobljenosti, zdravstvene delazmožnosti in vključenosti v sistem osebne dozimetrije izpostavljenih delavcev.
- (4) Zbirke podatkov iz drugega odstavka tega člena vsebujejo naslednje podatke:
  - ime in priimek,

- poklic in izobrazbo,
  - strokovno usposobljenost (datum veljavnosti potrdila o opravljenem usposabljanju iz varstva pred sevanji),
  - zdravstveno delazmožnost (datum veljavnosti zdravniškega spričevala).
- (5) Podatki iz prejšnjega odstavka se hranijo ves čas opravljanja del izpostavljenega delavca ali delavca organizacijske enote varstva pred sevanji ali ves čas imenovanja za odgovorno osebo varstva pred sevanji.
- (6) Registre iz prvega odstavka tega člena vodi kot javno knjigo organ, pristojen za jedrsko varnost, razen registrov sevalnih dejavnosti, virov sevanja ter manj pomembnih sevalnih objektov v zdravstvu in veterinarstvu, ki jih vodi kot javno knjigo organ, pristojen za varstvo pred sevanji.
- (7) Podatki iz registra virov sevanja o visokoaktivnih virih sevanja in virih, ki so pomembni glede varovanja, ter osebni podatki iz drugega odstavka tega člena niso javni.
- (8) Do podatkov iz sedmega odstavka tega člena lahko dostopajo le pristojni organi iz drugega odstavka tega člena, ministrstvo, pristojno za notranje zadeve in Policija ter pristojni inšpektorji iz 178. člena tega zakona. Lastnik in imetnik vira sevanja lahko dostopa do tistih podatkov iz sedmega odstavka tega člena, ki se nanašajo na njegov vir sevanja.
- (9) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, določita vrste virov iz sedmega odstavka tega člena, za katere podatki v registrih niso javni, in kateri podatki o virih niso javni.

171. člen (vsebine registrov)

- (1) Register sevalnih dejavnosti sestavljata evidenca o izvajalcih sevalnih dejavnosti in zbirka listin, povezana z njimi.
- (2) Register virov sevanja sestavljata evidenca o virih sevanja, vpisanih v register, in virih sevanja, za katere je bilo izdano dovoljenje za uporabo, in zbirka listin, povezana z njimi.
- (3) Register jedrskih, sevalnih, manj pomembnih sevalnih objektov in zaprtih odlagališč sestavljata evidenca o objektih, ki imajo status jedrskega, sevalnega, manj pomembnega sevalnega objekta ali zaprtega odlagališča, in zbirka listin, povezana z njimi.
- (4) Evidence iz prejšnjih odstavkov vsebujejo podatke iz listin, zlasti pa:
- firmo in sedež ali ime in naslov izvajalca sevalne dejavnosti ali uporabnika vira sevanja,
  - opis sevalne dejavnosti ali opis vira sevanja,
  - pogoje za izvajanje sevalne dejavnosti in uporabo vira sevanja,
  - podatke o geolokaciji vira sevanja.
- (5) Zbirko listin iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena sestavljajo listine o priglasitvi namere, o izdaji dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti in dovoljenja za uporabo vira sevanja, o izdaji odločbe o statusu sevalnega, jedrskega ali manj pomembnega sevalnega objekta ali zaprtega odlagališča, o izdaji mnenj in soglasij o jedrski in sevalni varnosti v postopkih umeščanja v prostor in gradnje sevalnih in jedrskih objektov in o dovoljenjih za obratovanje objekta.
- (6) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, podrobneje določita vsebino registrov, obliko in način vodenja registrov, način določanja materialnih stroškov poslanih informacij ter način pošiljanja listin in sporočanja podatkov, ki sestavljajo registre.

12. FINANCIRANJE VARSTVA PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI IN JEDRSKE VARNOSTI

172. člen (stroški izvajalca sevalne dejavnosti)

- (1) Izvajalec sevalne dejavnosti in upravljavalec ali uporabnik vira sevanja krije stroške:
1. svojih ukrepov sevalne in jedrske varnosti po tem zakonu;
  2. izvedbe mednarodnih misij na svojem objektu (5. člen);
  3. izdelave ocene upravičenosti (32. člen);
  4. izvedbe ukrepov varstva pred sevanji (29. člen);
  5. izdelave ocene varstva pred sevanji (40. člen);
  6. obveznega posvetovanja in drugih storitev pooblaščenih izvedencev in organizacij varstva pred sevanji (42. člen);
  7. storitev pooblaščenih izvajalcev dozimetrije (45. člen);
  8. vodenja zbirk podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev (49. člen);
  9. delovanja organizacijske enote ali odgovorne osebe za varstvo pred sevanji (51. in 52. člen);
  10. opravljanja strokovnega izpita za opravljanje nalog varstva pred sevanji zaposlenih v organizacijskih enotah in odgovornih oseb za varstvo pred sevanji (53. člen);
  11. zdravstvenega nadzora, ki ga izvajajo pooblaščeni izvajalci medicine dela (56. in 57. člen);
  12. izvedbe ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti zaradi gradbenih materialov (64. člen);
  13. izvedbe ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev ali posameznikov zaradi naravnih virov sevanja (65. člen);
  14. izvedbe ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti zaradi radona (67., 68., 69., in 70. člen);
  15. izvedbe radioloških posegov (76. člen);
  16. izdelave programa radioloških posegov (77. člen);
  17. storitev pooblaščenih izvedencev medicinske fizike (78. člen);
  18. ocenjevanja in preverjanja radioloških posegov (82. člen);
  19. vodenja zbirk podatkov o osebnih dozah zaradi radioloških posegov (83. člen);
  20. storitev pooblaščenih izvedencev za sevalno in jedrsko varnost (88. člen);
  21. vodenja programa spremljanja obratovalnih izkušenj sevalnih ali jedrskih objektov (90. člen);
  22. zagotavljanja zadostnih finančnih sredstev in jamstev (91. člen);
  23. zagotavljanja zadostnega števila kvalificiranih delavcev pri obratovanju sevalnega in jedrskega objekta (92. člen);
  24. izvajanja sistema vodenja (93. člen);
  25. rednega, celovitega in sistematičnega ocenjevanja in preverjanja sevalne ali jedrske varnosti (112. člen);
  26. izjemnega pregleda varnostnega poročila (119. člen);
  27. poročanja o obratovanju objektov (120. člen);
  28. storitev ravnanja z radioaktivnimi odpadki (1. in 3. točka tretjega odstavka 122. člena);
  29. načrtovanja in izvajanja ukrepov zaščite in reševanja (130. člen);
  30. storitev služb za fizično varovanje (144. člen);
  31. varnostnega preverjanja oseb, ki jih zaposluje (149. člen);
  32. vodenja evidenc in izvajanje nadzora jedrskih snovi po območjih materialnih bilanc (157. člen);

33. storitev izvajalcev obratovalnega, predobratovalnega, poobratovalnega in izrednega monitoringa radioaktivnosti ter monitoringa učinkov sanacijskih ukrepov, odrejenih v primeru izrednega dogodka (158. člen);
  34. nadzora v primeru povečane radioaktivne kontaminacije izdelkov (163. člen);
  35. odrejenih izjemnih ukrepov sanacije posledic izrednega dogodka ali opustitve predpisanega ravnanja z radioaktivnimi snovmi, vključno s stroški spremljanja in nadzora učinkov sanacije (165. člen).
- (2) Storitve odlaganja radioaktivnih odpadkov iz NE Krško iz 2. in 3. točke tretjega odstavka 122. člena tega zakona financira sklad iz devetega odstavka 122. člena tega zakona.

173. člen **(javni stroški varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrske varnosti)**

Država zagotavlja sredstva za financiranje:

10. upravnih, strokovnih in nadzornih nalog države na področju varstva pred sevanji in jedrske varnosti;
11. delovanja strokovnih svetov (6. člen);
12. izvajanja ukrepov pripravljenosti na vire neznanega izvora (26. člen);
13. vodenja centralne evidence doz (49. člen);
14. delovanja zdravniške komisije za presojo ocene zdravstvene delazmožnosti in odrejenih ukrepov zdravstvenega nadzora (59. člen);
15. zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev in prebivalstva v primeru izrednega dogodka (60. člen);
16. sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja zaradi varstva pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom sevanja in obstoječih izpostavljenosti, ki jih ni mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem (62. in 63. člen);
17. sistematičnega pregledovanja in izvajanja meritev radona (66. člen);
18. izvedbe ukrepov zmanjševanja izpostavljenosti radonu v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa (osmi odstavek 68. člena);
19. vodenja zbirke podatkov o meritvah radona (72. člen);
20. izdelave poročila o ocenah prejetih doz za prebivalstvo (84. člen);
21. komisije za preverjanje izpolnjevanja predpisanih pogojev kvalificiranih delavcev ter priprave programov za preverjanje strokovne usposobljenosti, psihofizičnih lastnosti delavcev in razpoložljivosti v zvezi z odsotnostjo alkohola in mamil kvalificiranih delavcev v jedrskem objektu (92. člen);
22. za ravnanje z radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom, če povzročitelj radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva ni znan (121. člen);
23. vodenja centralne evidence radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (121. člen);
24. izvajanja obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki v delu, ki ga ne krije uporabnik vira sevanja (1. točka tretjega odstavka 122. člena);
25. izvajanja obvezne državne službe upravljanja, dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtih odlagališč (4. in 5. točka tretjega odstavka 122. člena in 123. člen);
26. načrtovanja zaščitnih ukrepov, če uporabnik sevanja ni določljiv ali če povzročitelja ni na ozemlju Republike Slovenije (132. člen);
27. vodenja evidenc jedrskih snovi (157. člen);
28. monitoringa radioaktivnosti okolja, monitoring zaprtega odlagališča, izrednega monitoringa radioaktivnosti in monitoringa učinkov sanacijskih ukrepov, odrejenih v primeru izrednega dogodka (158. člen);

29. odrejenih ukrepov sanacije posledic izrednega dogodka ali opustitve predpisanega ravnanja z radioaktivnimi snovmi, če oseba, ki je uporabljala ali upravljala vir sevanja ali opustila predpisano ravnanje z virom sevanja ali radioaktivnimi odpadki, ni določljiva ali če posledic ni mogoče odpraviti drugače (166. člen);
30. obvezne državne javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki, s katero se zagotavljajo storitve, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih uporaba ni izmerljiva (166. člen);
31. režima celovite sanacije na območju trajne izpostavljenosti (167. člen);
32. izdelave poročila o varstvu pred sevanji in jedrski varnosti (168. člen);
33. vodenja registrov sevalnih dejavnosti, virov sevanja ter sevalnih in jedrskih objektov kot javne knjige (171. člen);
34. načrtovanje in izvajanje zaščitnih ukrepov po predpisih s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
35. drugih ukrepov sevalne in jedrske varnosti, kadar jih zaradi javnih koristi zagotavlja država po tem zakonu.

174. člen

(zagotavljanje usposabljanja pooblaščenih izvedencev in pristojnih organov)

- (1) Država zagotavlja sredstva za financiranje:
  1. usposabljanja pooblaščenih izvedencev varstva pred sevanji,
  2. usposabljanja pooblaščenih izvedencev medicinske fizike,
  3. usposabljanja pooblaščenih izvedencev za sevalno in jedrsko varnost,
  4. razvojnih študij in neodvisnih strokovnih preveritev ter mednarodnega strokovnega sodelovanja na področju varstva pred sevanji in jedrske varnosti,
  5. usposabljanje javnih uslužbencev pristojnih organov po tem zakonu.
- (2) Sredstva iz prejšnjega odstavka se zagotovijo organu, pristojnemu za jedrsko varnost, in organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji.

13. NADOMESTILO ZA OMEJENO RABO PROSTORA ZARADI JEDRSKEGA OBJEKTA

175. člen

(območje omejene rabe prostora)

- (1) Območje omejene rabe prostora zaradi jedrskega objekta je območje, na katerem je zaradi ukrepov sevalne in jedrske varnosti posameznega jedrskega objekta raba prostora omejena.
- (2) Ukrepi sevalne in jedrske varnosti, ki omejujejo rabo prostora v bližini jedrskega objekta, so omejitve pri posegih v prostor, s katerimi se zmanjša možnost nastanka industrijske ali druge nesreče zunaj jedrskega objekta, ki bi lahko vplivala na jedrsko varnost, in omejitve v zvezi z gostoto poselitve ter zahteve v zvezi z objekti lokalne infrastrukture zaradi zmanjšanja možnosti nastanka škode za zdravje ljudi, če bi v jedrskem objektu nastal izredni dogodek.
- (3) Obseg območja omejene rabe prostora in omejitve rabe prostora na tem območju se določijo v mnenju iz petega odstavka 95. člena tega zakona.

176. člen
(upravičenec do nadomestila zaradi omejene rabe prostora)

- (1) Upravičenec do nadomestila zaradi omejene rabe prostora je lokalna skupnost, na območju katere je območje omejene rabe prostora.
- (2) Nadomestilo zaradi omejene rabe prostora se upravičencu plača kot nadomestilo zaradi zmanjšanja finančnih virov lokalne skupnosti in kot nadomestilo zaradi zmanjšanja uporabne vrednosti objektov lokalne infrastrukture.
- (3) Vlada podrobneje predpiše merila za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora, način odmere, obračunavanja in plačevanja nadomestil ter začetek in konec prejemanja nadomestil.

177. člen
(zavezanec za plačilo nadomestila)

Zavezanec za plačilo nadomestila zaradi omejene rabe prostora je upravljavec jedrskega objekta.

14. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO

178. člen
(inšpekcijsko nadzorstvo)

- (1) Inšpekcijsko nadzorstvo po tem zakonu obsega nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter ukrepov, odrejenih po tem zakonu.
- (2) Inšpekcijsko nadzorstvo po tem zakonu izvajata organ, pristojen za jedrsko varnost, in organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vsak na svojem delovnem področju. Inšpekcijsko nadzorstvo nad fizičnim varovanjem izvaja inšpektorat, pristojen za notranje zadeve.
- (3) Ne glede na določbe zakona, ki ureja graditev objektov, je poleg inšpektorjev, pristojnih po določbah zakona, ki ureja graditev objektov, za nadzor gradnje sevalnega ali jedrskega objekta z vidika jedrske in sevalne varnosti objekta pristojen tudi organ, pristojen za jedrsko varnost.
- (4) Pristojni organi iz drugega odstavka tega člena morajo pripraviti letne programe inšpekcijskih nadzorov. Pri njihovi pripravi morajo upoštevati pomen in vrsto nevarnosti zaradi izvajanja nadzorovane sevalne dejavnosti, presojo urejenosti varstva pred sevanjem in presojo upoštevanja določil tega zakona pri izvajalcih dejavnosti.
- (5) Inšpektorji pristojnega organa morajo poskrbeti, da se ob najdbi vira neznanega izvora izpeljejo vsi po tem zakonu predpisani postopki od morebitne odreditve ukrepov za sanacijo izrednega dogodka do vrnitve v državo izvora, če je ta znana, ali predaje najdenega vira izvajalcu obvezne državne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki iz 122. člena tega zakona v varno skladiščenje.
- (6) Inšpekcijski organi iz drugega odstavka morajo delovati usklajeno po načelu sodelovanja inšpekcijskih organov zaradi primarnega pomena zagotavljanja sevalne in jedrske varnosti ter varstva pred sevanji.
- (7) O nameravanem inšpekcijskem nadzoru s področja fizičnega varovanja po tem zakonu mora inšpektorat, pristojen za notranje zadeve, obvestiti organ, ki je izdal soglasje k načrtu fizičnega varovanja po drugem odstavku 145. člena tega zakona.
- (8) V okviru inšpekcijskega nadzora lahko inšpektor:
  1. izdaja odločbe in sklepe in odreja ukrepe po zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor;
  2. odreja ukrepe varstva pred sevanji, ukrepe sevalne in jedrske varnosti in ukrepe na področju fizičnega varovanja jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi po tem zakonu;

3. odreja prenehanje izvajanja sevalne dejavnosti ali uporabe vira sevanja, če ugotovi, da za izvajanje dejavnosti ali za uporabo vira sevanja niso izdana dovoljenja po tem zakonu ali je prišlo do opustitve predpisanih ravnanj z virom sevanja ali radioaktivnimi odpadki;
  4. zapečati radiološko napravo, če ta ne izpolnjuje kriterijev sprejemljivosti za pravilno delovanje;
  5. zapečati rentgensko napravo, če je imetnik ne uporablja;
  6. odredi prepoved ali omejitev dajanja kontaminiranih izdelkov na trg, njihovo dostopnost na trgu ali njihov umik ali odpoklic kontaminiranih izdelkov s trga in izvede dodatne ukrepe, ki zagotovijo, da se bo prepoved upoštevala;
  7. v skladu s predpisi o tajnih podatkih pregleda oceno ogroženosti in dokumente fizičnega varovanja s tajnimi podatki.
- (9) Zapisnik inšpekcijskega nadzora, med katerim so bile ugotovljene pomanjkljivosti v zvezi z varstvom pred sevanji zunanjih delavcev, mora pristojni inšpektor poslati tudi zunanjemu izvajalcu.
- (10) Pristojni inšpektor lahko pred predlogom za uvedbo postopka o prekršku zaseže vire sevanja, če oceni, da bi zaradi ravnanja z njimi nastala škoda za zdravje ljudi in okolje.
- (11) Zapisniki o inšpekcijskem nadzoru na področju fizičnega varovanja so tajni. Njihova stopnja tajnosti se določi v skladu s predpisi, ki urejajo varovanje tajnih podatkov.
- (12) Z zapisnikom iz prejšnjega odstavka mora biti poleg upravljavca objekta ali prevoznika seznanjen tudi organ, ki je dal soglasje k načrtu fizičnega varovanja iz 145. člena.
- (13) Pritožba zoper odločbo inšpektorja za prenehanje izvajanja dejavnosti ali uporabe vira sevanja iz osmega odstavka tega člena ne zadrži izvršitve te odločbe.
- (14) Minister pristojen za notranje zadeve predpiše opremo inšpektorjev, ki izvajajo nadzorstvo nad fizičnim varovanjem jedrskih in radioaktivnih snovi in objektov.
- (15) Organ, pristojen za jedrsko varnost, in organ, pristojen za varstvo pred sevanji, morata vsak na svojem področju pristojnosti poskrbeti za hitro obveščanje vseh deležnikov, vključno s proizvajalci in dobavitelji virov sevanj ter, kjer je to primerno, mednarodnimi organizacijami, o pomembnih ugotovitvah inšpekcijskih pregledov ali podatkih iz poročil o izrednih dogodkih v zvezi z varstvom pred sevanji in jedrsko varnostjo.

15. KAZENSKÉ DOLOČBE

179. člen (prekrški)

- (1) Z globo od 5.000 do 250.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če pa je ta po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, srednje velika ali velika gospodarska družba, znaša globa od 10.000 do 500.000 eurov:
1. če brez registracije ali veljavnega dovoljenja izvaja sevalno dejavnost po tem zakonu (18. člen);
  2. če uporablja vir sevanja, ki ni vpisan v register virov sevanja ali za katerega nima dovoljenja za uporabo (prvi odstavek 21. člena);
  3. če opusti nadzor nad radioaktivno snovjo brez dovoljenja pristojnega organa (prvi odstavek 24. člena);
  4. če namerno redči radioaktivne snovi, da bi s tem izpolnila pogoje za opustitev nadzora nad njimi (prvi odstavek 25. člena);
  5. če uporablja zaprt vir sevanja ali njegov vsebnik, ki je mehansko poškodovan ali za katerega se sumi, da bi lahko puščal, ali je kako drugače okvarjen (tretji odstavek 25. člena);

6. če uporablja javljalnik požara z virom sevanja, ki ima potomce v plinastem stanju (četrty odstavek 25. člena);
7. če uporablja radioaktivni strelvod (peti odstavek 25. člena);
8. če kot upravljavec večjega poštnega centra, letališča ali pristanišča, prek katerega poteka uvoz blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano ali bi lahko vsebovalo vire neznanega izvora, ali odpadov in obratov za predelavo kovin ne vgradi sistemov za detekcijo povečane radioaktivne kontaminacije ali povišanega ionizirajočega sevanja ali če ne vpelje postopkov za ukrepanje v takih primerih (četrty odstavek 26. člena);
9. če v primeru najdbe vira neznanega izvora o tem ne obvesti organa, pristojnega za jedrsko varnost, ali ne izvede odrejenih ukrepov varstva pred sevanji (peti odstavek 26. člena);
10. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne zagotovi izdelave pisnih postopkov za delo, povezanih iz izvajanjem sevalne dejavnosti (2. točka prvega odstavka 29. člena);
11. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne upošteva obratovalnih omejitev, pisnih postopkov in navodil za delo, povezanih z izvajanjem sevalne dejavnosti (3. točka prvega odstavka 29. člena);
12. če ne seznanj izpostavljenega delavca, pripravnika ali študenta o tveganjih za zdravje pri njegovem delu, o vsebini splošnih postopkov in omejitev, povezanih z izvajanjem sevalne dejavnosti, o vsebini postopkov in omejitev, povezanih z določenim delovnim mestom ali delom, ki ga opravlja, o vsebini tistih delov načrtov ali navodil za ukrepanje ob izrednih dogodkih, s katerimi mora biti seznanjen, o pomembnosti upoštevanja tehničnih, zdravstvenih in administrativnih zahtev ter o nujnosti zgodnje naznanitve nosečnosti ali dojenja ali če ne zagotovi usposabljanja osebe, ki je vključena v izvajanje sevalne dejavnosti, obnavljanja njenega znanja in rednega preverjanja usposobljenosti iz varstva pred sevanji (4. točka prvega odstavka 29. člena);
13. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne zagotovi usposabljanja oseb, ki so vključene v izvajanje sevalne dejavnosti, obnavljanje njihovega znanja in rednega preverjanja usposobljenosti iz varstva pred sevanji (5. točka prvega odstavka 29. člena);
14. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne zagotovi razvrstitve izpostavljenih delavcev v dve kategoriji glede na verjetnost in velikost potencialne izpostavljenosti (6. točka prvega odstavka 29. člena);
15. če ne zagotovi ustrezne zaščitne in osebne varovalne opreme in preverjanja njene učinkovitosti (7. točka prvega odstavka 29. člena);
16. če ne zagotovi izvajanja nadzornih ukrepov in meritev na nadzorovanih in opazovanih območjih, vključno s predpisanimi pregledi virov sevanja, zaščitne opreme, osebne varovalne opreme, delovnih pogojev in sevalnih razmer in osebno dozimetrijo, ali če ne zagotovi uporabe ustrezne opreme in postopkov za meritve in oceno izpostavljenosti izpostavljenih delavcev, posameznikov iz prebivalstva in kontaminacije okolja ali če ne zagotovi preverjanja učinkovitosti in vzdrževanja opreme za meritve in oceno izpostavljenosti ter rednega umerjanja merilne opreme (8., 9. in 10. točka prvega odstavka 29. člena);
17. če ne zagotovi zdravstvenega nadzora izpostavljenega delavca (11. točka prvega odstavka 29. člena);
18. če takoj ne obvesti pristojnih organov v primeru preseganja mejnih doz in kontaminacije delovnega okolja, pri izgubi, kraji ali nepravilni rabi vira sevanja ter v primeru izrednega dogodka (12. točka prvega odstavka 29. člena);
19. če ne izvaja predpisanih ukrepov varovanja virov sevanja (13. točka prvega odstavka 29. člena);
20. če ne izvaja predpisanih ukrepov po prenehanju uporabe vira sevanja ali prenehanju izvajanja sevalne dejavnosti (14. točka prvega odstavka 29. člena);
21. če ne izdelata ali izvaja načrta ukrepov za preprečevanje izrednih dogodkov in navodila za ukrepanje ob izrednem dogodku ali če ne izvaja ukrepov za sanacijo po izrednem dogodku (15. in 16. točka prvega odstavka 29. člena);

22. če ne vodi predpisanih evidenc ali ne poroča v skladu s predpisi (17. in 18. točka prvega odstavka 29. člena);
23. če kot letalski prevoznik ne izvaja ukrepov varstva pred sevanji za zaščito posadk svojih plovil pred kozmičnim sevanjem, kadar pričakovana izpostavljenost za posameznega člana posadke presega s predpisi določene doze za posameznika iz prebivalstva (četrti odstavek 29. člena);
24. če kot izvajalec sevalne dejavnosti, ki je odgovoren za visokoaktivni vir sevanja, ne zagotovi, da usposabljanje in seznanitev delavca, praktikanta ali študenta zajema tudi posebne zahteve za varno ravnanje in nadzor nad tovrstnimi viri (osmi odstavek 29. člena);
25. če kot izvajalec sevalne dejavnosti povzroči čezmerno obsevanost delavcev, praktikantov, študentov ali posameznikov iz prebivalstva ali če ne optimizira varstva ljudi in okolja pred sevanji ali če pri optimizaciji varstva pred sevanji ne uporablja doznih ograd (31. člen);
26. če kot proizvajalec ali uvoznik brez odobritve pristojnega organa proizvaja ali uvaža predmete splošne rabe, katerih predvidena uporaba lahko pomeni novo vrsto sevalne dejavnosti (prvi odstavek 33. člena);
27. če prodaja ali omogoči kakršno koli razpolaganje s predmeti splošne rabe, katerih predvidena uporaba ni upravičena skladno z določbami 33. člena tega zakona ali ne izpolnjuje meril za izzvetje priglasitve iz 16. člena tega zakona (peti odstavek 33. člena);
28. če brez odobritve pristojnega organa izvaja slikanje v nemedicinske namene, pri katerem pride do izpostavljenosti posameznika (34. člen);
29. če razporedi osebo, mlajšo od 18 let, na delovno mesto, na katerem bi postala izpostavljeni delavec, ali če noseče ženske, ki sama ne želi še naprej delati z viri sevanja, ne premesti takoj, ko ga ta obvesti o nosečnosti, na delovno mesto, kjer se ne dela z viri sevanja, ali če doječe ženske takoj, ko ga ta obvesti o svojem stanju, začasno ne premesti na delovno mesto, kjer ni tveganja za radioaktivno kontaminacijo telesa, ali če s preemestitvijo noseče ali doječe ženske tej s pogoji dela povzroči manj ugoden položaj (38. člen);
30. če razporedi delavca proti njegovi volji na delovno mesto za opravljanje izjemnih nalog ali če delavca, ki je zaradi opravljanja izjemnih nalog presešel mejne doze, brez njegove privolitve premesti na drugo delovno mesto ali mu prepove opravljanje njegovo običajno delo (prvi in drugi odstavek 39. člena);
31. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne zagotovi izdelave ocene varstva pred sevanji (prvi in drugi odstavek 40. člena);
32. če ne zagotavlja rednega ugotavljanja izpostavljenosti delavcev (prvi odstavek 45. člena);
33. če pošlje pooblaščenemu izvajalcu medicine dela v nadaljnjo obdelavo in centralno evidenco doz podatke o osebnih dozah izpostavljenih delavcev brez pisne privolitve izpostavljenega delavca ali če brez pisne privolitve razporedi delavca, praktikanta ali študenta na delovno mesto, ki je izpostavljeno sevanju (prvi in tretji odstavek 48. člena);
34. če kot izvajalec sevalne dejavnosti, ki upravlja jedrski ali sevalni objekt, ne zagotovi delovanja posebne organizacijske enote za izvajanje varstva pred sevanji ali ne zagotovi, da organizacijska enota za varstvo pred sevanji deluje ločeno od drugih organizacijskih enot, ali če kakovost opreme, obseg in vsebina dela organizacijske enote niso skladni s predpisanimi pogoji (prvi in drugi odstavek 51. člena);
35. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne zagotovi, da je varstvo pred sevanji za zunanje delavce urejeno enako kot za delavce, ki so zaposleni pri izvajalcu sevalne dejavnosti, vključno s tem, da so dejavnosti, ki jih izvajajo zunanji delavci, upravičene z vidika varstva pred sevanji po načelih tega zakona, da se optimizira izpostavljenost zunanjih delavcev, vključno z vzpostavitev doznih ograd in referenčnih ravni, ter da zanje niso presežene mejne doze ter da se zanje upoštevajo omejitve za noseče in doječe ženske ter praktikante in študente (drugi odstavek 54. člena);
36. če kot izvajalec sevalne dejavnosti ne preveri, ali je bil zunanji delavec zdravstveno pregledan in ali izpolnjuje posebne zdravstvene zahteve v zvezi z delom, na katero je razporejen, ali če ne preveri, ali je zunanji delavec razvrščen v ustrezno kategorijo glede na naravo dela in velikost pričakovane izpostavljenosti ter verjetnost in velikost potencialne

izpostavljenosti, ali če ne zagotovi, da je zunanji delavec primerno usposobljen in seznanjen z ukrepi varstva pred sevanji glede na dela, ki jih opravlja, enako kot njegovi zaposleni, ali če ne zagotovi, da zunanji delavec uporablja ustrezno osebo varovalno opremo, ali če ne zagotovi, da se za zunanjega delavca ugotavlja osebna izpostavljenost sevanjem glede na naravo izpostavljenosti in vrsto sevanja, in da se podatki o njegovih osebnih dozah sporočajo organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, v centralno evidenco osebnih doz in zunanjemu izvajalcu, ali če ne zagotovi izdelave ocene varstva pred sevanji za dejavnosti, ki vključujejo zunanjega delavca (tretji odstavek 54. člena);

37. če kot zunanji izvajalec ne zagotovi, da je zunanji delavec seznanjen s tveganji za zdravje pri svojem delu, z vsebino splošnih postopkov in omejitev, povezanih z izvajanjem sevalne dejavnosti, z vsebino postopkov in omejitev, povezanih z določenim delovnim mestom ali delom, ki ga opravljajo, z vsebino tistih delov načrtov za zaščito in reševanje ali navodil za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, s katerimi mora biti oseba seznanjena, s pomembnostjo upoštevanja tehničnih, zdravstvenih in administrativnih zahtev in z nujnostjo zgodnje naznanitve nosečnosti ali dojenja ter da je usposobljen za izvajanje sevalne dejavnosti (četrti odstavek 54. člena);
38. če kot zunanji izvajalec upravljavcu objekta ali izvajalcu sevalne dejavnosti pred začetkom del v nadzorovanem območju ne sporoči podatkov iz četrtega odstavka 49. člena tega zakona (peti odstavek 54. člena);
39. če kot izvajalec sevalne dejavnosti začne dela z izpostavljenimi delavci zunanjega izvajalca, čeprav mu ta ni predložil podatkov iz četrtega odstavka 49. člena tega zakona, ali če je iz predloženih podatkov bilo razvidno, da delavec zunanjega izvajalca po določbah tega zakona ne more opravljati del v okviru izvajanja sevalne dejavnosti (šesti odstavek 54. člena);
40. če razporedi delavca na delo v nadzorovanem območju, čeprav zanj ni zagotovil meritve prejetih doz pri pooblaščenem izvajalcu dozimetrije, ali če ga razporedi na tako mesto, čeprav je pristojni organ ugodil ugovoru na razporeditev (prvi in četrti odstavek 55. člena);
41. če kot delodajalec ali izvajalec usposabljanja ne zagotavlja zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev, praktikantov ali študentov ali ga ne zagotavlja v predpisanem obsegu ali ne zagotovi izrednega zdravstvenega nadzora vsakokrat, ko je bila presežena ena od predpisanih mejnih doz ali obstaja sum, da je bila ta presežena, ali na zahtevo organa, pristojnega za varstvo pred sevanji (četrti in sedmi odstavek 56. člena);
42. če razporedi na delovno mesto delavca, čeprav ta po ugotovitvah zdravstvenega nadzora ni zmožen za to delovno mesto (tretji odstavek 56. člena);
43. če pooblaščenemu izvajalcu medicine dela na njegovo zahtevo ne pošlje vseh podatkov v zvezi z delom, ki ga delavec opravlja v okviru sevalne dejavnosti (peti odstavek 56. člena);
44. če kot delodajalec, pri katerem je bil delavec izpostavljen sevanjem, ne zagotovi zdravstvenega nadzora po prenehanju dela delavca (prvi odstavek 57. člena);
45. če opravi radiološki poseg brez dovoljenja ali brez odobrenega programa radioloških posegov ali v nasprotju z odobrenim programom radioloških posegov (prvi odstavek 75. člena);
46. če opravi neupravičen radiološki poseg (drugi odstavek 75. člena);
47. če ne zagotovi, da so pri radioloških posegih vključeni samo zdravstveni delavci z ustrezno strokovno usposobljenostjo, ali ne opredeli odgovornosti in nalog napotnih zdravnikov, zdravnikov, odgovornih za radiološki poseg, radioloških inženirjev in medicinskih fizikov (četrti odstavek 75. člena);
48. če radiološki poseg izvede oseba, ki ni opravila predpisanega usposabljanja in preverjanja usposobljenosti za izvajalca radioloških posegov (peti odstavek 75. člena);
49. če radiološki poseg izvede z virom sevanja, ki ne izpolnjuje meril sprejemljivosti za pravilno delovanje radiološke opreme (šesti odstavek 75. člena);
50. če ne zagotovi rednega nadzora in meritev parametrov delovanja vira sevanja, ki se uporablja za izvajanje radioloških posegov (sedmi odstavek 75. člena);

51. če izvede radiološki poseg, ki ga ni predpisal ali odobril zdravnik iz 76. člena tega zakona (prvi odstavek 76. člena);
52. če napotnemu zdravniku ni zagotovil merila za napotitev s postopki načrtovanja radioloških posegov (prvi odstavek 76. člena);
53. če izvede radiološki poseg brez pisnih postopkov za tak poseg ali v nasprotju z njimi (tretji odstavek 76. člena);
54. če ne zagotovi, da je radiološki poseg izveden v skladu z dobro radiološko prakso, da je informacija o izpostavljenosti pacienta zaradi radiološkega posega sestavni del izvida, da je prejeta doza v radioterapiji načrtovana za vsakega pacienta posebej in tako, da je izpostavljenost zunaj kliničnih volumnov tako nizka, kot je to razumno dosegljivo in izvedljivo v skladu z namenom terapije, ter da pri diagnostičnem posegu v povprečju niso presežene odobrene diagnostične referenčne ravni (četrti odstavek 76. člena);
55. če izvaja posege v prostor brez mnenja ali soglasja organa, pristojnega za jedrsko varnost (peti odstavek 95. člena, drugi odstavek 96. člena, prvi odstavek 97. člena, prvi odstavek 98. člena in prvi odstavek 105. člena), ali brez mnenja organa, pristojnega za varstvo pred sevanji (prvi odstavek 98. člena);
56. če začne poskusno obratovanje objekta brez soglasja organa, pristojnega za jedrsko varnost (drugi odstavek 108. člena);
57. če začne ali preneha obratovanje jedrskega ali sevalnega objekta ali če začne odlagati radioaktivne odpadke ali če zapre odlagališče radioaktivnih odpadkov ali če začne ali konča razgradnjo jedrskega ali sevalnega objekta ali če konča rudarska dela za opustitev pridobivanja jedrskih mineralnih surovin ali če začne odlagati rudarsko ali hidrometalurško jalovino ali če zapre odlagališče rudarske in hidrometalurške jalovine brez dovoljenja organa, pristojnega za jedrsko varnost, ali če shranjuje sveže gorivo na gradbišču jedrske elektrarne ali raziskovalnega reaktorja brez dovoljenja organa, pristojnega za jedrsko varnost (prvi odstavek 109. člena);
58. če ne ravna po odredbi pristojnega organa glede izvedbe izrednega varnostnega pregleda ali ukrepov za izboljšanje sevalne ali jedrske varnosti objekta (113. člen);
59. če kot upravljavec objekta uvaja spremembe in dopolnitve brez predhodne odobritve organa, pristojnega za jedrsko varnost (peti odstavek 116. člena in drugi odstavek 117. člena);
60. če prekorači obratovalne pogoje in omejitve brez odobritve ali v nasprotju z odobritvijo organa, pristojnega za jedrsko varnost (prvi in drugi odstavek 118. člena);
61. če skladišči ali obdeluje radioaktivne odpadke ali izrabljeno gorivo na kraju nastanka brez dovoljenja organa, pristojnega za jedrsko varnost (šesti odstavek 121. člena);
62. če vnaša iz držav članic EU ali iznaša vanje radioaktivne snovi v nasprotju s pravnimi akti EU, ki veljajo na območju EU neposredno, ali če uvaža ali izvaža radioaktivne snovi brez dovoljenja pristojnega organa (prvi in tretji odstavek 126. člena);
63. če vnaša iz držav članic EU, iznaša vanje, uvaža ali izvaža jedrske snovi in radioaktivne odpadke ali jedrsko gorivo ali izvaja tranzit jedrskih snovi in radioaktivnih odpadkov ali jedrskega goriva brez dovoljenja ali soglasja organa, pristojnega za jedrsko varnost (prvi in četrti odstavek 126. člena in prvi odstavek 127. člena);
64. če ne zagotovi načrtovanja ali izvajanja ukrepov fizičnega varovanja (prvi odstavek 144. člena, osmi odstavek 145. člena in 148. člen);
65. če uporablja jedrsko blago ali ga poseduje v nasprotju z določbami 156. člena tega zakona ali če ne dovoli pregleda jedrskega blaga ali ne sodeluje pri pregledu s predstavniki mednarodnih organizacij, ki ga ti opravljajo skladno z mednarodnimi sporazumi;
66. če ne zagotavlja obratovalnega, predobratovalnega ali poobratovalnega monitoringa radioaktivnosti ali monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča ali ne zagotovi izrednega monitoringa ali monitoringa učinkov sanacijskih ukrepov, odrejenih v primeru izrednega dogodka (četrti, peti, šesti, sedmi in osmi odstavek 158. člena);

67. če namerno dodaja radioaktivne snovi krmilom, živilom, igračam, osebni nakitu in kozmetiki ali vnaša iz držav članic EU, iznaša vanje, uvaža ali izvaža tako blago (prvi odstavek 164. člena);
  68. če daje v uporabo delovne ali bivalne prostore ali daje v promet ali uporabo vodo, živila, krmo in izdelke, ki so onesnaženi z radionuklidi tako, da presegajo predpisane mejne vrednosti radioaktivne kontaminacije (drugi odstavek 164. člena);
  69. če opravlja dejavnost, pri kateri se aktivira material, iz katerega so narejene igrače ali osebni nakit, do te mere, da tega v trenutku sprostitve v promet ni mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem, ali če uvaža ali izvaža tako blago ali tak material (tretji odstavek 164. člena);
  70. če ne ravna po odredbi pristojnega inšpektorja ali če uporablja zapečateno radiološko ali rentgensko napravo (osmi odstavek 178. člena).
- (2) Z globo od 5.000 do 150.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.
  - (3) Z globo od 1.000 do 10.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

180. člen (posebno hudi prekrški)

Če je narava prekrška iz prejšnjega člena posebno huda zaradi višine povzročene škode ali višine pridobljene protipravne premoženjske koristi ali zaradi storilčevega naklepa ali njegovega namena koristoljubnosti, se pravno osebo kaznuje z globo od 15.000 do 750.000 evrov, oziroma, če se ta po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo veliko ali veliko gospodarsko družbo, z globo od 30.000 do 1.500.000 eurov, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, z globo od 15.000 do 450.000 evrov, odgovorno osebo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorno osebo posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa z globo od 3.000 do 30.000 eurov.

181. člen (lažji prekrški)

- (1) Z globo od 1.800 do 125.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če pa se pravna oseba po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo, pa z globo od 3.500 do 250.000 eurov:
  1. če ne shranjuje dokumentarnega gradiva na predpisan način (prvi, drugi in tretji odstavek 9. člena);
  2. če v predpisanih primerih ne zagotovi pregleda ocene varstva pred sevanji ali ne pripravi predloga sprememb ukrepov varstva pred sevanji in v zvezi z njimi ne zagotovi izdelave spremenjene ocene varstva pred sevanji, če je to potrebno zaradi izboljšanja varstva izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov ali če se je sevalna dejavnost bistveno spremenila, ali če ne začne uvajati sprememb ukrepov varstva pred sevanji po pridobitvi dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti (prvi, drugi in šesti odstavek 41. člena);
  3. če se ne posvetuje glede varstva izpostavljenih delavcev s pooblaščenimi izvedenci in organizacijami varstva pred sevanji (drugi odstavek 42. člena);
  4. če ne pošlje rezultatov ugotavljanja meritev doz izpostavljenih delavcev pooblaščenemu izvajalcu medicine dela in z njimi ne seznanja izpostavljenih delavcev ali če tega ne stori ob izrednem dogodku ali v primeru preseganja mejnih doz (tretji in četrti odstavek 47. člena);

5. če kot pooblaščen izvajalec dozimetrije ne pošlje podatkov o osebnih dozah izpostavljenih delavcev v centralno evidenco doz v predpisanih rokih iz 49. člena tega zakona (tretji odstavek 49. člena);
6. če ne določi odgovorne osebe za varstvo pred sevanji ali o tem ne obvesti pristojnega organa ali če odgovorni osebi ne zagotovi strokovne samostojnosti pri delu in ustreznih delovnih razmer ali možnosti neposrednega poročanja vodstvu izvajalca sevalne dejavnosti (prvi, četrti in peti odstavek 52. člena);
7. če ne zagotovi pregleda delovnega in bivalnega okolja ter priprave ocene prejetih doz, ki jo je odredil pristojni organ (četrti odstavek 63. člena);
8. če prodaja gradbeni material s seznama vrst gradbenih materialov, zaradi katerih je lahko presežena referenčna raven za gradbene materiale, ne da bi pred tem zagotovila meritve in oceno primernosti pooblaščenega izvedenca za varstvo pred sevanji, ali če ne upošteva ukrepov in pogojev, ki jih je za njegovo uporabo določil organ, pristojen za jedrsko varnost (drugi, tretji in četrti odstavek 64. člena);
9. če ne ravna po odredbi pristojnega organa v zvezi z izvajanjem ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev in posameznikov iz prebivalstva in izvajanjem ukrepov varstva izpostavljenih delavcev (prvi in drugi odstavek 65. člena);
10. če ne zagotovi meritev radona ali torona na območju z več radona na delovnih mestih v pritličnih ali kletnih prostorih ali na delovnih mestih na območju celotne Republike Slovenije na lokacijah, kjer je mogoče pričakovati povišane koncentracije radona ali torona (prvi in drugi odstavek 67. člena v povezavi s 74. členom);
11. če ne zagotovi ocene izpostavljenosti v premeru preseganja referenčnih ravni ali če ne izvaja ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti radonu ali toronu ali če s ponovnimi meritvami ne preveri učinkovitosti izvedenih ukrepov v rokih, določenih v 68. členu tega zakona (prvi, drugi, četrti, peti, šesti in sedmi odstavek 68. člena v povezavi s 74. členom);
12. če ne ravna po odredbi pristojnega organa v zvezi z izvajanjem ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti delavcev radonu ali toronu (69. člen v povezavi s 74. členom);
13. če pri načrtovanju ali izvedbi novogradenj ali pri rekonstrukciji objekta ne upošteva predpisanih zahtev za zagotavljanje zavarovanja zdravja ljudi pred škodljivimi učinki radona ali torona (prvi in drugi odstavek 70. člena v povezavi s 74. členom);
14. če nima vzpostavljenega sistema spremljanja dogodkov, ki vključujejo dejansko ali potencialno nenamerno izpostavljenost (drugi odstavek 81. člena);
15. če o pomembnih nenamernih izpostavljenostih ter o ugotovitvah preiskave dogodka in ukrepih, uvedenih za njihovo preprečevanje, ne obvesti organa, pristojnega za varstvo pred sevanji (četrti in peti odstavek 81. člena);
16. če pri opravljanju radioloških posegov ne zagotavlja klinične presoje ali če tega ne zagotovi po vsakem izrednem dogodku (prvi in drugi odstavek 82. člena);
17. če pacientu na njegovo zahtevo ne predloži podatkov o dozah, ki jih je prejel med izvajanjem radioloških posegov (šesti odstavek 83. člena);
18. če glede posameznih vprašanj sevalne in jedrske varnosti ne pridobi mnenja pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost (prvi odstavek 88. člena);
19. če ne izvaja programov spremljanja obratovalnih izkušenj sevalnih ali jedrskih objektov ali če ugotovitev programov ne upošteva pri ocenjevanju, preverjanju in izboljšanju sevalne in jedrske varnosti (prvi in drugi odstavek 90. člena);
20. če kot upravljavec objekta ne zagotovi zadostnega števila usposobljenih delavcev za upravljanje tehnološkega procesa ali če ne zagotovi rednega obnavljanja strokovnega znanja usposobljenih delavcev ali preverjanja njihove usposobljenosti, psihofizičnih lastnosti in odvisnosti od alkohola, mamil ali drugih psihoaktivnih sredstev ali če ne hrani zapisov o opravljenem usposabljanju, vključno z ocenami dosežene strokovne usposobljenosti glede na zahteve za ustrezno delovno mesto za vsakega delavca, ki opravlja za varnost pomembna dela, ali če teh zapisov ne hrani še leto dni po tem, ko je delavec prenehal delati pri njem, ali če dela in naloge upravljanja tehnološkega procesa

opravlja delavec brez dovoljenja organa, pristojnega za jedrsko varnost (prvi, drugi, tretji, četrti in deveti odstavek 92. člena);

21. če kot upravljavec objekta ni vzpostavil ali ne izvaja sistema vodenja ali če vanj ni vključil varnostne kulture, nadzora nad dobavitelji opreme in izvajalci, nadzora nad pogodbenimi izvajalci ali postopkov za zagotavljanje vnosa ali vgradnje ustrezne opreme (93. člen);
22. če ne dopolnjuje varnostnega poročila, če pride med gradnjo ali razgradnjo objekta, poskusnim obratovanjem ali izvajanjem rudarskih del, če gre za izkoriščanje ali opustitev izkoriščanja jedrskih mineralnih snovi, do sprememb, ki vplivajo na vsebino varnostnega poročila (tretji odstavek 101. člena in tretji odstavek 110. člena);
23. če ne zagotavlja obratovanja ali poskusnega obratovanja v skladu z odobrenimi obratovalnimi pogoji in omejitvami ali uporabe pisnih postopkov za obratovanje, poskusno obratovanje, prenehanje obratovanja ali razgradnjo objekta ali spremljanja svojih in tujih obratovalnih izkušenj, obratovalnih kazalnikov, procesov staranja opreme ali izvajanja ukrepov za zmanjšanje ali odpravo učinkov procesov staranja ali vzdrževanja, pregledovanja ali preizkušanja sistemov in komponent objekta, izdelave in upoštevanja načrta optimizacije varstva pred sevanji ali nadzora nad dobavitelji opreme in izvajalci del ali če za preverjanje varnosti ne uporablja varnostnih analiz, če je to potrebno (prvi odstavek 111. člena);
24. če ne pripravi poročila o občasnem varnostnem pregledu ali če na podlagi tega poročila ne pripravi predloga potrebnih sprememb (prvi in drugi odstavek 114. člena);
25. če kot upravljavec objekta o spremembah ne obvesti organa, pristojnega za jedrsko varnost, ali sprememb ne prihlasi organu, pristojnemu za jedrsko varnost (sedmi odstavek 116. člena);
26. če ne zagotovi izjemnega pregleda varnostnega poročila ali če na podlagi ocenjevanja in preverjanja varnosti ne izdela predloga sprememb varnostnega poročila (prvi in tretji odstavek 119. člena);
27. če ne poroča o obratovanju objekta na predpisan način (120. člen);
28. če z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ne ravna na predpisan način (prvi, drugi, tretji peti, dvanajsti in trinajsti odstavek 121. člena);
29. če ne izvaja upravljanja, dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtega odlagališča v skladu s pogoji iz varnostnega poročila (drugi odstavek 123. člena);
30. če ne izdela navodil za ukrepanje ob izrednem dogodku ali če ne zagotavlja tehničnih in drugih pogojev, da se med izrednim dogodkom zagotovita ocenjevanje posledic izrednega dogodka in odločanje o obsegu potrebnih zaščitnih ukrepov (prvi, drugi in tretji odstavek 130. člena);
31. če drugim nosilcem načrtovanja zaščite in reševanja ne predloži vseh njemu dostopnih tehničnih podatkov o viru sevanja, podatkov iz varnostnega poročila in obratovalnih podatkov (četrti odstavek 130. člena);
32. če ne zagotovi čim hitrejše zaustavitve sproščanja radioaktivnosti ali radionuklidov v okolje, zmanjšanja širjenja radioaktivnih snovi v okolico prek različnih prenosnih poti ali zmanjšanja izpostavljenosti ljudi (peti odstavek 130. člena);
33. če pri izdelavi načrtov za zaščito in reševanje ali pri izvajanju načrtovanih zaščitnih ukrepov ne optimizira zaščitnih ukrepov (131. člen);
34. če ne zagotovi usposabljanja in rednega obveščanja izvajalcev zaščitnih ukrepov o tveganjih za zdravje in potrebnih preventivnih ukrepih med posredovanjem ob izrednem dogodku (133. člen);
35. če javnosti ne obvešča redno o pomembnih dejstvih iz načrtov zaščite in reševanja, zlasti pa o predvidenih zaščitnih ukrepih in načinu njihovega izvajanja (134. člen);
36. če ob izrednem dogodku ne obvešča javnosti in pristojnih organov (135. člen);
37. če kot imetnik dovoljenja ne sporoči spremembe svojih podatkov organu, ki je izdal dovoljenje (šesti odstavek 137. člena);

38. če v kontroliranem objektu ali prostoru, fizično nadzorovanem objektu ali območju in vitalnem objektu ali območju jedrskega objekta delajo osebe, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev ali za katere obstajajo varnostni zadržki (prvi in drugi odstavek 149. člena);
  39. če ne vodi evidence o osebnih podatkih osebe, ki opravlja ali bo opravljala dela v jedrskem objektu, ali če pristojnim organom na njihovo zahtevo ne predloži podatkov iz evidence (prvi odstavek 152. člena),
  40. če ne izvede postopka vmesnega varnostnega preverjanja, kadar so za to izpolnjeni pogoji iz 153. člena tega zakona;
  41. če ne vodi evidence jedrskih snovi ali če ne zagotavlja nemotenega delovanja opreme za vodenje evidenc ali če ne varuje jedrskih snovi in ne organizira njihove hrambe na predpisan način ali o izgubi nadzora nad jedrskimi snovmi ali odtujitvi takoj ne obvesti Policije in organa, pristojnega za jedrsko varnost (tretji, šesti, sedmi in osmi odstavek 157. člena);
  42. če ne poroča o rezultatih meritev obratovalnega, poobratovalnega monitoringa, monitoringa radioaktivnosti zaprtega odlagališča ali monitoringa učinkov sanacijskih ukrepov (deseti odstavek 159. člena);
  43. če ne zagotovi izrednega monitoringa radioaktivnosti ali če ne izvede ukrepov za ugotovitev vzrokov kontaminacije in njihovo odpravo ali ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi (161. člen);
  44. če ne izvede sanacije posledic izrednega dogodka ali dekontaminacije, ki je povezana z uporabo njenega vira sevanja ali objekta ali ji je bila odrejena s strani pristojnega organa kot izjemni ukrep ali posledica opustitve predpisanega ravnanja (165. člen).
- (2) Z globo od 1.800 do 75.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.
  - (3) Z globo od 350 do 5.000 eurov se kaznuje za prekršek iz petega odstavka tega člena tudi odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.
  - (4) Z globo od 500 do 1.000 eurov se kaznuje za prekršek posameznik, če pravni osebi, ki je izvedla varnostno preverjanje in pri kateri je zaposlen, ne sporoči spremembe podatkov, pomembnih za varnostno preverjanje (tretji odstavek 150. člena).

182. člen
(višina globe v hitrem postopku)

Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči tudi globa v znesku, ki je višji kot najnižja predpisana globa, določena s tem zakonom.

16. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

183. člen
(postopki in pooblastila)

- (1) Postopki za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, dovoljenja za uporabo vira sevanja, soglasja h gradnji objekta ali izvedbi gradbenih ali rudarskih del in dovoljenja za obratovanje, ki do uveljavitve tega zakona še niso bili dokončani ali glede katerih je bilo ob uveljavitvi tega zakona že vloženo pravno sredstvo, se dokončajo po dosedanjih predpisih.
- (2) Obstoječi pooblaščenici izvedenci varstva pred sevanji, obstoječi pooblaščenici izvedenci za sevalno in jedrsko varnost, obstoječi pooblaščenici izvajalci dozimetrije, obstoječi pooblaščenici izvedenci medicinske fizike in komisije, imenovane po določbah iz prvega odstavka 184. člena tega zakona, opravljajo svoje delo do izteka veljavnosti pooblastila ali imenovanja.

- (3) Pooblaščenim izvedencem medicinske fizike se prizna specializacija na področju veljavnega pooblastila.
- (4) Po uvedbi specializacije iz medicinske fizike se postopki za pridobitev pooblastila izvedenca medicinske fizike izvajajo po dosedanjih predpisih še štiri leta.

184. člen
(obveznost izdaje izvršilnih predpisov)

- (1) Vlada najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda predpise iz:
  1. osmega in desetega odstavka 16. člena,
  2. četrtega in petega odstavka 18. člena,
  3. četrtega odstavka 21. člena,
  4. osmega odstavka 26. člena,
  5. sedmega odstavka 33. člena,
  6. sedmega odstavka 35. člena,
  7. petega odstavka 37. člena,
  8. drugega odstavka 60. člena,
  9. prvega odstavka 64. člena,
  10. drugega odstavka 85. člena,
  11. petega odstavka 122. člena,
  12. drugega odstavka 132. člena,
  13. tretjega odstavka 138. člena,
  14. drugega odstavka 144. člena,
  15. devetega odstavka 158. člena in
  16. 160. člena tega zakona.
- (2) Vlada najpozneje v 18 mesecih po uveljavitvi tega zakona sprejme:
  - strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti zaradi naravnih virov sevanja s programom sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja iz tretjega odstavka 63. člena,
  - nacionalni radonski program iz prvega odstavka 73. člena.

185. člen
(podaljšanje veljavnosti izvršilnih predpisov)

- (1) Uredba o območjih omejene rabe prostora zaradi jedrskega objekta in o pogojih gradnje objektov na teh območjih (Uradni list RS, št. 36/04, 103/06 in 92/14) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 97. člena tega zakona.
- (2) Uredba o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja zaščitnih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14 in 46/15) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi tretjega odstavka 132. člena in tretjega odstavka 176. člena tega zakona.
- (3) Uredba o varovanju jedrskih snovi (Uradni list RS, št. 34/08) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi devetega odstavka 157. člena tega zakona.
- (4) Uredba o izvajanju uredb Sveta (ES) in uredb Komisije (ES) o radioaktivnem onesnaženju živil in krme (Uradni list RS, št. 52/06 in 38/10) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi drugega odstavka 163. člena tega zakona.

186. člen
(obveznost izdaje izvršilnih predpisov)

- (1) Minister, pristojen za okolje, najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda predpis iz trinajstega odstavka 121. člena tega zakona.
- (2) Minister, pristojen za zdravje, najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda predpise iz:
  1. tretjega odstavka 30. člena,
  2. petega odstavka 32. člena,
  3. četrtega odstavka 34. člena,
  4. četrtega odstavka 39. člena,
  5. šestega odstavka 40. člena,
  6. sedmega odstavka 41. člena,
  7. tretjega odstavka 45. člena,
  8. četrtega odstavka 46. člena,
  9. petega odstavka 47. člena,
  10. petega odstavka 50. člena,
  11. tretjega odstavka 71. člena,
  12. devetega odstavka 75. člena,
  13. osmega odstavka 76. člena,
  14. četrtega odstavka 77. člena,
  15. tretjega odstavka 78. člena,
  16. četrtega odstavka 82. člena in
  17. četrtega odstavka 84. člena tega zakona.
- (3) Minister, pristojen za okolje, in minister, pristojen za zdravje, najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona izdeta predpise iz:
  1. četrtega odstavka 9. člena,
  2. šestnajstega odstavka 16. člena,
  3. drugega odstavka 17. člena,
  4. tretjega odstavka 19. člena,
  5. drugega odstavka 20. člena,
  6. drugega odstavka 24. člena,
  7. prvega odstavka 30. člena,
  8. osmega odstavka 33. člena,
  9. četrtega odstavka 44. člena,
  10. devetega odstavka 170. člena in
  11. šestega odstavka 171. člena tega zakona.
- (4) Minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za okolje, najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona izda predpise iz:
  1. drugega odstavka 30. člena,
  2. osmega odstavka 35. člena,

3. prvega in šestega odstavka 43. člena,
  4. četrtega odstavka 51. člena in
  5. šestega odstavka 53. člena tega zakona.
- (5) Minister, pristojen za okolje, minister, pristojen za zdravje, in minister, pristojen za kmetijstvo, najpozneje v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona izdajo predpise iz:
- enajstega odstavka 159. člena in
  - drugega odstavka 162. člena tega zakona.

187. člen
(podaljšanje veljavnosti izvršilnih predpisov)

- (1) Pravilnik o strokovnem svetu za sevalno in jedrsko varnost (Uradni list RS, št. 35/03) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 7. člena tega zakona.
- (2) Pravilnik o delovanju strokovnega sveta za vprašanja varstva ljudi pred ionizirajočimi sevanji, radioloških posegov in uporabe virov sevanja v zdravstvu in veterinarstvu (Uradni list RS, št. 62/03) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi petega odstavka 7. člena tega zakona.
- (3) Pravilnik o dejavnih sevalne in jedrske varnosti (Uradni list RS, št. 74/16) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi četrtega odstavka 9. člena, osmega odstavka 93. člena, četrtega odstavka 100. člena, šestega odstavka 101. člena, petega odstavka 108. člena, petega odstavka 110. člena in petega odstavka 115. člena tega zakona.
- (4) Pravilnik o izvajanju zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev (Uradni list RS, št. 2/04) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi osmega odstavka 56. člena, drugega odstavka 57. člena in četrtega odstavka 58. člena tega zakona.
- (5) Pravilnik o pooblaščenih izvedencih za sevalno in jedrsko varnost (Uradni list RS, št. 50/16) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi petega in sedmega odstavka 89. člena tega zakona.
- (6) Pravilnik o zagotavljanju varnosti po začetku obratovanja sevalnih ali jedrskih objektov (Uradni list RS, št. 81/16) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi tretjega odstavka 90. člena, drugega odstavka 111. člena, četrtega odstavka 112. člena, osmega odstavka 116. člena, tretjega odstavka 118. člena, petega odstavka 119. člena in tretjega odstavka 120. člena tega zakona.
- (7) Pravilnik o zagotavljanju usposobljenosti delavcev v sevalnih in jedrskih objektih (Uradni list RS, št. 32/11) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi štirinajstega odstavka 92. člena tega zakona.
- (8) Pravilnik o čezmejnem pošiljanju radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (Uradni list RS, št. 22/09) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi prvega odstavka 129. člena tega zakona.
- (9) Pravilnik o čezmejnem pošiljanju jedrskih in radioaktivnih snovi (Uradni list RS, št. 75/08 in 41/14) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi prvega in drugega odstavka 129. člena tega zakona.
- (10) Pravilnik o fizičnem varovanju jedrskih objektov, jedrskih in radioaktivnih snovi ter prevozov jedrskih snovi (Uradni list RS, št. 17/13) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi 146. člena tega zakona.
- (11) Odredba o določitvi programa osnovnega strokovnega usposabljanja in programa obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja varnostnega osebja, ki izvaja fizično varovanje jedrskih objektov, jedrskih ali radioaktivnih snovi ter prevozov jedrskih snovi (Uradni list RS, št. 12/13) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi 146. člena tega zakona.
- (12) Pravilnik o monitoringu radioaktivnosti v pitni vodi (Uradni list RS, št. 74/15) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi enajstega odstavka 159. člena tega zakona.
- (13) Pravilnik o opreми inšpektorjev, ki izvajajo inšpekcijsko nadzorstvo nad fizičnim varovanjem jedrskih in radioaktivnih snovi in objektov (Uradni list RS, št. 42/12) velja še naprej kot predpis, izdan na podlagi štirinajstega odstavka 178. člena tega zakona.

188. člen
(prenehanje veljavnosti)

- (1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o varstvu pred sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 70/08 – ZVO-1B, 60/11 in 74/15).
- (2) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati ti predpisi, ki pa se uporabljajo do uveljavitve novih podzakonskih predpisov, izdanih na podlagi tega zakona:
  1. Uredba o sevalnih dejavnostih (Uradni list RS, št. 8/17),
  2. Uredba o mejnih dozah, radioaktivni kontaminaciji in intervencijskih nivojih (Uradni list RS, št. 49/04),
  3. Uredba o programu sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja navzočnosti naravnih virov sevanj (Uradni list RS, št. 19/16),
  4. Uredba o preverjanju radioaktivnosti pošiljk odpadnih kovin (Uradni list RS, št. 84/07),
  5. Pravilnik o uporabi virov sevanja in sevalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 27/06),
  6. Pravilnik o ravnanju z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom (Uradni list RS, št. 49/06),
  7. Pravilnik o monitoringu radioaktivnosti (Uradni list RS, št. 20/07 in 97/09),
  8. Pravilnik o načinu vodenja evidenc o osebnih dozah zaradi izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem (Uradni list RS, št. 81/16),
  9. Pravilnik o pogojih za uporabo virov ionizirajočih sevanj v zdravstvu (Uradni list RS, št. 111/03 in 75/15),
  10. Pravilnik o pogojih in metodologiji za ocenjevanje doz pri varstvu delavcev in prebivalstva pred ionizirajočimi sevanji (Uradni list RS, št. 115/03),
  11. Pravilnik o pooblaščenju izvajalcev strokovnih nalog s področja ionizirajočih sevanj (Uradni list RS, št. 18/04),
  12. Pravilnik o obveznostih izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj (Uradni list RS, št. 13/04).

189. člen
(začetek veljavnosti in odložitev začetka uporabe posameznih določb zakona)

- (1) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
- (2) Določbe tretjega odstavka 26. člena tega zakona se začnejo uporabljati leto dni po uveljavitvi predpisa iz osmega odstavka 26. člena tega zakona.
- (3) Določbe 33., 64. in 70. člena tega zakona se začnejo uporabljati 1. januarja 2020.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

1. člen določa osnovno vsebino in namen, ki mu sledijo zakonske norme. V drugem odstavku so določeni tudi pristojni organi, ki na različnih področjih skrbijo za izvajanje zakonskih norm in nadzirajo njihovo pravilno uporabo. Tako je Uprava RS za jedrsko varnost, ki je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor, osrednji pristojni organ (t. i. »leading competent authority« v skladu z mednarodnimi standardi Mednarodne agencije za atomsko energijo, v nadaljnjem besedilu: standardi MAAE) na področju jedrske in sevalne varnosti (»nuclear and radiation safety«), Uprava RS za varstvo pred sevanji, ki je organ v sestavi Ministrstva za zdravje, osrednji pristojni organ na področju varstva pred sevanji (»radiation protection«), zlasti v medicini in veterini, Ministrstvo za notranje zadeve pa je osrednji pristojni organ na področju fizičnega varovanja objektov in snovi (»nuclear security«). Z določitvijo osrednjih pristojnih organov se v slovenski pravni red prenašajo tudi določbe nekaterih evropskih direktiv:

- Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L št. 13 z dne 17. 1. 2014, str. 1, v nadaljnjem besedilu: direktiva BSS) v 16. točki 4. člena določa: »[C]ompetent authority' means an authority or system of authorities designated by Member States as having legal authority for the purposes of this Directive,« v 87. točki istega člena pa določa: »[R]egulatory control' means any form of control or regulation applied to human activities for the enforcement of radiation protection requirements.«
- Direktiva Sveta 2009/71/Euratom z dne 25. junija 2009 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L št. 172 z dne 2. 7. 2009, str. 18, v nadaljnjem besedilu: direktiva o jedrski varnosti) v 3. točki 3. člena določa: »[C]ompetent regulatory authority' means an authority or a system of authorities designated in a Member State in the field of regulation of nuclear safety of nuclear installations as referred to in Article 5.«
- Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki (UL L št. 119 z dne 2. 8. 2011, str. 48, v nadaljnjem besedilu: direktiva o RAO) v 2. točki 3. člena določa: »[C]ompetent regulatory authority' means an authority or a system of authorities designated in a Member State in the field of regulation of the safety of spent fuel or radioactive waste management as referred to in Article 6.«

V tretjem odstavku so določene vse direktive, ki se v večjem ali manjšem obsegu z zakonom prenašajo v pravni red Republike Slovenije. Gre za pravzaprav vse direktive EU, ki urejajo področje varstva pred sevanji ter jedrsko in sevalno varnost. Najprej je treba omeniti direktivo BSS, ki na novo in celovito ureja celotno področje varstva pred sevanji – področje, ki ga je doslej urejalo pet direktiv. Uveljavitev te uredbe je tudi temeljni razlog za predlog novega zakona. Prav tako je treba omeniti Direktivo Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L št. 219 z dne 25. 6. 2014, str. 42, v nadaljnjem besedilu: direktiva o spremembi direktive o jedrski varnosti), ki je v okviru t. i. pofukušimskih prizadevanj v Evropi okrepila nekatere zaveze na področju jedrske in sevalne varnosti jedrskih objektov. Večina določb, ki so bile bolj tehnične narave, je že prenesena v naš pravni red s spremembo ali sprejetjem ustreznih podzakonskih aktov, nekaj določil iz te direktive pa je zaradi njihove narave treba prenesti v ta zakon. Druge direktive so bile prenesene že prej z zdaj veljavnim zakonom in predpisi, tako da se ta področja z novim zakonom bistveno ne spreminjajo.

K 2. členu:

Zakon v tem členu izrecno določa, za katera področja, na katerih je sicer prisotno ionizirajoče sevanje, ne velja ta zakon. Po eni strani gre v prvem in drugem odstavku za področja, ki jih ureja drug zakon, po drugi pa so v tretjem odstavku določeni primeri naravnega sevanja, v katerih nadzor in urejanje področja ne bi bila smiselna.

K 3. členu:

V tem členu so določeni vsi izrazi, ki se večinoma uporabljajo že v tem zakonu, nekaj pa se jih

uporablja v več podzakonskih aktih, izdanih na podlagi tega zakona. Večina izrazov je prenesena iz zgoraj navedenih direktiv EU, nekatere pa iz standardov MAAE.

Tako je med izrazi skoraj 60 takih, ki neposredno temeljijo na izrazih iz direktive BSS, trije so preneseni iz direktive o jedrski varnosti ali njene spremembe, štirje pa iz direktive o RAO.

Ob tem je treba omeniti, da je večina izrazov, ki temeljijo na direktivah, iz teh prenesenih neposredno, kot prepis ali prepis s samo manjšimi prilagoditvami, nekateri izrazi iz direktiv pa zaradi svoje narave niso preneseni tako. Tako na primer izraz »pristojni organ«, ki se pojavlja v vseh treh direktivah, ni prenesen v naš pravni red z izrazom, ki bi skupno povzegal vse tri izraze iz treh različnih direktiv, ampak so pristojni organi urejeni v prvem členu predlaganega zakona. Podobno je urejen izraz »imetnik dovoljenja«, ki se prav tako uporablja v vseh treh direktivah, vendar v vsaki glede na njeno področje nekoliko drugače, ter je v naš pravni red prenesen z izrazoma »izvajalec sevalne dejavnosti« (kot oseba, ki ima dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti) in »upravljavalec« (kot oseba, ki ima dovoljenje za obratovanje jedrskega ali sevalnega objekta).

K 4. členu:

Temeljna načela zakona temeljijo na temeljnih načelih mednarodnega jedrskega prava in načelih odgovornega ravnanja s stvarmi, ki so lahko potencialno, ob nepravilni uporabi ali v izjemno hudem primeru višje sile, zelo nevarne. Večina načel predlaganega zakona je enaka načelom, ki jih vsebuje že zdaj veljavni zakon (na primer načelo celovitosti, načelo miroljubne uporabe, načelo povzročitelja plača, načelo pripravljenosti, načelo subsidiarnega ukrepanja in načelo javnosti), nekaj pa jih je glede na sedanji zakon zaradi prenosa direktiv EU vsebinsko nekoliko spremenjenih (na primer načelo upravičenosti, načelo optimizacije varstva pred sevanji, načelo mejnih doz, načelo primarne odgovornosti in načelo stopenjskega pristopa).

K 5. členu:

Določbe 5. člena o mednarodnem sodelovanju temeljijo zlasti na direktivah EU, deloma pa tudi na mednarodnih konvencijah s tega področja. Področje jedrske in sevalne varnosti je namreč izrazito mednarodno naravnano, saj najhujše morebitne posledice jedrskih nesreč ne poznajo meja, ampak se lahko občutijo zelo daleč.

Določba glede sklepanja mednarodnih dogovorov ni nova. Temelji na določenih mednarodnih konvencijah s tega področja (Konvencija o jedrski varnosti, Skupna konvencija o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki, Konvencija o fizičnem varovanju jedrskega materiala, Konvencija o zgodnjem obveščanju o jedrskih nesrečah, Konvencija o pomoči v primeru jedrskih nesreč ali radioloških nevarnosti idr.), ki države pogodbenice in njene pristojne organe spodbujajo k sodelovanju in sklepanju bilateralnih dogovorov. Pristojni organi RS so na tej podlagi sklenili že več dogovorov o izmenjavi informacij.

Druge določbe temeljijo na zahtevah Konvencije o jedrski varnosti ter Skupne konvencije o varnosti ravnanja z izrabljenim gorivom in varnosti ravnanja z radioaktivnimi odpadki, zlasti na določenih 8.e člena spremenjene direktive o jedrski varnosti.

K 6. in 7. členu:

Določbe o strokovnih svetih niso nove in se glede na zdaj veljavni zakon in predpise prav v ničemer ne spreminjajo. Po teh določbah in določbah dveh pravilnikov (po eden za delovanje vsakega od strokovnih svetov) obe posvetovalni telesi uspešno delujeta že 13 let. Prav zato je v prehodnih določbah tudi predlagano, da pravilnika, ki sta bila izdana na podlagi zdaj veljavnih zakonskih določil (ki so identična predlaganemu petemu odstavku 7. člena), ostaneta v nadaljnji veljavi kot predpisa, izdana na podlagi novega zakona.

K 8. členu:

Določba o javnosti podatkov temelji na več pravnih temeljih. Po eni strani gre pretežno za t. i. okoljske podatke, ki so že po Aarhuški konvenciji vselej javni, po drugi strani jo k javnosti zavezujejo tudi direktive EU s tega področja.

V prvem odstavku so poleg splošne določbe o javnosti predvidene tudi upravičene izjeme, in sicer podatki, povezani z varovanjem in fizičnim varovanjem jedrskih snovi in objektov, da se prepreči

nezakonita odtujitev ali sabotaža, s tem pa nesprejemljive radiološke posledice za ljudi in okolje.

Kot je bilo že navedeno, vsebujejo določbe o javnosti podatkov tudi direktiva BSS in direktiva o jedrski varnosti, ki se v naš pravni red prenašata s tem zakonom, ter direktiva o RAO.

K 9. členu:

Predlagane določbe o varstvu in hrambi dokumentarnega gradiva niso v ničemer spremenjene glede na zdaj veljavni zakon.

Predlagani člen določa obveznosti vseh izvajalcev sevalne dejavnosti ter strožje obveznosti za upravljavce sevalnih in jedrskih objektov. Področje izvajalcev sevalnih dejavnosti je bilo glede tega vprašanja že dalj časa urejeno v podzakonskem predpisu, in sicer v 9. členu Pravilnika o uporabi virov sevanja in sevalni dejavnosti, medtem ko so za upravljavce jedrskih in sevalnih objektov te zaveze podrobneje določene v Pravilniku o dejavnostih sevalne in jedrske varnosti. Za zaprta odlagališča, na katerih sta potrebna dolgoročni nadzor in vzdrževanje, je določeno, da je treba dokumentacijo, ki je pomembna za zagotavljanje dolgoročnega nadzora, ob zaprtju izročiti izvajalcu obvezne državne gospodarske službe, ki bo izvajal dolgoročni nadzor.

K 10. členu:

Določbe predlaganega 10. člena ostajajo nespremenjene glede na določbe 8. člena zdaj veljavnega ZVISJV.

Gre za splošne prepovedi opravljanja dejavnosti brez dovoljenj in za določitev, kako država ukrepa v takih primerih. Določbe tega člena temeljijo na splošnih načelih jedrskega in sevalnega prava ter mednarodnih konvencijah in direktivah EU, ki urejajo področje jedrske in sevalne varnosti.

K 11. členu:

Določbe predlaganega 11. člena ostajajo nespremenjene glede na določbe 8.a člena zdaj veljavnega ZVISJV.

S to določbo se omejuje ena temeljnih ustavnih pravic delavcev – pravica do stavke. Ustava RS v 77. členu določa, da imajo delavci pravico do stavke, da pa se lahko pravica do te z zakonom omeji, če to zahteva javna korist, ob upoštevanju vrste dejavnosti. V tem primeru gre za tehtanje dveh vrednot – že omenjene pravice do stavke ter varstva ljudi, okolja in premoženja. Glede varne uporabe jedrske energije je javni interes tako izrazit, morebitne škodljive posledice pa tako usodne, da je omejitev pravice do stavke določenih kategorij zaposlenih (zaposleni s posebnimi dovoljenji) primerna in zakonita. Določba predlaganega člena je skladna s 7. členom zakona o stavki, ob tem pa se zgleduje po rešitvah v primerljivih zakonih.

K 12. členu:

Določbe predlaganega 11. člena ostajajo nespremenjene glede na določbe 138.a člena zdaj veljavnega ZVISJV.

Predlagani člen tako ureja dve značilnosti delovanja pristojnih organov – pripravljenost na domu in sodelovanje javnih uslužbencev v skupinah za obvladovanje izrednih dogodkov, s tem pa delo na vajah in ob izrednih dogodkih. Pristojni organi morajo zagotavljati stalno pripravljenost na domu zaradi hitrega in pravilnega ukrepanja celotnega državnega aparata ob izgubi ali najdbi neznanega vira sevanja ter v primeru izrednih dogodkov, povezanih z izvajanjem sevalnih dejavnosti, uporabo virov sevanja ali obratovanjem jedrskih in sevalnih objektov. Zaradi posebnosti jedrskega in sevalnega področja ter zaradi morebitnih katastrofalnih nesreč, zlasti v primeru izrednih dogodkov v jedrskih objektih, je potrebno stalno usposabljanje javnih uslužbencev pristojnih organov za pravilno, hitro in učinkovito delovanje v primeru izrednega dogodka. Predlagane določbe novega člena vsebinsko upoštevajo določbe zakonov, ki urejajo podobne značilnosti delovanja državnih organov (na primer zakoni o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, o gasilstvu, zdravstveni dejavnosti, veterinarstvu, državnem tožilstvu, sodniški službi, obrambi ipd.).

K 13. do 15. členu:

Določbe glede opravljanja reguliranih poklicev ostajajo nespremenjene glede na določbe 138.b do 138.d člena zdaj veljavnega ZVISJV, pomenijo pa uskladitev tega zakona z zahtevami Direktive 2005/36/ES in zakona, ki ureja postopek priznavanja poklicnih kvalifikacij državljanom držav članic Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora in Švicarske konfederacije za opravljanje reguliranih poklicev ali dejavnosti v Republiki Sloveniji.

K 16. in 17. členu:

Temeljna načela glede priglasitve namere o izvajanju sevalne dejavnosti ostajajo zelo podobna zdaj veljavnemu ZVISJV, ki to ureja v 9. in 10. členu. Poleg določb o tem, kaj je treba priglasiti, člen ureja tudi izjeme, torej, česa ni treba priglasiti, in osnovne zahteve glede opustitve nadzora. Tudi direktiva BSS, ki je podlaga za te določbe, v bistvenem ostaja podobna prejšnji direktivi s tega področja, dodanih je le nekaj novih, manj pomembnih določb. Taka je na primer zahteva, da je dejavnost, ki že obstaja, treba priglasiti takoj, ko so izpolnjeni pogoji za tako priglasitev. Predlagana določba 16. člena vsebuje tudi osnovna pravila glede izjem, kdaj priglasitev ni potrebna, saj gre za materijo, ki je po vsebini zakonska, doslej pa je bila urejena v uredbi Vlade Republike Slovenije. Podobno je bila v zakon prenesena tudi določba, da pristojni organ lahko določi ravni izvzetja tudi za radionuklide, ki jih predpis ne vsebuje, pri čemer za njihove ravni izvzetja prevzame ravni izvzetja tistih radionuklidov iz predpisa, ki so po radiotoksičnosti najbolj podobne tem radionuklidom, pristojni organ pa objavi tako izvzete radioaktivne snovi na svoji spletni strani. Tudi ta določba temelji na 2., 24. in 26. členu direktive BSS in prilogi VII k tej direktivi.

K 18. do 20. členu:

Ena večjih sprememb, ki jo predlagani zakon prinaša glede na zdaj veljavni ZVISJV, je stopnjevanje upravnega normiranja izvajanja sevalnih dejavnosti. Po zdaj veljavnem zakonu je namreč skoraj za vse sevalne dejavnosti treba pridobiti dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti. Glede na to, da že prejšnja direktiva BSS ni zahtevala dovoljenja za izvajanje vseh vrst dejavnosti, je praksa pokazala, da je bil slovenski pravni red v tem pogledu prenормiran in je zahteval dovoljenje za dejavnosti, ki v večini držav EU niso bile tako strogo urejene. Predlagani zakon zato sevalne dejavnosti deli med tiste, ki se bodo le registrirale, in tiste, za katere bo še vedno treba pridobiti dovoljenje. Natančna razdelitev dejavnosti med tiste, za katere je potrebno dovoljenje, in tiste, za katere je potrebna le registracija, bo določena v uredbi Vlade Republike Slovenije, pri čemer predlagani zakon v petem odstavku določa osnovne kriterije za delitev, kot so potencialna nevarnost dejavnosti, zapletenost dejavnosti in pogostnost njenega izvajanja. Pri tem bo seveda vsekakor upoštevana tudi določba 28. člena direktive BSS, ki državam članicam zapoveduje, za katere dejavnosti morajo predpisati pridobitev dovoljenja. Določbe glede razdelitve pristojnosti med dva pristojna organa, enega za jedrsko varnost (URSJV) in drugega za varstvo pred sevanji (USRVS), sledijo zdaj veljavnemu zakonu in so razdeljene enako, kot je določeno že zdaj. Poenostavljeno je osnovna delitev taka, da je URSJV pristojna za področje uporabe za nadzor nad jedrskimi objekti in snovmi ter za nadzor sevalnih dejavnosti v industriji in raziskavah, USRVS pa za nadzor sevalnih dejavnosti v medicini in veterini.

Predlagane določbe vsebujejo tudi določbe o pravnem varstvu v primeru zavrnitve registracije. Če bodo namreč izpolnjeni vsi predpisani pogoji, pristojni organ izvajalcu sevalne dejavnosti glede tega ne bo izdal upravne odločbe, ampak ga bo vpisal v register in mu izdal le izpisek iz registra. Če pa pogoji za vpis ne bodo izpolnjeni, bo upravni organ o zavrnitvi izdal odločbo in tako omogočil pravno varstvo zavrnjenemu vlagatelju. Taka določba v zakonu ni nova, že zdaj je enako določeno za vpis v register virov sevanj (14. člen zdaj veljavnega ZVISJV). Z uvedbo registracije tudi za izvajanje sevalne dejavnosti se enaka ureditev uvaja tudi za to področje. Predlagani zakon še določa, da bo predpis ministrov podrobneje določil vsebino vloge za registracijo ali za pridobitev dovoljenja ter obseg in vsebino dokumentacije, ki mora biti priložena eni ali drugi vlogi. Predlagane določbe temeljijo na 27., 29. in 30. členu direktive BSS.

K 21. do 23. členu:

Glede uporabe virov sevanja predlagani zakon v bistvenem sledi določbam zdaj veljavnega ZVISJV in ne prinaša pomembnejših sprememb. Za uporabo virov sevanj je že zdaj veljala delitev na vire, za uporabo katerih je potrebno dovoljenje, in na vire, ki jih je le treba vpisati v register virov. Kot je bilo

obrazloženo pri prejšnjem členu, zakon podobno delitev na novo uvaja tudi za izvajanje sevalne dejavnosti. Tako kot doslej bo podrobnejšo delitev vrst virov na tiste, za katere je treba pridobiti dovoljenje, in tiste, ki jih je treba le vpisati v register, uredila uredba Vlade Republike Slovenije. Novost je predlagana določba tretjega odstavka 21. člena, ki določa izjemo od splošnega pravila, da lahko vire sevanj uporabljajo le izvajalci sevalnih dejavnosti, ki so za to ali registrirani ali pa imajo za izvajanje svoje dejavnosti celo dovoljenje. Za uporabo javljalnikov požara z viri sevanj ne bo treba pridobiti dovoljenja niti te dejavnosti ne bo treba registrirati, saj z namestitvijo tovrstnega javljalnika njegov imetnik ne bo opravljal nobene sevalne dejavnosti, bo pa treba tak javljalnik prigrasiti in registrirati, saj bo moral njegov imetnik spoštovati osnovna pravila glede njegove uporabe, zlasti glede njegove odstranitve po prenehanju uporabe. Čeprav so v tovrstnih javljalnikih sorazmerno majhni viri sevanj, so ti lahko vseeno potencialno nevarni, če bi v napravo posegale neuke osebe in pri tem morda celo poškodovale vir ter kontaminirale sebe, koga drugega ali okolje. Nova je tudi določba predlaganega šestega odstavka 21. člena, da mora izvajalec sevalne dejavnosti o vsaki odtujitvi ali prenosu lastništva vira sevanja nemudoma obvestiti pristojni organ. S to določbo se v pravni red Republike Slovenije prenaša določba 86. člena direktive BSS.

K 24. členu:

Opustitev nadzora nad radioaktivno snovjo je bila urejena že v zdaj veljavnem zakonu, pri čemer je zdaj veljavna ureditev ločevala med t. i. pogojno in brezpogojno opustitvijo. Taka delitev se je v praksi izkazala kot nepotrebna, zato jo predlagani zakon odpravlja in uvaja enoten institut opustitve nadzora, za katero je treba pridobiti dovoljenje pristojnega organa. S predlagano določbo se v pravni red Republike Slovenije deloma prenaša določba 30. člena direktive BSS. Podrobnosti glede koncentracij in ravni opustitev ter tudi glede vloge in dokumentacije za tako odobritev bodo tako kot doslej urejene v pravilniku.

K 25. členu:

Določba o prepovedih je glede na zdaj veljavni zakon nova, vendar pa so bile nekatere posamezne določbe zajete v drugih delih zakona. S prepovedjo namernega redčenja radioaktivnih snovi in z izjemo od te prepovedi se v naš pravni red prenaša določba 30. člena direktive BSS.

Izrecno je prepovedana tudi uporaba zaprtih virov sevanja ali njihovih vsebnikov, ki so mehansko poškodovani ali za katere se sumi, da bi lahko puščali ali so kako drugače okvarjeni, saj bi bila uporaba takih naprav zelo nevarna in bi lahko povzročila čezmerno obsevanje ljudi. Izrecno je prepovedana tudi uporaba javljalnikov požara z viri sevanja, ki imajo potomce v plinastem stanju, saj bi bila uporaba tovrstnih naprav nevarna za zdravje ljudi, prav tako tudi uporaba radioaktivnih strelovodov. Te prepovedi sicer niso nove, saj so bile doslej urejene v podzakonskih aktih, vendar gre po mnenju predlagatelja za zakonsko materijo, zato so predlagane v tem zakonu.

K 26. členu:

Tudi določba o iskanju virov neznanega izvora je glede na veljavni zakon nova, čeprav pojav ni nov in je država prek svojih pristojnih organov tej problematiki že doslej namenjala veliko pozornosti. Pristojni organi so se namreč ves čas zavedali velike nevarnosti, ki jo pomenijo viri neznanega izvora, zato je bila ena prvih nalog po sprejetju nove slovenske zakonodaje vzpostavitev natančnega registra vseh virov sevanj in učinkovitega upravnega nadzora nad temi sevanji, ob tem pa tudi več tematskih inšpekcij, namenjenih tej problematiki in iskanju virov neznanega izvora. Pristojni upravni organi so se tudi pravočasno zavedali nevarnosti nekdanjih bojišč na ozemljih nekdanje skupne države, zapuščene vojaške opreme, ki je vsebovala tudi radioaktivne snovi, in sorazmerno neučinkovitega upravnega nadzora v državah naslednicah nekdanje Jugoslavije takoj po vojnah v teh državah, zato je že skoraj deset let v veljavi uredba Vlade Republike Slovenije o preverjanju radioaktivnosti pošiljk odpadnih kovin. S predlaganim členom se napor za iskanje virov neznanega izvora nadaljujejo in tudi širijo na področja, kjer se doslej tovrstni nadzor ni opravljal sistematično. Po novem bodo morali tudi upravljavci večjih poštnih centrov, letališč in pristanišč, prek katerih poteka uvoz blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano ali bi lahko vsebovalo vire neznanega izvora, vgraditi sisteme za detekcijo povečane radioaktivne kontaminacije ali povišanega ionizirajočega sevanja in vpeljati postopke za ukrepanje v takih primerih. Predvidena je tudi aktivna vloga pristojnih upravnih organov, ki bodo z osveščanjem, obveščanjem, brošurami, plakati in podobno indoktrinacijo pomagali izvajalcem

dejavnosti, pri katerih je večja verjetnost najdbe vira neznanega izvora. Treba se je namreč zavedati, da ti izvajalci niso izvajalci sevalne dejavnosti, zato običajno o sevanjih in ukrepih varstva pred sevanji ne vedo veliko. Prav zato bodo upravni organi še naprej pomagali osveščati te izvajalce, kako prepoznati vire sevanj in kako morajo ukrepati v takih primerih. S predlaganim členom se v slovenski pravni red prenašajo določbe 92., 93. in 94. člena direktive BSS.

K 27. členu:

Predlagana splošna določba je pojasnjevalne narave in opredeli, za katere vrste izpostavljenosti veljajo določbe tega poglavja zakona, ki ureja varstvo ljudi pred ionizirajočimi sevanji. Pri tem našteva izvajanje sevalnih dejavnosti, izpostavljenost radonu, izpostavljenost zaradi gradbenih materialov, izpostavljenost ob izrednih dogodkih in trajno izpostavljenost kot posledico takih dogodkov. Zakon v nadaljevanju podrobneje ureja vsakega od naštetih primerov izpostavljenosti. S predlagano določbo se v pravni red Republike Slovenije prenašajo določbe 2. člena direktive BSS.

K 28. členu:

Predlagana določba na enem mestu določa bistvene odgovornosti za posamezne vrste izpostavljenosti. Skladno s temeljnimi načeli varstva pred sevanji je tako za svoje sevalne delavce odgovoren izvajalec sevalne dejavnosti, v primeru zunanega delavca pa si odgovornosti delita njegov delodajalec in izvajalec sevalne dejavnosti, pri katerem se izvaja določena dejavnost. Za interventne delavce je odgovoren vodja intervencije, kar je skladno s temeljnimi pravili, ki urejajo kakršne koli intervencijske dejavnosti, za varstvo t. i. sanacijskih delavcev pa vodja takih del. Pomembna je še določba, da je za varstvo delavcev, ki niso sevalni delavci, vendar so med delom izpostavljeni radonu, odgovoren njihov delodajalec. S predlagano določbo se v pravni red Republike Slovenije prenašajo določbe 31. člena direktive BSS.

K 29. členu:

Predlagani člen ureja ukrepe, ki jih mora za varstvo svojih delavcev zagotoviti izvajalec sevalne dejavnosti. Vsebinsko predlagani člen temelji na zdaj veljavni določbi 23. člena ZVISJV, je pa predlagana določba nekoliko širša in podrobnejša, kot je nova direktiva BSS v primerjavi s prejšnjo. Osnove ostajajo nespremenjene – za varstvo sevalnih delavcev je ključno, da izvajalec sevalne dejavnosti pripravi ustrezno oceno varstva pred sevanji ter izdela pisne postopke in obratovalne omejitve, delavci sami pa morajo biti ustrezno izobraženi, usposobljeni in seznanjeni z vsem, kar je pomembno za njihovo varnost, ter morajo ukrepe za varstvo pred sevanji tudi vselej izvajati pri svojem delu. Podobne ukrepe morajo izvajati tudi letalski prevozniki za zaščito posadk pred kozmičnim sevanjem. Predlagani člen določa mejne doze za sevalne delavce, opredeli, kdo lahko izvaja usposabljanja iz varstva pred sevanji, in zapoveduje posebno skrb za varstvo delavcev, ki delajo z visokoaktivnim virom sevanja. S predlaganim členom se v slovenski pravni red prenašajo posamezne določbe 14., 15., 32., 35., 51., 68., 85., 86. in 96. člena direktive BSS.

K 30. členu:

Predlagani člen sledi rešitvi zdaj veljavnega ZVISJV, ki v 16. členu na enem mestu določa področja, ki jih bodo podrobneje uredili predpisi pristojnih ministrov. Tudi predlagani 30. člen tako na enem mestu predvideva sprejetje treh pravilnikov, ki sicer že zdaj urejajo navedena področja. Gre za Pravilnik o uporabi virov sevanja in sevalni dejavnosti, Pravilnik o obveznostih izvajalca sevalne dejavnosti in imetnika vira ionizirajočih sevanj in Pravilnik o pooblaščenju izvajalcev strokovnih nalog s področja ionizirajočih sevanj. Vsi pravilniki bodo izdani na novo, upoštevajoč nove določbe zakona in zakonskih napotkov ter direktive BSS, ki ureja ta področja.

K 31. členu:

Upravičenost (»justification«) je eden temeljnih postulatov urejanja področja varstva pred sevanji, pomeni pa, da mora biti korist zaradi izvajanja sevalne dejavnosti vselej večja kot škoda za zdravje ljudi. Tako je na primer upravičeno rentgensko slikanje zlomljene kosti, ni pa to upravičeno za ugotavljanje udobnosti obuval. Kot enega od temeljev varstva pred sevanji je upravičenost seveda

urejala že prejšnja direktiva BSS, prav tako pa tudi zdaj veljavni zakon v 17. členu. Poleg upravičenosti ta splošna določba napoveduje še tri pomembne institute varstva pred sevanji, ki bodo podrobneje urejeni v naslednjih členih – upoštevanje mejnih doz (»dose limitation«), optimiziranje sevalne dejavnosti čim nižje pod mejnimi dozami (»optimization«) in uporabo t. i. doznih ograd pri optimizaciji (»dose constrains«). Vsebina predlaganega člena v celoti sledi členu zdaj veljavnega zakona, z njo pa se v naš pravni red prenaša tudi določba 68. člena direktive BSS.

K 32. členu:

Upravičenost (»justification«) je treba dokazati pri vsaki novi sevalni dejavnosti. Predlagani 32. člen natančneje opredeljuje, kaj se šteje za novo dejavnost (»novost« pomeni na območju naše države), določa pa tudi, da je vlogi za odobritev nove dejavnosti treba priložiti tudi oceno upravičenosti in strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji. Odobritev popolnoma nove sevalne dejavnosti pomeni namreč resno tehtanje med koristmi in škodo, zato je pri tem vsekakor potrebna vsakokratna zavzetost izvedenca. Ob tem je treba omeniti, da doslej v Sloveniji še ni bilo zahtev za odobritev novih sevalnih dejavnosti, v prihodnje pa kaj takega seveda ni izključeno. Predlagana določba v nadaljevanju sledi zahtevam 19. člena direktive BSS in določa, da pristojni organ lahko zahteva izdelavo ocene tudi za izvajanje že uveljavljenih dejavnosti, če razpolaga z novimi pomembnimi dokazi, ki ga k temu napotujejo, ter da je pri izdelavi ocene treba upoštevati izpostavljenost prebivalstva in poklicno izpostavljenost, pri zdravstvenih dejavnostih pa predvsem izpostavljenost pacientov. Zakon navaja tudi, da bo podrobnosti glede obsega in vsebine ocene določil predpis ministra.

K 33. členu:

Upravičenost dejavnosti, ki vključujejo predmete splošne rabe, je popolnoma novo področje, ki ga nova direktiva BSS ureja v 20. členu, s predlagano določbo 33. člena pa se to na novo prenaša tudi v naš pravni red.

Predlagani člen se nanaša na predmete splošne rabe, ki sicer niso opredeljeni kot viri sevanja, vendar so vanje namenoma vgradili radionuklid ali več teh ali pa so ti nastali z aktivacijo vgrajenega materiala. Predmet splošne rabe je lahko tudi naprava ali predmet, ki oddaja ionizirajoče sevanje. Bistveno za tak predmet je, da je v nasprotju z zaprtim virom sevanja ali napravo, ki oddaja ionizirajoče sevanje (na primer rentgenska naprava), v prosti prodaji in je dostopen posameznikom iz prebivalstva brez posebnega nadzora pristojnega organa med prodajo in po njej. Predlagani člen določa, da mora biti proizvodnja ali uvoz takih predmetov upravičena, pri čemer se uporabijo splošna načela glede upravičenosti določene dejavnosti (t. i. »justification«). Če pristojni organ na podlagi vseh predloženih dokazil in strokovnega mnenja pooblaščenega izvedenca za varstvo pred sevanji presodi, da je taka dejavnost upravičena, torej da je korist za posameznika ali družbo zaradi te nove dejavnosti večja kot škoda za zdravje, ki bi jo prinesla uvedba, proizvajalcu ali uvozniku odobri nameravano dejavnost. Pri tehtanju upravičenosti mora uporabljati merila sprejemljivosti o upravičenosti rabe predmetov splošne rabe, ki jih bo z uredbo določila Vlada Republike Slovenije.

Predlagani člen še določa, da mora pristojni organ o vsaki taki vlogi obvestiti tudi vse podobne regulatorne organe v drugih državah EU, na zahtevo pa jih mora obvestiti tudi o odločitvi in razlogih za svojo odločitev.

K 34. členu:

Zakonodaja o varstvu pred ionizirajočimi sevanji je že doslej urejala izpostavljenost zaradi nemedicinskega slikanja, vendar pod nekoliko drugačnim imenom, kot pravno medicinski postopek. Bistvo ostaja nespremenjeno, za tovrstno nemedicinsko slikanje (na primer za namene kazenskega postopka, druge pravne namene, potrebe zavarovalništva ipd.) je vselej treba pridobiti dovoljenje Uprave RS za varstvo pred sevanji, to pa se izda ob upoštevanju načela o upravičenosti in na podlagi meril sprejemljivosti o upravičenosti slikanja v nemedicinske namene, ki jih bo predpisal minister, pristojen za zdravje. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo določbe 22. člena direktive BSS.

K 35. členu:

S predlaganim členom se določajo mejne doze za izpostavljeni delavce in prebivalce. Sedanji zakon se je izogibal navajanju številčnih vrednosti in jih je v celoti prepuščal podzakonskemu urejanju, predlagatelj pa meni, da so vrednosti, predlagane v tem členu, tako široko sprejete v svetovnem merilu in že zelo dolgo ustaljene, da jih je primerno določiti tudi v zakonu. Gre namreč za najpomembnejše mejne doze, medtem ko bodo druge podrobnosti tako kot doslej urejali podzakonski predpisi. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo določbe 9. in 12. člena direktive BSS.

K 36. členu:

Podobno kot mejne doze tudi dozne ograde ureja že zdaj veljavna zakonodaja. Bistvenih sprememb na tem področju ni. Če mejne doze pomenijo skrajno mejno vrednost, preko katere sevalni delavci in prebivalstvo ne smejo biti izpostavljeni, pa dozne ograde pomenijo izpolnitev načela optimizacije in uveljavljanje načela ALARA («as low as reasonable achievable»). Z doznimi ogradaми izvajalci optimizirajo svoje dejavnosti tako, da dosežejo čim nižjo sevalno obremenitev za svoje delavce in tudi za prebivalstvo. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo določbe 6. člena direktive BSS.

K 37. členu:

Če dozne ograde iz prejšnjega člena pomenijo izpolnitev načela optimizacije in uveljavljanje načela ALARA («as low as reasonable achievable») v t. i. »običajnih« okoliščinah, pa se v razmerah, ko gre nekaj hudo narobe, to je ob izrednih dogodkih, ko se sprožajo večje količine radioaktivnih snovi, načelo optimizacije varstva pred sevanji izpolnjuje z uporabo referenčnih ravni. Tudi ob izrednih dogodkih je namreč treba zagotoviti, da je izpostavljenost interventnih delavcev kar najnižja. Referenčne ravni bodo določene s predpisom Vlade Republike Slovenije.

Referenčne ravni se bodo uporabljale tudi za optimizacijo varstva pred sevanji v primeru obstoječe izpostavljenosti, to je izpostavljenosti, ki že obstaja, ko je treba sprejeti odločitev o njenem nadzoru, ni pa več treba izvajati nujnih ukrepov v primeru izrednega dogodka. Poseben poudarek je pri tem namenjen izpostavljenosti radonu. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo določbe 7. člena direktive BSS.

K 38. členu:

Predlagana določba posveča posebno skrb varovanju posebej ranljivih skupin izpostavljenih delavcev, to je mladoletnih oseb, nosečnic in doječih žensk. Določba glede na zdaj veljavno zakonodajo ni nova, saj tudi zdaj veljavni zakon te skupine prepozna kot ranjive in določa dodatne ukrepe za njihovo varstvo (poleg vseh tistih, ki jih mora izvajalec sevalne dejavnosti zagotavljati za vse svoje izpostavljene delavce). S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo določbe 8., 10. in 11. člena direktive BSS.

K 39. členu:

Kljub strogosti določb o mejnih dozah zakon v tem členu dovoljuje izjemo. Določa stroge pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da Uprava RS za varstvo pred sevanji dovoli opravljanje izjemnih nalog, pri katerih lahko pride do preseganja mejnih doz. Pri presojanju bo zlasti upoštevano načelo upravičenosti, to je da bo korist izvedene naloge večja kot škoda za zdravje, ki jo bo prineslo opravljanje izjemne naloge. Predlagana določba sicer ni nova, saj jo vsebuje tudi že zdaj veljavni zakon. Z njo se v naš pravni red prenašajo tudi določbe 52. člena direktive BSS.

K 40. in 41. členu:

Ocena varstva pred sevanji je temeljni dokument, s katerim izvajalec sevalne dejavnosti dokazuje, da je ocenil vse vidike izvajanja svoje dejavnosti (t. i. »review and assessment«). Zakon tudi podrobneje določa, kdaj je treba oceno pregledati in po potrebi spremeniti ali dopolniti. Glede na izjemno pomembnost ocene predvideva obvezno vključenost pooblaščenega izvedenca varstva pred sevanji. Ta bo lahko celotno izdelavo ocene ali njene spremembe zaupal pooblaščenemu izvedencu, če pa bo sam dovolj izkušen in bo imel vsa potrebna znanja za izdelavo ocene ali njene spremembe, bo pooblaščen izvedenec k taki oceni dal svoje strokovno mnenje. Predlagani določbi glede na zdaj

veljavni zakon nista novi, saj je ocena varstva pred sevanji že v zdaj veljavnem zakonu temeljni licenčni dokument izvajalca sevalne dejavnosti.

K 42. in 43. členu:

Tudi v teh členih predlagane določbe o pooblaščenem izvedencu varstva pred sevanji niso nove ter temeljijo na zahtevah 34. in 82. člena direktive BSS. Zakon določa obveznosti izvajalcev sevalnih dejavnosti glede posvetovanja z izvedencem, obveznosti pooblaščenca, pogoje za pridobitev pooblastila in način pooblaščenja, podrobnosti glede pooblaščenja pa bodo določene v pravilniku pristojnega ministra.

Obveznost izvajalca sevalne dejavnosti glede posvetovanja z izvedencem je tudi razlog, zaradi katerega se seznam oseb, ki so pridobile pooblastilo, javno objavi skupaj s kontaktnimi podatki teh oseb. Izvajalec sevalne dejavnosti mora namreč imeti dostop do oseb, ki so pridobile pooblastilo, da lahko izpolni svojo zakonsko obvezo.

K 44. členu:

Razdelitev območij, na katerih se izvaja sevalna dejavnost, je eden pomembnejših ukrepov zagotavljanja varstva pred sevanji, ki je že uveljavljen v zdaj veljavni zakonodaji. Zakon določa temeljne zahteve glede območij in obveznost sodelovanja pooblaščenega izvedenca pri preverjanju nadzornih meritev, podrobnosti glede potrebnih ukrepov pa bo tako kot doslej določil predpis pristojnih ministrov. S tem predpisom bodo v naš pravni red prenesene tudi podrobnejše zahteve glede nadzorovanih in opazovanih območij, določene v 37. in 38. členu direktive BSS, medtem ko se s predlaganim členom v naš pravni red prenašajo določbe 36. člena direktive BSS.

K 45. do 50. členu:

Ugotavljanje in beleženje osebne izpostavljenosti delavcev je še eden od ukrepov varstva pred sevanji, ki se v bistvenem ne spreminjajo glede na sedanji zakon. Tako kot doslej je obvezno zagotavljanje t. i. dozimetrije izpostavljenih delavcev, ki jo lahko izvajajo samo za to pooblašteni izvajalci dozimetrije. Večinoma je treba vselej zagotavljati osebno dozimetrijo z uporabo t. i. osebnih dozimetrom za vsakega izpostavljenega delavca posebej, zakon pa zdaj dopušča tudi možnost, da se v upravičenih primerih, če se primernost drugačne rešitve dokaže v oceni varstva pred sevanji, tako ugotavljanje osebne izpostavljenosti nadomesti s preverjanjem delovnega okolja, to je z dozimetrom, ki meri stopnjo sevanja v določenem prostoru. Zakon opredeljuje tudi naloge pooblaščenca, osnovne pogoje in način pridobitve pooblastila ter pravila glede vodenja evidenc in zbirk osebnih podatkov. Določa prav tako, da se javno objavijo seznam pravnih oseb, ki so pooblaščenec za izvajanje dozimetrije, ter imena in nazivi odgovornih strokovnjakov za posamezna področja dozimetrije. Ker gre za tehnično zahtevno področje, je objava podatkov o odgovornih strokovnjakih primerna glede na namen objave. Zakon v 50. členu na novo določa pravila glede izdaje osebne sevalne izkaznice, to je dokumenta, s katerim se zagotavlja varstvo pred sevanji zlasti tistih izpostavljenih delavcev, ki izvajajo sevalne dejavnosti pri različnih izvajalcih sevalne dejavnosti v Sloveniji ali tujini. S pomočjo osebne sevalne dejavnosti bo v vsakem trenutku znana celotna sevalna obremenitev posameznega izpostavljenega delavca, s čimer bo zanj mogoče zagotoviti učinkovito in primerno varstvo pred sevanji. S predlaganimi členi se v naš pravni red prenašajo posamezne določbe 44., 79. in 81. člena direktive BSS.

K 51. členu:

Predlagani člen določa zahteve glede organizacijske enote varstva pred sevanji, ki jo mora organizirati vsak upravljavec jedrskega ali sevalnega objekta. Zahteva ni nova, saj jo vsebuje tudi že zdaj veljavni zakon. Tudi določba o organizacijski ločenosti od drugih enot ter o zagotavljanju potrebnih sredstev in opreme ni nova, enako velja za določbo, da ima več upravljavcev skupno enoto. Ta rešitev bo zlasti smiselna za upravljavce, ki so blizu drug drugega ali celo na isti lokaciji, kot so upravljavci raziskovalnega reaktorja ter skladišča za nizko- in srednjeradioaktivne odpadke v Brinju. S predlagano določbo se v naš pravni red prenaša tudi tretji odstavek 84. člena direktive BSS, ki določa: »3. The task of the radiation protection officer may be carried out by a radiation protection unit established within an undertaking or by a radiation protection expert.«

K 52. členu:

Če prejšnji člen od upravljavcev jedrskih in sevalnih objektov zahteva ustanovitev posebne organizacijske enote varstva pred sevanji, ta člen od vseh preostalih izvajalcev sevalne dejavnosti zahteva določitev odgovorne osebe za varstvo pred sevanji. Določba glede na zdaj veljavni zakon ni nova, je pa novost, da bo po novem odgovorna oseba skrbela tudi za področje varovanja virov sevanja (t. i. »nuclear security«). To je nedvomno smiselno, saj je poznavanje področja varstva pred sevanji ključno za uspešno načrtovanje sistema fizičnega varovanja vira sevanja in obratno, povezovanje obeh področij (»safety« in »security«) pa se tudi v mednarodnem prostoru poudarja kot eden ključnih dejavnikov. Tudi mednarodne misije, ki delujejo v okviru Mednarodne agencije za atomsko energijo, so rešitev, ki je predlagana v tem členu, že opredelile kot eno najboljših mogočih praks na tem področju. S predlagano določbo se v naš pravni red prenaša tudi prvi odstavek 84. člena direktive BSS, ki določa: »Member States shall decide in which practices the designation of a radiation protection officer is necessary to supervise or to perform radiation protection tasks within an undertaking. Member States shall require undertakings to provide the radiation protection officers with the means necessary for them to carry out their tasks. The radiation protection officer shall report directly to the undertaking. Member States may require employers of outside workers to designate a radiation protection officer as necessary to supervise or perform relevant radiation protection tasks as they relate to the protection of their workers.«

K 53. členu:

Predlagani člen določa zahteve glede izobrazbe in usposobljenosti odgovornih oseb za varstvo pred sevanji in članov organizacijske enote varstva pred sevanji jedrskih ali sevalnih objektov. Predlagana določba ni nova, je pa na novo usklajena z veljavno zakonodajo, ki ureja študijske programe. Predlagane zahteve so za posamezne kategorije določene glede na zahtevnost in odgovornost njihovih nalog.

K 54. členu:

Varstvo delavcev zunanjega izvajalca tako kot doslej tudi v novem zakonu ostaja pomemben institut, saj gre za varstvo delavcev, ki delajo pri drugem delodajalcu, zato so lahko potencialno v slabšem položaju glede poznavanja delovnega okolja ter tudi glede ustreznega in popolnega varstva pred ionizirajočimi sevanji. Zakon glede varstva zunanjih delavcev sledi zahtevam direktive BSS in v tem členu določa zahteve za delodajalca takega delavca, za izvajalca sevalne dejavnosti, pri katerem tak delavec opravlja dejavnost, in tudi za samega zunanjega delavca. Tako zakon celovito ureja varstvo delavcev zunanjega izvajalca in varstvo teh delavcev ustrezno izenačuje z varstvom delavcev, ki so zaposleni pri izvajalcu sevalne dejavnosti. S predlagano določbo se v naš pravni red prenaša tudi določba 51. člena direktive BSS.

K 55. členu:

Predlagani člen določa zahteve glede razporejanja delavcev na dela v nadzorovanem območju in opredeljuje krog oseb, ki lahko podajo ugovor na razporeditev delavca na mesto, kjer bo izpostavljen ionizirajočemu sevanju, če za to obstajajo utemeljeni pomisleki glede varstva pred sevanji. Poleg delavca lahko ugovor vloži tudi odgovorna oseba za varstvo pred sevanji ali organizacijska enota varstva pred sevanji v jedrskem ali sevalnem objektu in tudi pooblaščen izvajalec medicine dela. O ugovoru bo tako kot doslej odločala Uprava RS za varstvo pred sevanji, ki bo pri presoji upoštevala strokovno mnenje za to ustanovljene komisije. S predlagano določbo se v naš pravni red prenaša tudi določba 47. člena direktive BSS.

K 56. členu:

Področje zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev se v bistvenem ne spreminja glede na zdaj veljavno zakonodajo. Tako kot doslej tudi nova ureditev predvideva, da zdravstveni nadzor izpostavljenih delavcev temelji na načelih, ki veljajo za medicino dela na splošno, da nadzor opravljajo za to pooblaščen izvajalci medicine dela in da delavec ne sme biti razvrščen na delovno mesto

izpostavljenega delavca, če po ugotovitvah zdravstvenega nadzora ni zmožen za tako delovno mesto. Glede izvajanja zdravstvenega nadzora predlagani zakon ne določa več, da se ta nadzor izvaja v okviru mreže javne zdravstvene službe, kar določa 43. člen zdaj veljavnega ZVISJV, saj je taka odločba preveč omejujoča, bistveno je, da pooblaščen izvajalci medicine dela izpolnjujejo predpisane pogoje in pridobijo ustrezno pooblastilo. Predlagani zakon nekoliko natančneje določa tudi, kdo mora zagotoviti zdravstveni nadzor za praktikante in študente, saj to v praksi ni bilo popolnoma jasno. Predlagani zakon to popolnoma določno opredeli. Predlagani zakon na novo ureja tudi priznavanje tujega zdravstvenega nadzora in določa zahteve za tako priznanje. Podrobnosti bo tako kot doslej urejal pravilnik ministra za zdravje. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo tudi določbe 45. in 49. člena direktive BSS.

K 57. do 59. členu:

Zahteve glede zdravstvenega nadzora nekdanjih izpostavljenih delavcev, glede evidenc zdravstvenega varstva izpostavljenih delavcev ter glede zahteve za presojo ocene zdravstvene delazmožnosti in odrejenih ukrepov zdravstvenega nadzora se ne spreminjajo glede na zdaj veljavno zakonodajo ter so pravzaprav enake kot zahteve iz 40., 41. in 42. člena zdaj veljavnega ZVISJV.

Določba predlaganega 57. člena je potrebna zaradi narave tveganja, ki jo za zdravje ljudi pomeni izpostavljenost ionizirajočim sevanjem. Zakon še naprej določa, da pobudo za tak nadzor na podlagi predpisanih meril poda pooblaščen izvajalec medicine dela, izvajanje nadzora pa mora zagotoviti delodajalec, pri katerem je bil delavec izpostavljen sevanjem.

Še naprej bo treba evidence zdravstvenega varstva izpostavljenega delavca voditi po predpisih o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva ves čas, dokler delavec opravlja dela izpostavljenega delavca, hranijo pa se, dokler izpostavljeni delavec ne dopolni 75 let ali bi to starost dopolnil, vendar ne manj kot 30 let po prenehanju opravljanja del izpostavljenega delavca, ki so povezana s sevalno dejavnostjo. Tako kot doslej bodo podrobnosti glede evidenc urejene v pravilniku ministra za zdravje.

K 60. členu:

Tudi zahteve glede zdravstvenega nadzora v primeru izrednega dogodka se v bistvenem ne spreminjajo glede na določbe 44. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Še naprej bo tovrstni zdravstveni nadzor, ki bo podrobneje urejen v državnem načrtu zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči, zagotavljala država, zakon sedanjo ureditev popravlja le v malenkosti, in sicer namesto izraza »izpostavljeni delavci« uporablja pravilnejši izraz »izvajalci interventnih dejavnosti«.

K 61. členu:

Poglavje o varstvu pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom sevanja in v primerih obstoječe izpostavljenosti je eno tistih, v katerih je največ sprememb v primerjavi z zdaj veljavnim zakonom in do zdaj veljavnim pravnim redom EU. Nova direktiva BSS bistveno podrobneje ureja področje varstva pred naravnimi viri sevanja, saj naj bi bile prav na tem področju mogoče izrazite izboljšave pri preprečevanju nekaterih najhujših posledic, na primer rakavih obolenj, ki so posledica sevanj.

Predlagani 61. člen ureja varstvo letalskih posadk, ki so zaradi pogostih letov na veliki višini izpostavljene ionizirajočemu sevanju kozmičnega izvora. Zakon glede mejne doze 6 mSv sledi direktivi BSS za vsa naravna sevanja. Če bodo posamezni člani letalskih posadk prejeli tako visoko letno efektivno dozo, bodo dejansko neke vrste »sevalni delavci«, čeprav se seveda ne bodo ukvarjali s sevalno dejavnostjo, zato bo zanje treba zagotoviti ukrepe varstva pred sevanji, primerljive tistim, ki se nanašajo na »prave« izpostavljene delavce. Take ukrepe, ki bodo zagotavljali ustrezno varstvo pred sevanji, bo delodajalcu, to je izvajalcu poletov, odredila Uprava RS za varstvo pred sevanji.

V drugem odstavku se zakon nanaša na vse tiste delavce (člane posadk), katerih letna doza sicer ne presega 6 mSv, je pa presežena splošna doza za prebivalstvo, to je 1 mSv. V tem primeru zakon predvideva blažje ukrepe, ki še zagotavljajo varstvo pred sevanji teh oseb, in sicer mora njihov delodajalec (izvajalec poletov) oceniti individualno izpostavljenost svojih posadk in to upoštevati pri organizaciji dela, seznaniti delavce z njihovo individualno dozo in tveganjem za zdravje, za noseče delavke pa zagotoviti enako varstvo, kot ga zakon določa za izpostavljene delavke – to je da mora biti varstvo nerojenega otroka primerljivo z varstvom posameznikov iz prebivalstva in da mora delodajalec

nosečo žensko premestiti na delovno mesto, kjer ne bo izpostavljena sevanjem, če pa ta želi še naprej delati na istem delovnem mestu, ji mora zagotoviti take pogoje, da bo enakovredna doza za nerojenega otroka tako nizka, kot je to razumno mogoče doseči, in da ta doza v preostalem obdobju nosečnosti ne bo presegla mejne doze za posameznika iz prebivalstva. S predlagano določbo se v naš pravni red prenaša tudi določba tretjega odstavka 35. člena direktive BSS.

K 62. členu:

Kot je že bilo pojasnjeno zgoraj, je poglavje o varstvu pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom sevanja in v primerih obstoječe izpostavljenosti eno tistih, v katerih je največ sprememb v primerjavi z zdaj veljavnim zakonom.

Predlagani 62. člen je popolnoma nov in je uvodna določba v to poglavje, določa pa pristojna organa in njuno temeljno nalogo na tem področju. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo določbe 23. in 100. člena direktive BSS.

K 63. členu:

Predlagani 63. člen določa, da mora Uprava RS za jedrsko varnost izvajati sistematične preglede, s katerimi prepozna morebitna kontaminirana območja, ki so nastala zaradi preteklih sevalnih ali jedrskih dejavnosti ali nesreč (t. i. »Nuclear legacy«) ali prisotnih naravnih radionuklidov. Predlagani člen tudi določa, da bo meritve izvajala pooblaščen organizacija.

Predlagano je tudi, da bodo podrobnosti urejene s strategijo upravljanja povečanih izpostavljenosti, s katero bo Vlada Republike Slovenije določila tudi program sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter dejavnosti, pri katerih je verjetnost izpostavljenosti večja. Strategija Vlade Republike Slovenije bo nekoliko širše urejala podobno materijo, ki jo trenutno ureja Uredba o programu sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja navzočnosti naravnih virov sevanj (Uradni list RS, št. 19/2016).

Predlagani člen končno še določa, da pristojni organ delodajalcu ali upravljavcu objektov in naprav lahko odredi pregled delovnega in bivalnega okolja in pripravo ocene prejetih doz, če je verjetno, da bodo te za posameznike zaradi naravnih virov sevanja presegle mejne doze za prebivalce, ali če je to potrebno za zavarovanje zdravja ljudi. Določba ni nova in vsebinsko skoraj v celoti sledi določbi petega odstavka 45. člena zdaj veljavnega ZVISJV, z njo pa se v naš pravni red prenašajo tudi posamezne določbe 23. in 101. člena direktive BSS ter priloge XVII k tej direktivi.

K 64. členu:

Predlagani 64. člen določa ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti zaradi gradbenih materialov. Urejanje področja gradbenih materialov je ena od novosti nove direktive BSS (glej 75. člen te direktive), s tem pa tudi ena od novosti predlaganega zakona. Urejanje področja gradbenih materialov je eden od ukrepov zmanjševanja izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem v bivalnih in delovnih okoljih. Predlagana je rešitev, po kateri bo uredba Vlade Republike Slovenije na podlagi prilog k direktivi BSS določila referenčno raven za gradbene materiale, seznam vrst gradbenih materialov, zaradi katerih je lahko presežena referenčna raven za gradbene materiale, in metodologijo za odločanje o primernosti uporabe teh gradbenih materialov. Za gradbene materiale, ki bodo na seznamu uredbe Vlade Republike Slovenije, bo treba pred prosto prodajo na trgu z meritvami določiti specifične aktivnosti naravnih radionuklidov v tem materialu in primernost tega materiala za določeno uporabo. Zakon še določa, da bo meritve in oceno primernosti lahko izvedel za to pooblaščen izvedenec za varstvo pred sevanji. Končno zakon še določa, da lahko Uprava RS za jedrsko varnost kljub morebitnemu preseganju referenčne ravni pod določenimi pogoji dovoli uporabo takih materialov, če je z ustreznimi ukrepi mogoče zagotoviti, da obsevanost ljudi zaradi tovrstnih materialov ne bo prevelika.

K 65. členu:

Predlagana določba, ki temelji na zahtevah 100. člena direktive BSS, ureja primere, v katerih se na podlagi sistematičnih ali posamično odrejenih pregledov iz 63. člena ugotovi previsoka izpostavljenost v določenih stavbah, prostorih ali na določenem območju. Predlagana določba v takih primerih predvideva, da pristojni organ delodajalcu ali upravljavcu stavbe (glede na to, ali se povišana

izpostavljenost ugotovi v delovnih ali bivanjskih prostorih) odredi ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti in izvajanje ukrepov varstva izpostavljenih delavcev tako, da od njega zahteva prigrasitev sevalne dejavnosti. Drugi odstavek gre še naprej, saj določa, da lahko pristojni organ prigrasitev zahteva celo, če so izpolnjeni splošni kriteriji za izvzetje (t. i. »exemption levels«), vendar le v primeru pitne vode, če bi povečana izpostavljenost zaradi prisotnosti naravnih radionuklidov v vodi lahko tako vpliva na vodovode s pitno vodo ali na katero drugo prenosno pot, da bi bilo treba ta vpliv obravnavati z vidika varstva pred sevanji. Predlagani člen končno še določa, da lahko pristojni organ ob upoštevanju načela upravičenosti in po opravljeni presoji upravičenosti tudi določi, da zaščitni ali ureditveni sanacijski ukrepi niso potrebni, če koristi njihove izvedbe ne bi odtehtale slabosti, ki jih prinaša obravnavana izpostavljenost.

K 66. členu:

Predlagani zakon sledi zdaj veljavnemu zakonu glede delitve pristojnosti med pristojnima organoma na področju varstva pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom. Medtem ko je Uprava RS za jedrsko varnost na splošno odgovorna in pristojna za dejavnosti, pri katerih so prisotni materiali ali pri katerih nastajajo ostanki, ki se običajno ne obravnavajo kot radioaktivni, vendar vsebujejo naravne radionuklide, ki jih ni mogoče zanemariti, je Uprava RS za varstvo pred sevanji poleg nadzora nad izpostavljenostjo letalskih posadk na splošno odgovorna in pristojna za nadzor izpostavljenosti zaradi radona. Podobno kot za celotno področje varstva pred sevanji zaradi izpostavljenosti naravnim virom tudi za radon velja, da mu nova direktiva BSS daje veliko več pozornosti, saj so zadnje znanstvene raziskave WHO razkrile, da je drugi najpogostejši povzročitelj raka na pljučih in povzroča kar 10 odstotkov primerov te bolezni. Evropa in Slovenija tako vlagata veliko naporov v ureditev tega področja, saj bi zmanjšanje izpostavljenosti radonu lahko pripomoglo k zmanjšanju števila bolnikov z rakom na pljučih. Tako kot doslej bo Uprava RS za varstvo pred sevanji izvajala sistematične preglede prostorov in stavb in pri tem upoštevala pretekla spoznanja glede sestave tal (t. i. »radonska mapa«). Meritve radona bodo lahko izvajali zanje pooblaščenji izvajalci. S predlagano določbo se v naš pravnih red prenašajo tudi posamezne določbe 74. člena direktive BSS ter prilog XVII in XVIII k tej direktivi.

K 67. členu:

Predlagana določba, ki temelji na določbah 54. člena direktive BSS, je eden pomembnih ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti radonu, saj delodajalcem na območjih z več radona nalaga meritve radona na delovnih mestih v pritličnih ali kletnih prostorih. Glede na to, da gre za novo zavezo vseh delodajalcev na splošno, ne le izvajalcev sevalnih dejavnosti, zakon predvideva triletno prilagoditveno obdobje za zagotovitev meritev po tem, ko je bilo določeno območje razglašeno za območje z več radona. Zakon določa tudi, da mora delodajalec take meritve opraviti ob vsakem posegu v stavbo, ki bi lahko vplival na koncentracijo radona v prostorih. Zlasti so glede tega problematične energetske sanacije starih stavb, ki sicer bistveno znižajo energetske potratnosti takih stavb, vendar hkrati zmanjšajo tudi »prezračevanje«, s čimer se lahko poveča tudi koncentracija radona v prostoru. To določbo dopolnjuje predlagani zadnji odstavek, ki določa, da delodajalcu ni treba zagotoviti meritev, če so bile te v zadevnih prostorih že opravljene in se razmere, ki bi lahko vplivale na koncentracijo radona, tam niso bistveno spremenile. Zakon še določa, da meritve, ki jih mora zagotoviti delodajalec, izvajajo za to pooblaščenji izvajalci meritev.

K 68. členu:

Medtem ko predhodna člena urejata odkrivanje radona z izvajanjem meritev, ta člen opredeljuje potrebno ukrepanje, če meritve pokažejo, da so koncentracije radona v prostorih ali stavbah previsoke. Prvi korak k zagotavljanju varstva pred ionizirajočimi sevanji je izdelava ocene izpostavljenosti delavcev ali prebivalcev, če bo letna koncentracija radona presega referenčne ravni, ki jih bo določil nacionalni radonski program iz 73. člena. Zakon predvideva, da je ta ocena del splošne ocene tveganja po predpisih o varnosti in zdravju pri delu in tako tudi sestavni del izjave o varnosti. Zakon na podlagi direktive BSS postavlja mejno dozo 6 mSv, ki je meja, pri kateri je treba obvezno izvesti ukrepe za zmanjšanje koncentracije radona, s tem pa za zmanjšanje izpostavljenosti. Zakon našteva mogoče ukrepe, s katerimi se zmanjša izpostavljenost v primeru preseganja navedene mejne doze. Za primere, v katerih ta doza ni presežena, vendar so presežene referenčne ravni, pa določa, da izvajanje tovrstnih ukrepov ni potrebno, temveč je treba spremljati razmere, ki vplivajo na izpostavljenost, in ob spremembah ponovno oceniti doze. Tako bosta zagotovljena stalni nadzor ter

varstvo ljudi in delavcev v prostorih, kjer koncentracije radona še ne zahtevajo takojšnjih ukrepov, vseeno pa niso zanemarljivo majhne. S predlaganimi določbami se upošteva načelo optimizacije varstva pred sevanji. Zakon v nadaljevanju določa tudi zavezanca za izvedbo vseh potrebnih meritev in ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti. Skladno z načelom »povzročitelj plača« stroške nosi delodajalec ali nosilec dejavnosti v javni stavbi. Tako kot doslej pa bo država zagotavljala sredstva za varstvo najranjlivejših skupin prebivalstva v objektih, namenjenih izvajanju vzgojno-varstvenega, kulturnega, zdravstvenega ali izobraževalnega programa. S predlagano določbo se v naš pravni red prenaša tudi več določb 35. člena direktive BSS in priloge XVIII k tej direktivi, ki se nanašajo na varstvo pred sevanji, ki jih povzroča radon.

K 69. členu:

Predlagani člen ureja položaj delavcev, ki kljub izvedenim ukrepom za zmanjšanje koncentracije radona v določenih prostorih še vedno prejmejo letno efektivno dozo, ki je višja kot mejnih 6 mSv. Zakon določa, da taki delavci postanejo neke vrste izpostavljeni delavci, čeprav ne gre za izvajanje sevalne dejavnosti. Njihov delodajalec mora po odredbi Uprave RS za varstvo pred sevanji izvajati ukrepe za varstvo delavcev, ki so taki, kot jih mora izvajalec sevalne dejavnosti zagotavljati za svoje izpostavljene delavce. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo tudi nekatere določbe 35. in 54. člena direktive BSS.

K 70. členu:

Medtem ko predhodni členi urejajo varstvo pred sevanji zaradi radona v obstoječih zgradbah, predlagani 70. člen določa zahteve za novogradnje in rekonstrukcije objektov. Za novogradnje so zahteve strožje kot za obstoječe objekte, saj morajo biti načrtovane in izvedene tako, da koncentracije radona v njih ne presegajo niti referenčnih ravni, kar pomeni, da bo izpostavljenost radonu nižja kot predpisana mejna doza. Tudi pri rekonstrukcijah bo posege na objektih treba izvajati tako, da bo zagotovljeno tudi varstvo pred izpostavljenostjo radonu, na primer da bo ob energijski sanaciji objekta zagotovljeno tudi ustrezno prezračevanje prostorov. Natančnejše zahteve za novogradnje in rekonstrukcije objektov bodo določene v podzakonskem predpisu. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo nekatere določbe 103. člena direktive BSS in priloge XVIII k tej direktivi.

K 71. členu:

V več predhodnih členih je bilo navedeno, da lahko meritve radona in ocene izpostavljenosti radonu izvajajo le za to pooblaščen izvajalci. Predlagani člen določa pogoje za pridobitev pooblastila. Določba, ki je popolnoma nova, sledi drugim določbam zakona glede pooblaščenih izvedencev ter določa minimalne pogoje, ki jih morajo organizacije in posamezniki izpolnjevati za pridobitev pooblastila. Predlagana določba sledi siceršnjemu urejanju pooblaščenecv po tem zakonu tudi glede časa veljavnosti pooblastila in njegovega odvzema, podrobnosti pa bodo urejene v pravilniku ministra za zdravje.

K 72. členu:

Predlagani člen ureja zbiranje podatkov glede meritev radona. Predlagan je ustrezen in potreben nabor podatkov, ki bo zagotavljal ustrezen nadzor nad izpostavljenostjo delavcev in prebivalcev, ocenjevanje prejetih doz ter načrtovanje in optimizacijo ukrepov varstva pred sevanji zaradi radona. Predlagani člen še določa, da pristojnemu državnemu organu podatke sporočajo pooblaščen izvajalci meritev radona. Tako bo zagotovljeno sprotnejše in natančnejše poročanje, kot če bi pristojni organ o meritvah morali obveščati zavezanci.

K 73. členu:

Predlagan je nov nacionalni radonski program, namenjen obvladovanju dolgoročnih tveganj za zdravje zaradi izpostavljenosti radonu. Trenutno področje radona, tako kot celotno področje varstva pred naravnimi viri sevanj, ureja Uredba o programu sistematičnega pregledovanja delovnega in bivalnega okolja ter ozaveščanja prebivalstva o pomenu ukrepov zmanjšanja navzočnosti naravnih virov sevanj (Uradni list RS, št. 19/16). Glede na to, da obstajajo precejšnje razlike med področjem varstva pred

radonom in področjem urejanja dejavnosti, pri katerih so prisotni materiali ali nastajajo ostanki, ki se običajno ne obravnavajo kot radioaktivni, vendar vsebujejo naravne radionuklide, ki se jih ne da zanemariti (t. i. NORM in TENORM), sta predlagana ločena programa, ki bosta lahko vsak na svojem področju ustrezno odgovorila na vsa posebna vprašanja. S predlaganim členom je določena osnovna vsebina programa, navedeno pa je tudi, da se radonski program sprejme za deset let ter da Uprava RS za varstvo pred sevanji redno spremlja in poroča o njegovem izvajanju. Podrobnosti programa bodo določene v uredbi Vlade Republike Slovenije. S predlaganim členom se v naš pravni red prenašajo posamezne določbe 54., 74., 101. in 103 člena direktive BSS ter priloge XVIII k tej direktivi.

K 74. členu:

Predlagani člen določa, da se določbe zakona glede varstva pred radonom smiselno uporabljajo tudi za varstvo pred toronom. Gre za naravna radioaktivna plina, ki imata podobne lastnosti in posledice, zato je primerno, da za oba veljajo enaki ukrepi varstva pred sevanji.

K 75. členu:

Predlagana ureditev področja t. i. medicinske izpostavljenosti v grobem sledi zdaj veljavnemu zakonu, ki to ureja v 47. do 53. členu, vendar pa vpeljuje tudi določene spremembe, ki jih spremenjena direktiva BSS prinaša v 55., 56. in 60. členu. Pri tem je ponovno treba omeniti, da je pred letom 2014 to področje urejala posebna Direktiva Sveta 97/43/Euratom z dne 30. junija 1997 o varstvu zdravja posameznikov pred nevarnostjo ionizirajočega sevanja zaradi izpostavljenosti sevanju v zdravstvu in o razveljavitvi Direktive 84/466/Euratom, po novem pa ga direktiva BSS. Predlagani 75. člen v osnovi sledi določbi zdaj veljavnega 47. člena, vendar pa daje večji poudarek načelu upravičenosti in načelu optimizacije. Predlagani člen tudi veliko natančneje določa pogoje za zdravstveno osebje, ki sodeluje pri radioloških posegih, kakor tudi za tiste pooblaščen organizacije, ki zdravstveno osebje usposablja in preverja. Podrobnosti bodo tako kot doslej urejene v pravilniku ministra za zdravje.

K 76. členu:

Podobno kot pri prejšnjem členu tudi pri tem velja, da predlagani člen v osnovi sledi določbam 50. člena zdaj veljavnega ZVISJV, v določenih delih pa je dopoljen v skladu z določbami 56., 57., 58., 77., 78. in 83. člena direktive BSS. Zlasti sta poudarjeni vloga in odgovornost imetnika dovoljenja za uporabo vira sevanja, s katerim se izvaja radiološki poseg. Tako je nova določba v prvem odstavku, da mora imetnik dovoljenja za uporabo vira sevanja napotnim zdravnikom zagotoviti merila za napotitve s postopki načrtovanja radioloških posegov, ki morajo vsebovati tudi podatek o dozi, ki jo pri posegu prejme pacient, v tretjem odstavku pa je nova zahteva, da mora imetnik dovoljenja za uporabo vira sevanja zagotoviti, da se postopki izvajajo v skladu s pisnimi postopki in da jih lahko izvajajo samo osebe, ki izpolnjujejo zahteve za izvajalca radiološkega posega.

K 78. členu:

Tudi pooblaščen izvedenec medicinske fizike je že uveljavljeni institut, ki se s predlaganim členom vsebinsko v ničemer ne razlikuje od zdaj veljavne ureditve (49. člen zdaj veljavnega ZVISJV). Zakon določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati posamezniki, ki želijo pridobiti pooblastilo, ter osnovne zahteve glede postopka pridobitve in odvzema pooblastila, podrobnosti pa bo tako kot doslej urejal pravilnik. S predlagano določbo se v naš pravni red prenašajo tudi določbe 83. člena direktive BSS.

K 79. členu:

Predlagana določba o pripravništvu in specializaciji iz medicinske fizike je nova. Predvideva osnovne zahteve glede postopka specializacije in kje se ta izvaja, medtem ko bodo podrobnosti urejene v podzakonskem aktu ministra za zdravje. Zakon tudi določa, pod katerimi pogoji minister za zdravje prizna specializacijo, ki je bila opravljena v tujini.

K 80. členu:

Predlagana je določba o registru medicinskih fizikov, ki doslej v zakonu ni bila ustrezno urejena. Glede na to, da so medicinski fiziki fizične osebe, se v navedenem registru obdeluje tudi več osebnih podatkov, za kar je potrebna izrecna zakonska podlaga. Predlagani člen skladno z zahtevami Zakona o varstvu osebnih podatkov določa namen zbiranja podatkov in minimalni nabor podatkov, ki se obdelujejo in so potrebni za doseg zakonitega namena – to je da naloge pooblaščenega izvedenca medicinske fizike opravlja oseba, ki je zanje usposobljena in pooblaščen. Ker se morajo izvajalci radioloških posegov o optimizaciji posegov posvetovati s pooblaščenim medicinskim fizikom, je namen registra tudi obveščanje izvajalcev radioloških posegov, kdo so osebe, ki so pridobile pooblastilo.

K 81. členu:

Popolnoma nova je predlagana določba 81. člena o nenamerni izpostavljenosti, ki v celoti sledi novostim, ki jih v tem delu prinaša 63. člen direktive BSS. Tako je najprej poudarjena potrebna skrbnost, da do nenamernih izpostavljenosti sploh ne bo prihajalo, če pa že bo, bo vsak tak dogodek ustrezno zabeležen in obravnavan, o njem ter ugotovitvah in posledičnih ukrepih pa bo obveščen tudi pristojni državni organ.

K 82. členu:

Predlagani člen skoraj v celoti sledi določbam 51. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Nekoliko podrobneje je samo določeno, da izvajalec ocenjevanja in preverjanja radioloških posegov o svojih ugotovitvah sestavi poročilo. Glede izvajanja ocenjevanja in preverjanja, tako rednega kot izrednega, kakor tudi glede podrobnejšega podzakonskega urejanja področja predlagana določba ne prinaša sprememb glede na zdaj veljavni zakon. Z njo se v naš pravni red prenaša tudi 58. člen direktive BSS, ki določa, da »clinical audits are carried out in accordance with national procedures«.

K 83. členu:

Predlagani člen o zbirkah podatkov o dozah zaradi radioloških posegov vsebinsko popolnoma sledi določbam 53. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Določen je namen zbiranja podatkov, kdo in na kakšen način jih lahko zbira, kateri podatki se zbirajo, da se doseže zakoniti namen, in kdo lahko zahteva pogled v zbirke.

K 84. členu:

Predlagani člen o poročilu o ocenah prejetih doz za prebivalstvo popolnoma sledi določbam 54. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Določeni so pripravljavec poročila, kje se lahko to objavi, njegova vsebina in podatki, ki se za to uporabijo.

K 85. in 86. členu:

Kot je bilo že večkrat opisano, je temeljni razlog za sprejetje novega zakona začetek veljavnosti nove direktive BSS, ki ureja področje varstva pred ionizirajočimi sevanji. Področja sevalne in jedrske varnosti objektov ne ureja, zato v 4. poglavju zakona, ki ureja sevalno in jedrsko varnost, ni večjih vsebinskih novosti glede na zdaj veljavni ZVISJV. Novosti so manjše, največ jih je še v poglavju o umeščanju v prostor ter graditvi jedrskih in sevalnih objektov, saj je bila pri pripravi tega zakona upoštevana nova zakonodaja, ki na splošno ureja področje umeščanja v prostor in graditve objektov. Druge novosti so majhne, večina določb v tem poglavju pa glede na zdaj veljavni zakon ostaja nespremenjena. To velja tudi za določbe 85. člena o razvrščanju objektov in navedbe 86. člena o statusnih odločbah, ki so vsebinsko popolnoma enake tistim iz 55. in 56. člena zdaj veljavnega zakona, upoštewane so le spremembe, ki izhajajo iz že omenjenih novih zakonov o urejanju prostora in graditvi objektov.

K 87. členu:

Predlagani določbi 87. člena predstavljata načeli, na katerih temelji celotno poglavje o jedrski in sevalni varnosti, vsebinsko pa sta nespremenjeni glede na 57. člen zdaj veljavnega ZVISJV ter

v slovenski pravni red prenesene posamezne določbe 5. in 6. člena direktive o jedrski varnosti.

K 88. in 89. členu:

Predlagana člena o pooblaščenih izvedencih za sevalno in jedrsko varnost sta vsebinsko popolnoma enaka 58. in 59. členu zdaj veljavnega ZVISJV. Določata osnovno zavezo upravljavcev, da glede pomembnih vprašanj, ki jih določa zakon, pridobijo mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost, v nadaljevanju pa so določeni pogoji za pridobitev pooblastila, postopek pridobitve in odvzema pooblastila, čas veljavnosti in obveznosti pooblaščenih izvedencev.

K 90. členu:

Podobno kot velja za večino določb tega poglavja, je tudi predlagani člen o uporabi izkušenj obratovalnih dogodkov vsebinsko nespremenjen, enak 60. členu zdaj veljavnega ZVISJV. S tem členom je ZVISJV že pred več kot petimi leti v slovenski pravni red prenesel določbo drugega odstavka 4. člena osnovne direktive o jedrski varnosti iz leta 2009, ki je ena redkih določb osnovne direktive, ki je direktiva o spremembi direktive o jedrski varnosti iz leta 2014 ni spreminjala. Ta določba direktive, v kateri je navedeno, da »Member States shall ensure that the national framework is maintained and improved when appropriate, taking into account operating experience, insights gained from safety analyses for operating nuclear installations, development of technology and results of safety research, when available and relevant,« tako ostaja še naprej podlaga tudi za določbo predlaganega 90. člena.

K 91. členu:

Določbe o zagotavljanju finančnih sredstev, ki jih morajo zagotavljati upravljavci sevalnih in jedrskih objektov ter uporabniki visokoaktivnih virov sevanja, delno sledijo določbam 61. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Glede na to, da razgradnja sevalnega ali jedrskega objekta zahteva zelo veliko sredstev, podobno velja tudi za varno ravnanje z visokoaktivnim virom po prenehanju uporabe. Izjemne pomembnosti zagotavljanja zadostnih finančnih sredstev se zaveda celotna svetovna skupnost, saj so tovrstne zaveze vključene v vse mednarodne konvencije na tem področju, na primer v Konvencijo o jedrski varnosti ter Skupno konvencijo o varnem ravnanju z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, ki zavezujeta tudi Republiko Slovenijo, tovrstno zavezo pa vsebuje tudi direktiva o jedrski varnosti, ki v novem 6. členu med drugim določa: »(f) [L]icence holders provide for and maintain financial and human resources with appropriate qualifications and competences, necessary to fulfil their obligations with respect to the nuclear safety of a nuclear installation. Licence holders shall also ensure that contractors and subcontractors under their responsibility and whose activities might affect the nuclear safety of a nuclear installation have the necessary human resources with appropriate qualifications and competences to fulfil their obligations.« S predlaganim 91. členom se tako v naš pravni red prenaša tudi ta določba direktive o jedrski varnosti, z določbo o zagotavljanju finančnih sredstev uporabnika visokoaktivnega vira sevanja pa tudi določba 87. člena direktive BSS, ki zapoveduje: »(b) [A]dequate provision, by way of a financial security or any other equivalent means appropriate for the source in question, has been made for the safe management of sources when they become disused sources, including the case where the undertaking becomes insolvent or ceases its activities.«

V nasprotju z zdaj veljavnim zakonom predlagani zakon v celoti ureja tudi vprašanja jamstev za zagotavljanje potrebnih finančnih sredstev upravljavcev in uporabnikov visokoaktivnih virov sevanja. Sedanji zakon je glede tega predvidel podzakonsko urejanje Vlade Republike Slovenije, glede na obseg in naravo potrebnih norm pa se je predlagatelj odločil, da se ta vprašanja uredijo z zakonom. Predlagani člen tako v četrtem in petem odstavku določa upravne postopke, v katerih morajo zavezanci predložiti dokazila o jamstvih, šesti in sedmi odstavek pa določno urejata višino jamstev, ki jih morajo zagotoviti zavezanci in so zadostna za izvedbo razgradnje objekta ali predajo nevarnega vira organizaciji za ravnanje z radioaktivnimi odpadki. Osmi odstavek določa vrste jamstev in čas njihove veljavnosti, deveti pa prepoved nenadnega preklica jamstva s strani finančnega garanta. Deseti odstavek natančneje opredeljuje pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da država uveljavi jamstva – za upravljavca objekta in uporabnika vira sta predvidena dva razloga, eden je začetek stečajnega postopka, drugi pa odvzem dovoljenja ali odredba o zaustavitvi obratovanja po določbah 140. in 141. člena tega zakona. Končno zakon predvideva tudi izjemi glede predlaganih zavez o jamstvih. Prva se

nanaša na primer obstoječe NE Krško, katere razgradnjo ureja poseben zakon o skladu za razgradnjo tega objekta, druga pa na tiste subjekte, ki opravljajo negospodarske dejavnosti oz. dejavnosti, ki predstavljajo izvajanje javne službe ali javnih pooblastil. V takem primeru država v celoti prevzame breme razgradnje objekta ali oddaje visokoaktivnega vira organizaciji za ravnanje z radioaktivnimi odpadki, če upravljavec objekta ali izvajalec sevalne dejavnosti za to ne bi imel zadostnih sredstev. Ker država za take »svoje« uporabnike odgovarja že kot lastnik, je izjema primerna, hkrati pa so te osebe javnega prava za njihove negospodarske dejavnosti oz. dejavnosti, ki predstavljajo izvajanje javne službe ali javnih pooblastil, razbremenjene stroškov, potrebnih za zagotavljanje in ohranjanje finančnega jamstva. Taka rešitev je že uveljavljena na področju odgovornosti za jedrsko škodo, kjer veljavni Zakon o odgovornosti za jedrsko škodo (Uradni list RS, št. 77/10) prav tako določa, da sicer obvezno zavarovanje za jedrsko škodo ni obvezno za te vrste oseb. Ti upravljavci in uporabniki so lahko le subjekti, ki jih je ali jih bo država ustanovila za izvrševanje določene negospodarske dejavnosti oz. dejavnosti, ki predstavljajo izvajanje javne funkcije (npr. opravljanje neke javne službe, izvajanje javnih pooblastil ipd.), ne pa tudi subjekti, ki opravljajo gospodarsko dejavnost. Upravljavci in uporabniki, ki že opravljajo javno službo ali javno pooblastilo, ali pa so za to zakonsko predvideni, so:

- Raziskovalni reaktor TRIGA je raziskovana organizacija, ki opravlja dejavnost neodvisne raziskave, izobraževanja ipd. in je del Instituta "Jožef Stefan", ki je ustanovljen kot javni raziskovalni zavod z odlokom Vlade o njegovi ustanovitvi in preoblikovanju in opravlja javno službo na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti: Odlok o preoblikovanju Instituta "Jožef Stefan" v Ljubljani v javni raziskovalni zavod (Uradni list RS, št. 13/92, 65/99, 71/02, 91/02, 11/06, 47/11, 72/11 in 79/14) ter osma alineja 5. člena Zakona o raziskovalni in razvojni dejavnosti (Uradni list RS, št. 22/06 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 112/07, 9/11 in 57/12 – ZPOP-1A).
- Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov v Brinju pri Ljubljani, ki ga upravlja Agencija za radioaktivne odpadke (ARAO). To je del službe ravnanja z RAO po 95. členu veljavnega ZVISJV oz. po 122. členu tega osnutka novega ZVISJV ter tudi po 148. členu Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16). Te javne službe ne more in ne sme izvajati nihče drug. Izvaja jo ARAO po Uredbi o načinu, predmetu in pogojih opravljanja javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki (Uradni list RS, št. 32/99 in 41/04 – ZVO-1).
- Bodoče odlagališče radioaktivnih odpadkov v Vrbini pri Krškem, ki ga gradi in ga bo upravljal ARAO, ter odlagališči rudarske in hidrometalurške jalovine pri bivšem rudniku urana pri Gorenji vasi. To je del službe ravnanja z RAO po 95. členu veljavnega ZVISJV oz. po 122. členu tega osnutka novega ZVISJV ter tudi po 148. členu Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15 in 30/16). Te javne službe ne more in ne sme izvajati nihče drug. Glede bodočega odlagališča, za katero je bila sprejeta Uredba o državnem prostorskem načrtu za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov na lokaciji Vrbina v občini Krško (Uradni list RS, št. 114/09 in 50/12), je v pripravi nova uredba. Javno službo, ki se nanaša na odlagališči rudarske in hidrometalurške jalovine pri bivšem rudniku urana pri Gorenji vasi, ureja Uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja obvezne državne javne službe dolgoročnega nadzora in vzdrževanja odlagališč rudarske in hidrometalurške jalovine, ki nastane pri pridobivanju in izkoriščanju jedrskih mineralnih surovin UL. 76/2015.
- Bolnišnice: gre za del Klinike za nuklearno medicino pri UKC, ki je bil ustanovljen z Odlokom o preoblikovanju javnega zdravstvenega zavoda Klinični center v javni zdravstveni zavod Univerzitetni klinični center (Uradni list RS, št. 138/06, 27/07 in 52/15).

Poleg tega ima visokoradioaktivni vir tudi Zavod RS za transfuzijsko medicino, ustanovljen na podlagi 10. člena Zakon o preskrbi s krvjo (Uradni list RS, št. 104/06).

K 92. členu:

Tudi predlagane določbe o zagotavljanju zadostnega števila kvalificiranega osebja sevalnega ali jedrskega objekta temeljijo na zavezah iz mednarodnih konvencij, zlasti iz Konvencije o jedrski varnosti, prav tako pa na določbi direktive o jedrski varnosti, ki zapoveduje: »(f) [L]icence holders provide for and maintain financial and human resources with appropriate qualifications and

competences, necessary to fulfil their obligations with respect to the nuclear safety of a nuclear installation. Licence holders shall also ensure that contractors and subcontractors under their responsibility and whose activities might affect the nuclear safety of a nuclear installation have the necessary human resources with appropriate qualifications and competences to fulfil their obligations.« Predlagane določbe 92. člena vsebinsko skoraj v celoti sledijo določbam 62. člena zdaj veljavnega ZVISJV, dopolnjene so edino določbe o vodenju evidenc t. i. licenciranega osebja, to je delavcev, katerih strokovno usposobljenost preverja posebna državna strokovna komisija, dovoljenje za opravljanje določenih del pa izda Uprava RS za jedrsko varnost. Glede na to, da gre za evidence, v katerih pristojni organ obdeluje osebne podatke delavcev, predlagani zakon podrobno določa namen obdelovanja, kateri podatki se obdelujejo, kdo jih lahko obdeluje in koliko časa, da se zagotovi zakonsko določen namen. Predlagane nove določbe sedmega, osmega in devetega odstavka so tako skladne z zahtevami Zakona o varstvu osebnih podatkov.

K 93. členu:

Tudi določbe o sistemu vodenja na področju sevalne in jedrske varnosti niso nove, saj je ZVISJV že v preteklosti sledil najboljšim zakonodajnim praksam na tem področju in uzakonil zahteve glede sistema vodenja, ki temeljijo na mednarodnih varnostnih standardih MAAE. Seveda je tudi evropski pravni red sledil tem standardom ter je po izkušnjah iz jedrske nesreče v Fukušimi, kjer sta bila vzroka za katastrofo tudi slab sistem vodenja in slaba varnostna kultura, v direktivi o jedrski varnosti določil pravila o sistemih vodenja v jedrskih objektih.

K 94. členu:

Predlagana določba je nova in določa, da mora imeti tudi Uprava RS za jedrsko varnost kot regulatorni organ na področju jedrske in sevalne varnosti vpeljan sistem vodenja ter mora vzpostaviti in ohranjati visoko raven varnostne kulture. Uprava RS za jedrsko varnost ima sicer že dalj časa vpeljan sistem vodenja, tako da dejansko že izpolnjuje predlagane zahteve, z izrecnim določilom v zakonu pa se v naš pravni red prenaša zahteva novega 8.b člena direktive o jedrski varnosti, ki se nanaša tudi na regulatorni organ.

K 95. členu:

Podpoglavje o posegih v prostor, ki se nanašajo na jedrske objekte, vsebinsko v bistvenem sledi določbam zdaj veljavnega ZVISJV (64. do 65.b člen ZVISJV), so pa predlagane določbe spremenjene in prilagojene zadnjemu predlogu ZUreP, ki je trenutno prav tako v postopku sprejemanja.

V predlaganem 95. členu so tako določene posebnosti glede umeščanja jedrskih objektov v prostor, ki dopolnjujejo splošne določbe ZUreP glede umeščanja objektov v prostor. Tako je predlagano, kot že določa zakon, da je za umeščanje jedrskih objektov v prostor vselej treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje in presojo vplivov na okolje. ZUreP sicer v šestem odstavku 79. člena (pobuda za pripravo DPN) določa: »Državni nosilci urejanja prostora v 30 dneh od objave pobude podajo konkretne smernice za načrtovane prostorske ureditve ter vse podatke iz njihove pristojnosti, ki se nanašajo na načrtovano prostorsko ureditev, in niso bili upoštevani pri pripravi pobude. Nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo pri celoviti presoji vplivov na okolje ali presoji sprejemljivosti, skupaj s konkretnimi smernicami podajo tudi mnenje ali je treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje ali presojo sprejemljivosti ter predlagajo obseg in natančnost informacij, ki morajo biti vključene v okoljsko poročilo oziroma dodatek za presojo sprejemljivosti (v nadaljnjem besedilu: okoljsko poročilo).«

Predlagana določba je tako skladna z ZUreP, uzakonja pa le tisto, kar bi sicer Uprava RS za jedrsko varnost kot nosilec urejanja prostora v dejanskih postopkih gotovo predlagala za prav vsak jedrski objekt.

Predlagano je tudi, da je za vsako umeščanje jedrskega objekta treba pridobiti smernice in mnenje Uprave RS za jedrsko varnost ne glede na to, po katerem postopku po ZUreP bo potekalo umeščanje. Predlagana rešitev je skladna z določbo 34. člena ZUreP (nosilci urejanja prostora), ki med drugimi kot državnega nosilca urejanja prostora določa tudi organ, pristojen za jedrsko varnost, prav tako pa je predlagana rešitev skladna s 138. členom ZUreP (pogoji za pripravo DPPN in poročila o vplivih na okolje), ki v drugem odstavku določa: »Državni nosilci urejanja prostora v 30 dneh od objave pobude podajo pogoje za podrobnejše načrtovanje ter projektne pogoje v skladu s predpisi, ki urejajo graditev.

Nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo pri presoji vplivov na okolje, skupaj s pogoji podajo tudi mnenje ali je treba izvesti presojo vplivov na okolje oziroma presojo sprejemljivosti ter predlagajo obseg in natančnost informacij, ki morajo biti vključene v poročilo o vplivih na okolje.«

Predlagana določba tretjega odstavka glede priprave smernic je skladna z določbo šestega odstavka 79. člena ZUreP, v kateri je navedeno: »Državni nosilci urejanja prostora v 30 dneh od objave pobude podajo konkretne smernice za načrtovane prostorske ureditve ter vse podatke iz njihove pristojnosti, ki se nanašajo na načrtovano prostorsko ureditev, in niso bili upoštevani pri pripravi pobude. Nosilci urejanja prostora, ki sodelujejo pri celoviti presoji vplivov na okolje ali presoji sprejemljivosti, skupaj s konkretnimi smernicami podajo tudi mnenje ali je treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje ali presojo sprejemljivosti ter predlagajo obseg in natančnost informacij, ki morajo biti vključene v okoljsko poročilo oziroma dodatek za presojo sprejemljivosti (v nadaljnjem besedilu: okoljsko poročilo).«

Četrty odstavek določa zahteve jedrske in sevalne varnosti, ki morajo biti obravnavane v okoljskem poročilu, peti odstavek pa, da je vlogi za pridobitev mnenja URSJV treba vselej priložiti strokovno mnenje pooblaščenega izvedenca. Predlagane določbe so v celoti skladne z ZUreP, in sicer s 84. členom (predlog DPN), 131. členom (postopek izbora najustreznejše variante) in 142. členom (vloga za izdajo celovitega dovoljenja).

K 96. členu:

Podobno kot prejšnji člen tudi člen o občinskih prostorskih načrtih vsebinsko sledi zdaj veljavnemu ZVISJV, so pa določbe prilagojene novemu ZUreP, ki ureja to področje. Še naprej ostaja bistveno, da mora pripravljavec občinskega ali občinskega podrobnega prostorskega načrta pri načrtovanju upoštevati območja omejene rabe prostora zaradi jedrskega objekta, kjer je zaradi ukrepov sevalne in jedrske varnosti posameznega jedrskega objekta raba prostora omejena, in omejitve rabe tega prostora, če pa se z občinskimi prostorskimi akti načrtujejo posegi na območju omejene rabe prostora, je treba v postopku priprave sklepa o pripravi in spremembi takega občinskega prostorskega načrta pridobiti smernice in mnenja URSJV. Predlagani člen je skladen s 101. in 104. členom ZUreP (sklep o pripravi OPN in predlog OPN).

K 97. členu:

Če je predlagatelj določbe podpoglavja o umeščanju jedrskih objektov v prostor prilagodil najnovejši zakonodaji na tem področju, velja podobno tudi za poglavje o gradnji jedrskih in sevalnih objektov, saj je tudi to podpoglavje v celoti usklajeno z najnovejšim gradbenim zakonom, ki je v postopku sprejemanja. Če se je podpoglavje o umeščanju v prostor nanašalo samo na jedrske objekte, se določbe glede gradenj navezujejo tudi na sevalne objekte. Med obema vrstama objektov je sicer pomembna razlika, saj je za jedrske objekte treba izvesti presojo vplivov na okolje, za sevalne objekte pa ne, zato bosta uporabljena tudi različna postopka po ZGO za pridobitev gradbenega dovoljenja. Predlagani 97. člen poleg določb ZGO, ki se nanašajo na integralni postopek, upošteva tudi določila ZUreP glede celovitega dovoljenja, saj tako dovoljenje šteje za gradbeno, predlog novega ZVISJV pa potencialnih investitorjev ne namerava omejevati glede izbire najoptimalnejšega načina pridobivanja dovoljenj. Za jedrsko in sevalno varnost, ki morata biti skladno z zahtevami mednarodne Konvencije o jedrski varnosti in direktive o jedrski varnosti zagotovljeni v prav vsaki fazi načrtovanja, gradnje, obratovanja, razgradnje ali zaprtja objekta, je bistveno, da investitor v vseh ključnih fazah ovrednoti vse dejavnike, ki vplivajo na jedrsko in sevalno varnost objekta, da te pregleda in ovrednoti tudi neodvisni pooblaščen izvedenec, nazadnje pa še pristojni organ za jedrsko varnost, ki končno presodi, ali so izpolnjeni vsi pogoji, potrebni za zagotavljanje visoke ravni jedrske in sevalne varnosti objekta.

Predlagani 97. člen sicer vsebinsko sledi določbam 68. člena zdaj veljavnega ZVISJV in določa tri vrste gradenj – najpomembnejša je gradnja novega jedrskega objekta, druga gradnja ali sprememba namembnosti objekta v območju jedrskega objekta, z vidika jedrske in sevalne varnosti najmanj problematična pa je gradnja ali sprememba namembnosti objekta na območju omejene rabe prostora jedrskega objekta, ki vpliva na jedrsko varnost. Predlagani člen še določa, da je v postopku pridobivanja gradbenega (ali celovitega) dovoljenja vselej treba pridobiti mnenje URSJV, za to pa mora investitor vselej predložiti tudi mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost. Predlagani člen je skladen z določbami ZGO o pridobivanju mnenj (31. in 55. člen predloga zakona), kot je bilo že omenjeno, pa predlagane določbe upoštevajo tudi določbe 142. člena ZUreP (vloga za izdajo celovitega dovoljenja).

K 98. členu:

Predlagani člen ureja gradnje sevalnih objektov. Glede na to, da za gradnje takih objektov ni treba izvesti presoje vplivov na okolje, zanje ne pride v poštev integralni postopek pridobivanja gradbenega dovoljenja, zato so določbe 98. člena usklajene le z 31. členom ZGO (glej razlago prejšnjega člena). Podobno kot za jedrske objekte je bistvena zahteva, da je za gradnje, določene v drugem odstavku tega člena, treba pridobiti mnenje pristojnega organa.

K 99. členu:

Predlagani člen o projektnih pogojih je vsebinsko enak 70. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa, da je za gradnje iz prejšnjih členov treba pridobiti projektne pogoje URSJV, razen če ta teh pogojev ni podala že v postopku umeščanja jedrskega objekta v prostor. Predlagane določbe so skladne s 30. členom ZGO, ki ureja pridobivanje projektnih in drugih pogojev.

K 100. členu:

Predlagani člen o projektnih osnovah sevalnega ali jedrskega objekta je vsebinsko enak 70.a členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa, v katerih fazah objekta je treba pripraviti projektne osnove in kaj morajo te zagotavljati. Podrobnosti glede projektnih osnov ureja pravilnik ministra.

Z določbami 100. člena se v naš pravni red prenašata ena od definicij direktive o jedrski varnosti (»design basis«) in določba novega 8.c člena te direktive.

K 101. členu:

Predlagani člen o varnostnem poročilu v bistvenem delu sledi 71. členu zdaj veljavnega ZVISJV. Varnostno poročilo je bistven licenčni dokument vsakega sevalnega ali jedrskega objekta in ves čas nastaja skupaj z objektom – investitor ali upravljavec objekta ga mora stalno dopolnjevati in spreminjati tako, da v vsakem trenutku izraža dejansko stanje objekta. Predlagani člen določa osnovne vsebine varnostnega poročila, ki morajo obsegati vse ključne rešitve in podatke za varno obratovanje objekta. Uprava RS za jedrsko varnost odobri varnostno poročilo v vseh življenjskih fazah določenega objekta kot del upravnega akta, ki ga izda (na primer mnenje za izdajo gradbenega dovoljenja, soglasje za poskusno obratovanje, dovoljenje za obratovanje itd.). Predlagani zakon ohranja sedanjo rešitev, da je treba vlogi za pridobitev mnenja za izdajo gradbenega dovoljenja, tako kot vsem drugim pomembnim zahtevam z vidika jedrske in sevalne varnosti, priložiti tudi mnenje pooblaščenega izvedenca za sevalno in jedrsko varnost o sevalni in jedrski varnosti objekta. Podrobnosti glede varnostnega poročila in drugi licenčni dokumentaciji, ki jo odobri URSJV, bo tako kot doslej urejal pravilnik ministra za okolje. Ta bo poleg t. i. »licenčne« določal tudi t. i. »nelicenčno« dokumentacijo, to je dokumentacijo, ki jo je treba le priložiti vlogi, URSJV pa je ne odobrava v upravnem aktu.

K 102. členu:

Predlagani člen o načrtu fizičnega varovanja je vsebinsko enak 72. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa, da je načrt fizičnega varovanja objekta sicer del varnostnega poročila, vendar je ločen dokument, ki je tajen v skladu s predpisi o varstvu tajnih podatkov. Če so podatki, povezani z jedrsko varnostjo po navadi javni, so podatki glede fizičnega varovanja objektov običajno nejavni, namenjeni preprečevanju težkih kaznivih dejanj (sabotaža objekta in kraja ali sabotaža jedrskih snovi), kot jih prepoznavajo tudi mednarodne konvencije na tem področju, ki zavezujejo tudi Republiko Slovenijo (zlasti Konvencija o fizičnem varovanju jedrskega materiala). Dejanski načrti in opisi varnostnih sistemov, namenjeni preprečevanju kaznivih dejanj, ne smejo biti javni in na voljo morebitnim napadalcem, še več, biti morajo tajni in tudi ustrezno zavarovani, da ne pride do morebitnih zlorab in posledično celo do kaznivih dejanj, ki bi lahko imela hude in nesprejemljive radiološke posledice za ljudi in okolje.

K 103. členu:

Predlagani člen o odlagališčih je vsebinsko enak 73. členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter določa posebnosti te vrste jedrskih in sevalnih objektov, saj so to edini objekti, pri katerih bo treba zagotavljati dolgoročni nadzor. Glede na naravo radionuklidov in njihov razpad v jedrski zakonodaji dolgoročnost pomeni vsaj stoletja, kar pomeni, da se na zaprta odlagališča ne bo smelo nikoli popolnoma pozabiti. Če se pri drugih objektih po koncu razgradnje vzpostavi t. i. zeleno območje («green field»), na katerem ni nobenih omejitev glede nadaljnje rabe prostora, pri zaprtih odlagališčih ni tako. Čeprav na takih odlagališčih večinoma ni neposredne nevarnosti ali povečanega sevanja, je treba take objekte vseeno vzdrževati in na takih območjih dolgoročno izvajati monitoring radioaktivnosti zaprtega odlagališča, predvsem pa so tam vedno omejitve glede nadaljnje rabe prostora. Ob upoštevanju vsega tega, predlagani 103. člen določa posebnosti glede varnostnih analiz odlagališč ter vsebino načrta dolgoročnega nadzora in vzdrževanja odlagališča po zaprtju.

K 104. členu:

Predlagani člen o drugih predpisih in smernicah je vsebinsko enak 74. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa splošno pristojnost pristojnih ministrov, da s podzakonskimi akti uredijo določena področja, če bi bilo to potrebno za izvajanje zakona. Predlagano je prav tako, da lahko tudi pristojna upravna organa (URSVJ in URSVS) kot pomoč strankam objavljata neobvezna navodila, priporočila ali praktične smernice za pravilno izpolnjevanje predpisanih zahtev. Glede na to, da je področje jedrske in sevalne varnosti tehnično zelo zapleteno, so lahko tovrstne smernice v veliko pomoč pri izpolnjevanju predpisanih dolžnosti. Izdajanje priporočil in smernic je zelo pogosta praksa pristojnih regulatornih organov po vsem svetu, tudi URSJV pa je doslej izdala že pet smernic kot pomoč na tehnično bolj zapletenih področjih jedrske in sevalne varnosti.

K 105. in 106. členu:

Predlagana člena, ki se nanašata na rudarsko področje, sta vsebinsko enaka 75. in 76. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določata posebnosti glede rudarskih objektov za pridobivanje ali opustitev pridobivanja jedrskih mineralnih surovin. Za te objekte se sicer primarno uporablja rudarska zakonodaja, v teh dveh členih pa so določene posebnosti in dodatne zahteve, ki so povezane z jedrsko in sevalno varnostjo. Te posebnosti so enake tistim, ki so v predhodnih členih določene za jedrske in sevalne objekte kot posebne zahteve, dodane splošnim iz prostorske in gradbene zakonodaje.

K 107. členu:

Predlagani člen o izdaji mnenj in soglasij je vsebinsko enak 77. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa roke za izdajo posameznih akcesornih aktov URSJV in URSVS k dovoljenjem po gradbeni ali rudarski zakonodaji. Ker gre za večinoma zelo zahtevne gradnje, je splošni rok za izdajo akcesornih aktov 90 dni, razen za gradnje na območju omejene rabe prostora, za katere je ta rok 30 dni. V tem primeru namreč ne gre za gradnjo jedrskih ali sevalnih objektov, zato je krajši rok primeren in ustrezen.

Za strokovno najzahtevnejše in najdaljše upravne postopke, to je postopke izdajanja soglasja h gradnji nove jedrske elektrarne ali odlagališča radioaktivnih odpadkov, pa je predviden dveletni rok za izdajo mnenja o jedrski ali sevalni varnosti za pridobitev gradbenega dovoljenja, saj je celotna dokumentacija, ki je podlaga za soglasje o jedrski in sevalni varnosti, izjemno obširna, varnostni vidik gradnje novega jedrskega objekta pa prav tako izjemen. Predlagana je možnost izjeme od zahtev ZUP, da bi organi obravnavali samo formalno popolne vloge, in dovoljeno dostavljanje dokumentacije po delih. Tudi ta izjema ni nova, ampak je že vsebovana v 77. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Glede na izkušnje drugih držav, v katerih gradijo nove jedrske elektrarne, so namreč postopki izdajanja soglasja upravnega organa, pristojnega za jedrsko varnost, za gradnjo nove jedrske elektrarne bistveno daljši od dveh let, kolikor je predvideni rok za izdajo soglasja po tem zakonu, pri čemer je treba upoštevati, da imajo ti organi bistveno večje kadrovske zmogljivosti kakor URSJV. Predlagana izjema bo olajšala postopek investitorju morebitne nove jedrske elektrarne in tudi upravnemu organu, roki za izdajo soglasja po prejemu popolne vloge pa bi se lahko tako bistveno skrajšali. Poleg tega bi imel investitor možnost racionalizirati svoje postopke za priprave na gradnjo in s tem občutno skrajšati roke tako, da bi upravni organ pregledal in predhodno odobril vse tiste dele projekta (na primer podatke o lokaciji, projektnih osnovah, povezavah z elektroenergetskim sistemom ipd.), ki so že

pripravljeni in niso sporni pred popolnim dokončanjem vse projektne dokumentacije.

K 108. členu:

Predlagani člen o poskusnem obratovanju sevalnega ali jedrskega objekta je vsebinsko enak 78. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa pogoje za poskusno obratovanje teh objektov. Predlagana določba je usklajena z določbo tretjega odstavka 72. člena ZGO, ki določa, da je za jedrske in sevalne objekte treba zahtevati za izdajo uporabnega dovoljenja priložiti »soglasje organa, pristojnega za jedrsko varnost za začetek poskusnega obratovanja, kot ga določa predpis, ki ureja varstvo pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnost«. Glede na to, da pride z začetkom poskusnega obratovanja do verižne reakcije in posledične kontaminacije, gre za neke vrste nepovratno dejanje, zato je ta faza izjemno pomembna z vidika jedrske in sevalne varnosti objekta.

K 109. in 110. členu:

Predlagani člen o dovoljenjih za sevalne ali jedrske objekte od obratovanja naprej je vsebinsko enak 79. in 80. členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter določa dovoljenja za jedrske in sevalne objekte po tem zakonu. Če v fazi načrtovanja in gradnje objekta ta zakon samo dopolnjuje splošne predpise o urejanju prostora in gradnji objektov, pa od obratovanja naprej celovito ureja pravice in obveznosti upravljavcev sevalnih ali jedrskih objektov. V tem členu so določena vsa dovoljenja za vse pomembne faze v življenjskem ciklu različnih jedrskih in sevalnih objektov – začetek in konec obratovanja, začetek in konec razgradnje objekta ter primerljive faze odlagališč. Določeni so tudi pogoji za pridobitev teh dovoljenj, 110. člen pa končno opredeljuje še postopek in potrebno dokumentacijo za pridobitev dovoljenj.

K 111. členu:

Predlagani člen o obratovanju sevalnega ali jedrskega objekta je vsebinsko enak 80.a členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa temeljne pogoje varnega obratovanja sevalnega ali jedrskega objekta. Zahteve, določene v predlaganem členu, so povzete po temeljnih zahtevah varnega obratovanja jedrskih in sevalnih objektov priporočil WENRA in varnostnih standardov MAAE. Podrobnejše zahteve za varno obratovanje jedrskih in sevalnih objektov so določene s podzakonskim predpisom.

K 112. členu:

Predlagani člen o občasnem varnostnem pregledu je vsebinsko enak 81. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa zahteve glede rednih obdobjih (desetletnih) celovitih varnostnih pregledov sevalnega ali jedrskega objekta (»periodic safety review«). Gre za enega temeljnih institutov sevalne in jedrske varnosti, ki je vključen zlasti v evropske pravne rede ter ima podlago v priporočilih WENRA in tudi v direktivi o jedrski varnosti.

K 113. členu:

Predlagani člen o izrednem varnostnem pregledu je sicer nov, vsebinsko pa je že bil vključen v 81. člen zdaj veljavnega ZVSIJV o obasnih varnostnih pregledih. Določbi sta zelo podobni, saj gre v obeh primerih za celovit in sistematičen pregled objekta, razlika je le v rednosti ali izrednosti. Medtem ko se občasni pregled izvaja na zahtevo stranke redno vsakih deset let, se izredni izvede po uradni dolžnosti v izrednih okoliščinah, kakršna je bila nesreča v Fukušimi. Čeprav je šlo v navedenem primeru za nesrečo na drugem koncu sveta in je bil vzrok za nesrečo cunami, ki v naši jedrski elektrarni objektivno ni mogoč, je ta dogodek kljub temu postavil toliko varnostnih vprašanj, da je bila potrebna izvedba izrednega varnostnega pregleda. V takih izjemnih okoliščinah mora pristojni upravni organ imeti možnost zahtevati izredni varnostni pregled in hkrati po potrebi začasno celo spremeniti obratovalno dovoljenje sevalnega ali jedrskega objekta. Izredni dogodek v jedrskem objektu ima lahko namreč tako široke in usodne posledice, da so taki ukrepi v določenih primerih upravičeni.

K 114. členu:

Predlagani člen o poročilu o občasnem ali izrednem varnostnem pregledu je vsebinsko enak 82. členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter določa zahteve glede vsebine in postopka poročanja o izvedbi varnostnega pregleda jedrskega ali sevalnega objekta. Pomembna je zlasti določba, da je potrjeno poročilo o rednem občasnem varnostnem pregledu pogoj za podaljšanje obratovalnega dovoljenja. Veljavnost obratovalnega dovoljenja jedrskega ali sevalnega dovoljenja je tako omejena na deset let, uspešen pregled in ugotovljena celovita sevalna in jedrska varnost objekta pa sta pogoja za nadaljevanje obratovanja ali podaljšanje obratovalnega dovoljenja.

K 115. členu:

Predlagani člen o razširjenih projektnih osnovah jedrskega objekta je vsebinsko enak 82.a členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter v skladu z najnovjšimi dognanji po jedrski nesreči v Fukušimi in opravljenih stresnih testih v Evropi določa zahteve glede razširjenih projektnih osnov jedrskega objekta.

K 116. členu:

Predlagani člen o odobravanju sprememb vsebinsko v pretežnem delu sledi 83. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Spremembe v jedrskem ali sevalnem objektu so še vedno razdeljene v tri vrste, predvidena pa sta tudi postopek in potrebna dokumentacija za vsako od treh kategorij. Glede na veljavni zakon je dodana določba, da so lahko spremembe začasne ali stalne in da je pri ocenjevanju treba uporabiti varnostne analize. Oba instituta sta sicer že podrobneje opredeljena v podzakonskem aktu, vendar pa je bila zanj potrebna tudi zakonska podlaga.

K 117. členu:

Predlagani člen o odobravanju pomembnih sprememb je vsebinsko enak 84. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa postopek za odobritev najpomembnejših sprememb v jedrskem ali sevalnem objektu (tretja kategorija). Prav tako je še naprej predvidena možnost, da organ, pristojen za jedrsko varnost, začasno dovoli izvedbo nekaterih pripravljalnih del še pred pridobitvijo strokovnega mnenja. Upravljavci jedrskih in sevalnih objektov so lahko namreč v določenih primerih pri uvajanju sprememb zelo omejeni (izvajanje remonta v natančno določenem času), za pripravo spremembe pa je potrebno veliko časa. Zato lahko uprava začasno dovoli izvajanje pripravljalnih del, ki so potrebna za poznejše uvajanje sprememb, ki so pomembne za jedrsko in sevalno varnost, če upravljavec dokaže, da taka dela ne ogrožajo jedrske in sevalne varnosti. Prav tako je predlagana določba, po kateri upravljavec lahko zahteva razveljavitev že odobrenih sprememb, ki so pomembne za jedrsko in sevalno varnost. Zaradi varstva javne koristi mora namreč upravljavec uvesti odobrene spremembe, ki so pomembne za jedrsko in sevalno varnost, razen če nastanejo nove okoliščine, zaradi katerih uvajanje teh sprememb ne bi bilo primerno ali bi lahko negativno vplivalo na sevalno ali jedrsko varnost.

K 118. členu:

Predlagani člen o odobravanju začasne prekoračitve obratovalnih pogojev in omejitev je nov zakonski člen, saj je bilo tovrstno odobravanje urejeno le v podzakonskem aktu. Glede na to, da gre za odločanje o pravicah in obveznostih zavezancev po zakonu, je treba institut odobritve začasne prekoračitve obratovalnih pogojev in omejitev ter pogoje za to opredeliti v zakonu, podzakonski akt pa bo določil podrobnejše zahteve glede okoliščin, v katerih upravljavec objekta lahko zaprosi za začasno prekoračitev obratovalnih pogojev in omejitev, ter obliko in vsebino vloge.

K 119. členu:

Predlagani člen o izjemnem pregledu varnostnega poročila je vsebinsko enak 86. členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter določa pogoje in zahteve za izjemni pregled varnostnega poročila ter morebitne posledice glede na rezultate ocenjevanja.

K 120. členu:

Predlagani člen o poročanju je vsebinsko enak 87. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa zahteve za

poročanje upravljavcev sevalnih ali jedrskih objektov pristojnemu upravnemu organu. Predlagani člen predvideva redno in izredno poročanje, podrobnosti glede vsebine, obsega, pogostnosti in rokov poročanja pa določa podzakonski predpis.

K 121. členu:

Predlagani člen o ravnanju z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom vsebinsko v pretežnem delu sledi 93. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Določene so temeljne zaveze povzročiteljev radioaktivnih odpadkov. Vse zaveze povzročiteljev temeljijo na temeljnem načelu »povzročitelj plača« in subsidiarne odgovornosti države, ob tem pa še na načelih, značilnih za področje ravnanja z radioaktivnimi odpadki – prepoved prelaganja bremen na prihodnje generacije, nastajanje radioaktivnih odpadkov v kar najmanjših količinah, obvezno oddajanje radioaktivnih odpadkov izvajalcu javne službe. Tako kot doslej bo ravnanje z radioaktivnimi odpadki podrobneje urejeno v podzakonskem aktu.

K 122. členu:

Predlagani člen o izvajanju javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki vsebinsko v pretežnem delu sledi 95. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Določene so naloge, ki jih po tem zakonu opravlja izvajalec javne službe in način financiranja s strani povzročiteljev radioaktivnih odpadkov. Na novo je določeno, da izvajalcu stroškovnik določi Vlada Republike Slovenije in da izvajalec javne službe kot oseba javnega prava v lasti Republike Slovenije sam krije stroške, ki jih ima v primeru prevzemanja in ravnanja z radioaktivnimi odpadki neznanega izvora. Dodana je še določba, da izvajalec javne službe skrbi tudi za razvoj stroke na področju ravnanja z radioaktivnimi odpadki v državi in iz mednarodnega okolja prenaša znanja s tega področja v Republiko Slovenijo. Gre namreč za osebo javnega prava, ki edina v državi izvaja tovrstno javno službo in je vpeta tudi v mednarodne projekte na tem področju v okviru Mednarodne agencije za atomsko energijo. Zato je zavezana pridobljena znanja iz mednarodnega okolja deliti z vsemi, ki jih zadeva področje varnega ravnanja z radioaktivnimi odpadki.

K 123. členu:

Predlagani člen o izvajanju dolgoročnega nadzora in vzdrževanja zaprtih odlagališč je vsebinsko enak 96. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa posebnosti glede nalog izvajalca javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki v zvezi z dolgoročnim nadzorom in vzdrževanjem zaprtih odlagališč. Posebnosti glede dolgoročnega nadzora so bile že pojasnjene, zlasti njegova izjemna dolžina, ki se ne nanaša le na nekaj generacij, ampak vsaj na stoletja. Predlagani člen določa, kdaj izvajalec javne službe začne izvajati dolgoročni nadzor in vzdrževanje zaprtega odlagališča, da ga izvaja v skladu s pogoji iz varnostnega poročila zaprtega odlagališča in da mora ob vsaki pomembnejši spremembi varnostno poročilo spremeniti v skladu z določbo zakona, ki ureja spremembe v jedrskem ali sevalnem objektu.

K 124. členu:

Predlagani člen o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom je vsebinsko enak 98. členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določa nosilce programa, obdobje, za katero se sprejema, obvezne sestavine in postopek sprejemanja. Določbe predlaganega člena v celoti temeljijo na zahtevah direktive o RAO, zlasti na 10. in 11. členu te, ki določata zahteve glede nacionalnih programov ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom. Ob tem je še treba omeniti, da je trenutno v veljavi Resolucija o nacionalnem programu ravnanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom za obdobje 2016–2025 (Uradni list RS, št. 31/16), ki je bila sprejeta na podlagi že navedene vsebinsko enake določbe 98. člena zdaj veljavnega ZVSIJV.

K 125. členu:

Predlagani člen določa objekte državne infrastrukture po tem zakonu. Gre za nepremičnine in objekte, potrebne za izvajanje javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki. Ker so določene nepremičnine, ki so v skladu z državnim ali občinskim prostorskim načrtom predvidene za gradnjo ali prevzem objekta državne infrastrukture v zasebni lasti, predlagani člen daje podlago za razlastnjenje. Hkrati predvideva tudi možnost ustanovitve stvarne služnosti v javno korist za tiste nepremičnine, ki ne

pridobijo statusa objekta državne infrastrukture, so pa potrebne za njegovo normalno uporabo. Postopkovna vprašanja glede razlastitve in ustanovitve služnosti v javno korist so podrobneje urejena v določbah zakona, ki ureja urejanje prostora, zato se predlog novega ZVISJV v tem delu sklicuje nanje.

K 126. do 129. členu:

Predlagane določbe o vnosu, iznosu, uvozu, izvozu in tranzitu jedrskih in radioaktivnih snovi so vsebinsko enake 100. členu zdaj veljavnega ZVISJV ter določajo uvozno-izvozni režim jedrskih in radioaktivnih snovi. Za pravni promet z radioaktivnimi snovmi znotraj EU se neposredno uporablja Uredba Sveta (Euratom) št. 1493/93 z dne 8. junija 1993 o pošiljkah radioaktivnih snovi med državami članicami, za preostalo pa velja, da je treba pridobiti dovoljenje pristojnega organa. Predvidena je tudi izjema za Slovensko vojsko in Policijo, če ti radioaktivne snovi uporabljata za svoje potrebe na mirovnih misijah ali vajah v tujini.

Predlagani člen o vnosu, iznosu, uvozu, izvozu in tranzitu radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva je vsebinsko enak 101. členu zdaj veljavnega ZVISJV in določa uvozno-izvozni režim za radioaktivne odpadke. Če za prenos radioaktivnih snovi znotraj EU velja, da je področje urejeno z neposredno uporabljivo uredbo, sicer pa je uvozno-izvozni režim jedrskih in radioaktivnih snovi v celoti prepuščen samostojnemu urejanju držav, pa uvozno-izvozni režim za radioaktivne odpadke v celoti ureja Direktiva Sveta 2006/117/Euratom z dne 20. novembra 2006 o nadzoru in kontroli pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva, ki jo dopolnjuje še Odločba Komisije z dne 5. marca 2008 o določitvi standardne listine za nadzorovanje in kontrolo pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva iz Direktive Sveta 2006/117/Euratom. Predlagane določbe, ki se nanašajo na uvozno-izvozni režim radioaktivnih odpadkov, tako v celoti temeljijo na določbah navedene direktive EU, podobno kot tudi določbe Pravilnika o čezmejnem pošiljanju radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva (Uradni list RS, št. 22/09), ki bo še naprej podrobneje urejal to področje.

K 130. členu:

Predlagane določbe podpoglavja o zaščitnih ukrepih (130. do 136. člen) deloma sledijo določbam zdaj veljavnega ZVISJV iz tega podpoglavja, manjše spremembe in dopolnitve pa so bile potrebne zaradi prenosa nekaterih določb direktive BSS ali zaradi odprave manjših nedoslednosti, ki so bile ugotovljene med uporabo veljavnega zakona. Med zadnje spada tudi predlagana nova določba prvega in sedmega odstavka 130. člena, ki določa da mora tudi izvajalec sevalne dejavnosti na podlagi ocene mogočih izrednih dogodkov pripraviti navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka ter tako oceno in navodila priložiti vlogi za registracijo ali pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti. Zahteva sicer ni nova, saj je bila že doslej predvidena v podzakonskem aktu, v delu, ki je opredeljeval dokumentacijo, ki jo je treba priložiti vlogi za pridobitev dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti. Glede na to, da gre za obveznost uporabnikov zakona, je primerno, da ima zaveza podlago v zakonu. Predlagane določbe 130. člena sicer od vseh izvajalcev sevalne dejavnosti, od najmanjših do največjih, ki na primer upravljajo jedrski objekt, zahteva, da pripravijo ustrezno navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, za večje objekte pa načrt zaščite in reševanja organizacije po predpisih o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Pri tem je močno poudarjeno načelo stopenjskega pristopa, ki od vsakega izvajalca zahteva razmislek o mogočih izrednih dogodkih in ukrepanju v takem primeru, seveda pa se potrebno ukrepanje lahko bistveno razlikuje glede na vir sevanja in nevarnost, ki jo ta pomeni v primeru izrednega dogodka.

K 131. členu:

Predlagane določbe 131. člena so preoblikovane tako, da so usmerjene predvsem na optimizacijo zaščitnih ukrepov, s čimer bi se zmanjšala škoda za zdravje ljudi ob sočasni skrbi za upravičenost stroškov in škode, ki bi jo zaščitni ukrepi povzročili, ter upoštevanju referenčnih ravni pri izpostavljenosti izvajalcev zaščitnih ukrepov. Nekateri določbe zdaj veljavnega ZVISJV (načrt zaščite in reševanja, usklajenost slednjega z državnim načrtom) so oz. bodo vključene v zakonodajo, ki ureja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, zato jih na tem mestu ZVISJV ne podvaja.

K 132. členu:

Predlagane določbe o načrtovanju intervencije v določenem delu sledijo določbam 106. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Ena bistvenih sprememb, ki jih prinaša nova direktiva BSS glede na staro, s tem pa tudi predlagani zakon, je uvedba referenčnih ravni za izpostavljenost ob izrednem dogodku, ki nadomeščajo dosedanje intervencijske nivoje in mejne doze za interventno izpostavljenost delavcev, izpostavljenih zaradi izvajanja zaščitnih ukrepov, ki so bili doslej predpisani v Uredbi o mejnih dozah, radioaktivni kontaminaciji in intervencijskih nivojih (Uradni list RS, št. 49/04). Ta uredba bo tako kot do zdaj obravnavala mejne doze v »normalnih« razmerah, v primeru izrednega dogodka pa bodo uporabljene referenčne ravni za izpostavljenost ob izrednem dogodku, ki bodo določene za prebivalstvo in izvajalce zaščitnih ukrepov, to je interventnega osebja, ki ni nujno le osebje izvajalca sevalne dejavnosti, temveč lahko vključuje tudi drugo osebje (na primer gasilci in drugi interventni delavci).

K 133. členu:

Predlagane določbe o predhodnem obveščanju izvajalcev zaščitnih ukrepov so novost glede na zdaj veljavni zakon ter temeljijo na določbah 17. člena direktive BSS in nekaterih določbah o obveščanju iz direktive o jedrski varnosti. Izvajalec sevalne dejavnosti mora skladno s predlaganimi določbami zagotoviti ustrezno obveščanje in usposabljanje izvajalcev zaščitnih ukrepov na podlagi programov usposabljanj, ki jih morajo izvajalci sevalnih dejavnosti določiti za ukrepanje ob izrednih dogodkih. Bistvo zahtevanih določb je, da morajo biti izvajalci sevalnih dejavnosti, ki bodo v primeru izrednega dogodka najverjetneje najbolj izpostavljeni sevanju, v vsakem trenutku ustrezno usposobljeni ter seznanjeni z vsemi potencialnimi nevarnostmi in varnostnimi ukrepi, ki jih morajo upoštevati za lastno varnost in pravilno ukrepanje ob izrednem dogodku.

K 134. členu:

Predlagane določbe o predhodnem obveščanju javnosti, ki bi lahko bila prizadeta med izrednim dogodkom, pomenijo novost glede na zdaj veljavni zakon ter temeljijo na določbah 70. člena direktive BSS in nekaterih določbah o obveščanju iz direktive o jedrski varnosti. Zlasti gre za prebivalstvo v bližini jedrskih objektov, ki bi lahko bilo ogroženo in izpostavljeno sevanju v primeru izrednega dogodka. Tudi ti prebivalci morajo vselej imeti osnovne informacije in znanje o predvidenih zaščitnih ukrepih in načinu njihovega izvajanja, da v primeru izrednega dogodka ukrepajo pravilno glede svoje zaščite pred sevanji in tudi glede ustreznega izpolnjevanja navodil izvajalcev zaščitnih ukrepov (na primer ob odrejeni evakuaciji kot najhujšem ukrepu ob izrednem dogodku).

K 135. členu:

Predlagane določbe o obveščanju javnosti med izrednim dogodkom so vsebinsko enake 108. členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter določajo zaveze za izvajalce sevalnih dejavnosti in tudi za pristojni upravni organ, da o izrednem dogodku nemudoma obvestijo javnost, zlasti prebivalstvo na prizadetem območju, o pomembnih dejstvih glede izrednega dogodka, predvsem pa o potrebnih zaščitnih ukrepih. Tako se, če so potrebni zaščitni ukrepi, zagotovita pravočasno informiranje in ustrezno ukrepanje ljudi, ki bi lahko bili izpostavljeni ionizirajočim sevanjem.

K 136. členu:

Dejstvo je, da se sproščeno ionizirajoče sevanje v obliki radioaktivnega oblaka širi z vetrovi in lahko doseže velike razdalje, o čemer smo se v preteklosti veliko naučili zlasti v primeru jedrske nesreče v Černobilu. Nevarnost sevanja tako ni omejena na državne meje, zato je hitro obveščanje in sodelovanje v primeru izrednih dogodkov ključno. To je takoj po černobilski nesreči že leta 1986 ugotovila celotna svetovna skupnost in sprejela dve mednarodni konvenciji, eno o zgodnjem obveščanju o jedrskih nesrečah in drugo o pomoči v primeru jedrskih nesreč ali radiološke nevarnosti. Slovenija je na podlagi nasledstva pogodbenica obeh konvencij, skladno s konvencijskimi zavezami pa je z vsemi sosednjimi državami že pred časom sklenila bilateralne sporazume o obveščanju. Problematiko čezmejnih vplivov ionizirajočih sevanj v primeru izrednega dogodka ureja tudi 99. člen direktive BSS, ki se v naš pravni red prenaša s predlaganim členom, prav tako kot tudi nekatere določbe direktive o jedrski varnosti.

K 137. členu:

Predlagane določbe o vsebini dovoljenj po tem zakonu so vsebinsko enake 110. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Določene so obvezne sestavine dovoljenja za izvajanje sevalne dejavnosti, dovoljenja za uporabo vira sevanja, dovoljenja za obratovanje objekta in statusne odločbe za jedrski ali sevalni objekt. Predlagani člen določa tudi obveznost imetnika dovoljenja, da izdajatelja dovoljenja obvešča o vseh morebitnih spremembah svojih podatkov (sprememba firme, statusno pravne spremembe, pripojitve ipd.).

K 138. členu:

Predlagane določbe o izdaji in podaljšanju dovoljenja in registracije vsebinsko sledijo 111. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Tako kot doslej so dovoljenja splošno omejena na največ deset let, predpis Vlade Republike Slovenije pa lahko podrobneje uredi čas veljavnosti za posamezne vrste dejavnosti, objektov ali naprav. Enaka ureditev se predlaga tudi za čas veljavnosti registrirane dejavnosti. Registracija ali dovoljenje se lahko vselej podaljša, če imetnik dovoljenja to zahteva in če še vedno izpolnjuje vse zahteve, ki so bile predpisane ob registraciji ali pridobitvi dovoljenja.

K 139. členu:

Predlagane določbe o spremembi dovoljenja vsebinsko sledijo 112. in 113. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Pogoji za spremembo dovoljenja po uradni dolžnosti ostajajo nespremenjeni, v vseh treh predvidenih primerih pa sta izražena prevladujoči javni interes glede varne uporabe virov sevanj ter skrb za varnost ljudi in okolja. Glede na zdaj veljavni zakon pa je dodana določba o prenosu pravic iz upravnih aktov, če imetnik dovoljenja ali drugega akta po tem zakonu svojo dejavnost ali objekt prenese na drugo osebo (prodaja ali drug pravni posel). Predlagana rešitev je podobna tisti v zakonu o graditvi objektov. Določeni so pogoji za spremembo takega dovoljenja, predviden pa je tudi skrajšan postopek, če se spreminja le lastništvo, vse drugo (prostori, oprema, kadri ipd.) pa ostaja nespremenjeno.

K 140. členu:

Predlagane določbe o odvzemu dovoljenja so vsebinsko enake 114. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Razlogi, zaradi katerih upravni organ po uradni dolžnosti odvzame dovoljenje, so taksativno naštetih v prejšnjem členu in so enaki tistim, zaradi katerih se lahko dovoljenje po uradni dolžnosti spremeni. Ob upoštevanju načela stopenjskega pristopa to pomeni, da bo, če bo moral pristojni organ ukrepati zaradi varstva ljudi ali okolja, prva možnost vselej ustrezna sprememba dovoljenja. Samo če se javni interes ne bo mogel obvarovati s spremembo dovoljenja, bo prišel v poštev odvzem dovoljenja. Druga predvidena možnost za odvzem dovoljenja je predlog pristojnega inšpektorja, tudi v tem primeru pa je skladno z načelom stopenjskega pristopa v določbo vgrajeno varovalo prehitrega odvzema.

K 141. členu:

Predlagane določbe o postopku za zaustavitev obratovanja objekta so vsebinsko enake 115. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Razlogi, zaradi katerih upravni organ po uradni dolžnosti odvzame dovoljenje, so taksativno naštetih v prejšnjem členu in so enaki tistim, zaradi katerih se lahko dovoljenje po uradni dolžnosti spremeni. Ob upoštevanju načela stopenjskega pristopa to pomeni, da bo, če bo pristojni organ moral ukrepati zaradi varstva ljudi ali okolja, prva možnost vselej ustrezna sprememba dovoljenja. Samo če se javni interes ne bo mogel obvarovati s spremembo dovoljenja, bo prišla v poštev odreditev zaustavitve objekta. Druga predvidena možnost za tak ukrep je predlog pristojnega inšpektorja, tretja pa, če bi upravljavec objekta brez dovoljenja pristojnega organa v svoj objekt uvajal spremembe, ki bi bile pomembne za sevalno ali jedrsko varnost objekta. Ob tem je treba omeniti pomembno razliko med odvzecom dovoljenja in odreditvijo zaustavitve obratovanja objekta. V primeru vira sevanja ali rentgenske naprave se vir ali naprava lahko zapečati ali odvzame, s čimer se ustrezno zavaruje varnost ljudi in okolja. V primeru objekta pa ni tako, zlasti pri reaktorjih je tudi zaustavljeni objekt še vedno izjemno nevaren, saj je treba skrbeti za odvajanje zaostale toplote in izvajati druge varnostne ukrepe. Zato v primeru jedrskih in sevalnih objektov odvzem dovoljenja ni ustrezna rešitev, saj mora biti upravljavec tisti, ki bo, čeprav ne bo več obratoval in s tem izvajal svoje gospodarske vloge, še naprej skrbel za varnost objekta.

K 142. členu:

Predlagane določbe o postopku za zaustavitev obratovanja objekta so vsebinsko enake 116. členu zdaj veljavnega ZVSIJV, določajo pa, da proti odločbi o odvzemu dovoljenja ali odreditvi zaustavitve obratovanja ni pritožbe. Gre namreč za vsebinsko tako zahtevno odločanje o vprašanih jedrske in sevalne varnosti, da mora biti odločitev pristojnega organa s tega področja dokončna, saj je prav v tem organu zbrano vse potrebno znanje resornega ministrstva za vsebinsko presojanje vprašanj jedrske in sevalne varnosti. Tako kot doslej je določena tudi izrecna odškodninska odgovornost zavezanca, ki mu je bilo dovoljenje odvzeto ali mu je bila odrejena zaustavitev objekta zaradi njegovih kršitev predpisanih obveznosti.

K 143. členu:

Predlagane določbe o prenehanju dovoljenja so vsebinsko enake 117. členu zdaj veljavnega ZVSIJV ter določajo taksativno naštete primere prenehanja veljavnosti dovoljenja in ukrepanje pristojnih organov v posameznih primerih prenehanja.

K 144. členu:

K 6. poglavju zakona, ki ureja fizično varovanje jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi, je treba v uvodu najprej pojasniti, da tega področja ne ureja niti direktiva BSS niti direktiva o jedrski varnosti. Določbe tega poglavja temeljijo na zavezah iz Konvencije o fizičnem varovanju jedrskega materiala in mednarodnih standardih MAAE na tem področju, osnovni namen določb o fizičnem varovanju pa je varovanje objektov pred nevarnostjo sabotaže ter varovanje jedrskih in radioaktivnih snovi pred krajo in sabotažo, vse to pa, da se preprečijo nesprejemljive radiološke posledice. Ob tem je treba dodati, da je bilo to poglavje vsebinsko precej spremenjeno ob zadnji noveli ZVSIJV iz leta 2015, zato ostajajo vse določbe tega poglavja pravzaprav nespremenjene glede na zdaj veljavni zakon.

To v celoti velja tudi za predlagane določbe o zavezancih, ki morajo izvajati ukrepe fizičnega varovanja po tem poglavju zakona. Zlasti gre za upravljavce objektov ter prevoznike jedrskih in nekaterih radioaktivnih snovi. Določba je logična, saj morajo biti objekti varovani zaradi možnosti sabotaže, prevoz pa je vselej najbolj kritična točka pri varovanju jedrskih ali radioaktivnih snovi, saj je med njim najtežje zagotoviti zlasti pasivne ukrepe varovanja, med katere spadajo debeli zidovi, tehnični sistemi za odkrivanje in zadrževanje vsiljivcev ipd.

K 145. členu:

Predlagane določbe o načrtu fizičnega varovanja so vsebinsko enake 119. členu zdaj veljavnega ZVSIJV. Načrt fizičnega varovanja je temeljni dokument vsakega zavezanca, v katerem na podlagi ocene ogroženosti opredeli ukrepe varovanja. Je tajen ter mora biti ustrezno varovan in dostopen le pooblaščenim v skladu z načelom »on the need basis«, saj bi dostop nepooblaščenim do teh podatkov pomenil zelo resno varnostno grožnjo za sabotažo ali krajo materiala. Načrt fizičnega varovanja mora potrditi Ministrstvo za notranje zadeve, ki je vodilni pristojni državni organ za področje fizičnega varovanja, soglasje pa dasta tudi pristojna organa za jedrsko varnost in varstvo pred sevanji, vsak za objekt ali material iz svoje splošne pristojnosti po tem zakonu. Omeniti je treba tudi oceno ogroženosti, ki jo za celotno državo izdelata Policija, potrebne podatke pa prispevajo vsi ključni deležniki v državi, od varnostno obveščevalnih služb do pristojnih organov in upravljavcev objektov. Glede na občutljivost dokumenta je seveda tudi ta ocena tajni dokument.

K 146. členu:

Predlagane določbe predpisov o fizičnem varovanju so vsebinsko enake 119.a členu zdaj veljavnega ZVSIJV in določajo vsebine, ki jih podrobneje urejajo podzakonski predpisi ministra za notranje zadeve.

K 147. členu:

Komisija za fizično varovanje jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi, ki deluje pri Ministrstvu za notranje zadeve in v kateri sodelujejo vsi deležniki, pomembni za fizično varovanje objektov in materialov, deluje že vse od sprejetja zdaj veljavnega ZVISJV leta 2002. S predlaganimi določbami se v celoti ohranjata položaj in delokrog komisije, ki ima najpomembnejšo vlogo zlasti pri pripravi vsakoletne ocene ogroženosti.

K 148. členu:

Predlagane določbe o fizičnem varovanju jedrskih objektov ter jedrskih in radioaktivnih snovi so vsebinsko enake 119.c členu zdaj veljavnega ZVISJV in določajo obveznosti upravljavcev objektov glede načina izvajanja ukrepov varovanja. Tako kot doslej bo moral upravljavec objekta poleg posebnih določb tega zakona in podzakonskih aktov, izdanih na njegovi podlagi, upoštevati tudi splošne predpise, ki urejajo zasebno varovanje, posest in nošenje orožja ter varovanje tajnih podatkov, torej predpise, ki splošno urejajo fizično varovanje kritične infrastrukture v državi.

V tretjem odstavku predlaganega člena je dopolnjena določba o tem, kdaj mora upravljavec jedrskega objekta zagotavljati ukrepe fizičnega varovanja. Dosedanji zakon je namreč to ustrezno urejal le za reaktorje in podobne jedrske objekte, ne pa tudi za odlagališča radioaktivnih odpadkov, saj se glede na naravo objekta varovane snovi po koncu obratovanja objekta od tam ne odstranijo, ampak so tam zaradi trajnega odlaganja. Glede na namen, ki mu sledi zakonska norma (preprečitev odtujitve ali sabotaže radioaktivnih snovi zaradi povzročitve znatnih radioloških posledic), je bilo treba obstoječo pomanjkljivost odpraviti tako, da je dodana določba, da je treba za odlagališče radioaktivnih odpadkov ukrepe fizičnega varovanja zagotavljati do zaprtja odlagališča, to je v celotni življenjski dobi objekta.

K 149. členu:

Varnostno preverjanje (»vetting«) oseb, ki imajo dostop do kritičnih objektov, naprav, sistemov ali materialov, je eden temeljnih ukrepov fizičnega varovanja in velja za nujnega v vseh državah pogodbenicah Konvencije o fizičnem varovanju jedrskega materiala. Z varnostnim preverjanjem se zlasti zmanjšuje verjetnost t. i. »insajderjev«, ki glede na izkušnje pomenijo največjo grožnjo za sabotažo ali krajo materiala. Medtem ko zaradi strogih in robustnih varnostnih ukrepov, ki se izvajajo pravzaprav v vseh jedrskih objektih po svetu, zunanjih napadov na te objekte doslej še ni bilo, prišlo pa je do več insajderskih akcij, v katerih so posamezniki, ki so imeli ustrezen dostop, znanje in zmožnosti ter so poznali šibke točke sistemov fizičnega varovanja, bolj ali manj uspešno izvedli sabotaže objektov (na srečo brez radioloških posledic, vendar z ogromno gospodarsko škodo) in kraje materiala, tudi jedrskega. Varnostno preverjanje je tako eno od nujnih orodij za preprečevanje in zmanjševanje insajderskih groženj. Z vidika zakonskega urejanja je pomembno zlasti za to, ker močno posega v sfero varstva osebnih podatkov. Zakon določa, da lahko s kritičnimi sistemi, napravami in materialom delajo le preverjene osebe, ki so se pripravljene odpovedati delu zasebnosti in svoje zasebno življenje močno izpostaviti presoji državnega organa, ki izvaja varnostno preverjanje.

K 150. do 154. členu:

Glede na to, da varnostno preverjanje pomeni poseg v osebno sfero posameznikov, ki so podvrženi preverjanju, in da se pri tem obdelujejo osebni podatki, zakon natančno določa postopek varnostnega preverjanja, kateri podatki se obdelujejo, kdo jih lahko obdeluje ter iz katerih evidenc in za katere namene se lahko pridobivajo. Varnostno preverjanje se večinoma izvaja v petletnih časovnih presledkih, vselej pa se lahko opravi tudi vmesno preverjanje, če se pojavi utemeljeni sum obstoja varnostnega zadržka. Glede na že omenjeno dejstvo, da varnostno preverjanje vselej pomeni poseg v osebno sfero posameznika, lahko ta vselej odkloni varnostno preverjanje, ali začetno ali redno ali vmesno. To lahko stori zato, ker ve ali sluti, da obstaja določen varnostni zadržek, ali ker preprosto ni pripravljen toliko razkriti svoje zasebne sfere. V tem primeru se varnostno preverjanje ne izvede, saj je njegova izvedba mogoča le prostovoljno in s privolitvijo. Oseba, ki odkloni varnostno preverjanje iz kakršnih koli razlogov, ne more opravljati del, pri katerih bi lahko imela dostop do kritičnih sistemov, naprav ali materialov, lahko pa opravlja katera koli druga dela.

K 155. členu:

Varnostno preverjanje tujih državljanov je vselej velik izziv. Če bi pri tujcu obstajal varnostni zadržek, naši pristojni organi v svojih evidencah o tem najbrž ne bi imeli podatkov, saj je manj verjetno, da bi

tujec neko kaznivo dejanje ali določen prekršek izvedel v Sloveniji, verjetneje je, da je to storil v državi, kjer ima stalno prebivališče. Zato se je člen o preverjanju tujih državljanov že večkrat spreminjal, sprememba v postopku pa se glede na zdaj veljavni ZVISJV predlaga tudi v tem členu, in sicer da varnostno preverjanje tujih državljanov, ki bodo opravljali dela v jedrskih objektih, na podlagi zaprosila delodajalca opravi nacionalni varnostni organ države delodajalca. V primeru tujih delavcev gre namreč pretežno za zunanje delavce, kadar je zunanji izvajalec gospodarski subjekt iz tujine. Njegova dolžnost je, da pri svojem nacionalnem varnostnem organu opravi varnostno preverjanje določene stopnje za vse tiste svoje delavce, ki bodo v jedrskih objektih dostopali do kritičnih sistemov, naprav ali materialov.

K 156. in 157. členu:

Tudi določbe o neširjenju jedrskega orožja in varovanju jedrskega blaga se v ničemer ne razlikujejo od tistih v zdaj veljavnem zakonu. Ves sistem tovrstnega (mednarodnega) nadzora namreč v celoti temelji na določbah neposredno uporabnega »sporazuma safeguards« (Sporazum med Kraljevino Belgijo, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Irsko, Italijansko republiko, Velikim vojvodstvom Luksemburg, Kraljevino Nizozemsko, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in Mednarodno agencijo za atomsko energijo o izvajanju člena III (1) in (4) Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja, Uradni list RS-MP, št. 21/04) in njegovega dodatnega protokola, objavljenega v istem uradnem listu. Določbe predlaganih členov tako samo dopolnjujejo mednarodne sporazume tako, da tudi pristojni državni organ vodi evidenco jedrskih snovi in s tem pozna razmere v državi, določajo pa tudi obveznosti imetnikov jedrskih snovi do mednarodnih inšpektorjev »safeguards« in obveznosti v primeru izgube ali kraje jedrskih snovi.

K 158. členu:

Določbe o monitoringu radioaktivnosti ostajajo pretežno nespremenjene glede na zdaj veljavni ZVISJV. V prvem odstavku je jasno in izrecno zapisan namen izvajanja monitoringa, to je spremljanje stanja v okolju zaradi pravilne ocenitve doz, ki jih prejme prebivalstvo iz vseh različnih virov sevanj (iz narave in zaradi izvajanja sevalnih dejavnosti). Naštete so tudi vse vrste monitoringov, ki se sicer pri nas že izvajajo, kot tudi zavezanci, ki morajo zagotoviti njihovo izvajanje. Splošno pravilo je, da t. i. »državni« monitoring, to je monitoring radioaktivnosti okolja na ozemlju celotne države, zagotavljajo pristojni državni organi vsak na svojem področju, obratovalne monitoringe pa izvajalci dejavnosti.

K 159. členu:

Medtem ko so zavezanci za zagotavljanje monitoringa določeni v prejšnjem členu, ta člen določa zahteve za izvajalce različnih vrst meritev. Zahteve sicer niso nove, vendar pa so bile doslej v zakonu navedene bistveno bolj skopo in zaradi tega bistveno širše urejene v podzakonskih predpisih. Glede na to, da gre za urejanje obveznosti pravnih subjektov, je bilo primerno, da se zakonska norma dopolni z navedbo osnovnih obveznosti, ki jih morajo osebe izpolnjevati za pridobitev pooblastila, ter osnovne zaveze glede vrste in načina izvajanja monitoringov.

K 160. členu:

Podpoglavje o radioaktivni kontaminaciji je bilo v zdaj veljavnem ZVISJV urejeno v drugem delu zakona (podpoglavje 4.7, 88. do 92. člen), vendar vsebinsko bolj spada v poglavje o monitoringu. Predlagani 160. člen vsebinsko tako ni nov, ampak je v celoti enak 88. členu zdaj veljavnega zakona. Tako kot doslej bodo mejne vrednosti radioaktivne kontaminacije tal, zraka, voda, živil, krme in različnih izdelkov še naprej določene v uredbi Vlade Republike Slovenije (trenutno je to Uredba o mejnih dozah, radioaktivni kontaminaciji in intervencijskih nivojih, Uradni list RS, št. 49/04).

K 161. členu:

Predlagana določba je v zakonu nova in določa ukrepanje pristojnih organov, če se z monitoringom ugotovi kontaminacija posameznega merjenega segmenta (na primer določenega območja, določene reke, določenega živila, določenega izdelka). V tem primeru je treba problematični segment natančno premeriti, da se odpravijo morebitne napake v merjenju ali druge morebitne napake in da se pravilno

ugotovi dejansko stanje, zato pristojni organ za ta segment odredi izredni monitoring, na podlagi rezultatov pa, če je potrebno za varstvo ljudi in okolja, določi tudi ukrepe za ugotovitev vzroka kontaminacije in njegovo odpravo in ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi.

K 162. členu:

Predlagana določba je v zakonu nova in določa zaveze države v primeru kontaminacije določenega območja kot posledice izrednega dogodka. Vse predvidene zaveze, od priprave strategije za sanacijo območja do obveščanja javnosti, temeljijo na zahtevah 73. člena direktive o jedrski varnosti.

K 163. členu:

Določba o drugih ukrepih zaradi povečane radioaktivne kontaminacije na ozemlju držav članic EU ali tretjih držav je enaka 92. členu zdaj veljavnega ZVISJV. Tako kot doslej bodo pristojni državni organi ukrepali v skladu z določbami t. i. »spečih« uredb EU, ki se bodo neposredno uporabljale v primeru morebitne prihodnje jedrske ali radiološke nesreče v tujini. Nabor »spečih« uredb EU in pristojnosti posameznih organov v zvezi z njimi bo še naprej urejala Uredba o izvajanju uredb Sveta (ES) in uredb Komisije (ES) o radioaktivnem onesnaženju živil in krme (Uradni list RS, št. 52/06 in 38/10).

K 164. členu:

Določba o prepovedi namernega dodajanja radioaktivnih snovi v proizvodnji določenih izdelkov je enaka 89. členu zdaj veljavnega ZVISJV in temelji na prepovedih iz direktive BSS. Glede na zdaj veljavni zakon je na podlagi 21. člena direktive BSS dodana nova prepoved – prepovedana je tudi vsaka dejavnost, pri kateri bi toliko aktivirali material, iz katerega so narejene igrače ali osebni nakit, da tega v trenutku sprostitve v promet ne bi bilo mogoče zanemariti z vidika varstva pred sevanjem. Vse navedene prepovedi natančneje opredeljuje temeljno načelo upravičenosti. Za vse prepovedane dejavnosti velja, da morebitne prednosti aktivacije materiala ali dodajanje radioaktivnih snovi določenim izdelkom (na primer privlačnejši videz ali večja »svetlečnost« določenega predmeta, nakita ali igrače), nikakor ne odtehtajo dejanskih in morebitnih škodljivih posledic in tveganj za zdravje ljudi.

K 165. členu:

Določbe 9. poglavja o sanaciji posledic izrednega dogodka in dekontaminaciji pretežno sledijo določbam zdaj veljavnega ZVISJV v istem poglavju, nekatere so le nekoliko dopolnjene na podlagi zahtev direktive BSS. Tako je določba prvega odstavka v celoti povzeta po 91. členu, določbe preostalih odstavkov pa po 125. členu zdaj veljavnega zakona, bistvo določbe pa je, da mora sanacijo izvesti ali zagotoviti tisti, ki je odgovoren za kontaminacijo, to je izvajalec dejavnosti, iz katerega sfere izvira kontaminacija ali izredni dogodek. Določba je logična in natančneje opredeljuje splošno načelo »povzročitelj plača«.

K 166. členu:

Tudi določba o subsidiarni odgovornosti države ni nova in je vsebinsko enaka 126. členu zdaj veljavnega ZVISJV, pomeni pa natančnejšo opredelitev splošnega načela »subsidiarnega ukrepanja«. Čeprav poskuša zakon z različnimi ukrepi zagotoviti, da bodo zlasti upravljavci objektov in imetniki najnevarnejših virov vselej imeli dovolj sredstev za saniranje posledic izrednih dogodkov, tudi s predpisanimi finančnimi jamstvi, vseeno pa lahko pride do tega, da sredstva povzročitelja ne zadoščajo za kritje vseh stroškov, lahko pa se celo zgodi, da povzročitelj ni znan in tak ostane kljub vsem naporom pristojnih državnih organov, da se ga odkrije. V takem primeru mora za primerno sanacijo poskrbeti država, enako velja, če je treba izvesti sanacijo zaradi izrednega dogodka, ki se je zgodil v tujini. Seveda bo imela država v vseh teh primerih regresni zahtevek do povzročitelja.

K 167. členu:

Določba o sanaciji v primeru trajne izpostavljenosti vsebinsko sledi 127. členu zdaj veljavnega ZVISJV. V primeru najhujših nesreč, ko popolna dekontaminacija in sanacija sploh ne bi bili mogoči,

govorimo o t. i. trajni izpostavljenosti. Taka območja so danes v Ukrajini in okolici Černobila. V takem primeru bo morala Vlada Republike Slovenije določiti režim celovite sanacije po predpisih na področju varstva okolja in ukrepe za nadzor nad takim območjem. Ukrepi, določeni v tretjem odstavku, temeljijo na zahtevah 73. člena direktive BSS ter zagotavljajo potreben nadzor nad območjem trajne izpostavljenosti in zaščitne ukrepe za tiste, ki izvajajo sanacijska dela na takem območju.

K 168. in 169. členu:

Priprava letnega poročila o jedrski in sevalni varnosti v državi je ena pomembnejših nalog pristojnih organov na tem področju. Ti pripravljajo letna poročila neprekinjeno že vse od leta 1985. Določbe o poročilu niso nove in vsebinsko sledijo določbam 128. in 129. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Vsakoletno poročilo natančno opiše jedrsko in sevalno varnost v državi v preteklem letu, pri njegovem nastajanju pa sodelujejo vsi pomembnejši deležniki na tem področju.

K 170. in 171. členu:

Določbe o zbirkah podatkov, to je o registrih na področju jedrske in sevalne varnosti, niso nove. Sistem registrov, kot je predviden tudi s tem zakonom, je enako predpisan in uveljavljen že od leta 2002, ko je bil sprejet zdaj veljavni zakon. Predlagane določbe glede registrov vsebinsko sledijo določbam 130. in 131. člena zdaj veljavnega ZVISJV, samo dopolnjene so v tistem delu, kjer se obdelujejo tudi določeni osebni podatki. Skladno z ZVO predlagani zakon določa namen zbiranja podatkov, kateri podatki se obdelujejo in koliko časa ter kdo in za katere potrebe jih lahko obdeluje.

K 172. do 174. členu:

Tako kot predlagane določbe tudi že sedanji zakon na enem mestu določa stroške izvajalcev sevalnih dejavnosti in javne stroške. Predlagane določbe v celoti sledijo 132. do 134. členu zdaj veljavnega ZVISJV, v besedilu predlaganih členov so glede na zdaj veljavno le redakcijski popravki, ki so posledica drugih predlaganih sprememb v zakonu in spremenjenih številkih členov.

K 175. do 177. členu:

Določbe 13. poglavja o nadomestilih za omejeno rabo prostora zaradi jedrskega objekta so popolnoma enake določbam istega poglavja zdaj veljavnega zakona (135. do 137. člen ZVISJV). Navedene določbe opredeljujejo območja omejene rabe, upravičence in zavezance, podrobnosti pa ureja Uredba o merilih za določitev višine nadomestila zaradi omejene rabe prostora in zaradi načrtovanja zaščitnih ukrepov na območju jedrskega objekta (Uradni list RS, št. 92/14 in 46/15).

K 178. členu:

Določbe o inšpekcijskem nadzorstvu po tem zakonu so enake določbam 138. člena zdaj veljavnega ZVISJV. Vsi inšpektorji pristojnih organov po tem zakonu opravljajo svoje naloge v skladu s splošnimi procesnimi zakoni (ZIN, ZUP, ZP-1), ta člen pa določa le posebnosti na jedrskem in sevalnem področju. Posebej je poudarjeno načelo sodelovanja, tako v zakonu kot v praksi, kjer so zaradi prepletenosti in zahtevnosti različnih področij skupne inšpekcije zelo pogoste. Omeniti je treba tudi novo določbo, ki izhaja iz 104. člena direktive BSS, da morajo pristojni organi o inšpekcijskih ugotovitvah ali ugotovitvah v zvezi z izrednimi dogodki sprotno obveščati tudi vse deležnike, vključno s proizvajalci in dobavitelji virov sevanj ter mednarodnimi organizacijami.

K 179. do 182. členu:

Kazenske določbe so enake določbam 139. in 139.b člena zdaj veljavnega ZVISJV. Glede na zdaj veljavni zakon predlagani 179. do 181. člen vsebuje le redakcijske popravke v zvezi s prilagoditvami določenih prekrškov novim ter spremenjenimi in preštevilčenimi členi drugih poglavij zakona, zagrožene globe pa ostajajo nespremenjene, prav tako določba 182. člena o višini globe v hitrem postopku, ki pomeni izrabo možnosti po tretjem odstavku 52. člena ZP-1.

K 183. členu:

V prehodnih določbah zakon ureja vprašanja, povezana z dokončanjem upravnih aktov, ki do uveljavitve tega zakona še niso pravnomočno dokončani, in vprašanja, povezana z delovanjem pooblaščenih izvedencev do poteka veljavnosti obstoječega pooblastila. Zakon prav tako ureja vprašanja priznanja specializacije in prehodnega obdobja pooblaščenja izvedencev medicinske fizike po tem zakonu.

K 184. členu:

Ta člen v prvem odstavku našteva vse predpise, ki jih mora Vlada Republike Slovenije sprejeti ali prilagoditi v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona, v drugem odstavku pa predpise, ki jih mora sprejeti v 18 mesecih po uveljavitvi tega zakona. Vsi navedeni predpisi so s področja varstva pred ionizirajočimi sevanji.

K 185. členu:

V tem členu so naštete uredbe, ki jih zakon ne razveljavlja, ampak veljajo še naprej kot predpisi, izdani na podlagi določb tega zakona. Gre za uredbe na področjih, kjer glede na zdaj veljavni zakon ni bilo sprememb (na primer varovanje jedrskih snovi, območja omejene rabe in nadomestila za ta območja) niti te niso potrebne v podzakonskih aktih. Predlagane določbe so v skladu z določili dopolnjenih nomotehničnih smernic za pripravo predpisov.

K 186. členu:

Ta člen v prvih petih odstavkih našteva vse predpise, ki jih morajo pristojni ministri sprejeti v devetih mesecih po uveljavitvi tega zakona. Vsi navedeni predpisi so s področja varstva pred ionizirajočimi sevanji.

K 187. členu:

V tem členu so našteti predpisi ministrov, ki jih zakon ne razveljavlja, ampak veljajo še naprej kot predpisi, izdani na podlagi določb tega zakona. Gre za pravilnike na področjih, kjer glede na zdaj veljavni zakon ni bilo bistvenih sprememb (na primer jedrska in sevalna varnost, delovanje strokovnih svetov, fizično varovanje, čezmejni promet z jedrskimi in radioaktivnimi snovmi ter odpadki) niti te niso potrebne v podzakonskih aktih. Predlagane določbe so v skladu z določili dopolnjenih nomotehničnih smernic za pripravo predpisov.

K 188. členu:

Ta člen razveljavlja zdaj veljavni ZVISJV in podzakonske akte, izdane na njegovi podlagi, razen seveda tistih, ki na podlagi prejšnjih dveh členov ostajajo v veljavi na podlagi določb novega zakona. Zakon tudi določa, da se razveljavljeni podzakonski akti uporabljajo do izdaje novih.

K 189. členu:

Predlagan je splošni petnajstdnevni vakacijski rok, saj predlagatelj ocenjuje, da daljši ni potreben, zlasti ker prejšnji člen za področja, na katerih bo prilagoditev novim zahtevam težja, določa daljša prilagoditvena obdobja.

Odložitev začetka uporabe je predlagana za tiste določbe zakona, ki so največji izziv z vidika novih konceptov in tudi popolnoma novih uporabnikov zakona. Enoletno prehodno obdobje velja za upravljavce večjih poštnih centrov, letališč in pristanišč, prek katerih poteka uvoz blaga, ki bi lahko bilo radioaktivno kontaminirano ali bi lahko vsebovalo vire neznanega izvora, ki morajo vgraditi sisteme za detekcijo povečane radioaktivne kontaminacije ali povišanega ionizirajočega sevanja in vpeljati postopke za ukrepanje v takih primerih, podobno kot to že velja za organizacije, ki se ukvarjajo z

odpadnimi kovinami. Gre za nove zavezance po zakonu, ki jih bo v prvi fazi treba poučiti o novih zavezah, njihovem pomenu za varstvo ljudi, osnovah varstva pred sevanji in potrebnih ukrepih, v nadaljevanju pa si bodo novi zavezanci morali priskrbeti in vgraditi primerno opremo ter vpeljati potrebne postopke za njeno uporabo. Enoletno prehodno obdobje od sprejetja uredbe, s katero bodo natančneje določeni zavezanci in njihove obveznosti, je glede na potrebne ukrepe primerno.

Za področja predmetov splošne rabe, gradbenih materialov ter novogradenj in rekonstrukcij na območjih z več radona pa se predlaga daljše obdobje, in sicer naj bi se te določbe začele uporabljati 1. januarja 2020. V prvih dveh primerih gre za novosti, ki jih direktiva BSS do zdaj ni urejala. Glede podrobnosti tovrstnih nadzorov v Evropi še ni enotnih stališč in metodologije se še razvijajo. Prav tako gre za nove zavezance, ki jih bo treba še seznaniti z novimi zahtevami. V primeru novogradenj in rekonstrukcij na območjih z več radona pa so potrebni ukrepi sicer že znani, širi pa se krog novih zavezancev po zakonu. Te zaveze bodo namreč zadevale vse investitorje ter pravne in fizične osebe, ki bodo želele graditi na določenem območju. Ker ukrepi varstva pred radonom pomenijo tudi dodatno finančno obremenitev za investitorja, predlagatelj meni, da je predlagano prehodno obdobje primerno, da se prebivalstvo na določenih območjih seznanijo z novimi zahtevami, zlasti z razlogi za take zahteve.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

/

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

/

VI. PRILOGE

– osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona;   – analize, študije;   – vprašalniki;   – ankete   – pobude in predlogi, ki so neposredno vplivali na odločitev za predlog zakona;   – drugo.